

THE
KASHI-SANSKRIT-SERIES
(HARIDAS SANSKRIT GRANTHAMĀLĀ)

NO. 68.

(Lexicography Section, No. 2)

The
Anekārtha Saṅgraha
Of

ĀCHĀRYA HEMA-CHANDRA

Edited

With an Alphabetical Index Prepared by

CHĀNĀNANDA PĀNDEYA AND JANĀRDANA JOSHI

28658 By

Ṣaḡannāth Sastri Hoshing Sāhityopādhyāya

Chap. 2-6

SAHK

Heva

PRINTED, PUBLISHED & SOLD BY

JAI KRISHNADAS-HARIDAS GUPTA,

The Chowkhamba Sanskrit Series Office, Vidya Vilas Press,

North of Gopalmandir, Benares City.

1929.

Registered according to Act XXV. of 18...

(All Rights Reserved by the Publisher.)

Printed-Published & sold by
JAI KRISHNADAS-HARIDAS GUPTA,
The Chowkhamba Sanskrit Series Office,
VIDYA VILAS PRESS,
North of Gopal Mandir,
BENARES CITY.

*Printed by Jai Krishna Das Gupta
at the Vidya Vilas Press, Benares,*

Agents:

- 1 Otto Harrassowitz, Leipzig:
GERMANY.
- 2 Arthur Probsthain,
Oriental & Foreign Bookseller,
London.
- 3 The Oriental Book-supplying Agency,
POONA.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. 28658.

Date. 24/8/60.

Vol. No. Sa 4 K / Han 1 A

हरिदाससंस्कृतग्रन्थमालासमाख्य-
काशीसंस्कृतसीरिजपुस्तकमालायाः

६८

कोशविभागे(२)द्वितीयं पुष्पम् ।

अनेकार्थसङ्ग्रहो नाम कोशः

आचार्यश्रीहेमचन्द्रेण विरचितः ।

श्रीपण्डित घनानन्दपाण्डेयेन पल्लवग्रामवासिना तथा
श्रीपण्डित जनार्दनज्योतिर्विदा तारादत्तिना
चीनाखनीवासिना च कूर्माचलपर्वतीयाभ्याम्
उद्धृत्य संशोध्याऽकारादिसूच्या संवेष्ट्य मुद्रणायाऽर्पितः ।

श्रीमता पण्डितजगन्नाथशास्त्रिहोशिङ्गमहोदयेन
साहित्योपाध्यायेन सम्पादितः ।

प्रकाशकः—

जयकृष्णदास—हरिदासगुप्तः—

चौखम्बा संस्कृत सीरिज आफिस, विद्याविलास प्रेस,
गोपालमंदिर के उत्तरफाटक, बनारस सिटी ।

१९८५

राजशासनानुसारेण सर्वेऽधिकाराः प्रकाशकेन स्वायत्तीकृताः ।

इस कार्यालय द्वारा इस सूचीपत्र के अलावा ४ संस्कृत ग्रन्थमालायें यथा “चौखम्बासंस्कृतसीरिज्” “काशीसंस्कृतसीरिज्” “बनारससंस्कृतसीरिज्” तथा “हरिदाससंस्कृतसीरिज्” ग्रन्थमालायें भी निकलती हैं, सूचीपत्र पृथक् मंगवाकर देखने की कृपा करें। इन सब सूचीपत्रों में छपे ग्रन्थों के अलावा भारतवर्ष के सभी प्रकाशकों के प्रकाशित ग्रन्थ भी विक्रयार्थ प्रस्तुत रहते हैं, इसके अलावा इस प्रेस द्वारा सर्व प्रकार की संस्कृत, हिन्दी, अंग्रेजी की सुन्दर छपाई होती है, परीक्षा प्रार्थनीय है।

पत्रादि प्रेषणस्थानम्—

जयकृष्णदास हरिदास गुप्तः—

चौखम्बासंस्कृतसीरिज् आफिस, विद्याविलासप्रेस,
गोपालमन्दिर के उत्तर फाटक, बनारस सिटी।

॥ श्रीः ॥ भूमिका ।

अथैष मुद्रापयित्वा प्राकार्यं नायते श्रीहेमचन्द्रार्यविनिर्मितः अनेकार्थसङ्ग्रहो नाम कोशः । अस्मिन् किल २००० द्विसहस्रमिताः श्लोकाः सन्ति । एकद्वित्रिचतुःपञ्च-
षट्स्वराणामनेकार्थानां शब्दानां सङ्ग्रहेण काण्डनाम्ना षोढा विभक्तोऽयं ग्रन्थः । अन्ते च
तेनैव क्रमेण 'अव्यय'वर्गोऽपि सङ्गृहीतोऽस्ति । तत्राप्याधुनिकानामिवाऽकारादिक्रमेण
शब्दसङ्ग्रहणं रचयित्रा सौकर्याय विहितम् । एतस्य निर्माणात्प्रागेवाऽमुना एकार्थ-
शब्दसङ्ग्रहात्मकः कोशो निर्मित एवाऽऽसीदिति ग्रन्थारम्भे "ध्यात्वाऽर्हतः कृतैकार्थशब्द-
सन्दोहसङ्ग्रहः" इत्याद्युपन्यासेनाऽवगन्तुं शक्यते । शब्देष्वादावकारादिरन्ते च कका-
रादिः पूर्वमुद्देश्यवचनमनन्तरं च तदर्थप्रकाशनमिति क्रमः सर्वत्राऽत्र पुस्तके जाग-
र्ताति तथैव प्रतिज्ञाऽप्यस्य । मुद्रितस्य प्रकृतग्रन्थस्यैतत्कृता टीकापि 'अनेकार्थकैरवा,
करकौमुदी' नाम्नी विद्यते । यद्विषये इदमपि कथ्यते यत् सा टीका तच्छिष्येण महेन्द्रेण*
विरच्य तन्नाम्नैव प्रतिष्ठापिता ।

साम्प्रतं संस्कृतवाण्यां कियन्तः के च कोशाः समुपलभ्यन्त इत्येतं विषयं 'गायक-
वाड-ओरियंटल-सिरीज-नामकग्रन्थमालायाः ४२ संख्यायां मुद्रितस्य साहित्याचार्य
एम. ए. इत्याद्युपाधिधारिभिः पण्डितप्रकाण्डैः पाण्डेयश्रीरामावतारशर्मभिः सम्पादितस्य
केशवकृतकल्पदुःकोशस्य राजकीयाऽऽङ्गलभाषानिबद्धात् कोशपरिचायकात् प्रास्ताविका-
दुपाददात विद्वद्गर्ग इति तत्र मौनमेव समालम्ब्यते । परं ग्रन्थकर्तृविषये किञ्चिदुपन्य-
सनमप्रासङ्गिकं न स्यादित्यधस्तात् प्रदर्श्यते—

यद्यपि 'प्रभावकचरिता'दिग्रन्थेषु तत्र तत्रोपलभ्यते प्रकृतग्रन्थकर्तृजीवनचरित-
विषये वर्णनं, तथापि यत्किञ्चिदितस्ततः प्राप्तमेवाऽस्माभिरुल्लिख्यते । आचार्यश्रीहेमचन्द्र-
स्तु जैन आसीदित्यत्र तु न केषामपि विप्रतिपत्तिः । एष हि जयसिंहकुमारपालाभिधयो-
र्नृपयोरश्रये निवसति स्मेति स्थितिकालोऽस्य ११४५-१२३२ वैक्रमीयद्वादशशताब्दि-
मध्यकालात् त्रयोदशशताब्दीपूर्वार्धभागं यावत् प्रायो निर्णयिते मर्मस्पृग्भिरितिहासज्ञैः ।
“कलिकालसर्वज्ञ” इति नामान्तरमप्यस्य प्रथितमेवाऽऽसीत् । एतदुपज्ञेषु ग्रन्थे-
ष्वथावधि ज्ञाता ग्रन्थास्त्वमे—१ अभिघानचिन्तामणिः सञ्ज्ञितः, २ अनेकार्थसङ्ग्रह-
सञ्ज्ञितः, ३ निघण्टुशेषः, ४ सञ्ज्ञितिका देशीनाममालेति चत्वारः कोशग्रन्थाः । अन्ये च
५ काव्यानुशासनम्, ६ अलङ्कारचूडामणिः, ७ छन्दोऽनुशासनं, ८ द्वाश्रयं काव्यं,
९ धातुपाठः सञ्ज्ञितः, १० धातुपारायणं सञ्ज्ञितः, ११ धातुमाला, १२ नाममाला,
१३ नाममालाशेषः, १४ सञ्ज्ञितः प्रमाणमीमांसा, १५ बलाबलसूत्रवृहद्सञ्ज्ञितः १६ बाल-
भाषाव्याकरणसूत्रसञ्ज्ञितः, १७ उणादिसूत्रसञ्ज्ञितः, १८ लिङ्गानुशासनं सञ्ज्ञितः, १९ शब्दानु-
शासनं सञ्ज्ञितः २० योगसूत्रम्, २१ विभ्रमसूत्रम्, २२ त्रिषष्टिशलाकापुष्पचरित्रं
सपरिशिष्टम् २३ शेषसङ्ग्रहः, २४ सारोद्धारश्चाति ।

एतत्सम्बन्धिन्यः काश्चन कथा अपि प्रसिद्धाः । तत्रत्यैवैकेयम्-कदाचिद्वंशः कुमार-

*श्रीहेमसूरिशिष्येण श्रीमन्महेन्द्रसूरिणा ।

भक्तिनिष्ठेन टीकेयं तन्नाम्नैव प्रतिष्ठिता ॥

पालस्य पुरस्तात् केनचित् वार्ताप्रसङ्गेनाऽगादि यत् श्वेताम्बरजैनाः प्रत्यक्षमपि देवं सवितारं नाऽभ्युपयन्तीति । तदा हेमचन्द्र उदतरयत्—आः कथं नाऽभ्युपयन्ति । यतः—‘अधाम धामधामैव वयमेव हृदि स्थितम् । यस्याऽस्तव्यसने प्राप्ते त्यजामो भोजनोदके’ ॥ इति ।

एकदा देवपूजकैरुपेत्य समुद्रोपकण्ठं वर्तमानस्य सोमनाथमहादेव—शिवालयस्य पुनरुद्धाराय प्रार्थितं, राज्ञाऽपि समाज्ञप्तम् । ततः कमशस्तत्र ससुपस्थिते विघ्ने तन्निवारणाय हेमचन्द्र-प्रदर्शितदिशैव व्रतमनुष्ठाय समवसिते मन्दिरजीर्णोद्धारकर्मणि सहैवाऽमुना हेमचन्द्रेण तत्र राज्ञाऽगम्यत समार्च्यत च स शिवः । तदवसरे कविनाऽमुनेत्थं तस्य स्तुतिरपि गीता । यथा—

भवबीजाङ्कुरजनना रागाद्याः क्षयमुपागता यस्य ।

ब्रह्मा वा विष्णुर्वा हरो वा जिनो वा नमस्तस्मै ॥ १ ॥

यत्र तत्र समये यथा तथा योऽसि सोऽस्यभिधया यथा तथा ।

वीतदोषकलुषः स चेद्भवानेक एव भगवन्नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥

त्रैलोक्यं सकलं त्रिकालविषयं सालोक्यमलोकितं

साक्षाद्येन यथा स्वयं करतले रेखात्रयं साङ्गुलि ।

रागद्वेषभयामयान्तकजरालोलत्वलोभादयो

नालं यत्पदलङ्घनाय स महादेवो मया वन्द्यते ॥ ३ ॥

यो विश्वं वेद वेद्यं जननजलनिधेर्भञ्जिनः पारदश्वा

पौर्वापर्याविरुद्धं वचनमनुपमं निष्कलङ्कं यदीयम् ।

तं वन्दे साधुवन्द्यं सकलगुणनिधिं ध्वस्तदोषद्विषन्तं

बुद्धं वा वर्धमानं शतदलनिलयं केशवं वा शिवं वा ॥ ४ ॥ इति

एवमेव बह्वयः आख्यायिका एतत्सम्बन्धेनोपस्थापयितुं शक्यन्ते, परमत्र तदप-
हयाऽखिलं मुख्योऽंशः प्रादर्शितः ।

एतत्पुस्तकं संशोध्य प्रकाशनायाऽहं श्रीमता जयकृष्णदासमहोदयेनाऽभ्यर्थितः । श्री-
मज्जनार्दनज्योतिर्विद्भिरेव मुद्रणार्हं विधाय पुस्तकं प्रहितमासीत् । एतस्य पुस्तकस्य
प्रकाशनविषये विद्याभूषणश्रीकृष्णज्योतिर्विद् बी. ए. एल्. एल्. बी., श्रीपद्मादत्तपाण्डेयः
एम्. ए., श्रीभैरवदत्तपाण्डेयो वैदिकः, श्रीघनानन्दपाण्डेयः कूर्माचलीयः, तारादत्तिः
श्रीजनार्दनज्योतिर्विद्, चौखम्भासंस्कृतपुस्तकमालाध्यक्षः श्रेष्ठिश्रीजयकृष्णदासमहोदय-
श्वेत्येते धन्यवादाः ।

साक्षात् पुस्तकादिसाहाय्यदानेन ये महाभागा मामुपकृतवन्तस्ते माननीयाः श्री-
गोपीनाथकविराज एम्. ए. (प्रिसिपल् गवर्नमेंट संस्कृत कालेज काशी) महोदयाः, सतीर्थ्याः
श्रीबटुकनाथशर्माणः एम्. ए. साहित्याचार्याः हिन्दूविश्वाद्यालये संस्कृताध्यापकाः
तथा ज्योतिर्विदो मान्याः श्रीश्रीनाथशास्त्रिवेतालमहोदया अपि कथमिव न स्मृतिमेष्यन्ती-
ति तेषां स्मृत्वा, येषां श्रीमतां पूज्यपादानां गुरुवर्याणां कृपाकटाक्षकणिकालाभेन
किमपि कर्तुं प्रभवामस्तान् सनमनं सम्पूज्य विरम्यते वृथापल्लवितादस्मादिति शिवम् ।

वाराणसी

दत्तजयन्ती सं० १९८५

{ विदुषां स्नेमहाजनम्—
जगन्नाथशास्त्री होशिङ्गः

उपोद्घातः ।

श्री अनेकार्थ-सङ्ग्रहो नाम कोशः श्रीमता हेमचन्द्रेण प्रतिभाशालिना कवीश्वरेण
निरमायि । बहवोऽन्ये च ग्रन्थास्तेन महाभागेन लिखितास्तेषु न खलु सर्वे प्रचलितास्तथा-
पि काव्यानुशासनं लिङ्गानुशासनं शब्दानुशासनं छन्दोऽनुशासनं वादानुशासनं योग-
शास्त्रम् इत्येते चान्येऽपि कतिचिन्निबन्धा लोके विद्वद्भिराहताः प्रचारमलभन्त । सार्द्धत्रय-
कोटि-मित-श्लोकरचनात्मिकाऽभूच्छ्रीमतो हेमचन्द्रकवेल्लेखमालेति प्रसिद्धिस्तु महदाश्चर्य-
मुत्पादयत्येव । नायमतिप्राचीनः कविर्न चास्य जीवनचरितं दुर्ज्ञेयम् । यतः कवि-
रयं जैनधर्मावलम्बी बभूव । श्रीवैक्रमीयेऽब्दे ११४५ भूतवेदेशमिते महाकार्तिक्यां पौर्ण-
मास्यामजायत । पञ्चाशतिवर्षमितमभूदस्य जीवनं, तच्च सकलं कविजीवनं प्रभावकचरिता-
दिग्रन्थेषु पूर्णतयोलभ्यते नातः पिष्टपेषणं विधीयते । गुर्जरदेशीयस्य राज्ञः श्रीमतः
कुमारपालस्याऽस्मिन् सभासदि कोविदे विशेषोऽनुग्रहः स्नेहः प्रसादश्चाऽभवदिति कवे-
र्ग्रन्थानां प्रचारपरिचायको हेतुरिति बोद्धुं शक्यते । 'कलिकालसर्वज्ञ' इत्यप्यासीदभि-
धानमस्य कवेः ।

वेदानारभ्य समग्रसाहित्यसमुदयस्य रक्षार्थं वित्तकोषानामिव शब्दकोषा-
नामपि रक्षाकरणार्थकामेनेति मया कथञ्चित् महता काठिन्येन विद्वत्प्रकाश-त्रिकाण्डशेष-
मेदिनी-शास्वत-मङ्गल-वैजयन्ती-हारावल्याभिधानचिन्तामणिप्रभृतीनां कोषाणां सङ्ग्रहः
कृतः । दुष्प्रापग्रन्थानां पुनरुद्धारे सहायकानां धन्यवादः क्रियते । अनेकार्थसङ्ग्रहः
सम्प्रति लोके प्रचारशैथिल्येन अकालमत्ययमुपयातीत्यहमस्य रक्षणे परिकरं बध्नामि स्म ।
एकं हस्तलिखितं प्राचीनं जीर्णप्रायं पुस्तकमधिगत्य मया श्रीमतो हेमचन्द्रकवेर्गुणगौरवेण
प्रचोदितेन तस्य सर्वेषां ग्रन्थानामुद्धरणे यत्नः कृतः । प्रथमं तावदनेकार्थसङ्ग्रहस्य द्वि-
स्वरदान्तमात्रपाठं सम्प्राप्याऽहमितस्ततः पत्रप्रेषणादिषु बहु व्ययमङ्गीकृत्य प्रोफेसरथियोडोर
जाचारीति नाम्ना जर्मनदेशीयने विदुषा सम्पादितं पुस्तकं क्रीतवान्, किन्तु तत्पुस्तकं च
प्रायशोऽपूर्णं बहुषु स्थलेषु न्यूनाशुद्धपाठसंवलितमासीत् । अत एव यतस्ततः पाठसंशो-
धनं कृत्वा अन्येभ्यः कोशेभ्यश्चोद्भूत्य विविधासु काव्यादिटीकासु धृतानि च कोशप्रमाणानि
ततः पाठसंशोधनं स्वीकृत्य च कथञ्चिदिदं यावच्छक्यं सर्वाङ्गसुन्दरीकृतं पुस्तकं विद्वद्भ्यः

समर्पयामि । साम्प्रतं लोके प्रथितोऽमरकोशो वरीवर्ति, किन्तु हैमानेकार्थसङ्ग्रहकोषे शब्दानामाधिक्यं वर्तते, अस्य कोषस्य टीकायां तदानीन्तनानां प्राचीनप्रमाणभूतकोशानां वाक्यान्युद्धृतानि । तेषु च व्याडिनामधेयः कश्चित्कोषोऽपीदानीमस्माभिरन्विष्यते, यदि प्राप्स्यते तदा सोऽप्युद्धरिष्यते ।

कार्येऽस्मिन् सहायकेषु प्राधान्येन श्रीमान् श्रीकृष्णज्योतिर्विद् विद्याभूषण बी. ए. एल्. एल्. वीत्युपाधिमान् प्राङ्गिवाकः सम्प्रति काशीविश्वविद्यालये धर्मशिक्षासम्बन्धि-व्याख्यातृपदवीमवलम्बमानः, ततः श्रीमान् पण्डितः पद्मादत्तपाण्डेयः एम. ए. नयनी-तालीयहम्फ्रीपाठशालाध्यापकः, तथा श्रीमान् पण्डित भैरवदत्तपाण्डेयो वैदिको नूतनसंस्कारदशकर्मपद्धतिसङ्ग्राहकः, ततोऽपि विशेषतरं सभ्रातृको जयकृष्णदासमहोदयोऽध्यक्षश्चतुः-स्तम्भसंस्कृतमालायाः सन्तः सन्ति मम धन्यवादाहार्हाः ।

पदे पदे स्थलितानि सन्त्येव चलतां, विज्ञाः कृपयाऽशुद्धस्थलं संशोध्याऽस्मदुत्साहं वर्द्धयन्तु ।

नयनीतालनगरात्
सं० १९८४ माघशुक्ला ५

भवदीयो-
जनार्दन ज्योतिर्वित् तारादत्तिः
घनानन्द पाण्डेयः कूर्माचलीयश्च

श्रीः ।

आचार्यश्रीहेमचन्द्रनिर्मितः—

अनेकार्थसङ्ग्रहः ।

ध्यात्वाऽहर्तः कृतैकार्थशब्दसन्दोहसङ्ग्रहः ।
एकस्वरादिषट्काण्ड्यां कुर्वेऽनेकार्थसङ्ग्रहम् ॥ १ ॥
अकारादिक्रमोऽत्रादौ ककारादिक्रमोऽन्ततः ।
उद्देश्यवचनं पूर्वं पश्चादर्थप्रकाशनम् ॥ २ ॥
यत्रैक एव रूढोऽर्थो यौगिकस्तत्र दर्शयते ।
अनेकस्मिन्स्तु रूढेऽर्थे यौगिकः प्रोच्यते न वा ॥ ३ ॥
पदानां भङ्गतो योऽस्मिन्ननेकार्थः प्रकाशयते ।
प्रदर्शनीयो नैवासौ तस्यानन्तप्रसङ्गतः ॥ ४ ॥
को ब्रह्मण्यात्मनि रवौ मयूरेऽग्नौ यमेऽनिले ।
कं शीर्षेऽण्डु सुखे, खं स्वसंविदि व्योमनीन्द्रिये ॥ ५ ॥
शून्ये बिन्दौ सुखे, खस्तु सूर्ये, गौरुदके दृशि ।
स्वर्गे दिशि पशौ रश्मौ वज्रे भूमाविषौ गिरि ॥ ६ ॥
त्वग् वल्कले चर्मणि च न्यग् निम्ने नीचकात्स्नर्ययोः ।
रुक् शोभाकिरणेच्छासु वाग् भारत्यां वचस्यपि ॥ ७ ॥
जो जन्यां जातमात्रे च मृत्युञ्जये जनार्दने ।
जूराकाशे सरस्वत्यां पिशाच्यां जवनेऽपि च ॥ ८ ॥
ज्ञः स्याद्विचक्षणे पद्मासने चान्द्रमसायने ।
ज्ञा जटायां च राक्षस्यां पतने दुर्भगस्त्रियाम् ॥ ९ ॥

१ नत्वा हरि ।

२ काण्डात् ।

३ क्रमेणादौ ।

४ भङ्ग ।

५ प्रदर्शनेनैवासौ ।

६ वराहस्यां ।

सद् विद्यमाने सत्ये च प्रशस्ताऽर्चितसाधुषु ।
 भः शुक्रे भृगुडौ भांशौ भूस्तु भूमिरिव क्षितौ ॥ १० ॥
 स्थाने च मः पुनः शम्भौ मा लक्ष्म्यां वारणेऽव्ययम् ।
 किं क्षेपनिन्दयोः प्रश्ने वितर्के, ज्या तु मातरि ॥ ११ ॥
 क्षमाभौर्व्यो, शुर्दिने वह्नौ द्यौस्तु स्वर्गे विहायसि ।
 रस्तीक्ष्णे दहने, रास्तु सुवर्णे जलदे धने ॥ १२ ॥
 द्रूः कामरूपिणि स्वर्णे धुर्यानमुखभारयोः ।
 पूः शरीरे नगर्यां च श्रीलक्ष्म्यां सरलदुमे ॥ १३ ॥
 वेषोपकरणे वेषरचनायां मतौ गिरि ।
 शोभात्रिवर्गसम्पत्तयोः स्रूः खुवे निर्झरेऽपि च ॥ १४ ॥
 वः पश्चिमदिर्गांशे स्याद् वौपम्ये पुनरव्ययम् ।
 स्वः स्वर्गनभसोः स्वो ज्ञात्यात्मनोः स्वं निजे धने ॥ १५ ॥
 दृष्टष्टौ दर्शनेऽध्यक्षे विट् प्रवेशे तृवैश्ययोः ।
 तृट् तृष्णावत्तर्षवच्च भवेद्विष्णापिपासयोः ॥ १६ ॥
 त्विट् शोभायां जिगीषायां व्यवसाये रुचौ गिरि ।
 भाः प्रभावे मयूखे च मास्तु मासे निशाकरे ॥ १७ ॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे
 एकस्वरकाण्डः प्रथमः ॥

अर्को द्रुमेदे स्फटिके ताम्रे सूर्ये विडौजसि ।
 अकं दुःखाघयोरङ्गो भूषारूपकलक्ष्मसु ॥ १ ॥
 चित्राजौ नाटकाद्यंशे स्थाने क्रोडेऽन्तिकगसोः ।
 एकोऽन्यः केवलः श्रेष्ठः संख्या, कल्कोऽघविष्टयोः ॥ २ ॥
 दम्भे पापिनि फिट्टे च कङ्को ब्राह्मणलिङ्गिनि ।
 लोहपृष्ठे यमे कर्कः श्वेताश्वे दर्पणे घटे ॥ ३ ॥
 कर्कतनेऽग्नौ राशौ च काकः स्यात्पीठसर्पिणि ।
 द्वीपमानद्रुमेदेषु शिरोऽवक्षालने द्विके ॥ ४ ॥

काकं काकसमूहे स्याद्रतबन्धे च योषिताम् ।
 काका तु काकजङ्घायां काकोलीकाकनासयोः ॥ ५ ॥
 काकोदुम्बरिकाकाकपाचिकारक्तिकास्वपि ।
 किष्कुः प्रकोष्ठे हस्ते च वितस्तौ कुत्सितेऽपि च ॥ ६ ॥
 कोको वृके चक्रवाके खर्जूरीदुमभेकयोः ।
 छेको विदग्धे विश्वस्तमृगनीडजयोरपि ॥ ७ ॥
 टङ्को नीलकपित्थेऽसिकाशे कोपेऽश्मदारणे ।
 मानान्तरे खनित्रे च जङ्घायां टङ्कणेऽपि च ॥ ८ ॥
 तर्को वितर्के काङ्क्षायामूहवर्त्मविशेषयोः ।
 त्रिका कूपस्य नेमौ स्यात् त्रिकं पृष्ठाधरे त्रये ॥ ९ ॥
 तोकं सन्तानसुतयोर्द्विकः स्यात्काककोकयोः ।
 न्यङ्कुर्मृगे मुनौ, नाकः स्वः खे, नाकुस्तु पर्वते ॥ १० ॥
 मुनिवल्मीकयोर्निष्कः कर्षे हेमनि तत्पले ।
 दीनारे साष्टमुवर्णशते वक्षोविभूषणे ॥ ११ ॥
 पङ्कोऽघे कर्दमे, पाकः पचने शिशुदैत्ययोः ।
 बको रक्षोभिदि श्रीदे शिवमल्लीबकोटयोः ॥ १२ ॥
 भूकश्छिद्रं काले, भेको मेघमण्डूकभीरुषु ।
 मुष्को मोक्षद्रुमे सङ्गे तस्करे मांसलाऽण्डयोः ॥ १३ ॥
 मूको दैत्याऽत्राग्दीनेषु रङ्गः कृपणमन्दयोः ।
 राका कच्छवां दृष्टरजःकन्यायां सरिदन्तरे ॥ १४ ॥
 पूर्णेन्दुपूर्णमायां च रेकः शङ्काविरेकयोः ।
 हीनेऽपि, रोकं क्रयणभेदे नावि बिले चरे ॥ १५ ॥
 रोकौऽशौ, लङ्का तु शाखा शाकिनी कुलटा पुरी ।
 लोको विश्वे जने, बल्कं शकले त्वचि शलकवत् ॥ १६ ॥
 वङ्कः पर्याणभागे स्यान्नदीपात्रे च भङ्गुरे ।
 शको देशे राजभेदे शङ्का स्यात्संशये भये ॥ १७ ॥
 शङ्कः पत्रशिराजाले सङ्ख्याकीलकशम्भुषु ।
 यादोऽस्त्रभेदयोर्मदे शाको हीने नणे दमे ॥ १८ ॥

शक्तौ हरितके वाऽपि शुको व्यासजकीरयोः ।

रक्षोऽमासे शुक्रं ग्रन्थिपर्णेऽरलुशिरीषयोः १९ ॥

शुक्रं घट्टादिदातव्ये जामातुश्चापि बन्धके ।

शूकोऽनुक्रोशकिंशार्वोः शोके भिषवशुङ्गयोः ॥ २० ॥

शूका हृल्लेखे, श्लोकस्तु पद्यबन्धे यशस्यपि ।

शौकं शुकानां समूहे स्त्रीणां च करणान्तरे ॥ २१ ॥

सूका बाणोत्पलावाताः स्तोकः स्याच्चातकाऽल्पयोः ।

इति द्विस्वरकान्ताः ।

नखं तु गन्धद्रव्ये स्यान्नखः करजषण्डयोः ॥ २२ ॥

न्युङ्क्तः सामविशेषस्य षडोङ्कार्यमतिप्रिये ।

पुङ्क्तः स्यान्मङ्गलाचारे शराङ्गश्येनयोरपि ॥ २३ ॥

मेङ्गा पर्यटने नृत्ये दोलायां वाजिनां गतौ ।

मुखमुपाये प्रारम्भे श्रेष्ठे निःसरणास्ययोः ॥ २४ ॥

रेखा स्यादल्पके छन्नन्याभोगोल्लेखयोरपि ।

लेखो लेख्ये दैवते च लेखा राज्यां लिपावपि ॥ २५ ॥

वीङ्गा तु शूकशिम्बायां गतिभेदे च नर्तने ।

शङ्खः कम्बौ निधिभेदे स्यान्नख्यामलिकास्थनि ॥ २६ ॥

शाखा द्रुमांशे वेदांसे भुजे पक्षान्तरेऽन्तिके ।

शिखाग्रमात्रे चूडायां केकिचूडाप्रधानयोः ॥ २७ ॥

ज्वालायां लाङ्गलिकायां शिफाशाखाघृणिष्वपि ।

सखा सहाये मित्रे च सुखं त्रिदिवशर्मणोः ॥ २८ ॥

सुखा प्रचेतसः पुर्याम्

इति द्विस्वरकान्ताः ।

अगः स्यान्नगवत्तरौ ।

शैले सरीसृपे भाना, वङ्गमन्तिकगात्रयोः ॥ २९ ॥

उपसर्जनभूते स्यादभ्युपायप्रतीकयोः ।

अङ्गा नीवृद्धिशेषाः स्युरिङ्गः स्याद्विङ्गितेऽद्भुते ॥ ३० ॥

ज्ञानजङ्गमयोश्चापि खगोऽर्कग्रहपक्षिषु ।

शरे देवेऽपि खड्गोऽसौ खड्गी मृजे च गण्डके ॥ ३१ ॥
 गर्गो मुनिविशेषे स्याद्दृषे किञ्चुलुकेऽपि च ।
 टङ्गः खनित्रे जङ्घास्योस्त्यागो वर्जनदानयोः ॥ ३२ ॥
 तुङ्गः पुंनागनगयोर्बुधे स्यादुन्नतेऽन्यवत् ।
 तुङ्गी प्रोक्ता हरिद्रायां वर्षरायामपीष्यते ॥ ३३ ॥
 दुर्गो कोटे दुर्गमे स्याद् दुर्गा तु नीलकोमयोः ।
 नागो मतङ्गजे सर्पे पुंनागे नागकेसरे ॥ ३४ ॥
 क्रूराचारे नागदन्ते मुस्तके वारिदेऽपि च ।
 देहानिलविशेषे च श्रेष्ठे स्यादुत्तरस्थितः ॥ ३५ ॥
 नागं रङ्गे सीसपत्रे स्त्रीबन्धे करणान्तरे ।
 पिङ्गी शम्यां, पिङ्गा द्विङ्गनाड्योर्गोरोचनोमयोः ॥ ३६ ॥
 पिङ्गं बालके पिशङ्गे पूगः क्रमुकसङ्घयोः ।
 फल्गुः काकोदुम्बरिकावृक्षे निरर्थकेऽपि च ॥ ३७ ॥
 भगोऽर्कज्ञानमाहात्म्ययशोवैराग्यमुक्तिषु ।
 रूपवीर्यप्रयत्नेच्छाश्रीधर्मैश्वर्ययोनिषु ॥ ३८ ॥
 भङ्गस्तरङ्गे भेदे च रुग्विशेषे पराजये ।
 कौटिल्ये भयविच्छित्त्योर्भङ्गा शणे भङ्गिः पुनः ॥ ३९ ॥
 भक्तिवीच्योर्भागो रूपार्थके भाग्यैकदेशयोः ।
 भृङ्गं त्वक्पत्रं भृङ्गास्तु विङ्गधूम्याटमार्कवाः ॥ ४० ॥
 षट्पदोऽथ भृगुः सानौ जमदग्निप्रपातयोः ।
 शुके रुद्रे च भोगस्तु राज्ये वेश्याभृतौ सुखे ॥ ४१ ॥
 धनेऽहिकायफणयोः पालनाभ्यवहारयोः ।
 मार्गो मृगमदे मासे सौम्यर्क्षेऽन्वेषणे पथि ॥ ४२ ॥
 मृगः कुरङ्गे याञ्जायां मृगयायां गजान्तरे ।
 पशौ नक्षत्रभेदे च मृगी तु वनितान्तरे ॥ ४३ ॥
 युगं हस्तचतुष्के तु रथाद्यङ्गे कृतादिके ।
 वृद्धिनामौषधे युग्मे, यागो विस्रब्धघातिनि ॥ ४४ ॥
 अलब्धलाभे सङ्ख्यां कार्मणध्यानयन्त्रिण ।

वपुः स्थैर्यप्रयोगे च संनाहे भेषजे धने ॥ ४५ ॥

विष्कंभादावुपाये च रङ्गः स्यान्नृत्ययुध्मुवोः ।

रागे च रङ्गं त्रपुणि रागः स्याल्लोहितादिषु ॥ ४६ ॥

गान्धारादौ क्लेशादिकेऽनुरागे मत्सरे नृपे ।

लङ्गः सङ्गे च पिङ्गे च लिङ्गं मेहनचिन्हयोः ॥ ४७ ॥

शिवमूर्तावनुमाने सांख्योक्तप्रकृतावपि ।

वङ्गः कार्पासे वृन्ताके वङ्गा जनपदान्तरे ॥ ४८ ॥

वङ्गं त्रपुणि सीसे च वल्गुश्छागमनोज्ञयोः ।

व्यङ्गो भेके च हीनाङ्गे वेगो रयप्रवाहयोः ॥ ४९ ॥

रेतःकिंपाकयोश्चापि शार्ङ्गं विष्णुधनुर्धनुः ।

शुद्धाम्राते वटे पुक्षे शृङ्गं चिन्हविषाणयोः ॥ ५० ॥

क्रीडाम्बुयन्त्रे शिखरे प्रभुत्वोत्कर्षसानुषु ।

शृङ्गः कूर्वशीर्षे शृङ्गी स्वर्णमीनविशेषयोः ॥ ५१ ॥

विषायाभूषभौषध्यां सर्गस्त्यागस्वभावयोः ।

उत्साहे निश्चयेऽध्याये मोहानुमतिस्मृष्टिषु ॥ ५२ ॥

इति द्विस्वरगान्ताः ।

अर्थः पूजाविधा मूल्येऽयं दुःखे व्यसनैनसोः ।

उद्धो हस्तपुटे वह्नौ श्लाघायां देहजानिले ॥ ५३ ॥

औघः प्रवाहसंघातो द्रुतनृत्तं परम्परा ।

उपदेशश्च, मेघस्तु मुस्तके जलदेऽपि च ॥ ५४ ॥

मोघो दीने निष्फले च मोघा स्यात्पाटलातरौ ।

लघुः स्पृका लघ्वसारहस्वचार्वगुरुद्रुताः ॥ ५५ ॥

श्लाघोऽपास्तीच्छयोः स्तोत्रे—

इति द्विस्वरगान्ताः ।

ऽर्चा पूजा प्रतिमाऽपि च ।

कचः शुष्कव्रणे केशे बन्धे पुत्रे च गीष्पतेः ॥ ५६ ॥

कचा करेणां काचोऽक्षिरागे शिख्ये मणौ मृदि ।

काञ्ची गजामेखलयोः पर्यां कूर्चो विकत्थने ॥ ५७ ॥

दमश्रुणि दम्भे भ्रूमध्ये क्रौञ्चो द्वीपे खगे गिरौ ।
 चर्चा स्याच्चर्ममुण्डायां चिन्तास्थासकयोरपि ॥ ५८ ॥
 चञ्चुः पञ्चाङ्गुले त्रोट्यां नीचः पामरस्वर्वयोः ।
 मोचा शालमलिकदल्योर्मोचः शिग्रौ रुचिर्द्युतौ ॥ ५९ ॥
 स्पृहाऽभिष्वङ्गशोभासु, वचः शुके, वचौषधौ ।
 शारिकायां, वीच्याल्यूर्म्योरवकाशे सुखाल्पयोः ॥ ६० ॥
 शचीन्द्राणीशतावर्योः शुचिः शुद्धे सितेऽनले ।
 ग्रीष्माषाढानुपहतेषूपधाशुद्धमन्त्रिणि ॥ ६१ ॥
 शृङ्गारे सूच्यभिनये व्यधने करणे स्त्रियाः ।

इति द्विस्वरचान्ताः ।

अच्छो भल्लूके स्फटिकेऽमलेऽच्छोऽभिमुखेऽव्ययम् ॥ ६२ ॥
 कच्छो द्रुभेदे नौकाङ्गेऽनूपप्राये तटेऽपि च ।
 कच्छास्तु देशे कच्छा स्यात्परिधानापराञ्चले ॥ ६३ ॥
 चीर्या वाराहां च शुच्छो गुच्छं हारकलापयोः ।
 पिच्छः पुच्छे पिच्छं वाजे पिच्छा शालमलिवेष्टके ॥ ६४ ॥
 पङ्क्तिपूगच्छटाकोशमण्डेष्वश्वपदामये ।
 मोचायां पिच्छिले म्लेच्छो जातिभेदेऽपभाषणे ॥ ६५ ॥

इति द्विस्वरछान्ताः ।

अजश्छागे हरे विष्णौ रघुजे वेधसि स्मरे ।
 अब्जो धन्वन्तरौ चन्द्रे शङ्खेऽब्जं पद्मसंख्ययोः ॥ ६६ ॥
 आजिः क्षणे समक्षमायां युध्यूर्जः कार्तिके बले ।
 कञ्जो वेधसि केशे च कञ्जं पीयूषपद्मयोः ॥ ६७ ॥
 कुञ्जो हनौ दन्तिदन्ते निकुञ्जे च कुजो द्रुमे ।
 आरे नरकदैत्ये च कुब्जो न्युब्जद्रुभेदयोः ॥ ६८ ॥
 खजा दर्बामथोः खर्जूः खर्जूरीकीटकण्डुषु ।
 गजो मतङ्गजे माने स्थानभेदेऽपि वास्तुनः ॥ ६९ ॥
 गञ्जो भाण्डागारे रीढाखन्योर्गञ्जा सुरागृहे ।
 गुञ्जा तु कृष्णलायां स्यात्पटहे मधुरध्वनौ ॥ ७० ॥

द्विजो विप्रक्षत्रिययोर्वैश्ये दन्ते विहङ्गमे ।
 द्विजा भार्गीरेणुकयोर्ध्वजः पूर्वदिशो गृहे ॥ ७१ ॥
 शिशने चिह्ने पताकायां खट्वाङ्गे शौण्डिकेऽपि च ।
 निजो नित्ये स्वकीये च न्युब्जः कुब्जे कुशस्तुचि ॥ ७२ ॥
 अधोमुखेऽपि च न्युब्जं कर्मरङ्गतरोः फले ।
 प्रजा लोके सन्ततौ च पिञ्जा तूलहरिद्रयोः ॥ ७३ ॥
 पिञ्जो व्यग्रे वधे, पिञ्जं बले, बीजं तु रेतसि ।
 स्यादाधाने च तस्त्रे च हेतावङ्कुरकारणे ॥ ७४ ॥
 भुजो बाहौ करे मर्जुः शुद्धौ च रजकेऽपि च ।
 राजी रेखायां पङ्क्तौ च रुजा त्वामयभङ्गयोः ॥ ७५ ॥
 लज्जः पदे च कच्छे च लाजः स्यादार्द्रतण्डुले ।
 लाजास्तु भृष्टधान्ये स्युर्लाजं पुनरुशीरके ॥ ७६ ॥
 व्रजोऽध्वगोष्ठसङ्घाते वाणिग्वाणिज्यजीविनि ।
 वाणिज्ये करणभेदे वाजं सर्पिषि वारिणि ॥ ७७ ॥
 यज्ञान्ने, वाजस्तु पक्षे मुनौ निस्वनवेगयोः ।
 व्याजः शाठ्येऽपदेशे च सञ्ज्ञौ संनद्धसंभृतौ ॥ ७८ ॥
 स्वजः प्रस्वेदे पुत्रे च सर्जूर्वाणिजि विद्युति ।
 सञ्ज्ञौ ब्रह्मशिवौ

इति द्विस्वरजान्ताः ।

प्रज्ञः प्राज्ञे प्रज्ञा तु शेमुषी ॥ ७९ ॥

यज्ञः स्यादात्मनि मखे नारायणहुताशयोः ।

संज्ञा नामनि गायत्र्यां हस्ताद्यैरर्थसूचने ॥ ८० ॥

चेतनाऽर्कस्त्रियोः

इति द्विस्वरज्ञान्ताः ।

अट्टो हट्टाऽट्टालकयोर्भृशे ।

चतुष्कभक्तयोरिष्टमीप्सिते क्रतुकर्मणि ॥ ८१ ॥

पृज्ये प्रेयसि संस्कारयोगेऽथेष्टिर्मखेच्छयोः ।

सङ्ग्रहश्लोकेऽथ कटो गजगण्डे कटौ भृशे ॥ ८२ ॥

मे
श्र
त
ति
कि

शवे शवरथौषधयोः क्रियाकारश्मशानयोः ।
 किलिञ्जे समये चापि कष्टं गहनकृच्छ्रयोः ॥ ८३ ॥
 कट्टकार्ये मत्सरे च दूषणे च कट्ट रसे ।
 तिक्ते प्रियङ्गुसुरभिकट्टकाराजिकास्वपि ॥ ८४ ॥
 कुटः कोटे शिलाकुट्टे घटे गेहे कुटी सुरा ।
 चित्रगुच्छा कुम्भदासी कूटं पूर्दारयन्त्रयोः ॥ ८५ ॥
 मायादम्भाद्रिशृङ्गेषु सीराङ्गेऽनृततुच्छयोः ।
 निश्चले योधने राशौ कृष्टिः कर्षणधीमतोः ॥ ८६ ॥
 कोट्युत्कर्षाटनीसंख्याश्रिषु खूटस्तृणे कफे ।
 टङ्केऽन्धकूपे महारे खाटिः शवरथे किणे ॥ ८७ ॥
 एकग्रहेऽथ खेटः स्याद्भ्रामभेदे कफेऽधमे ।
 स्फरे मृगव्ये गृष्टिस्तु सकृत्सूतगवी भवेत् ॥ ८८ ॥
 वराहक्रान्ता च घटा घटने गजसंहतौ ।
 गोष्ठ्यां, घटस्त्वभशिरःकूटे समाधिकुम्भयोः ॥ ८९ ॥
 घृष्टिः स्पर्धाघर्षणयोर्विष्णुक्रान्तावराहयोः ।
 घोण्टा पूगवदरयोश्चाटुश्चाटुपिचण्डयोः ॥ ९० ॥
 त्रत्यासने, जटा केशविकारे मांसिमूलयोः ।
 झाटो व्रणादिसंमाष्टौ कुञ्जकान्तारयोरपि ॥ ९१ ॥
 त्वष्टाऽर्के विश्वकृत्तक्ष्णोऽस्त्रुटिः संशयलेशयोः ।
 सूक्ष्मैलायां कालमाने त्रोटिश्चञ्च्रां खगान्तरे ॥ ९२ ॥
 मीनकट्टफलयोर्दिष्टं दैवे दिष्टस्त्वनेहसि ।
 दिष्टिरानन्दे माने च दृष्टिर्ज्ञानेऽक्षिण दर्शने ॥ ९३ ॥
 पट्टश्चतुष्पथे पीठे राजादेः शासनान्तरे ।
 व्रणादिबन्धने पेषाश्मानि पट्टी ललाटिका ॥ ९४ ॥
 रोध्रोऽथ पट्ट लवणे, पट्टस्तीक्ष्णपटोलयोः ।
 स्फुटे रोगविहीने च छत्रायां चतुरेऽपि च ॥ ९५ ॥
 पुष्टिः स्यात्पोषणे वृद्धौ फटा तु कैतवे फणे ।
 भटो वीरे म्लेच्छभेदेऽपि च मृष्टिस्तु भर्जने ॥ ९६ ॥

शून्यवाच्यामथ म्लिष्टं म्लानमस्पष्टभाषितम् ।
 यष्टिर्भाग्या मधुयष्ट्यां ध्वजदण्डेऽस्त्रहारयोः ॥ ९७ ॥
 रिष्टं क्षेमे शुभे रिष्टोऽसौ लाटो वस्त्रदेशयोः ।
 वटो गोले गुणे भक्ष्ये वृक्षे साम्यवराटयोः ॥ ९८ ॥
 वाटः पथि वृत्तौ वाटं वरणेऽङ्गभेदयोः ।
 वाटी वास्तौ गृहोद्यानकव्योर्विदस्तु मूषिके ॥ ९९ ॥
 खदिरे लवणे पिङ्गेऽद्रौ च व्युष्टं फले दिने ।
 पर्युषिते प्रभाते च व्युष्टिः स्तुतिफलर्दिषु ॥ १०० ॥
 विष्टिः कर्मकरे मूल्ये भद्राऽऽजूपेषणेषु च ।
 सटा जटाकेसरयोः स्फुटो व्यक्तप्रफुल्लयोः ॥ १०१ ॥
 सिते व्याप्ते स्फुटिस्त्वङ्घ्रिस्फोटे निर्भिन्नकर्कटी ।
 सृष्टिः स्वभावे निर्माणे सृष्टं निश्चितयुक्तयोः ॥ १०२ ॥
 प्रचुरे निर्मिते चाथ हृष्टो रोमाश्चसंयुते ।
 जातहर्षे प्रतिहते विस्मिते हृषितो यथा ॥ १०३ ॥
 कटो मुनौ स्वर ऋचां भेदे तत्पाठिवेदिनोः ।

इति द्विस्वरटान्ताः ।

कण्ठो ध्वनौ सन्निधाने ग्रीवायां मदनहुमे ॥ १०४ ॥
 काष्ठं दारुणि काष्ठा तु मर्कषे स्थानमात्रके ।
 दिशि दारुहरिद्रायां कालमानप्रभिद्यपि ॥ १०५ ॥
 कुण्डोऽकर्मण्ये मूर्खे च कुष्ठं भेषजरोगयोः ।
 कोष्ठो निजे कुसूले च कुक्षवन्तर्गृहस्थ च ॥ १०६ ॥
 गोष्ठं गोस्थानके गोष्ठी संलापे परिषद्यपि ।
 ज्येष्ठः स्यादग्रजे श्रेष्ठे मासभेदातिवृद्धयोः ॥ १०७ ॥
 ज्येष्ठभे गृहगोधायां, निष्ठोत्कर्षव्यवस्थयोः ।
 क्लेशे निष्पत्तौ नाशेऽन्ते निर्वाहे याचने व्रते ॥ १०८ ॥
 प्रष्टुः श्रेष्ठाग्रयोरुक्तः प्रष्टा चण्डालिकौषधौ ।
 पृष्ठं पश्चिममात्रे स्याच्छरीरावयवान्तरे ॥ १०९ ॥
 वण्टः कुन्तायुधे सर्वे भृत्याकृतविवाहयोः ।

शठो मध्यस्थपुरुषे धूर्ते धत्तूरकेऽपि च ॥ ११० ॥
 श्रेष्ठोऽग्नये धनदे षष्ठी गौरी षण्णां च पूरणी ।
 हठोऽम्बुपर्ण्या प्रसभेऽण्डपेशीकोशमुष्कयोः ॥ १११ ॥

इति द्विस्वरटान्ताः ।

इडेलावत्स्वर्गनाडीभूवागोषु बुधस्त्रियाम् ।
 काण्डो नालेऽधमे वर्गे दुस्कन्धेऽवसरे शरे ॥ ११२ ॥
 सहः श्लाघाम्बुषु स्तम्बे क्रीडा केल्यामनादरे ।
 कुण्डी कमण्डलौ कुण्डो जाराज्जीवत्पतेः सुते ॥ ११३ ॥
 देवतोयाशये स्थाल्यां क्ष्वेडः कर्णामयेऽध्वनौ ।
 विषे वक्रे, क्ष्वेडा सिंहनादवंशशलाकयोः ॥ ११४ ॥
 क्ष्वेडं लोहितार्कफले घोषपुष्पे दुरासदे ।
 क्रोडः कोले शनौ क्रोडमङ्के खण्डोऽर्ध ऐक्षवे ॥ ११५ ॥
 मणिदोषे च गण्डस्तु वीरे पिटकचिह्नयोः ।
 कपोले गण्डके योगे वाजिभूषणबुद्बुदे ॥ ११६ ॥
 गडुः पृष्ठगुडे कुब्जे गडो मीनान्तराययोः ।
 गुडः कुञ्जरसंनाहे गोलकेशुविकारयोः ॥ ११७ ॥
 गुडा तु गुडिकस्तुह्योर्गोण्डः स्याद्दृढनाभिके ।
 पामरजातौ, चण्डस्तु यमदामेऽतिकोपने ॥ ११८ ॥
 तीव्रे दैत्यविशेषे च चण्डी तु शिवयोषिति ।
 चण्डा धनहरीशङ्खपुष्प्योश्चूडाशिखाग्रयोः ॥ ११९ ॥
 बाहुभूषावलभ्योश्च चोडः कञ्चुकदेशयोः ।
 जडो मूर्खे हिमाग्राते जडा स्याच्छूकशिम्बिका ॥ १२० ॥
 ताडोऽद्रौ ताडने घोषे मुष्टिमेयतृणादिके ।
 ताडी तालीदलतरौ दण्डः सैन्ये दमे यमे ॥ १२१ ॥
 मानव्यूहग्रहभेदेष्वश्वेऽर्कानुचरे मथि ।
 प्रकाण्डे लगुडे कोणे चतुर्थोपायगर्वयोः ॥ १२२ ॥
 नाडी कुहनचर्यायां घटिकागण्डदूर्वयोः ।

नाले गुणान्तरे स्नायौ नीडं स्थाने खगालये ॥ १२३ ॥

पण्डः षण्डे पण्डा बुद्धौ पाण्डुः कुन्तीपतौ सिते ।

पिण्डो वृन्दे जपापुष्पे गोले बोलेऽङ्गसिंहयोः ॥ १२४ ॥

कवले, पिण्डं तु वेश्मैकदेशे जीवनायसोः ।

बले सान्द्रे पिण्ड्यलाबूखर्जूर्योस्तगिरेऽपि च ॥ १२५ ॥

पीडाऽर्तिमर्दनोत्तंसकृपासु सरलदुमे ।

भाण्डं मूलवणिग्वित्ते तुरङ्गाणां च मण्डने ॥ १२६ ॥

नदीकूलद्वयीमध्ये भूषणे भाजनेऽपि च ।

मण्डो मस्तुनि भूषायामेरण्डे सारपिच्छयोः ॥ १२७ ॥

शाके, मण्डा त्वामलक्यां मुण्डो मुण्डितशीर्षयोः ।

राहौ दैत्यान्तरे, रण्डा त्वाखुर्केर्णामृतप्रिया ॥ १२८ ॥

व्याडो हिंस्रपशौ सर्पे शुण्डा करिकरः सुरा ।

जलेर्मा नलिनी वारस्त्री, शुण्डो मदनिर्झरे ॥ १२९ ॥

शौण्डी चविकपिप्पलयोः शौण्डो विख्यातमत्तयोः ।

षडः पेयान्तरे भेदे षण्डः कानन इद्वरे ॥ १३० ॥

इति द्विस्वरडान्ताः ।

गूढं रहःसंवृतयोर्दाढा दंष्ट्राऽभिलाषयोः ।

दृढः शक्ते मृशे स्थूले बाढं भृशप्रतिज्ञयोः ॥ १३१ ॥

माढिर्देन्यं पत्रसिराऽर्चा मूढस्तन्द्रिते जडे ।

राढा सुहृषु शोभायां व्यूढा न्यस्तोरुसंहताः ॥ १३२ ॥

बोढा स्याद्भारिके सूते शण्डषण्डौ तु सौविदे ।

बन्ध्यपुंसीद्वरे क्लीबे, सोढा मर्षणशक्तयोः ॥ १३३ ॥

इति द्विस्वरडान्ताः ।

अगिराणिवदश्रौ स्यात्सीमन्यक्षाग्रकीलके ।

अणुर्वीह्वल्पयोरुष्णा ग्रीष्मदक्षातपाऽहिमाः ॥ १३४ ॥

ऊर्णा भ्रूमध्यगावर्ते मेषादीनां च लोमनि ।

ऋणं देये जलदुर्गे कणो धान्यांशलेशयोः ॥ १३५ ॥

कणा जीरकपिप्पल्योः कर्णश्चम्पापतौ श्रुतौ ।
 क्षणः कालविशेषे स्यात्पर्वण्यवसरे महे ॥ १३६ ॥
 व्यापारविकलत्वे च परतन्त्रत्वमध्ययोः ।
 कीर्णक्षिप्ते हते छन्ने कुणिः कुकरवृक्षयोः ॥ १३७ ॥
 कृष्णः काके पिके वर्णे विष्णौ व्यासेऽर्जुने कलौ ।
 कृष्णा तु नील्यां द्रौपद्यां पिप्पलीद्राक्षयोरपि ॥ १३८ ॥
 कृष्णं तु मरिचे लोहे कोणो वीणादिवादाने ।
 लगुडेऽश्रौ लोहिताङ्गे गणः प्रथमसंख्ययोः ॥ १३९ ॥
 समूहे सैन्यभेदेऽथ गुणो ज्यासूदतन्तुषु ।
 रज्जौ सत्त्वादौ सन्ध्यादौ शौर्यादौ भीमं इन्द्रिये ॥ १४० ॥
 रूपादावप्रधाने च दोषान्यस्मिन्विशेषणे ।
 गेष्णुर्नटे गायने च घ्राणं तु घ्रातघोणयोः ॥ १४१ ॥
 घृणा तु स्याज्जुगुप्सायां करुणायां, घृणिः पुनः ।
 अंशुज्वालातरङ्गेषु चूर्णा निवासयुक्तिषु ॥ १४२ ॥
 चूर्णं क्षोदे क्षारभेदे जीर्णो जीर्णद्रुमेन्दुषु ।
 जिष्णुः शक्रेऽर्जुने विष्णौ जित्वरेऽर्के वसुध्वपि ॥ १४३ ॥
 झूणिः क्रमुकभेदे स्याद् दुष्टदैवश्रुतावपि ।
 त्राणं त्राते रक्षणे च त्रायमाणौषधावपि ॥ १४४ ॥
 तीक्ष्णं समुद्रलवणे विषायोर्मरकाजिषु ।
 आत्मत्यागिनि तिग्मे च तूणी नीलीनिषङ्गयोः ॥ १४५ ॥
 द्रुणाः स्याद्वृश्चिके भृङ्गे द्रुणं चापकृपाणयोः ।
 तूणी कूर्म्या जलद्रोण्यां देष्णुर्दातरि दुर्दमे ॥ १४६ ॥
 द्रोणः पार्थगुरौ काके माने द्रोणी तु नीवृति ।
 नौभेदे शैलसन्धौ च पणः कार्षापणे ग्लहे ॥ १४७ ॥
 विक्रय्यशाकाट्टिवद्धमुष्टौ मूल्ये भृतौ धने ।
 व्यवहारे च घृताद्युत्सृष्टे गण्डकविंशतौ ॥ १४८ ॥

१ सूत्र । २ सूद । ३ जित्वराक ।

४ विषायोपरसाजिषु । ५ तुर्दुमे ।

पर्णस्त्रिपत्रे, पर्णे तु पत्रे, प्राणोऽनिले बले ।
 हृद्रायौ पूरिते गन्धरसे, प्राणास्तु जीविते ॥ १४९ ॥
 पार्णिः कुम्भ्यां चमूपृष्ठे पादमूलोन्मदस्त्रियोः ।
 पूर्णः कृत्स्ने पूरिते च फाणिर्गुडकरम्बयोः ॥ १५० ॥
 बाणो वृक्षविशेषे स्याच्छरस्यावयवे शरे ।
 बलिपुत्रेऽप्यथ भ्रूणो गर्भिण्यां श्रोत्रियाद्विजे ॥ १५१ ॥
 अर्भके स्त्रैणगर्भे च मणिस्त्वजागलस्तने ।
 मेढ्राग्रेऽलिञ्जरे रत्ने मोर्णः सर्पकरण्डके ॥ १५२ ॥
 बाने नक्रमक्षिकायां रणः कोणे कणे युधि ।
 रेणुर्धूल्यां पर्पटके वर्णः स्वर्णे व्रते स्तुतौ ॥ १५३ ॥
 रूपे द्विजादौ शुक्रादौ कुथायामक्षरे गुणे ।
 भेदे गतिक्रमे चित्रे यशस्तालविशेषयोः ॥ १५४ ॥
 अङ्गरागे च वर्णं तु कुङ्कुमे वाणिरम्बुदे ।
 व्यूतौ मूलये सरस्वत्यां वीणा स्याद्वल्लकी तडित् ॥ १५५ ॥
 वृष्णिर्मेघे यादवे च वेणी सेतुप्रवाहयोः ।
 देवताडे केशबन्धे वेणुर्वशे नृपान्तरे ॥ १५६ ॥
 शाणः कषे मानभेदे श्रेण्याल्यां कारुसंहतौ ।
 शोणो नदे रक्तवर्णे श्योनाकेऽग्नौ हयान्तरे ॥ १५७ ॥
 श्राणा यवाग्वां श्राणं तु पके शाणी तु वस्त्रभित् ।
 स्थाणुः कीले हरे स्थूणा सूर्म्यां स्तम्भे रुगन्तरे ॥ १५८ ॥
 इति द्विस्वरणान्ताः ।
 अन्तः स्वरूपे निकटे प्रान्ते निश्चयनाशयोः ।
 अवयवेऽप्यथाऽर्हन् स्यात्पूज्ये तैर्धिकरेऽपि च ॥ १५९ ॥
 अस्तः क्षिप्ते पश्चिमाद्रावर्तिस्त्वटनिपीडयोः ।
 आप्तो लब्धे च सत्ये चाप्याप्तिः सम्बन्धलाभयोः ॥ १६० ॥
 ईतिरजन्ये प्रवासे स्यादूतिः स्यूतिरक्षयोः ।
 ऋतं शिलोज्जले पानीये पूजिते दीप्तसत्ययोः ॥ १६१ ॥

ऋतिर्जुगुप्साकल्याणगतिस्पर्धास्वथो ऋतुः ।
 स्त्रीणां पुष्पे वसन्तादावेतः कर्बुर आगते ॥ १६२ ॥
 क्षत्ता शूद्रात्क्षत्रियायां जाते सारथिवेधसोः ।
 नियुक्ते दासजे द्वाःस्थे कन्तुः कामकुसुमलोः ॥ १६३ ॥
 कान्तो रम्ये प्रिये ग्राष्णि कान्ता प्रियङ्गुयोषितोः ।
 कान्तिः शोभाकामनयोः क्षितिर्गहे भुवि क्षये ॥ १६४ ॥
 कीर्तिर्यशसि विस्तारे प्रासादे कर्दमेऽपि च ।
 कुन्तः प्राप्ते चण्डभावे क्षुद्रजन्तौ गवेधुके ॥ १६५ ॥
 कुन्ती पाण्डुप्रियायां स्यात् सल्लव्यां गुग्गुलुदुमे ।
 कृतं पर्याप्तयुगयोर्विहिते हिंसिते फले ॥ १६६ ॥
 कृतं छिन्ने वेष्टिते च केतुर्द्युतिपताकयोः ।
 ग्रहोत्पार्तारिचिह्नेषु गर्तोऽवटे कुकुन्दरे ॥ १६७ ॥
 त्रिगर्तांशेऽप्यथ ग्रस्तं जग्धे लुप्तपदोदिते ।
 गतिर्वहद्वणे ज्ञाने यात्रोपायदशाध्वसु ॥ १६८ ॥
 गातुः पुंस्कोकिले भृङ्गे गन्धर्वे गायनेऽपि च ।
 गीतिश्छन्दसि गाने च गीतं शब्दितगानयोः ॥ १६९ ॥
 गुप्तं गूढे त्राते गुप्तिर्यमे भूगर्तरक्षयोः ।
 कारायां घृतमाज्याम्बुदीप्तेष्वथ, चिताचिती ॥ १७० ॥
 मृतार्थदारुषु चये जगल्लोकेऽङ्गवायुषु ।
 जातं जात्योघजनिषु जातिः सामान्यगोत्रयोः ॥ १७१ ॥
 मालत्यामामलक्यां च चुल्ल्यां कम्पिल्यजन्मनोः ।
 जातीफले छन्दसि च ज्ञातिः पितृसगोत्रयोः ॥ १७२ ॥
 ततं वीणादिवाद्ये स्यात्ततो व्याप्तेऽनिले पृथौ ।
 तातोऽनुकम्प्ये पितरि तिक्तस्तु सुरभौ रसे ॥ १७३ ॥
 तिक्ता तु कटुरोहिण्यां तिक्तं पर्यटकौषधे ।
 त्रेतायुगेऽग्नित्रये च दन्तो दशनसानुषु ॥ १७४ ॥

दन्त्योषध्यामथ दितिर्दैत्यमातरि खण्डने ।
 दीप्तं निर्भासिते दग्धे द्रुतं शीघ्रविलीनयोः ॥ १७५ ॥
 द्युतिस्तु शोभादीधित्योर्धाता वेधसि पालके ।
 धातू रसादौ श्लेष्मादौ भ्वादिग्रावविकारयोः ॥ १७६ ॥
 महाभूतेषु लोहेषु शब्दादाविन्द्रियेऽस्थनि ।
 धुतं त्यक्ते कम्पिते च धूतौ कम्पितभर्त्सितौ ॥ १७७ ॥
 धूर्तं तु खण्डलवणे धूर्तो धनूरमायिनोः ।
 धृतिर्योगविशेषे स्याद्धारणार्थैर्ययोः सुखे ॥ १७८ ॥
 सन्तोषाध्वरयोश्चापि नतस्तगरनम्रयोः ।
 नीतिर्नये प्रापणे च नृतिः स्यान्नर्तने कुम्भौ ॥ १७९ ॥
 पतिः प्रभौ गतौ मूले पक्तिर्गौरवपाकयोः ।
 पङ्क्तिश्छन्दःश्रेण्योः पत्तिः सेनाभित्पद्मयोर्गतौ ॥ १८० ॥
 प्राप्तिर्महोदये लाभे पित्सन् पिपतिष्यन्यथा ।
 पतनेच्छौ विहङ्गे च पीतो वर्णनिपीतयोः ॥ १८१ ॥
 पीता हरिद्रा पीतिः पानेऽश्वे प्रीतिः स्मरस्त्रियाम् ।
 प्रेम्णि योगमुदोः, पुस्तं शिल्पे लेप्सादिकर्मणि ॥ १८२ ॥
 पुस्तके, प्लुतमश्वस्य गतौ प्लुतस्त्रिमात्रके ।
 पूर्तं पूरितखाताद्योः पृषत्पृषतवन्मृगे ॥ १८३ ॥
 विन्दौ, प्रेतो मृते भूतविशेषे च परेतवत् ।
 पोतः शिशौ प्रवहणे प्रोतो गुम्फितवाससोः ॥ १८४ ॥
 भक्तमन्त्रे तप्परे च भर्ता पोष्टरि धारके ।
 भक्तिः सेवागौणवृत्त्योर्भेदज्ञां श्रद्धाविभागयोः ॥ १८५ ॥
 भास्वान् दीप्ते रवौ भ्रान्तिर्मिथ्याज्ञानेऽनवस्थितौ ।
 “भीतं भये भययुते भीतिः साध्वसकम्पयोः” ॥
 भित्तिः कुड्ये प्रदेशे च भूतं सत्प्रापमानयोः ॥ १८६ ॥
 प्राप्तेऽतीते पिशाचादौ पृथ्व्यादौ जन्तुयुक्तयोः ।

भूभृन्महीधरे पृथ्वीपतौ भूतिस्तु भस्मनि ॥ १८७ ॥
 मासपाकविशेषे च संपदुत्पादयोरपि ।
 भृतिर्मूल्यभरणयोर्मितं स्यात्समतेऽर्चिते ॥ १८८ ॥
 महद् बृहति धीतस्त्वे राज्ये, मरुत्सुरेऽनिले ।
 मतिर्बुद्धीच्छयोर्माता गौर्दुर्गा जननी मही ॥ १८९ ॥
 मातरस्तु ब्रह्माण्याद्या मितिरैयत्यमानयोः ।
 मन्तुः स्यादपराधेऽपि मनुष्येऽपि प्रजापतौ ॥ १९० ॥
 मुक्ता मौक्तिकपुंश्चल्योर्मुक्तिर्मोचनमोक्षयोः ।
 मूर्तिः पुनः प्रतिमायां कायकाठिन्ययोरपि ॥ १९१ ॥
 मृतं मृत्यौ याचिते च यन्ता मृते निषादिनि ।
 यतिर्निकारे विरतौ भिक्षौ युतोऽन्विते पृथक् ॥ १९२ ॥
 युक्तिर्न्याये योजने च रक्तं नील्यादिरञ्जिते ।
 कुङ्कुमेऽसृज्यनुरक्ते प्राचीनामलकेऽरुणे ॥ १९३ ॥
 रतिः स्मरस्त्रियां रागे रते रीतिस्तु पित्तले ।
 वैदर्भ्यादौ लोहकिट्टे सीमनि स्रवणे गतौ ॥ १९४ ॥
 लता ज्योतिष्मतीदूर्वाशाखावल्लीप्रियङ्गुषु ।
 स्पृक्कामाधव्योः कस्तूर्या लिप्तं मुक्तविलिप्तयोः ॥ १९५ ॥
 विषाक्ते, लूता तु रोगे पिपीलिकोर्णनाभयोः ।
 वर्तिर्गात्रानुलेपिन्यां दशायां दीपकस्य च ॥ १९६ ॥
 दीपे भेषजनिर्माणानयनाञ्जनलेखयोः ।
 व्यक्तो मनीषिष्फुटयोर्वार्त्ता वार्त्ताक्वयुदन्तयोः ॥ १९७ ॥
 कृष्यादौ वर्तने वार्त्तं त्वारोग्यारोगफलगुषु ।
 वृत्तिशालिन्यथ व्याप्तिर्व्यापने लम्भनेऽपि च ॥ १९८ ॥
 वास्तु स्याद् गृहभूपुर्गोर्गृहे सीमसुरुङ्गयोः ।
 वित्तं विचारिते ख्याते धने वित्तिस्तु संभवे ॥ १९९ ॥
 ज्ञाने लाभे विचारे च वीतमङ्कुशकर्मणि ।

असाराश्वगजे शान्ते वीतिरश्वेऽशने गतौ ॥ २०० ॥
 प्रजने धावने दीप्तौ वृत्तं वृत्तौ दृढे मृते ।
 चरित्रे वर्तुले छन्दस्यतीताधीतयोर्वृते ॥ २०१ ॥
 वृन्तं स्तनमुखे पुष्पबन्धे वृत्तिस्तु वर्तने ।
 कैशिक्यादौ विवरणे वृतिर्वरणवाटयोः ॥ २०२ ॥
 शक्तिरायुधभेदे स्यादुत्साहादौ बले श्रियाम् ।
 शस्तं क्षेम प्रशस्ते च शान्तोदान्ते रसान्तरे ॥ २०३ ॥
 शास्ता जिने शासके च शान्तिर्भेदे शमेऽर्हति ।
 शितशतौ कृशे तीक्ष्णे शितिर्भूजे सितेऽसिते ॥ २०४ ॥
 श्रीमान्मनोज्ञे तिलकपादपे धनवत्यपि ।
 शीतो हिमे च जिह्वे च वानीरबहुवारयोः ॥ २०५ ॥
 शीतं गुणे शुक्तमम्ले पूतिभूते च कर्कशे ।
 शुक्तिः शङ्खनके शङ्खे कपालखण्डदृशुजोः ॥ २०६ ॥
 नख्यश्वावर्तयो, मुक्ता स्फोटदुर्नामयोरपि ।
 श्रुतमाकर्णिते शास्त्रे श्रुतिराम्नायवार्तयोः ॥ २०७ ॥
 षड्जाधारम्भिकायां च कर्णाकर्णनयोरपि ।
 श्वेतं रूप्ये श्वेतो द्वीपे वर्णे शैले कपर्दके ॥ २०८ ॥
 श्वता तु शङ्खिनीकाष्ठपाटल्योः स्यात्सती पुनः ।
 कात्यायन्यां च साध्व्यां च सातिर्दानावसानयोः ॥ २०९ ॥
 सितस्त्ववसिते बद्धे वर्णे सिता तु शर्करा ।
 स्थितमूर्ध्वे सर्पतिज्ञे स्थितिः स्थाने च सीम्नि च ॥ २१० ॥
 सीता जनकजागङ्गाभेदयोर्हिलपद्धतौ ।
 सुतः पुत्रे नृपे, सुप्तिः स्वापे स्पर्शज्ञतारुणि ॥ २११ ॥
 सूतः पारदसारथ्योः प्रसूतेरितबन्दिषु ।
 ब्राह्मण्यां क्षत्रियाज्जाते तक्षिण, सृतिर्गतौ पथि ॥ २१२ ॥

१ असारेऽश्वगजे । २ स्वतीत ।

३ अधीन ।

४ स्त्रियाम् ।

५ पूते ।

६ नखा ।

७ आकर्षणे ।

८ प्रतिज्ञेय ।

स्मृतिः स्मरणधीच्छासु शास्त्रे, सेतुस्तु संवरे ।
 नदीसंक्रमेऽथ हस्तः करे मानोदुभेदैयोः ॥ २१३ ॥
 केशात्कलापे शुण्डायां हरित् दिशि तृणान्तरे ।
 वर्णभेदेऽश्वभेदे च हितं पथ्ये गते धृते ॥ २१४ ॥
 हेतिर्ज्वालास्त्रसूर्यांशुषु

इति द्विस्वरतान्ताः ।

अर्थो हेतौ प्रयोजने ।

निवृत्तौ विषये वाच्ये प्रकारद्रव्यवस्तुषु ॥ २१५ ॥
 आस्था यत्रालम्बनयोरस्थानापेक्षयोरपि ।
 कन्था पुरे प्रावरणे काथो व्यसनदुःखयोः ॥ २१६ ॥
 द्रवनिष्पाकेऽथ कुथः स्यादास्तरणदर्भयोः ।
 कोथस्तु मथने नेत्ररुग्भेदे शटितेऽपि च ॥ २१७ ॥
 ग्रन्थो गुम्फे धने शास्त्रे द्वात्रिंशद्वर्णनिर्मितौ ।
 ग्रन्थिर्वस्त्रादिवन्धे रुग्भेदे कौटिल्यपर्वणोः ॥ २१८ ॥
 ग्रन्थि तु ग्रन्थिपर्णे स्याद्वाधा वाग्भेदवृत्तयोः ।
 तीर्थं शास्त्रे गुरौ यज्ञे पुण्यक्षेत्रावतारयोः ॥ २१९ ॥
 ऋषिजुष्टे जले सत्त्रिण्युपाये स्त्रीरजस्यपि ।
 योनौ पात्रे दर्शनेषु तुत्योऽग्नौ तुत्यमञ्जने ॥ २२० ॥
 तुत्या नील्यां सूक्ष्मैलायां दुःस्थो दुर्गतमूर्खयोः ।
 प्रस्थः सानौ मानभेदे पीथोऽर्के पीथमम्बुनि ॥ २२१ ॥
 पृथुर्विशाले भूपाले वापिकैककृष्णजीरयोः ।
 श्रोथोऽश्वघोणाऽध्वगयोः कट्यां, मन्थो रवौ मथि ॥ २२२ ॥
 साक्तवे नेत्ररोगे च यूथं तिर्षगणे गणे ।
 यूथी तु मागधीपुष्पविशेषयोः कुरण्टके ॥ २२३ ॥
 रथस्तु स्यन्दने पादे शरीरे वेतसद्रुमे ।
 वीथी वर्त्मनि पङ्क्तौ च गृहाङ्गे नाट्यरूपके ॥ २२४ ॥
 संस्था स्पशे स्थितौ मृत्यौ सार्थो वृन्दे वणिगणो ।

सिक्थं नील्यां मधूच्छिष्टे सिक्थो भक्तपुलाकके ॥ २२५ ॥

इति द्विस्वरथान्ताः ।

अब्दः संवत्सरे मेघे मुस्तके गिरिभिद्यपि ।

अन्दः स्यान्निगडे भूषाभेदे ककुदवत्ककुत् ॥ २२६ ॥

श्रेष्ठे वृषाङ्गे राट्चिह्ने क्रव्यान्मांसाशिरक्षसोः ।

कन्दोऽब्दे सूरणे सस्यमूले, कुन्दोऽच्युते निधौ ॥ २२७ ॥

चक्रभ्रमौ च माघ्ये च क्षोदः पेषणचूर्णयोः ।

गदः कृष्णानुजे रोगे गदा प्रहरणान्तरे ॥ २२८ ॥

छदः पत्रे पतत्रे च ग्रन्थिपर्णतमालयोः ।

छन्दो वशोऽभिप्राये च दृषत्पाषाणमात्रके ॥ २२९ ॥

निष्पेषणार्थपट्टेऽपि धीदा कन्यामनीषयोः ।

नदो बहेऽब्धौ निनदे नन्दा सम्पद्यलिङ्गरे ॥ २३० ॥

तिथिभेदे च नन्दिस्तु प्रतीहारे पिनाकिनः ।

आनन्दने च द्यूते च निन्दा कुत्सापवादयोः ॥ २३१ ॥

पदं स्थाने विभक्त्यन्ते शब्दे वाक्येऽङ्गवस्तुनोः ।

त्राणे पादे पादचिह्ने व्यवसायापदेशयोः ॥ २३२ ॥

पादो मूलोऽस्तुर्यांशाद्दिषु प्रसन्तपर्वते ।

भन्दः कल्याणे सौख्ये च भसङ्गास्वरमांसयोः ॥ २३३ ॥

भेदो विदारणे द्वैध उपजापविशेषयोः ।

मदो रेतस्यहङ्कारे मद्ये हर्षेभदानयोः ॥ २३४ ॥

कस्तूरिकायां श्लेष्मे च मदी कृषकवस्तुनि ।

मन्दो मूढे शनौ रोगिण्यलसे भाग्यवर्जिते ॥ २३५ ॥

गजजातिप्रभेदेऽल्पे स्वैरे मन्दरते खले ।

मृद्वतीक्षणे कोमले च रदो दन्ते विलेखने ॥ २३६ ॥

विदा ज्ञानधियोर्विन्दुर्विप्रुद्विज्ञात्रो रदक्षते ।

वेदिरङ्गुलिमुद्रायां बुद्धेऽलङ्कृतभूतले ॥ २३७ ॥

शब्दोऽक्षरे यशोमीत्योर्वाक्ये खे श्रवणे ध्वनौ ।

शरद्वर्षात्यये वर्षे शब्दः कर्मशब्दयोः ॥ २३८ ॥

संवित्संभाषणे ज्ञाने सङ्ग्रामे नास्ति तोषणे ।

क्रियाकारे प्रतिज्ञायां सङ्केताचारयोरपि ॥ २३९ ॥

सम्पदद्वौ गुणोत्कर्षे हारे स्वादुस्तु सुन्दरे ।

मृष्टे, सूदः सूपकारे व्यञ्जनेऽपि च सूपवत् ॥ २४० ॥

स्वेदो धर्मे स्वेदने च—

इति द्विस्वरदान्ताः ।

अन्धोऽन्धकारेऽक्षिवर्जिते ।

अर्धः खण्डेऽर्धं समांशेऽथाब्धिः सरसि सागरे ॥ २४१ ॥

आधिर्मनोर्तो व्यसनेऽधिष्ठाने बन्धकाऽऽशयोः ।

ऋद्धं समृद्धे सिद्धान्ते गन्धः सम्बन्धलेशयोः ॥ २४२ ॥

गन्धकामोदगर्वेषु स्याद्वाधस्तलल्लिप्तयोः ।

गोधा प्राणिविशेषे स्याज्ज्याघातस्य च वारणे ॥ २४३ ॥

दधि गोरसभेदे स्यात्तथा श्रीवासवासयोः ।

दिग्धो लिप्ते विधाक्तेषौ प्रवृद्धस्नेहयोरपि ॥ २४४ ॥

दुग्धं क्षीरे पूरिते च दोग्धा गोपालवत्सयोः ।

अर्थोपजीवककवौ बन्ध आधौ च बन्धने ॥ २४५ ॥

बन्धुभ्रातृबान्धवयोर्बाधा दुःखनिषेधयोः ।

बुधः सौम्ये कवौ बुद्धः पण्डिते बुधिते जिने ॥ २४६ ॥

बोधिर्बौद्धसमाधौ चाऽर्हद्धर्मासौ च पिप्पले ।

मधुश्चैत्रर्तुदैत्येषु जीवाशोकमधूकयोः ॥ २४७ ॥

मधु क्षीरे जले मद्ये क्षौद्रे पुष्परसेऽपि च ।

मिद्धं चित्ताभिसंक्षेपे निद्रालसितयोरपि ॥ २४८ ॥

मुग्धो मूढे रम्ये, मेघः क्रतौ, मेघा तु शेमुषी ।

राधो वैशाखमासे स्याद्वाधा विद्युद्विशालयोः ॥ २४९ ॥

विष्णुकान्तामलकयोश्च गोपिवेधविशेषयोः ।

लुब्ध आकाङ्क्षिणि व्याधे बधो बधककहिसयोः ॥ २५० ॥

वधूः पत्न्यां स्तुषानार्योः स्पृकाशारिवयोरपि ।
 नवपरिणीतायां च व्याधो मृगयुदुष्टयोः ॥ २५१ ॥
 विद्धं सद्गवेधितयोः क्षिप्ते विधर्द्धिमूल्ययोः ।
 प्रकारेभान्नविधिषु विधिर्ब्रह्मविधानयोः ॥ २५२ ॥
 विधिवाक्ये च दैवे च प्रकारे कालकल्पयोः ।
 विधुश्चन्द्रेऽच्युते वीरुलतायां विटपेऽपि च ॥ २५३ ॥
 वृद्धः प्राज्ञे स्थविरे च वृद्धं शैलेयरूढयोः ।
 वृद्धिः कलान्तरे हर्षे वर्धने भेषजान्तरे ॥ २५४ ॥
 श्रद्धास्तिक्येऽभिलाषे च श्राद्धं श्रद्धासमन्विते ।
 हव्यकव्यविधाने च शुद्धः केवलपूतयोः ॥ २५५ ॥
 स्कन्धः प्रकाण्डे कार्येऽसे विज्ञानादिषु पञ्चसु ।
 नृपे समूहे व्यूहे च सन्धा स्थितिप्रतिज्ञयोः ॥ २५६ ॥
 सन्धिर्योनौ मुरुङ्गायां नाट्येऽङ्गे श्लेषभेदयोः ।
 साधुर्जने^१ मुनौ बादर्घुषिके सज्जनरम्ययोः ॥ २५७ ॥
 सिद्धो व्याख्यादिके दैवयोनौ निष्पन्नमुक्तयोः ।
 नित्ये प्रसिद्धे, सिद्धिस्तु मोक्षे निष्पत्तियोगयोः ॥ २५८ ॥
 सिन्धुर्नद्यां गजमदेऽध्वौ देशनदभेदयोः ।
 सुधा गङ्गेष्टिकास्तुह्योर्मूर्वालेपाऽमृतेषु च ॥ २५९ ॥

इति द्विस्वरधान्ताः ।

अन्नं भक्तेऽशिते, सर्वाऽश्वेऽधमे, अध्वा कालवर्त्मनोः ।
 संस्थाने सास्रवस्कन्धेऽर्थिनौ याचकसेवकौ ॥ २६० ॥
 आत्मा चित्ते धृतौ यत्रे धिषणायां कलेवरि ।
 परमात्मनि जीवेऽर्के हुताशनसमीरयोः ॥ २६१ ॥
 स्वभावेऽथेन ईशेऽर्केऽथोन्नं क्लिप्ते दयापरे ।
 उष्माणस्तु निदाघोष्णग्रीष्माः शषसहा अपि ॥ २६२ ॥
 कर्म कारकभेदे स्यात्क्रियायां च शुभाशुभे ।
 कामी स्यात्कामने चक्रवाके पारावतेऽपि च ॥ २६३ ॥

कृती योग्ये बुद्धे खड्गी गण्डके खड्गधारिणि ।
 ग्रावाऽश्मनि गिरौ गोमी फेरौ गोमत्युपासके ॥ २६४ ॥
 घनः सान्द्रे दृढे दाढ्ये विस्तारे मुद्गरेऽम्बुदे ।
 सङ्खे मुस्ते, घनं मध्ये नृत्तवाद्यप्रकारयोः ॥ २६५ ॥
 चर्म त्वचि स्फरे चर्मी भूर्जे फलकिमृङ्गिणोः ।
 चक्री कोके कुलालेऽहौ वैकुण्ठे चक्रवर्तिनि ॥ २६६ ॥
 चिह्नमङ्के पताकायां चीनो देशैणतन्तुषु ।
 व्रीहौ वस्त्रे छत्रं शाठ्येऽपदेशे घातिकर्मणि ॥ २६७ ॥
 छन्नं रहश्छादितयोजिछन्ना स्यादमृतेत्त्वरी ।
 छिन्नं भिन्ने, जनो लोके जगद्धेदे पृथग्जने ॥ २६८ ॥
 जनी स्नुषावनितयोजिनोऽर्हद्बुद्धविष्णुषु ।
 ज्योत्स्ना स्याज्ज्योतिःसंयुक्तनिशि चन्द्रातपेऽपि च ॥ २६९ ॥
 ज्यौत्स्नी पटोली ज्योत्स्नावन्निशोस्तनुर्वपुस्त्वचोः ।
 विरलेऽल्पे कुशे, दण्डी यमे द्वाःस्थसदण्डयोः ॥ २७० ॥
 दानं मतङ्गजमदे रक्षणच्छेदशुद्धिषु ।
 विश्राणनेऽप्यथ द्युम्नं द्रविणवद्धनौजसोः ॥ २७१ ॥
 धनं वित्ते गोधने च स्याद्धन्व स्थलचापयोः ।
 धन्वामरौ धन्वी पार्थे छेके ककुभचापिनोः ॥ २७२ ॥
 धनुःशब्दः पियालद्रौ राशिभेदे धनुष्यपि ।
 धाम रश्मौ गृहे देहे स्थाने जन्मप्रभावयोः ॥ २७३ ॥
 धाना भृष्टयवेऽङ्कूरे धान्यांके चूर्णसक्तुषु ।
 धेनः समुद्रे धेनौ तु नद्यां स्याद्भारतीभिदि ॥ २७४ ॥
 धेनुर्गोमात्रके दोग्ध्यां गवि नशो विवाससि ।
 मागधे च क्षपणके नन्दी गिरिशवेत्रिणि ॥ २७५ ॥
 गर्दभाण्डे वटे न्यूनं हीनवच्चोनगर्हयोः ।
 पर्व प्रस्तावोत्सवयोर्ग्रन्थौ विषुवदादिषु ॥ २७६ ॥

१ बुधे । २ प्रमेदयोः । ३ शृङ्गिणोः ।

४ धन्याक । ५ धेना । ६ तच्च ।

दर्शप्रतिपत्सन्धौ च तिथिग्रन्थविशेषयोः ।
 पक्षमाऽक्षिलोम्नि तन्त्रवादिस्सूक्ष्मांशे कुसुमच्छदे ॥ २७७ ॥
 गरुत्किञ्जल्कयोश्चापि पत्री काण्डे खगे दुमे ।
 रथेऽदौ रथिके श्वेने प्रेम तु स्नेहनर्मणोः ॥ २७८ ॥
 ब्रह्मा तु तपसि ज्ञाने वेदेऽध्यात्मे द्विजे विधौ ।
 ऋत्विग्योगभिदोश्चापि बुधो गिरिशमूलयोः ॥ २७९ ॥
 भर्म भारे भृतौ हेम्नि भानुरंशौ रवौ दिने ।
 भिक्षोऽन्यः सङ्गतः फुल्लो दीर्णो, भोगी भुजङ्गमे ॥ २८० ॥
 वैयाह्येच्यकरे रात्रि ग्रामण्यां नापितेऽपि च ।
 मानं प्रमाणे मस्थादौ मानश्चित्तोन्नतौ ग्रहे ॥ २८१ ॥
 मीनो मत्स्ये राशिभेदे मुनिर्वाचयमेऽर्हति ।
 मियालाऽगस्तिः पालाशो मृत्स्ना मृत्सा तु वर्धयपि ॥ २८२ ॥
 यानं युग्मे गतौ योनिः कारणे भगताम्रयोः ।
 रत्नं स्वजातिश्रेष्ठे स्यान्मणौ राजा तु पार्थिवे ॥ २८३ ॥
 निशाकरे प्रभौ शक्रे यक्षक्षत्रिययोरपि ।
 रास्त्रैलापर्णासर्पाक्ष्यो रागी कामिनि रङ्गारि ॥ २८४ ॥
 रोही रोहतिकेऽश्वत्थे वटे, लग्नं तु लज्जिते ।
 राशीनामुदये सक्ते लक्ष्म प्रधानचिह्नयोः ॥ २८५ ॥
 वनं प्रस्रवणे गेहे प्रवासेऽम्भसि कानने ।
 वस्नं वस्त्रे धने मूल्ये भृतौ वर्ष्म पुनस्तनौ ॥ २८६ ॥
 प्रमाणे सुन्दराकारे वर्त्म नेत्रच्छदेऽध्वनि ।
 वर्णी पुनश्चित्रकरे लेखके ब्रह्मचारिणि ॥ २८७ ॥
 वानं शुष्कफले शुष्के सीवने गमने कटे ।
 जलसंल्लववातोर्मिसुख्खासौरभेषु च ॥ २८८ ॥
 वाग्मी पटुबृहस्पत्योर्वाजी बाणे ह्ये खगे ।
 विन्नं विचारिते लब्धे स्थिते वृषा तु वासवे ॥ २८९ ॥

वृषभे तुरगे पुंसि शाखी तु द्रुमवेदयोः ।
 राजभेदे शिखी त्वग्रौ वृक्षे केतुग्रहे शरे ॥ २९० ॥
 चूडावति बलीवर्दे मयूरे कुकुटे हये ।
 शीनो मुखार्जगरयोः श्येनः शुक्ले पतत्रिणि ॥ २९१ ॥
 स्वप्नः स्वापे सुप्तज्ञाने स्थानं नित्यावकाशयोः ।
 सादृश्ये सन्निवेशे च स्नानं स्नानीय आप्लवे ॥ २९२ ॥
 स्त्यानं स्वात्स्निगध आलस्ये प्रतिध्वानघनत्वयोः ।
 सादी तुरङ्गमारोहे निषादिरथिनोरपि ॥ २९३ ॥
 स्वामी प्रभौ गुहे, सूतं पुष्पे, सूना पुनः सुता ।
 अधोजिह्वा वधस्थानं सूतुः पुत्रे नुजे रवौ ॥ २९४ ॥
 हनुः कपोलावयवे मरणामययोरपि ।
 हरिद्रायामायुधे च हली कृषकसीरिणोः ॥ २९५ ॥

इति द्विस्वरनान्ताः ।

कल्पो विकल्पे कल्पद्रौ संवर्ते ब्रह्मवासरे ।
 शास्त्रे न्याये विधौ, कूपो गर्तेऽन्धौ गुणवृक्षके ॥ २९६ ॥
 मृन्माने कूपके, क्षेपो गर्वे लङ्घननिन्दयोः ।
 बिलम्बेरणहेलासु गोपौ भूपालवल्लवौ ॥ २९७ ॥
 ग्रामौघगोष्ठाधिकृतौ गोपी गोपालसुन्दरी ।
 शारिवा रक्तिका तल्पमट्टं शय्याकलत्रयोः ॥ २९८ ॥
 त्रपा लज्जाकुलटयोस्त्रपुसीसकरङ्गयोः ।
 तापः सन्तापे कृच्छ्रे च तापी तु सरिदन्तरे ॥ २९९ ॥
 दर्पो मृगमदे गर्वे पुष्पं विकास आर्तवे ।
 धनदस्य विमाने च कुसुमे नेत्ररुज्यपि ॥ ३०० ॥
 बाष्प ऊष्माऽक्षिजलयो रूपं तु श्लोकशब्दयोः ।
 पश्चावाकारे सौन्दर्ये नाणके नाटकादिके ॥ ३०१ ॥
 ग्रन्थावृत्तौ स्वभावे च रेपः क्रूरे विगर्हिते ।
 रोपौ रोपणेषू, रोपे रन्ध्रे, लेपस्तु लेपने ॥ ३०२ ॥

अशने च सुधायां च वपा विवरमेदसोः ।
 शष्पं तु प्रतिभाहीनतायां बालवृणेऽपि च ॥ ३०३ ॥
 शापः शपथ आक्रोशे शिष्पं सुवे क्रियोचिते ।
 स्वापो निर्द्रायां रुग्भेदे शयनाज्ञानमात्रयोः ॥ ३०४ ॥

इति द्विस्वरपान्ताः ।

गुम्फो दोर्भूषणे दृग्धौ रेफोऽन्नघरवर्णयोः ।
 शफं खुरे गवादीनां मूले विटपिनामपि ॥ ३०५ ॥
 शिफा मातरि मांस्यां च जटायां च सरित्यपि ।
 शोफ ओषधिभेदे स्याद्रुक्कृते त्वग्विवर्धने ॥ ३०६ ॥

इति द्विस्वरफान्ताः ।

कम्बिर्विशलतादव्योः कम्बुर्वलयशङ्खयोः ।
 गजे शम्बूके कर्चूरे ग्रीवायां नलकेऽपि च ॥ ३०७ ॥
 जम्बूर्मैरुतरङ्गिण्यां द्वीपवृक्षविशेषयोः ।
 डिम्ब एरण्डभययोर्विप्लवे प्लीहि पुष्फुसे ॥ ३०८ ॥
 विम्बं तु प्रतिविम्बे स्यान्मण्डले विम्बिकाफले ।
 शम्बः पवौ लोहकाञ्च्यां स्तम्ब आलानगुल्मयोः ॥ ३०९ ॥
 ब्रीह्यादीनां प्रकाण्डे च

इति द्विस्वरवान्ताः ।

कुम्भो वेश्यापतौ घटे ।

द्विपाङ्गे राक्षसे राशौ कुम्भं त्रिवृति गुग्गुलौ ॥ ३१० ॥
 कुम्भ्युखायां पाटलायां वारिपर्ण्या च कट्फले ।
 गर्भः कुक्षौ शिशौ सन्धौ भ्रूणे पनसकण्टके ॥ ३११ ॥
 मध्ये ग्रावपवरके जम्भः स्याद्दानवान्तरे ।
 दन्तभोजनयोरंशे हनौ जम्बीरतूणयोः ॥ ३१२ ॥
 जृम्भा जृम्भणे विकासे डिम्भो वैधेयबालयोः ।
 दम्भः कल्के कैतवे च दर्भो ग्रन्थे कुशेऽपि च ॥ ३१३ ॥

दृग्भूः पवौ भास्करे च नाभिः क्षत्रप्रधानयोः ।
चक्रमध्ये मृगमदे प्राण्यङ्गे मुख्यराशि च ॥ ३१४ ॥
निभः स्यात्सदृशे व्याजे रम्भो वैणवदण्डके ।
रम्भा त्रिदशभामिन्यां कदल्यां च विभुः प्रभौ ॥ ३१५ ॥
व्यापके शङ्करे नित्ये शम्भुब्रह्मार्हतोः शिवे ।
शुभो योगे शुभं भद्रे शुभा कान्तीच्छयोर्मता ॥ ३१६ ॥
स्तम्भोऽङ्गजाड्ये स्थूणायां सभा द्यूतसमूहयोः ।
गोष्ठ्यां सभ्येषु शालायां स्वभूर्विष्णौ विधावपि ॥ ३१७ ॥
स्तोभः स्यात्सामविच्छेदे हेलने स्तम्भनेऽपि च ।

इति द्विस्वरमान्ताः ।

आमोऽपके रोगभेदे रोगे चेध्मसामिद्भिदि ॥ ३१८ ॥
कामे वसन्ते काष्ठे स्यादुमो नगरघट्टयोः ।
उमा गौर्या हरिद्रायां कीर्तिकान्त्यतसीष्वपि ॥ ३१९ ॥
ऊर्मिः पीडाजवोत्कण्ठालेखप्रकाशवीचिषु ।
वस्त्रसङ्कोचलेखायां क्रमः कल्पाऽङ्गप्रशक्तिषु ॥ ३२० ॥
परिपाट्यां, क्षमः शक्ते द्विते युक्ते क्षमावति ।
क्षमा क्षान्तौ क्षितौ, कामं बाढेऽनुमतरेतसोः ॥ ३२१ ॥
कामः स्मरेच्छाकाम्येषु क्षुमा स्यान्नीलिकाऽतसी ।
कृमिः कृमिबललाक्षायां कीटे, क्षेमस्तु मङ्गले ॥ ३२२ ॥
लब्धसंरक्षणे मोक्षे क्षेमोमा धनहर्षपि ।
क्षौमं स्यादतसीवस्त्रे दुकूलेऽट्टालकेऽपि च ॥ ३२३ ॥
खर्मं क्षौमे पौरुषे च गमोऽध्वद्यूतभेदयोः ।
सदृक्पाठेऽप्यथ ग्रामो वृन्दे शब्दादिपूर्वकः ॥ ३२४ ॥
षड्गादौ संवसथे च गुल्मं सैन्योपरक्षणे ।
रुक्सैन्यघट्टभेदेषु स्तम्बे, गुल्मी पटौकसि ॥ ३२५ ॥
आमलक्येलयोर्वन्यामथ घर्मो निदाघवत् ।
स्वेदाम्भस्यातपे ग्रीष्मोष्मणोर्जाल्मस्तु पामरे ॥ ३२६ ॥

असमीक्ष्यकारिणि च जामिः स्वसृकुलस्त्रियोः ।
 जिह्वस्तु कुटिले मन्दे जिह्वं तगरपादपे ॥ ३२७ ॥
 तोक्मं कर्णमले, तोक्मो हरिते च हरिद्यवे ।
 दमः स्यात्कर्दमे दण्डे दमने दमथेऽपि च ॥ ३२८ ॥
 द्रुमस्तु हव्यवाहे स्याद्यजमाने मलिम्लुचे ।
 द्रुमस्तु पादपे पारिजाते किम्पुरुषेऽवरे ॥ ३२९ ॥
 धर्मो यमोपमापुण्यस्वभावाचारधन्वसु ।
 सत्सर्गेऽर्हत्यर्हिसादौ न्यायोपनिषदोरपि ॥ ३३० ॥
 धर्मं दानादिके, नेमस्त्वर्थे प्राकारगर्तयोः ।
 अवधौ कैतवे काले नेमिः कूयत्रिका प्रधिः ॥ ३३१ ॥
 तिनिशोऽरिष्टनेमिश्च पद्मो व्यूहे निधावहौ ।
 संख्याऽब्जयोः पद्ममिभविन्दौ, ब्राह्मी तु भारती ॥ ३३२ ॥
 शाकभेदः पङ्कगण्डी हिज्जिका सोमवल्लरी ।
 ब्रह्मशक्तिर्भ्रमस्तु स्याद् भ्रमणे वारिनिर्गमे ॥ ३३३ ॥
 भ्रान्तौ कुन्दाख्ययंत्रे च भामः क्रोधे रुचौ रवौ ।
 भीमो वृकोदरे घोरे शुङ्गेऽप्यम्लवेतसे ॥ ३३४ ॥
 भीष्मो रुद्रे च गाङ्गेये राक्षसे च भयङ्करे ।
 भूमिः क्षितौ स्थानमात्रे भौमो मङ्गलदैत्ययोः ॥ ३३५ ॥
 यमः काले च यमजेऽप्यर्हिसादिषु पञ्चसु ।
 संयमे यमने ध्वाङ्गे यामौ प्रहरसंयमौ ॥ ३३६ ॥
 रमः कान्ते रक्ताशोके मन्मथे च रमा श्रियाम् ।
 रश्मिघृणिप्रग्रहयो रामः इयामे हलायुधे ॥ ३३७ ॥
 पशुभेदे सिते चारौ राघवे रेणुकासुते ।
 रामं तु वास्तुके कुष्ठे रामा हिङ्गुलिनीस्त्रियोः ॥ ३३८ ॥
 रुक्मं लोहे सुवर्णे च रुमा तु लवणाकरे ।
 सुग्रीवपत्न्यां, लक्ष्मीः श्रीशोभासम्पत्प्रियङ्गुषु ॥ ३३९ ॥

वमिर्वान्तेनले, वामः कामे सव्ये पयोधरे ।
उमानाथे प्रतिकूले चारौ, वामा तु योषिति ॥ ३४० ॥
वामी श्रृगाल्यां करभीरासभीवडवासु च ।
शमी द्रुभेदे वल्गुल्यां शिम्ब्यां, श्यामोऽम्बुदे शितौ ॥ ३४१ ॥
हरिते प्रयागवटे कोकिले वृद्धदारके ।
श्यामं सैन्धवे मरिचे श्यामा सोमलतानिशोः ॥ ३४२ ॥
शारिवावल्लुनीगुन्द्रात्रिवृत्कृष्णाप्रियङ्गुषु ।
अप्रसूतस्त्रियां नील्यां श्रामो मण्डपकालयोः ॥ ३४३ ॥
शुष्ममोजसि सूर्ये च समं साध्वखिलं सटक् ।
सीमा घाटे स्थितौ क्षेत्रे, सूक्ष्मोऽणौ, सूक्ष्ममल्पके ॥ ३४४ ॥
अध्यात्मे कतके, सोमस्त्वौषधीतद्रसेन्दुषु ।
दिव्यौषध्यां घनसारं समीरे पितृदैवते ॥ ३४५ ॥
वसुप्रभेदे सलिले वानरे किन्नरेश्वरे ।
हिमं तु सारे शीते च हिमश्चन्दनपादपे ॥ ३४६ ॥
होमैः सर्पिषि वन्हौ च

इति द्विस्वरमान्ताः ।

स्यादर्थ्यः स्यामिवैश्ययोः ।

अर्थ्यं शिलार्जंतुन्यर्थसम्प्रार्थं न्यायविज्ञयोः ॥ ३४७ ॥
अन्योऽसदृशेतरयोरन्त्यस्त्वन्तभवेऽधमे ।
अर्ध्यमर्घ्यार्थमर्घाहमास्यं मुखैर्भवे मुखे ॥ ३४८ ॥
मुखान्तरास्या तु स्थित्यामार्यौ सज्जनसौविदौ ।
आर्योमाच्छन्दसोरिज्या दाने सङ्गेऽध्वरेऽर्चने ॥ ३४९ ॥
इभ्यो धनवतीभ्या तु केरणां सल्लकीतरौ ।
कल्यं प्रभाते मधुनि सज्जे दक्षे निरामये ॥ ३५० ॥
कल्या कल्याणवाचि स्यात्कश्यं कशार्हमद्ययोः ।
अश्वमध्ये, क्षयो गेहे कल्पान्तेऽपचये रुजि ॥ ३५१ ॥

१ वाते । २ वल्गुनी ।

३ होमिः । ४ शिलासुजन्यर्थः । ५ इसमुखे ।

कन्या नार्यां कुमार्यां च राशयोषधिविशेषयोः ।
 कक्ष्या गृहप्रकोष्ठे स्यात्सादृश्योद्योगकाश्चिषु ॥ ३५२ ॥
 बृहतिकेभनाड्योश्च कार्यं हेतौ प्रयोजने ।
 कायः कदैवते मूर्तौ सङ्गे लक्ष्मस्वभावयोः ॥ ३५३ ॥
 कायं मनुष्यतीर्थे च काव्या स्यात्पूतनाधियोः ।
 काव्यं ग्रन्थे, काव्यः शुके, कांस्यं तैजसवाद्ययोः ॥ ३५४ ॥
 पानपात्रे मानभेदे क्रिया करणचेष्टयोः ।
 कर्मोपायचिकित्सासु निष्कृतौ सम्प्रधारणे ॥ ३५५ ॥
 अर्चाप्रारम्भशिक्षासु कुल्यं तु कुलजेऽस्थनि ।
 सूर्पाऽऽमिषाऽष्टद्रोणीषु कुलया सरिति सारणौ ॥ ३५६ ॥
 कुसो विद्विषि कार्ये च कृत्या स्याद्देवताक्रिया ।
 गव्यं क्षीरादिके ज्यायां रागवस्तुनि गोहिते ॥ ३५७ ॥
 गव्या गोवृन्दगव्यूत्योग्राम्यो ग्रामभवे जने ।
 ग्राम्यबन्धे रतेऽश्लीले गुह्यः कमठदम्भयोः ॥ ३५८ ॥
 गुह्यमुपस्थे रहस्ये गृह्यं तु मलवर्त्मनि ।
 गृह्योऽस्वैरिणि पक्ष्ये च गृहासक्तमृगाण्डजे ॥ ३५९ ॥
 गृह्या तु शाखा नगरे गेयौ गातव्यगायनौ ।
 गोप्यौ दोसरगोप्तव्यौ चयः प्राकारपीठयोः ॥ ३६० ॥
 समूहेऽप्यथ चव्या स्याच्चविकाशतपर्वणोः ।
 चित्यं मृतकचैत्ये स्याच्चित्या मृतचितावपि ॥ ३६१ ॥
 चैत्यं जिनौकस्तद्विम्बं चैत्यो जिनसभातरुः ।
 उद्देशवृक्षश्चोद्यं तु प्रेये प्रश्नेऽद्भुतेपि च ॥ ३६२ ॥
 छाया पङ्क्तौ प्रतिमायामर्कयोषित्यनातपे ।
 उत्कोचे पालने कान्तौ शोभायां च तमस्यपि ॥ ३६३ ॥
 जयो जयन्ते विजये जयोमा तत्सखी तिथिः ।
 पथ्या जयन्त्यग्निमन्थो जन्थो जामातृवत्सले ॥ ३६४ ॥
 जनके जननीये च नवोढानुचरादिके ।

जन्यं कौलीने युध्यते जन्या मातृसखीमुदोः ॥ ३६५ ॥
 स्याज्जन्युर्जन्तुमात्रे च पावके परमेष्ठिनि ।
 त्रयी त्रिवेद्यां त्रितये पुरन्ध्र्यां सुमतावपि ॥ ३६६ ॥
 ताक्ष्यस्तु स्यन्दने बाहे गरुडे गरुडाग्रजे ।
 अश्वकर्णाह्वयतरौ स्यात्ताक्ष्यं तु रसाज्जने ॥ ३६७ ॥
 तिष्यः पुण्यवत्कलौ भे तिष्या त्वामलकीतरौ ।
 द्रव्यं भव्ये धने क्षमादौ जतुद्रुमविकारयोः ॥ ३६८ ॥
 विनये भेषजे रीत्यां दस्युः प्रत्यर्थिचौरयोः ।
 दायो दाने यौतकादिधने सोल्लुण्ठभाषणे ॥ ३६९ ॥
 विभक्तव्यपितृद्रव्ये दिव्यं बलगुलवङ्गयोः ।
 द्युभवं दिव्यामलक्यां दूष्यं वाससि तद्गृहे ॥ ३७० ॥
 दूषणीये चाऽथ दैत्योऽसुरे, दैत्या सुरौषधौ ।
 धन्यः पुण्ययुते, धन्याऽऽमलक्यामुपमातरि ॥ ३७१ ॥
 धान्यं तु व्रीहौ धान्याके धिष्यं स्थानोद्भवेऽमसु ।
 बले, धिष्योऽग्नौ शुके च नयः स्यान्नैयमादिषु ॥ ३७२ ॥
 नीतिद्यूतभिदोर्नाट्यं लास्ये तौर्यत्रिकेऽपि च ।
 नित्यं ध्रुवे तते, पथ्यं हिते, पथ्या हरीतकी ॥ ३७३ ॥
 पद्योऽन्यवर्णे स्यात्पद्यं श्लोके, पद्या तु वर्त्मनि ।
 प्रायो वयस्यनशने मृतौ बाहुल्यतुल्ययोः ॥ ३७४ ॥
 प्रियो वृद्धौषधे हृद्ये पैत्यौ, पुण्यं तु सुन्दरे ।
 सुकृते पावने धर्मे पूज्यः श्वशुरवन्द्ययोः ॥ ३७५ ॥
 पेयं पातव्यपयसोः पेया श्राणाच्छमण्डयोः ।
 बल्यं रेतोबलकृतोर्भयं भीतौ भयङ्करे ॥ ३७६ ॥
 कुञ्जकपुष्पे, भव्यं तु फले योग्ये शुभेऽस्थनि ।
 सत्ये भाविनि, भव्यस्तु कर्मरङ्गतरौ सति ॥ ३७७ ॥
 भव्योमाकरिपिप्पलयोर्भाग्यं कर्म शुभाशुभम् ।
 मध्यं न्याय्ये बल्येऽन्तर्मया दैत्योद्भवेऽसराः ॥ ३७८ ॥

मयुर्मृगाश्वमुखयोर्मन्युर्देन्ये क्रतौ क्रुधि ।
 माल्यं मालाकुसुमयोः स्यान्माया शम्बरी कृपा ॥ ३७९ ॥
 दम्भो बुद्धिश्च, मायस्तु पीताम्बरेऽम्बरेऽपि च ।
 मूल्यं वस्त्रे वेतने च ययुर्यज्ञहये हये ॥ ३८० ॥
 याम्या याच्यां भरण्यां च योग्यो योगार्हशक्तयोः ।
 उपायिनि प्रवीणे च योग्यमृध्याहयौषधौ ॥ ३८१ ॥
 योग्याऽर्कयोषित्यभ्यासे रम्यश्चम्पकहृद्ययोः ।
 रम्या रात्रावथ रथ्यो रथांशे रथवोढरि ॥ ३८२ ॥
 रथ्या तु रथसङ्घाते प्रतोल्यां पथि चत्वरे ।
 रूप्यमाहृतहेमादौ रजते रूपवत्यपि ॥ ३८३ ॥
 लयस्तूर्यत्रयीसाम्ये संश्लेषणत्रिलासयोः ।
 लभ्यं लब्धव्ये युक्ते च विन्ध्यो व्याधाद्रिभेदयोः ॥ ३८४ ॥
 विन्ध्या व्रुटौ लवल्यां च वीर्यं तेजःप्रभावयोः ।
 शुके शक्तौ च वीक्ष्यं तु द्रष्टव्ये विस्मयेऽपि च ॥ ३८५ ॥
 वीक्ष्यस्तु लासके वाहे वेद्यं तु गणिकागृहे ।
 वेद्या तु पण्ययोषायां शल्यः स्यान्मदनद्रुमे ॥ ४८६ ॥
 नृपभेदे स्वाविधि च सीम्नि शस्त्रशलाकयोः ।
 शय्या तल्पे शब्दगुम्फे शून्यं विन्दौ च निर्जने ॥ ४८७ ॥
 शून्या तु नलिका, शौर्यमारभट्यां बलेऽपि च ।
 सह्यमारोग्ये सोढव्ये, सह्योऽद्रौ, सव्यं दाक्षिणे ॥ ३८८ ॥
 वामे च प्रतिकूले च सत्यं तु शपथे कृते ।
 तथ्ये तद्वति, सत्यस्तु लोकभित्, सङ्ख्यमाहवे ॥ ३८९ ॥
 सङ्ख्यैकादौ विचारे च सन्ध्या कालनदीभिदोः ।
 चिन्तायां संश्रवे सीम्नि सन्धाने कुसुमान्तरे ॥ ३९० ॥
 साध्यो योगे साधनीये गणदैर्घ्यतभिद्यपि ।
 सायः शरेऽपराङ्गे च स्थेयोऽक्षद्वकपुरोधसोः ॥ ४०० ॥
 सेव्यमुशीरे सेवार्हे सैन्यं सैनिकसेनयोः ।

सौम्यः सोमात्मजेऽनुग्रे मनोज्ञे सोमदैवते ॥ ४०१ ॥

सौम्याः पुनर्धृगशिरःशिरःस्थाः पञ्च तारकाः ।

हार्धः कलिद्रौ हर्तव्ये हृद्यं धवलजीरके ॥ ४०२ ॥

हृत्पिये हृद्धिते हृज्जे हृद्या तु वृद्धिभेषजे ।

हृद्यस्तु वशकृन्मन्त्रे—

इति द्विस्वरयान्ताः ।

अग्रं पुरः प्रथमेऽधिके ॥ ४०३ ॥

उपर्यालम्बने श्रेष्ठे परिमाणे पलस्य च ।

मिक्षापकारे सङ्घाते प्रान्तेऽप्यद्रिस्तु पर्वते ॥ ४०४ ॥

सूर्ये शाखिनि, चाभ्रं तु त्रिदिवे गगनेऽम्बुदे ।

अस्त्रः शिरसिजे कोणे स्यादस्त्रं शोणितेऽश्रुणि ॥ ४०५ ॥

अस्त्रं चापे प्रहरणेऽप्यङ्घ्रिः पाददुमूलयोः ।

अरो जिने,ऽरं चक्राङ्गे शीघ्रशीघ्रगयोरपि ॥ ४०६ ॥

आरो नीतिः शनिर्भौम आरा चर्मप्रभेदिनी ।

इराऽम्भोवाक्सुराभूमिष्विन्द्रः शक्रेऽन्तरात्मनि ॥ ४०७ ॥

आदित्ये योगभेदे च स्यादिन्द्रा तु फणिज्जके ।

उग्रः क्षत्रियतः शूद्रासृनावुत्कटरुद्रयोः ॥ ४०८ ॥

उग्रा वचाछिक्किक्किरुक्ता गत्रोपचित्रयोः ।

उस्रो मयूखे, स्यादुष्ट्री मृद्धाण्डे करभस्त्रियाम् ॥ ४०९ ॥

ऐन्द्रिरिन्द्रमुते काकेऽप्योद्गा जनपदान्तरे ।

ओद्गो जने जपावृक्षे करः प्रत्यायशुण्डयोः ॥ ४१० ॥

रश्मौ वर्षोपले पाणौ क्षरो मेघे क्षरं जले ।

कद्रुः कनकपिङ्गे स्यात्कद्रूस्तु नागमातरि ॥ ४११ ॥

कारो बलौ वधे यत्ने हिमाद्रौ निश्चये यतौ ।

कारा बन्धनशालायां बन्धे दूत्यां प्रसेवके ॥ ४१२ ॥

स्याद्वेमकारिकायां च क्षारः काचे रसे गुडे ।

भस्मनि धूर्तलवणे कारिः शिल्पी क्रियाऽपि च ॥ ४१३ ॥

कारुस्तु कारके शिल्पे विश्वकर्मणि शिल्पिनि ।
 कीरः शुके जनपदे क्षीरं पानीयदुग्धयोः ॥ ३१४ ॥
 क्षुरो गोक्षुरके कोकिलाक्षे छेदनवस्तुनि ।
 क्षुद्रो दरिद्रे कृपणे निकृष्टेऽल्पनृशंसयोः ॥ ४१५ ॥
 क्षुद्रा व्याघ्रीनटीव्यङ्गावृहतीसरघासु च ।
 चाङ्गेरिकयां हिंसायां मक्षिकामात्रवेद्ययोः ४१६ ॥
 कुरुः स्यादोदने भूपभेदे श्रीकण्ठजाङ्गले ।
 क्रूरा नृशंसघोरोष्णकठिनाः, कृच्छ्रमंहसि ॥ ४१७ ॥
 कष्टे सान्तपने, क्षेत्रं भारतादौ भगाङ्गयोः ।
 केदारो सिद्धभूपत्न्याः क्रोष्ट्री क्षीरविदारिका ॥ ४१८ ॥
 शृगालिका लाङ्गली च क्षौद्रं तु मधुनीरयोः ।
 खरो रक्षोऽन्तरे तीक्ष्णे दुःस्पर्शे रासभेऽपि च ॥ ४१९ ॥
 खरुः स्यादश्वहरयोर्दर्पदन्तसितेषु च ।
 खुरः शफे कोलदले गरस्तूपविषे विषे ॥ ४२० ॥
 रोगे, गरं स्यात्करणे गात्रमङ्गशरीरयोः ।
 गजाग्रदेशेऽथ गिरिः पूज्येऽक्षिरुजि कन्दुके ॥ ४२१ ॥
 शैले गैरेर्यके गीर्णावपि, गुन्द्रस्तु तेजने ।
 गुन्द्रा प्रियङ्गौ कैवर्तीमुस्तके भद्रमुस्तके ॥ ४२२ ॥
 गुरुर्महत्याङ्गिरसे पित्रादौ धर्मदेशके ।
 अलघौ दुर्जरे चापि गृध्रो गृध्रौ खगान्तरे ॥ ४२३ ॥
 गोत्रं क्षेत्रेऽन्वये छत्रे सभाय्ये बोधवर्त्मनोः ।
 वने नास्त्रि च, गोत्रोऽद्रौ, गोत्रा भुवि गवां गणे ॥ ४२४ ॥
 गौरः श्वेतेऽरुणे पीते विशुद्धे चन्द्रमस्यपि ।
 विशदे, गौरं तु श्वेतसर्पे पद्मकेसरे ॥ ४२५ ॥
 गौर्युमानप्रिकोर्वीषु प्रियङ्गौ वरुणस्त्रियाम् ।
 रजन्वां रोचनीनद्योर्घस्रो वासरहिंसयोः ॥ ४२६ ॥
 घोरो हरे दारुणे च चरः स्याज्जङ्गमे स्पशे ।

चले द्यूतप्रभेदे च चक्रे प्रहरणे गणे ॥ ४२७ ॥
 कुलालाद्युपकरणे राष्ट्रे सैन्यरथाङ्गयोः ।
 जलावर्ते छेले, चक्रः कोके, चन्द्रोऽम्बुकाम्ययोः ॥ ४२८ ॥
 स्वर्णे सुधांशौ कर्पूरे काम्पिल्ये मेचकेऽपि च ।
 चरुहव्यान्ने भाण्डे च चारो बन्धावसर्पयोः ॥ ४२९ ॥
 गतौ पियालवृक्षे च चित्रं खे तिलकेऽद्भुते ।
 आलेख्ये कर्बुरे, चित्रा त्वाखुपर्णीसुभद्रयोः ॥ ४३० ॥
 गोडुम्ब्यप्सरसोर्दन्त्यां नक्षत्रोरगभेदयोः ।
 चीरं वाससि चूडायां गोस्तने सीसपत्रके ॥ ४३१ ॥
 चीरी कच्छाटिकाश्लिष्टयोश्चक्रस्त्वम्बलेऽम्बवेतसे ।
 वृक्षाम्बले, चुक्री चाङ्गेर्या चैत्रो मासाद्रिभेदयोः ॥ ४३२ ॥
 चैत्रं मृतकचैत्ये च चौरो दस्युसुगन्धयोः ।
 छत्रं स्यादातपत्राणे छत्रा मधुरिकौषधौ ॥ ४३३ ॥
 धान्याके च शिल्लिन्ध्रे च छिद्रं विवररन्ध्रवत् ।
 गर्ते दोषे, जारस्तूपपतौ जार्योषधीभिदि ॥ ४३४ ॥
 जीरस्त्वजाज्यां खड्गे च टारो लङ्गतुरङ्गयोः ।
 तन्त्रं राष्ट्रे च सिद्धान्ते परच्छन्दप्रधानयोः ॥ ४३५ ॥
 अगदे कुटुम्बकृत्ये तन्तुवाये परिच्छदे ।
 श्रतिशास्त्रान्तरे शास्त्रे करणे व्यर्थसाधके ॥ ४३६ ॥
 इतिकर्तव्यतातन्त्रोस्तन्त्री स्याद्वल्लकीगुणे ।
 अमृतायां च नद्ध्यां च सिरायां वपुषोऽपि च ॥ ४३७ ॥
 तरिर्दशायां नौक्यायां वस्त्रादीनां च पेटके ।
 तन्द्री निद्रा प्रमीला च तारो निर्मलमौक्तिके ॥ ४३८ ॥
 मुक्ताशुद्धावुच्चनादे नक्षत्रनेत्रमध्ययोः ।
 तारं रूप्ये, तारा बुद्धदेव्यां सुरगुरुस्त्रियाम् ॥ ४३९ ॥
 सुग्रीवपत्न्यां, ताम्रं तु शुल्बे शुल्बनिभेऽपि च ।

१ वले ।

२ दम्मे ।

३ गोडुम्बाप्सहयोः ।

४ शिल्लिन्ध्रे ।

५ वेडा ।

तीव्रं कटूष्णात्यर्थेषु तीव्रा तु कटुरोहिणी ॥ ४४० ॥
 गण्डदूर्वा सुरी, तीरो वङ्गे, तीरं पुनस्तटे ।
 तोत्रं वेणुके प्रतोदे दरः स्याद्भयगर्तयोः ॥ ४४१ ॥
 दरी तु कन्दरे, दस्रः खरे, दस्रौ रवेः सुतौ ।
 द्वारं निर्गमेऽभ्युपाये धरः कूर्माधिपे गिरौ ॥ ४४२ ॥
 कार्पासे तूलेऽथ धरा मेदोभूमिजरायुषु ।
 धारो जलधरासारवर्षणे स्याद्वणेऽपि च ॥ ४४३ ॥
 धारोत्कर्षे खड्गाद्यग्रे सैन्याग्रे वाजिनां गतौ ।
 जलादिपाते सन्तत्यां धात्री भुव्युपमातरि ॥ ४४४ ॥
 आयलक्यां जनन्यां च धीरो ज्ञे धैर्यसंयुते ॥
 स्वैरे, धीरं तु पुष्टणे नरो मर्त्येऽच्युतेऽर्जुने ॥ ४४५ ॥
 नरं तु रामकर्पूरे नक्रं नासाग्रदारुणोः ।
 नक्रो यादासि, नीध्रं तु वलीकवननेमिषु ॥ ४४६ ॥
 चन्द्रे च रेवतीभे च नेत्रं वस्त्रे मथोगुणे ।
 मूलाक्षिनेतृषु, परो दूरान्यश्रेष्ठशत्रुषु ॥ ४४७ ॥
 परं तु केवले, पत्रं यानं पक्षश्छदश्चुरी ।
 पारं प्रान्ते परतटे पारी पूरपरागयोः ॥ ४४८ ॥
 पाऽयां कर्करिकायां च पादबन्धे च हस्तिनाम् ।
 पात्रं तु कूलयोर्मध्ये पर्णे नृपतिमन्त्रिणि ॥ ४४९ ॥
 योग्यभाजनयोर्यज्ञभाण्डे नाट्यानुकर्त्तरि ।
 पुरं शरीरे नगरेऽगृहपाटलिपुत्रयोः ॥ ४५० ॥
 पुरस्तु गुग्गुलौ, पुण्ड्रं कृमौ दैत्येक्षुभेदयोः ।
 वासन्त्यां तिलके पुण्डरीके, पुण्ड्रास्तु नीवृति ॥ ४५१ ॥
 पुरुः पुरोगे प्रचुरे स्वर्लोकनृपभेदयोः ।
 पूरः स्यादम्भसां वृद्धौ व्रणसंशुद्धिदाययोः ॥ ४५२ ॥
 पोत्रं वस्त्रे मुखग्रे च सूकरस्य हलस्य च ।
 पौरं कचृणे पुरजे बभ्रुः पिङ्गाग्रिशूलिषु ॥ ४५३ ॥

मुनौ विशाले नकुले विष्णौ, भद्रं तु मङ्गले ।
 मुस्तकश्रेष्ठयोः साधौ काञ्चने करणान्तरे ॥ ४५४ ॥
 भद्रो रामचरे हस्तिजातौ मेरुकदम्बके ।
 गवि शम्भौ, भद्रा विष्टौ नभःसरिति कटूफले ॥ ४५५ ॥
 कृष्णानन्तारास्नासु च भरोऽतिशयभारयोः ।
 भरुर्भर्तुकनकयोर्भारो दशशतीद्वये ॥ ४५६ ॥
 पलानां वीवधे चापि भीरुर्योषिति कातरे ।
 भूरिः स्वात्प्रचुरे स्वर्णे मन्त्रो देवादिसाधने ॥ ४५७ ॥
 वेदांशे गुप्तवादे च मरुः पर्वतदेशयोः ।
 मारोऽनङ्गे मृतौ विघ्नं मारी चण्ड्यां जनक्षये ॥ ४५८ ॥
 मात्रं त्ववधृतौ स्वार्थे कास्न्ये, मात्रा परिच्छदे ।
 अक्षरावयवे द्रव्ये माल्येऽल्पे कर्णभूषणे ॥ ४५९ ॥
 काले वृत्ते च मित्रं तु सख्यौ, मित्रो दिवाकरे ।
 यन्त्रं देवाद्यधिष्ठाने पात्रभेदे नियन्त्रणे ॥ ४६० ॥
 यात्रोत्सवे गतौ वृत्तौ, राष्ट्रमुत्पातनीवृतोः ।
 रुद्रदैत्ये मृगे, रेत्रं पीयूषपटवासयोः ॥ ४६१ ॥
 रेतःसूतकयो, रोध्रो लोघ्रे रोध्रद्रुमागसोः ।
 रौद्रो भीष्मे रसे तीव्रे, रौद्री गौर्या, वरो वृत्तौ ॥ ४६२ ॥
 विटे जामातरि श्रेष्ठे देवतादेरभीप्सिते ।
 वरं तु घुसृणे किञ्चिदिष्टे, वरी शतावरी ॥ ४६३ ॥
 वक्रं पुटभेदे, वक्रः कुटिले क्रूरभौमयोः ।
 वक्त्रमास्ये छन्दासि च वप्रः प्राकाररोधसोः ॥ ४६४ ॥
 क्षेत्रे ताते चये रेणौ वज्रं कुलिशहीरयोः ।
 बालके वज्रा त्वमृता, वर्ध्रः सीसवरत्रयोः ॥ ४६५ ॥
 व्यग्रो व्यापृताकुलयोर्वारः सूर्यादिवासरे ।
 महे स्वरावसरयोर्वृन्दे कुब्जारूपपादपे ॥ ४६६ ॥
 वारं तु मदिरापात्रे वारि ह्रीवेरनीरयोः ।

वारिर्घट्यां सरस्वत्यां वारी घटीभवन्धिनी ॥ ४६७ ॥
 व्याघ्रः करञ्जे शार्दूले रक्तैरण्डतरावपि ।
 श्रेष्ठे तूत्तरपदस्थः स्यात् व्याघ्री कण्टकारिका ॥ ४६८ ॥
 वीरो जिने भटे श्रेष्ठे वीरं शृङ्ग्यां नतेऽपि च ।
 वीरा गम्भारिकारम्भातामलक्येलवालुषु ॥ ४६९ ॥
 मदिराक्षीरकाकोलीगोष्ठोदुम्बरिकासु च ।
 पतिपुत्रवतीक्षीरविदारीदुग्धिकास्वपि ॥ ४७० ॥
 वृत्रो मेघे रिपौ ध्वान्ते दानवे वासवे गिरौ ।
 वेरं घुसृणवृन्ताकशरीरेषु, शरं जले ॥ ४७१ ॥
 शरः पुनर्दधिसारे काण्डतेजनयोरपि ।
 शक्रोऽर्जुनतराविन्द्रे कुटजे, शस्त्रमायुधे ॥ ४७२ ॥
 लोहे, शस्त्री छुरिकायां, शद्रिर्जिष्णौ तडित्यपि ।
 शरः कोपे शरे वज्रे शारः शबलवातयोः ॥ ४७३ ॥
 द्यूतस्य चोपकरणे शास्त्रं ग्रन्थनिदेशयोः ।
 शारिः कुञ्जरपर्याणे शकुनौ द्यूतसाधने ॥ ४७४ ॥
 शिशुः शोभाञ्जने शाके शीघ्रं चक्राङ्गदूर्णयोः ।
 उशीरे, शुक्रस्तु शुक्ले ज्येष्ठमासेऽग्निकाव्ययोः ॥ ४७५ ॥
 शुक्रं तु रेतोऽक्षिरुजोः शुभ्रं दीप्तेऽभ्रके सिते ।
 शूरश्चारे भटे सूर्ये सरौ दध्यग्रसायकौ ॥ ४७६ ॥
 स्वरः शब्देऽपि षड्जादौ सत्रमाञ्छादने क्रतौ ।
 सदा दाने वने वापि स्वरः स्याद्यूपखण्डके ॥ ४७७ ॥
 अध्वरे कुलिशे बाणे सारो मज्जास्थिरांशयोः ।
 बले श्रेष्ठे च सारं तु द्रविणन्यायवारिषु ॥ ४७८ ॥
 स्फारस्तु करकादीनां बुद्बुदे विपुलेऽपि च ।
 स्थिरो मोक्षे निश्चले च स्थिरा भूः शालपर्य्यपि ॥ ४७९ ॥
 सिप्रः स्वेदे, सिप्रा नद्यां, सिरा नाड्यम्बुवाहिनी ।
 सिरस्तु पिप्पलीमूलं सीरः स्वादंशुमालिनि ॥ ४८० ॥

लाङ्गलेऽथ सुरो देवे, सुरा चषकमद्ययोः ।
 सूत्रं तु सूचनाकारिग्रन्थे तन्तुव्यवस्थयोः ॥ ४८१ ॥
 स्वैरो मन्दे स्वतन्त्रे च हरो नाशैकरुद्रयोः ।
 वैश्वानरेऽप्यथ हरिर्दिवाकरसमीरयोः ॥ ४८२ ॥
 यमवासवसिंहांशुशशाङ्गरूपिवाजिषु ।
 पिङ्गवर्णे हरिद्वर्णे भेकोपेन्द्रशुकाहिषु ॥ ४८३ ॥
 लोकान्तरे च हारस्तु मुक्तादामनि संयुगे ।
 हिंस्रः स्याद्वातुके, हिंसा मांसी काकादनी वसा ॥ ४८४ ॥
 हीरो वज्रे हरे सर्पे हीरा पिपीलिकाश्रियोः ।
 होरा तु लग्ने राश्यर्थे शास्त्ररेखाप्रभेदयोः ॥ ४८५ ॥

इति द्विस्वररान्ताः ।

आलिः सुरापुष्पालिहोरम्लो रसेऽम्लवेतसे ।
 अम्ली चाङ्गेर्यामालं स्यादनल्पहरितालयोः ॥ ४८६ ॥
 आलिः सख्यावलीसेतुर्ध्वनर्थे विशदाशये ।
 आलुर्गलन्तिकायां स्यादालु भेळककन्दयोः ॥ ४८७ ॥
 हलोर्धा वाग् बुधस्त्री गौः, कलं त्वर्जीर्णरेतसोः ।
 अव्यक्तमधुरध्वाने कला स्यादंशैशिल्ययोः ॥ ४८८ ॥
 कलने मूलरैवृद्धौ षोडशांशे विधोरपि ।
 कलिर्विभीतके शूरे विवादेऽन्त्ययुगे युधि ॥ ४८९ ॥
 कालः पुनः कृष्णवर्णे महाकालकृतान्तयोः ।
 मरणाऽनेहसोः, काली कालिकाक्षीरक्रीटयोः ॥ ४९० ॥
 मातृभेदोमयोर्नव्यमेघौघपरिवादयोः ।
 काला कृष्णत्रिवृत्तीन्योर्जुङ्ग्यां, कीलोऽग्नितेजसि ॥ ४९१ ॥
 कफणिस्तम्भयोः शङ्कौ, कीला रतहतावपि ।
 कुलं कुल्यगणे गेहे देहे जनपदेऽन्वये ॥ ४९२ ॥
 कूलं तटे सैन्यपृष्ठे तडागस्तूपयोरपि ।

१ रासभ । २ स्त्रियोः । ३ अनर्थ ।

४ सेतुवर्णः । ५ कालः । ६ लिङ्गी ।

कोलो भेलक उत्सङ्गेऽङ्कपाल्यां चित्रके किरौ ॥ ४९३ ॥
 कोलं तु बदरे, कोला पिप्पल्यां च विभेषजे ।
 खलं कलके भुवि स्थाने कूरे कर्णेजपेऽधमे ॥ ४९४ ॥
 खल्लो निम्ने वस्त्रभेदे चर्मचातकपक्षिणोः ।
 खल्ली तु हस्तपादावमर्दनाह्वयरुज्यपि ॥ ४९५ ॥
 गलः कण्ठे सर्जरसे गोलः स्यात्सर्ववर्तुले ।
 गोला पत्राञ्जने गोदावर्षां सरुयामलिजिरे ॥ ४९६ ॥
 मण्डले च कुनट्यां च बालक्रीडनकाष्ठके ।
 चिल्लः खगे, सचुल्लश्च पिल्लवत् क्लिन्नलोचने ॥ ४९७ ॥
 क्लिन्नेऽक्षिण, चुल्ली तूदने चेलं गर्हितवस्त्रयोः ।
 चोलः कूर्पासके देशे चौलकर्मणि मुण्डने ॥ ४९८ ॥
 छलं छद्मस्खलितयोश्छल्ली सन्तानवीरुधोः ।
 बलकले पुष्पभेदे च जलं गोकलने जडे ॥ ४९९ ॥
 द्विविरेऽम्बुनि, जालं तु गवाक्षे क्षारके गणे ।
 दम्भानाययोश्च, जालो नीपे, जाली पटोलिका ॥ ५०० ॥
 झला पुत्र्यामातपोम्मौ झिल्ली तूदचर्चनांशके ।
 वर्त्यातपरुचोश्चर्यां तलं ज्याघातवारणे ॥ ५०१ ॥
 तलश्चपेटे तालद्रौ स्वभावाधरयोः त्सरौ ।
 तल्लो जलाधारभेदे तल्ली तु तरुणस्त्रियाम् ॥ ५०२ ॥
 तालः कालक्रियामाने हस्तमानद्रुभेदयोः ।
 करास्फोटे करतले हरिताले त्सरावपि ॥ ५०३ ॥
 तुला माने पलशते सादृश्ये राशिभाण्डयोः ।
 गृहाणां दारुबन्धाय पीठ्यां, तूलं तु खे पिचौ ॥ ५०४ ॥
 ब्रह्मदारुण्यथ दलं शस्त्रीछदेऽर्धपर्णयोः ।
 उत्सेधवद्वस्तुनि च नलो राशि कपौ नडे ॥ ५०५ ॥
 पितृदैवेऽथ नलं स्यात्पद्मे, नली मनःशिला ।
 नालं कण्ठे मृणाले च नाली शाककर्मयोः ५०६ ॥

नीलो वर्णे मणौ शैले निधिवानरभेदयोः ।
नील्योषध्यां लाञ्छने च पलमुन्मानमांसयोः ॥ ५०७ ॥
पल्लिश्च ग्रामके कुड्यां पालिर्युकाश्रिपङ्क्तिषु ।
जातश्मश्रुस्त्रियां प्रान्ते सेतौ कल्पितभोजने ॥ ५०८ ॥
प्रशंसाकर्णलतयोरुत्सङ्गे प्रस्थचिन्हयोः ।
पीलुः पुष्पे द्रुमे काण्डे परमाणौ मतङ्गजे ॥ ५०९ ॥
तालास्थिखण्डे च, पुलः पुलके विपुलेऽपि च ।
फलं हेतुकृते जातीफले फलकसस्ययोः ॥ ५१० ॥
त्रिफलायां च कक्कोले शस्त्राग्रे व्युष्टिलाभयोः ।
फली फलिन्यां, फलिं तु वसने, फाल उत्प्लुतौ ॥ ५११ ॥
कुशके च, बलं रूपे स्थामनि स्थौल्यसैन्ययोः ।
बोले, बलस्तु बलिनि काके दैत्ये हलायुधे ॥ ५१२ ॥
बला त्वोषधिभेदे स्यात्, बलिदैत्योपहारयोः ।
करे चामरदण्डे च गृहदारुदरांशयोः ॥ ५१३ ॥
त्वक्सङ्कोचे गन्धके च बालोऽङ्गेऽश्वेभपुच्छयोः ।
शिशौ ह्रीवेरकचयोर्बाला तु त्रुटियोषितोः ॥ ५१४ ॥
बाली भूषान्तरे मेधौ बिल उच्चैःश्रवोदये ।
बिलं रन्ध्रे गुहायां च भलं भल्लूकबाणयोः ॥ ५१५ ॥
भल्ली भल्लातके, भालं स्याल्ललाटे महस्यपि ।
भेलः प्लवे मुनिभेदे भीरौ बुद्धिविवर्जिते ॥ ५१६ ॥
मल्लः कपाले बलिनि मत्स्ये पात्रे, मलस्त्वघे ।
किट्टे कदर्ये विष्टायां मालं तु कपटे वने ॥ ५१७ ॥
मालो जने स्यान्माला तु पङ्क्तौ पुष्पादिदामनि ।
मालुः स्त्रियां पत्रवल्यां मूलं पाद्मार्वाद्ययोरुडौ ॥ ५१८ ॥
निकुञ्जशिफयोः स्वीये शिलायां च वशीकृतौ ।
प्रतिष्ठायामथो मेला त्वञ्जने मेलकेऽपि च ५१९ ॥
मौलिः किरीटे धम्मिले चूडाकङ्कलिमूर्द्धसु ।

लीला केलिविलासश्च शृङ्गारभावजक्रिया ॥ ५२० ॥
 लोलश्चले सतृष्णे च लोला तु रसनाश्रियोः ।
 वल्ली स्यादजमोदायां लतायां कुसुमान्तरे ॥ ५२१ ॥
 व्यालो दुष्टगजे सर्पे शठे श्वापदहिंस्रयोः ।
 वेला बुधस्त्रियां काले सीमनीश्वरभोजने ॥ ५२२ ॥
 अक्लिष्टमरणेऽम्भोधेस्तीरनीरविकारयोः ।
 शालो हाले मत्स्यभेदे, शालौकस्तत्प्रदेशयोः ॥ ५२३ ॥
 स्कन्धशाखायां, शालिस्तु गन्धोलौ कलमादिषु ।
 शालुः कषायद्रव्ये स्याच्चोरकाश्वयौषधेऽपि च ॥ ५२४ ॥
 शिलमुच्छ्रं, शिला द्वाराऽधोदारु कुनटी दृषत् ।
 शिली गण्डूपदी, शीलं साधुवृत्तस्वभावयोः ॥ ५२५ ॥
 शुक्लं रूप्ये, शुक्लो योगे श्वेते, शूलं रुगस्त्रयोः ।
 योगे, शूला तु पण्यस्त्री वधहेतुश्च कीलकः ॥ ५२६ ॥
 शैलो भूमृति, शैलं तु शैलेये ताक्ष्यशैलके ।
 सालः सज्जतरौ वृक्षमात्रमाकारयोरपि ॥ ५२७ ॥
 स्थालं भाजनभेदे स्यात् स्थाली तु पाटलोत्तयोः ।
 स्थूलः पीने जडे, हालः शालिवाहनपार्थिवे ॥ ५२८ ॥
 हाला मुरायां, हेला तु स्यादवज्ञाविलासयोः ।
 होलिरालिङ्गने सूर्येऽपि-

इति द्विस्वरलान्ताः ।

अविर्मूषिककम्बले ॥ ५२९ ॥

मेघे रवौ पर्वते च स्यादूर्ध्वं तु समुच्छ्रिते ।
 उपत्युन्नतयोः, कण्वो मुनौ, कण्वं तु कल्मषे ॥ ५३० ॥
 क्षवः क्षुते राजिकायां कविः कान्वस्य कर्तारि ।
 विचक्षणे दैत्यगुरौ स्यात् कवी तु खलीनके ॥ ५३१ ॥
 किण्वं पापे मुराबीजे क्लीवोऽपौरुषण्डयोः ।
 सर्वहस्वौ न्यग्रामनौ ग्रीवे शिरोधितच्छिरे ॥ ५३२ ॥

छविस्तु रुचि शोभायां जवः स्याद्वेगवेगिनोः ।
 जवोण्डपुष्पे, जिह्वा तु वाचि ज्वालारसज्ञयोः ॥ ५३३ ॥
 जीवः स्यात्त्रिदशाचार्ये द्रुमभेदे शरीरिणि ।
 जीवितेऽपि च, जीवा तु वचायां धनुषो गुणे ॥ ५३४ ॥
 शिञ्जिते क्षितिजीवन्त्योर्द्वौ, तत्त्वं परमात्मनि ।
 वाद्यभेदे स्वरूपे च द्रवो विद्रवन्मर्मणोः ॥ ५३५ ॥
 मद्रावे रसगत्योश्च द्वन्द्वः से, द्वन्द्वमाहवे ।
 रहस्ये मिथुने युग्मे दवदावौ वनानले ॥ ५३६ ॥
 वने, दर्वी फणान्तर्द्वौ दाव्वी स्यादेवदारुणि ।
 हरिद्राद्वितये चापि दिवं खे त्रिदिवे दिने ॥ ५३७ ॥
 देवं हृषीके, देवस्तु नृपतौ तोयदे सुरे ।
 देवी कृताभिषेकायां तेजनीपृक्कयोरपि ॥ ५३८ ॥
 धवो धूर्त्ते नरे पत्यौ द्रुमभेदेऽथ ध्रुवो वटे ।
 वसुयोगभिदोः शम्भौ शङ्खावुत्तानपादजे ॥ ५३९ ॥
 स्थिरे नित्ये निश्चिते च ध्रुवं खेऽजस्रतर्कयोः ।
 ध्रुवा मूर्वाशालिपर्णयोः स्रग्भेदे गीतभिद्यपि ॥ ५४० ॥
 नवो नव्ये स्तुतौ, नीवी स्त्रीकटीवस्त्रबन्धने ।
 मूलद्रव्ये परिपणे, प्लवः प्लक्षे प्लुतौ कपौ ॥ ५४१ ॥
 शब्दे कारणद्वे म्लेच्छजातौ भेलकभेकयोः ।
 क्रमनिम्नमहीभागे कुलके जलवायसे ॥ ५४२ ॥
 जलान्तरे, प्लवं गन्धतृणे मुस्तकभिद्यपि ।
 पकं परिणते नाशाभिमुखे, पार्श्वमन्तिके ॥ ५४३ ॥
 कक्षाधोऽवयवे चक्रोपान्तपर्शुसमूहयोः ।
 प्राध्वं दूरपथे प्रहे बन्धे, पूर्वं तु पूर्वजे ॥ ५४४ ॥
 प्रागग्रे श्रुतिभेदे च भवः सत्ताप्तिजन्मसु ।
 ह्रे श्रेयसि संसारे, भावोऽभिप्रायवस्तुनोः ॥ ५४५ ॥
 स्वभावजन्मसत्तात्मक्रियालीलाविभूतिषु ।
 चेष्टायोन्योर्बुधे जन्तौ शृङ्गारादेश्च कारणे ॥ ५४६ ॥

शब्दप्रवृत्तिहेतौ च यवो धान्ये पृथक्कृतौ ।
 यावोऽलक्ते पाकाभिदि रेवा मन्मथयोषिति ॥ ५४७ ॥
 नील्यां मेखलकन्यायां लवः कालभिदि छिदि ।
 विलासे रामजे लेशे जंपाकिञ्जल्कपक्ष्मणोः ॥ ५४८ ॥
 गोपुच्छलोमस्वपि च लट्वा पक्षिकुसुम्भयोः ।
 लघ्वी ह्रस्वविवक्षायां प्रभेदे स्पन्दनस्य च ॥ ५४९ ॥
 विश्वाः सुरेषु, विश्वं तु शुण्ठ्यां भुवनकृत्स्नयोः ।
 विश्वा विषायां, शिवं तु मोक्षे क्षमे सुखे जले ॥ ५५० ॥
 शिवो योगान्तरे वेदे गुग्गुलौ बालुके हरे ।
 पुण्डरीकद्वये कीले, शिवा झटामलोमयोः ॥ ५५१ ॥
 फेरौ शम्यां पथ्याध्यात्र्योः, शिविर्भूजं नृपान्तरे ।
 शुल्वं ताम्रे यज्ञकर्मण्याचारे जलसन्निधौ ॥ ५५२ ॥
 सत्त्वं द्रव्ये गुणे चित्ते व्यवसायस्वभावयोः ।
 पिशाचादावात्मभावे बले प्राणेषु जन्तुषु ॥ ५५३ ॥
 सान्त्वं सामानि दाक्षिण्ये, सुवा मूर्वा सुवा सुचि ।
 हवस्तु समतन्तौ स्यान्निदेशाह्वानयोरपि ॥ ५५४ ॥

इति द्विस्वरवान्ताः ।

अंशो विभाजने प्रोक्त एकदेशेऽपि वस्तुनः ।
 अंशुः सूत्रादिसूक्ष्मांशे किरणे चण्डदीधितौ ॥ ५५५ ॥
 आशा ककुभि नृणां यामाशु तु ब्रीहिशीघ्रयोः ।
 ईशः स्वामिनि रुद्रे च स्यादीशा हलदण्डके ॥ ५५६ ॥
 कशा स्यादश्वताडन्यां रज्जौ मुखगणेऽपि च ।
 काशस्तृणे रोगभेदे कीशो दिगम्बरे कपौ ॥ ५५७ ॥
 कुशो रामसुते दर्भे पापिष्ठे योक्त्रमत्तयोः ।
 कुशी लोहविकारे स्यात्, कुशा बल्गा, कुशं जले ॥ ५५८ ॥
 केशः शिरसिजे पाशपाणौ ह्रीवेरदैत्ययोः ।
 केशो दुःखे च रागादौ कोशः कोष इवाण्डके ॥ ५५९ ॥

कुड्मले चषके दिव्येऽर्थचये योनिशिम्बयोः ।
 जातीकोशेऽसिपिधाने दर्शः सूर्येन्दुसङ्गमे ॥ ५६० ॥
 पक्षान्तेऽष्टौ दर्शने च दंशो वर्मणि मर्मणि ।
 दोषे वनमक्षिकायां खण्डने भुजगक्षते ॥ ५६१ ॥
 दशा वर्त्ताववस्थायां दशास्तु वसनाञ्चले ।
 नाशः पलायने मृत्यौ परिध्वस्तावदर्शने ॥ ५६२ ॥
 निशा रात्रौ हरिद्रायां पशुश्लेष्मागे मृगादिषु ।
 प्रमथेऽपि च पाशस्तु मृगपक्षादिबन्धने ॥ ५६३ ॥
 कर्णान्ते शोभनार्थः स्यात्कचान्ते निकरार्थकः ।
 छात्राद्यन्ते च निन्दार्थः पेशी मांस्यसिकोशयोः ॥ ५६४ ॥
 मण्डभेदे पलपिण्डे सुपक्वकणिकेऽपि च ।
 भृशपृष्ठैश्च मानवे च राशिर्मेषादिपुञ्जयोः ॥ ५६५ ॥
 वशो जनस्पृहोयत्तेष्वायत्तत्वप्रभुत्वयोः ।
 वशा नार्या बन्ध्यगव्यां हस्तिन्यां दुहितर्यपि ॥ ५६६ ॥
 वंशः सङ्केऽन्वये वेणौ पृष्ठाद्यवयवेऽपि च ।
 वेशो वेश्यागृहे गेहे नेपथ्ये च, शशः पशौ ॥ ५६७ ॥
 वोढो लोघ्रे नृभेदे च स्पशो हेरिकयुद्धयोः ।
 स्पर्शो वर्गाक्षरे दाने स्पर्शने स्पर्शके रुजि ॥ ५६८ ॥
 इति द्विस्वरशान्ताः ।
 अक्षो रथस्यावयवे व्यवहारे विभीतके ।
 मांसके शकटे कर्षे ज्ञाने चाऽऽत्मनि रावणौ ॥ ५६९ ॥
 अक्षं सौवर्चले तुत्ये हृषीके, स्यादुषा निशि ।
 बाणपुत्र्यां च, ऋक्षस्तु स्यान्नक्षत्राच्छमल्लयोः ॥ ५७० ॥
 महीधरविशेषे च शोणके क्षतवेधने ।
 ऋषिर्वेदे मुनौ, कर्षः कर्षणे मानभिद्यपि ॥ ५७१ ॥
 कक्षो वीरुधि दोर्मूले कञ्जे शुष्कवने तृणे ।
 पापे, कक्षा त्विभरज्जौ काञ्च्यां गेहप्रकोष्ठके ॥ ५७२ ॥

भित्तौ साम्ये रथभागेऽन्तरीयपश्चिमाञ्चले ।
 उद्गाहिण्यां च, कर्षूस्तु तुषाग्रौ कृषिकुल्ययोः ॥ ५७३ ॥
 घोषः कांस्ये स्वने गोपघोषकाभीरपल्लिषु ।
 घोषा तु शतपुष्पायां चोक्षः सुन्दरगीतयोः ॥ ५७४ ॥
 शुचौ, झषस्तु मकरे वने मीने, झषा पुनः ।
 नागबलायां तुषस्तु धान्यत्वचि विभीतके ॥ ५७५ ॥
 दक्षः प्रजापतौ रुद्रवृषभे कुक्कुटे पटौ ।
 हुमे, दक्षा तु मेदिन्यां ध्वांसः काके बकेऽर्थिनि ॥ ५७६ ॥
 गृहे, ध्वांक्षी तु काकोल्यां, न्यक्षः कात्स्न्यनिकृष्टयोः ।
 जामदग्न्येऽपि, पक्षस्तु मासार्धे ग्रहसाध्ययोः ॥ ५७७ ॥
 चुलीरन्ध्रे बले पार्श्वे वर्गे केशात्परश्रये ।
 पिच्छे विरोधे देहाङ्गे सहाये राजकुञ्जरे ॥ ५७८ ॥
 प्लक्षो द्वीपे गर्दभाण्डेऽश्वत्थे जटिनि पक्षके ।
 प्रेक्षा धीरीक्षणं नृत्तं, प्रैषः प्रेषणपीडने ॥ ५७९ ॥
 पौषो मासप्रभेदे स्यात्पौषं तु महशुद्धयोः ।
 भिक्षा सेवाप्रार्थनयोर्भृतौ भिक्षितवस्तुनि ॥ ५८० ॥
 माषो माने धान्यभेदे मूर्खे त्वग्दोषमिद्यपि ।
 मिषं व्याजे स्पर्शभेदे मेषो राश्यन्तरे हुडौ ॥ ५८१ ॥
 मोक्षो निःश्रेयसे वृक्षविशेषे मोचने मृतौ ।
 यक्षः श्रीदे च गुह्ये च रक्षा रक्षणभस्मतोः ॥ ५८२ ॥
 रूक्षोऽस्निग्धपरुषयोर्लक्षं व्याजशरव्ययोः ।
 संख्यायामपि, वर्षस्तु समाद्वीपाब्दवृष्टिषु ॥ ५८३ ॥
 वर्षधरेऽपि, वर्षास्तु प्रावृष्यथ विषं जले ।
 क्ष्वेडे, विषा त्वतिविषा, वृषो गव्याखुधर्मयोः ॥ ५८४ ॥
 पुंराशिभेदयोः शृङ्गायां वासके शुक्रलेऽपि च ।
 श्रेष्ठे स्यादुत्तरस्थश्च वृषी तु ऋषिविष्टरे ॥ ५८५ ॥

१ स्पर्शने च । २ श्रीदे च गह्यके ।

१ तथा ।

वृषा वृत्राकपिकल्लवोः शुषिः शुषिरशोषयोः ।

शेषोऽनन्ते वधे सीरिण्युपयुक्तेतरेऽपि च ॥ ५८६ ॥

शेषा निर्माल्यदाने स्याच्छेषः शोषणयक्ष्मणोः ।

इति द्विस्वरणान्ताः ।

अंसं स्कन्धे विभागे स्यादसिः खड्ग नदीभिदि ॥ ५८७ ॥

अर्चिमयूखशिखयोरदात्रे च परत्र च ।

आगः स्यादेनोवदधे मन्ता, वाशीर्हितैषिणि ॥ ५८८ ॥

उरगस्य च दंष्ट्रायामुषः सन्ध्याप्रभातयोः ।

उरो वक्षसि मुख्ये स्यादोजो दीप्तिप्रकाशयोः ॥ ५८९ ॥

अवष्टम्भे बले धातुतेजस्योकस्तु सन्ननि ।

ओकास्त्वाश्रयमात्रे स्यात् कंसस्तैजसमानयोः ॥ ५९० ॥

पानपात्रे दैत्यभेदे कारुः शक्त्यायुधे रुजि ।

बुद्धौ विकलवाचि स्याद् गुत्सः स्तम्बगुलच्छयोः ॥ ५९१ ॥

हारभेदे ग्रन्थिपर्णे, गोसो बोलविभातयोः ।

चास इक्षुपक्षिभिदोश्छन्दः पद्येच्छयोः श्रुतौ ॥ ५९२ ॥

ज्यायान् वृद्धे प्रशस्ये च ज्योतिर्विहदिनेशयोः ।

प्रकाशे दृशि नक्षत्रे तपः कृच्छ्रादिकर्मणि ॥ ५९३ ॥

धर्मे लोकप्रभेदे च तपाः शिशिरमाघयोः ।

तमो राहौ गुणे पापे ध्वान्ते, तरो जत्रे बले ॥ ५९४ ॥

त्रासो भये मणिदोषे तेजस्त्वदूरेतसोर्वले ।

नवनीते प्रभावेऽग्नौ दासो धीवरभृसयोः ॥ ५९५ ॥

वृषले दानपात्रे च दासी भिद्यपि चेद्यपि ।

धनुः शरासने राशौ प्रियालद्रौ धनुर्धरे ॥ ५९६ ॥

नभो व्योम्नि, नभा घ्राणे विसतन्तौ पतद्ग्रहे ।

प्रावृषि श्रावणे, नासा घोणा द्वारोऽध्वदारुणोः ॥ ५९७ ॥

पयः क्षीरे च नीरे च प्रसृश्व जनन्यपि ।

बहिः कुशेऽग्नौ, भासस्तु भासि गृध्रशकुन्तयोः ॥ ५९८ ॥

महस्तेजस्युत्सवे च मिसिर्मास्यजमोदयोः ।

शतपुष्पामधुर्यांश्च मृत्सा कांक्षी सुमृत्तिका ॥ ५९९ ॥
 रसः स्वादे जले वीर्ये शृङ्गारादौ विषे द्रवे ।
 चोले रोगे देहधातौ तिक्तादौ पारदेऽपि च ॥ ६०० ॥
 रसा तु रसना पाठासल्लकीक्षितिकङ्कुषु ।
 रहो गुह्ये रते तन्त्रे, रजो रेणुपरागयोः ॥ ६०१ ॥
 स्त्रीपुष्पे गुणभेदे च रासक्रीडासु गोदुहाम् ।
 भाषागृह्यलके, वत्सा पुत्रादिवर्षतर्णकाः ॥ ६०२ ॥
 वयस्तारुण्यबाल्यादौ स्वगे, वर्चस्तु तेजसि ।
 गूथे रूपे, वसुस्त्वग्रौ देवभेदे नृपे रूचि ॥ ६०३ ॥
 योक्त्रे शुष्के, वसु स्वर्णे रत्ने वृद्ध्यौषधौ धने ।
 वपुः शस्ताकृतौ देहे व्यासो मुनिप्रपञ्चयोः ॥ ६०४ ॥
 वासो वेदमन्यवस्थाने वासा स्याददरूपके ।
 विद्वान् ज्ञात्मविदोः प्राज्ञे वेधा धातृश्रविष्णुषु ॥ ६०५ ॥
 शंसा वचसि वाञ्छायां शिरो मूर्धप्रधानयोः ।
 सेनाग्रभागे, श्रेयस्तु मङ्गले धर्मशस्तयोः ॥ ६०६ ॥
 सहो बले ज्योतिषि च सहो हेमन्तमांसयोः ।
 स्रोतः प्रवाहेन्द्रिययोर्हंसोऽर्के मत्सरेऽच्युते ॥ ६०७ ॥
 खगाश्वयोगिमन्त्रादिभेदेषु परमात्मनि ।
 निर्लोभनृपतौ प्राणवाते श्रेष्ठेऽग्रतः स्थितः ॥ ६०८ ॥
 हविः सर्पिषि होतव्ये हिंसा चौर्यादिके वधे ।
 इति द्विस्वरसान्ताः ।
 अहिः सर्पे वृते वप्रे स्यादीहोद्यमवाञ्छयोः ॥ ६०९ ॥
 कुहूर्नष्टेन्दुदर्शे स्यात्कणिते कोकिलस्य च ।
 ग्रहो ग्रहणानिर्वन्धानुग्रहेषु रणोद्यमे ॥ ६१० ॥
 जपरगे पूतनादावादित्यादौ विधुन्तुदे ।
 ग्राहो गृहे जलचरे, गुहः स्कन्दे, गुहा पुनः ॥ ६११ ॥

१ वासी ।

७ उरस्तुक् ।

३ रुचौ ।

४ बुके ।

५ स्वादौ ।

६ मार्गयोः ।

गवहरे सिंहपुच्छ्यां च गृहा दारेषु सञ्चनि ।
 प्रौढो निपुणतर्कं स्याद्गजाङ्घ्रिपर्वणोरपि ॥ ६१२ ॥
 बर्हं पर्णे परीवारे कलापे, बहु भूयसि ।
 ज्यादिकासु च संख्यासु, महावुत्सवतेजसी ॥ ६१३ ॥
 मही भुवि नदीभेदे मोहो मूर्च्छाविपर्ययोः ।
 लोहं कालायसे सर्वतैजसे जोङ्गकेऽपि च ॥ ६१४ ॥
 बहो वृषस्कन्धदेशे वायौ, बाहोऽश्वमानयोः ।
 वृषे, बाहा तु बाहौ स्याद् व्यूहो निर्माणतर्कयोः ॥ ६१५ ॥
 समूहे बलविन्यासे सहः क्षमे बलेऽपि च ।
 सहोर्व्यां सहदेवायां कुमार्यां नखभेषजे ॥ ६१६ ॥
 मुद्गपर्ण्यां च सिंहस्तु राशिभेदे मृगाधिपे ।
 श्रेष्ठे स्यादुत्तरस्थश्च सिंही स्वर्भानुमातरि ॥ ६१७ ॥
 वासावृहत्योः क्षुद्रायां स्नेहः प्रेमिणि घृतादिके ।

इति द्विस्वरहान्ताः ।

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

द्विस्वरकाण्डो द्वितीयः ॥

अणुको निपुणेऽल्पे चाऽशोकौ कङ्कलिवज्जुलौ ।
 निःशोकपारदौ चाप्यशोका तु कदुरोहिणी ॥ १ ॥
 अभीको निर्भये कम्पेऽप्यनीकं रणसैन्ययोः ।
 अलीकमप्रिये भावे वितथेऽनूकमन्वये ॥ २ ॥
 शीले,ऽनूको गतजन्मन्यंशुकं सूक्ष्मवाससि ।
 उत्तरीये वस्त्रमात्रेऽप्यलकाश्चूर्णकुन्तलाः ॥ ३ ॥
 अलका तु कुबेरस्य नगर्या,मन्तिकं पुनः ।
 पार्श्वे,ऽन्तिका तु चुली स्यात्सातलारुयौषधेऽपि च ॥ ४ ॥
 नाट्योक्तौ ज्येष्ठभगिनी अत्तिका प्रोच्यतेऽपि सा ।
 अलर्को नृपे श्वेतार्के रोगोन्मादितशून्यपि ॥ ५ ॥

अम्बिकोमापाण्डुमात्रोर्देवताभिदि मातरि ।
 अम्बिका तु कैतवे स्याच्छर्वरीसिद्धयोरपि ॥ ६ ॥
 अम्बिका तिनित्तीका म्लोद्गारचाङ्गेरिकासु च ।
 आलोको दर्शने बन्दिभाषणोद्योतयोरपि ॥ ७ ॥
 आनकः पटहे भेर्या नैदन्मेघमृदङ्गयोः ।
 आतङ्को रुजि शङ्कायां सन्तापे मुरजध्वनौ ॥ ८ ॥
 आह्निकं स्यात्पुनरहर्निवृत्ये नित्यकर्मणि ।
 भोजने ग्रन्थभागे चाऽऽढकः प्रस्थचतुष्टयम् ॥ ९ ॥
 आढकी तुवरीक्ष्वाकुः कटुतुम्ब्यां नृपान्तरे ।
 स्यादुलूकः काकशत्राविन्द्रे भारतयोधिनि ॥ १० ॥
 उष्णिका मृद्गाण्डभेदे करभस्य च योषिति ।
 उदर्कस्तूत्तरकालफले मदनकण्टके ॥ ११ ॥
 उष्णको घर्म उद्युक्तातुरयोरुर्मिका पुनः ।
 उत्कण्ठायां भृङ्गनादे वस्त्रभङ्गेऽङ्गुलीयके ॥ १२ ॥
 वीच्यां च कनकं हेम्नि कनको नागकेसरे ।
 घत्तूरे चम्पके काञ्चनारकिंशुकयोरपि ॥ १३ ॥
 करको दाडिमे पक्षिभेदे हस्ते कमण्डलौ ।
 लट्वाकर्ण्ययोर्मेषोपले च कटुकं कटु ॥ १४ ॥
 कटुरोहिणी व्योषं च कञ्चुकश्चोलवर्मणोः ।
 वर्द्धापकमृहीताङ्गवसने वारवाणके ॥ १५ ॥
 निर्मोके, कटकस्वद्रिनिमित्त्वे बाहुभूषणे ।
 सेनायां राजधन्यां च क्रमुको भद्रमुस्तके ॥ १६ ॥
 गुवाके पट्टिकालोघ्रे कण्टकः क्षुद्रवैरिणि ।
 वेणौ दुमाङ्गे रोमाञ्चे कलङ्कोऽङ्गापवादयोः ॥ १७ ॥
 कालायसमले चापि कर्णिका कर्णभूषणे ।
 बीजकोशे सरोजस्य करमध्याङ्गुलावपि ॥ १८ ॥

कुट्टिन्यां हस्तिहस्ताग्रे कार्तिका सूक्ष्मवस्तुनि ।
 अग्रिमन्थे, कामुकास्तु काम्यशोकातिमुक्तकाः ॥ १९ ॥
 कारकं कर्तृकर्माद्योः कारिका यातना नदी ।
 कृतौ विवरणश्लोके नापितादिकर्मणि ॥ २० ॥
 कावृकः कुक्कुटे कोके पीतमुण्डेऽथ कार्मुकः ।
 वंशे, कार्मुकमिष्वासे कर्मठे, क्षारको रसे ॥ २१ ॥
 कोरके पक्षादिपाशे कालिका योगिनीभिदि ।
 स्वर्णादिदोषे मेघालयां सुरागौर्योर्नवाम्बुदे ॥ २२ ॥
 क्रमेदयवस्तुमूल्ये कार्ण्यवृश्चिकपत्रयोः ।
 रोमालयां धूसरीमांस्योः काकीपटोलशाखयोः ॥ २३ ॥
 किम्पाको वृक्षभिद्यज्ञे कीटको निष्ठुरे क्रमौ ।
 कीचको ध्वनिमद्वंशे दैत्यभेदे दुमान्तरे ॥ २४ ॥
 कुलकं पञ्चादिश्लोकसमन्वये पटोलके ।
 कुलकः कुलप्रधाने वल्मीके काकतिन्दुके ॥ २५ ॥
 कुलिकस्तु कुलश्रेष्ठे नागद्रुमविशेषयोः ।
 कुशिको मुनिभेदे स्यात्फाले सर्जे विभीतके ॥ २६ ॥
 क्षुल्लकः पामरे स्वल्पे कनिष्ठे दुःखिते खले ।
 कूपको गुणवृक्षे स्यात्तैलपात्रे ककन्दरे ॥ २७ ॥
 कूर्चिका क्षीरविकृतौ कुञ्चिकायां च कुड्मले ।
 आलेख्यकूर्चिकासूच्योः कृषकौ फालकर्षकौ ॥ २८ ॥
 कोरकं कुड्मले तु स्यात्कक्कोलकमृणालयोः ।
 कौतुकं नर्मणीच्छायासुत्सवे कुतुके मुदि ॥ २९ ॥
 पारम्पर्यागतस्थाने मङ्गलोद्वाहसूत्रयोः ।
 गीतादौ भोगकाले च कौशिकः शक्रघूकयोः ॥ ३० ॥
 कोशज्ञे गुग्गुलावाहितुण्डिके नकुले मुनौ ।
 कौशिकी चण्डिकानद्योः खनकः सन्धितस्करे ॥ ३१ ॥

मूषके भूमिवित्तज्ञे खट्टिको मांसविक्रयी ।
 महिषीक्षीरफेनश्च खुल्लकः स्वल्पनीचयोः ॥ ३२ ॥
 खोलकः पूगकोशे स्याच्छिरस्त्रे नाकुपाकयोः ।
 ग्रन्थिकं पिप्पलीमूले ग्रन्थिपर्णकभेषजे ॥ ३३ ॥
 ग्रन्थिको गुग्गुलौ देवज्ञे माद्रेयकरीरयोः ।
 गण्डको विघ्ने विद्यायां संख्यावच्छेदखड्गिषु ॥ ३४ ॥
 गण्डकी तु सरिद्धेदे गणको ग्रहवेदिनि ।
 मणिकेभ्यां यूथिकायां तर्कार्या पण्ययोषिति ॥ ३५ ॥
 ग्राहको ग्रहीतरि स्याद् व्याधानां घातिपक्षिणि ।
 गान्धिको लेखके गन्धवणिजे, गुण्डकं पुनः ॥ ३६ ॥
 कलोटौ मलिने धूलौ स्नेहपात्रेऽथ गैरिकम् ।
 स्वर्णे घातौ, गोलकस्तु जारतो विधवासुते ॥ ३७ ॥
 अलिङ्गरे गुडे चापि गोरकुर्नगैवेदिनोः ।
 खगे च, चषको मद्ये सरके मद्यभाजने ॥ ३८ ॥
 चुल्लकः प्रसृतौ भाण्डप्रभेदे चुल्लको यथा ।
 चारकोऽश्वादिपाले स्याद्वन्धे संचारकेऽपि च ॥ ३९ ॥
 चित्रकं चित्रकमये द्रुमौषधिविशेषयोः ।
 चुम्बकः कामुके धूर्ते बहुगुर्विमभेदयोः ॥ ४० ॥
 चुल्लकी कुण्डिकाभेदे शिशुमारे कुलान्तरे ।
 चूतकः कूप आग्ने च चूलिका नाटकान्तरे ॥ ४१ ॥
 करिणः कर्णमूले च जनकः पितृभूषयोः ।
 जम्बुको वरुणे फेरौ जतुकं हिङ्गुलाक्षयोः ॥ ४२ ॥
 जतुका च चर्मचटिका जीवको वृद्धिजीविनि ।
 क्षपणे प्राणके पीतसालसेवकयोर्दुमे ॥ ४३ ॥
 व्यालग्राहे, जीविका तु जीवन्त्यां वर्तनेऽपि च ।
 झिल्लीका झिल्लिकेव स्याच्चीर्या रुच्यातपस्य च ॥ ४४ ॥

१ खदिको । २ ग्रहिको । ३ लघ्वन्दिनोः ।

४ चित्रकाये । ५ चुल्लकी । ६ चटका ।

विलेपनस्य च मले तक्षकस्ताक्षिण पन्नगे ।
 द्रुमभेदे, तण्डकस्तु समस्तपदजातके ॥ ४५ ॥
 तरुस्कन्धे वेश्मदारुमायाबहुलयोरपि ।
 फेनखज्जनयोश्चापि तारकः कर्णधारके ॥ ४६ ॥
 दैत्ये च, तारकमुडौ नेत्रतन्मध्ययोरपि ।
 तिलकोऽश्वद्रुमभिदोः पुण्ड्रके तिलकालके ॥ ४७ ॥
 तिलकं रुचके क्लोन्नि त्रिशङ्कुः शलभे नृपे ।
 मार्जारं च तरुस्कस्तु देशे श्रीवाससिंहयोः ॥ ४८ ॥
 तूलिका तूलशय्या स्यादालेरव्यस्य च लेखनी ।
 दर्शको दर्शयितरि प्रतीहारप्रवीणयोः ॥ ४९ ॥
 द्रावकस्तु शिलाभेदे स्याद्दोषैकविदग्धयोः ।
 दारको भेदके पुत्रे दीपकः स्यादलङ्कृतिः ॥ ५० ॥
 दीपकौ दीप्तिष्ठदीपौ दीप्यकं त्वजमोदके ।
 मयूरशिखायवान्योर्धनिको धान्यके धवे ॥ ५१ ॥
 धनाढ्ये, धनिका बध्वां धेनुका धेनुरित्यपि ।
 धेनुकं धेनुसंहत्यां करणेऽपि च योषिताम् ॥ ५२ ॥
 नरकौ दैत्यनिरयौ नन्दकः कुलपालके ।
 हर्षके विष्णुखड्गे च नर्तकः केलके नटे ॥ ५३ ॥
 द्विपे षोडशले चापि नर्तकी लासिका द्विपी ।
 नालीकोऽङ्गं शरे शल्ये नालीकं पद्मतद्वने ॥ ५४ ॥
 नायको मणिभिन्नेतृप्रधानेष्वथ नालिका ।
 नाले काले चूर्णरन्ध्रे विवरे वेणुभाजने ॥ ५५ ॥
 निपाकः पचने स्वेदासत्कर्मफलयोरपि ।
 निर्मोको व्योम्नि सन्नाहे मोक्षके सर्पकञ्चुके ॥ ५६ ॥
 नीलिका नीलिनीक्षुद्ररोगशेफालिकास्वपि ।
 पराकस्तु व्रते खड्गे प्रसेकः सेचने च्युतौ ॥ ५७ ॥

पर्यङ्को मञ्चपर्यस्तयोः प्रतीकोऽङ्गप्रतीपयोः ।
 पञ्चकं पञ्चकाष्टेभविन्दुजालकयोरपि ॥ ५८ ॥
 पक्षकस्तु पार्श्वद्वारे पार्श्वमात्रेऽपि कथ्यते ।
 पताकाङ्गध्वजे केतौ सौभाग्ये नाटकांशके ॥ ५९ ॥
 पातुको जलमातङ्गे पतयालुप्रपातयोः ।
 प्राणको जीवकतरौ सत्त्वजातीयबालयोः ॥ ६० ॥
 पाटको रोधसि ग्रामैकदेशेऽक्षादिपातके ।
 बाद्यभेदे महाकिष्कौ मूलस्यैवयवेऽपि च ॥ ६१ ॥
 पालकं शाकभेदे स्यात्सल्लव्यां बाँजिपक्षिणि ।
 पावकोऽग्नौ सदाचारे वह्निमन्थे च चित्रके ॥ ६२ ॥
 भल्लातके विडङ्गे च शोधयितुनरेऽपि च ।
 पिनाकः शिवकोदण्डे पांशुवृष्टिनिशूलयोः ॥ ६३ ॥
 प्रियकस्तु चञ्चरीके नीपे काश्मीरजन्मनि ।
 प्रियङ्गौ चित्रहरिणे पीतशालतरावपि ॥ ६४ ॥
 पिटकः स्यात्तु विस्फोटे मज्जूषायामपीष्यते ।
 पिष्टको नेत्ररोगे स्याद्दान्यादिचमसेऽपि च ॥ ६५ ॥
 पिण्याकः कुङ्कुमे हिङ्गौ सिंहके तिलचूर्णके ।
 पुलको गजान्नपिण्डे रोमाञ्च प्रस्तरान्तरे ॥ ६६ ॥
 असुराज्यां मणिदोषे गल्वर्के तालके कृमौ ।
 पुलाको भक्तसिक्थे स्यात्संक्षेपासारधान्ययोः ॥ ६७ ॥
 पुष्पकं मृत्तिकाङ्गारशकट्यां रत्नकङ्कणे ।
 कासीसे श्रीदविमाने नेत्ररोगे रसाञ्जने ॥ ६८ ॥
 लोहकांस्ये रीतिकायां पुत्रकः शरभे शटे ।
 शैवे वृक्षप्रभेदे च पुत्रिका यावतूलिके ॥ ६९ ॥
 पाञ्चालिकादुहित्वोश्च पूर्णकः स्वर्णचूडके ।
 पूर्णिका नासिकादिन्यां पृथुकश्चिपिटेऽर्भके ॥ ७० ॥
 पृदाकुश्चित्रकव्याघ्रवृश्चिकेषु सरीसृपे ।

- पेचकः करिलाङ्गूलमूले घूकेऽथ पेटकम् ॥ ७१ ॥
 मञ्जूषायां समूहे च बहुको जलखातके ।
 दात्यूहे कर्कटेऽर्के च बन्धूकः पीतसालके ॥ ७२ ॥
 बन्धुजीवे, बन्धकस्तु सत्यकारेऽथ बन्धकी ।
 स्वैरिण्यां च करिण्यां च बालिका कर्णभूषणे ॥ ७३ ॥
 पिछोलायां वालुकायां बालायां, बालकः पुनः ।
 शिशौ मूर्खेऽश्वगजयोर्बालधौ, भस्मकं रुजि ॥ ७४ ॥
 विडङ्गे कलधौते च भ्रामकः फेरुधूर्तयोः ।
 सूर्यावर्तेऽश्मभेदे च भालाङ्कः कच्छपे हरे ॥ ७५ ॥
 महालक्षणसम्पूर्णे पुरुषे करपत्रके ।
 रोहिते शाकभेदे च भूतीकं कट्फलौषधौ ॥ ७६ ॥
 • यवान्यां घनसारे च भूनिम्बे भूस्तुणेऽपि च ।
 भूमिका तु रचनायां रूपान्तरपरिग्रहे ॥ ७७ ॥
 मशकः क्षुद्ररुजन्तुभेदयोर्मधुकं त्रपुः ।
 मधुयष्टिश्च, मधुको बन्दिश्रीवदपक्षिणोः ॥ ७८ ॥
 मण्डूकी मण्डूकपर्ण्या मण्डूकौ भेकशोणकौ ।
 मल्लिको हंसभेदे स्यान्मल्लिका कुसुमान्तरे ॥ ७९ ॥
 मीने मृत्पात्रभेदे च मातृका करणेश्वरे ।
 मातृवर्णसमाम्नायोपमातृष्वथ मालिका ॥ ८० ॥
 पक्षिमल्ले सरिद्धेदे ग्रैवेये पुष्पदामनि ।
 मामकं तु मदीये स्यान्मामको मातुले स्मृतः ॥ ८१ ॥
 मेचकः श्यामले कृष्णे तिमिरे बर्हिचन्द्रके ।
 मोचको मोर्कृतकदलीशिग्रुद्रुमविरागिषु ॥ ८२ ॥
 मोदको हर्षुके खाद्ये यमको यमजे व्रते ।
 यमकं बागलङ्कारे याजको राजकुञ्जरे ॥ ८३ ॥
 याज्ञिके च, युतकं तु यौतके युग्मयुक्तयोः ।
 संशये चलनाग्रे स्त्रीवस्त्रभेदे पटाञ्चले ॥ ८४ ॥

रजकौ धावकौ शुक्रौ रसिका कटिसूत्रके ।
 रसनायां रसालायां रलकः कम्बले स्मृतः ॥ ८५ ॥
 तथैव कम्बलमृगे रात्रकं पञ्चरात्रके ।
 रात्रकस्तु पर्ण्यवधूगृहान्तर्वर्षवासिनि ॥ ८६ ॥
 राजिका पङ्क्तौ रेखायां केदारे राजसर्षपे ।
 रुचकं तु मार्तुलिङ्गे निष्के सौवर्चलेऽपि च ॥ ८७ ॥
 रोचनायां विडङ्गे च मङ्गलद्रव्यदन्तयोः ।
 अश्वस्याभरणे माल्ये प्रोत्कटेऽपि प्रकीर्तितः ॥ ८८ ॥
 रूपकं नाटके प्रोक्तं काव्यालङ्कारधूर्तयोः ।
 रेणुका तु हरेण्वां स्याज्जमदग्रेष्व योषिति ॥ ८९ ॥
 लम्पाको लम्पटे देशे लासकौ केकिनर्तकौ ।
 लूनकस्तु पशौ भिन्ने लोचको नीलवाससि ॥ ९० ॥
 कज्जले मांसपिण्डेऽक्षितारे स्त्रीभालभूषणे ।
 निर्बुद्धौ कर्णिकामोचाज्याम्बुधूर्ध्वश्लथचर्मणि ॥ ९१ ॥
 वराकः शोच्यरणयोर्वर्तकोऽश्वसुरे स्वगे ।
 वञ्चको जम्बुके गेहनकुले खलधूर्तयोः ॥ ९२ ॥
 वल्मीको नाकुवालिमवयो रोगभेदेऽथ वर्णकः ।
 विलेपने मलयजे चारणे, वसुकं पुनः ॥ ९३ ॥
 रोमके, वसुकस्तु स्याच्छिवमल्लयर्कपर्णयोः ।
 व्यलीकं व्यङ्ग्यैलक्ष्याप्रियाकार्येषु पीडने ॥ ९४ ॥
 वार्षिकं त्रायमाणायां वर्षाभवेऽथ वालिहकः ।
 देशभेदेऽश्वभेदे च वालिहकं हिङ्गु कुङ्कुमम् ॥ ९५ ॥
 वाल्हीकवद्वार्द्धकं तु वृद्धत्वे वृद्धकर्मणि ।
 वृद्धानां समवाये च बालुकं हरिबालुके ॥ ९६ ॥
 बालुका तु सिकतासु वितर्कः संशयोहयोः ।
 विपाकः परिणामे स्याद् दुर्गतिस्वादुनोरपि ॥ ९७ ॥

विवेकः पुनरेकान्ते जलद्रोणीविचारयोः ।
 वृषाङ्कः साधुभलातशङ्करेषु महल्लके ॥ ९८ ॥
 वृश्चिकस्तु द्रुणे राशावौषधे शूककीटके ।
 वैजिकं कारणे शिशुतैले च, वैजिकोऽङ्कुरे ॥ ९९ ॥
 शङ्खकं वलये कम्बौ शङ्खकस्तु शिरोरुजि ।
 शम्पाकस्तु विपाके स्याद्याचके चतुरङ्गुले ॥ १०० ॥
 शम्बूको दैत्यविशेषे करिकुम्भान्तशङ्खयोः ।
 शलाका शारिका शल्यः श्वाविदालेख्यकूर्चिका ॥ १०१ ॥
 छत्रपञ्जरकाष्ठीर्षु शल्लकी श्वाविधि द्रुमे ।
 शार्ककः स्याद् दुग्धफेने शर्करायाश्च पिण्डके ॥ १०२ ॥
 शिशुकः पादपे बाले शिशुमारेऽथ शीतकः ।
 शीतकालेऽलसे स्वस्थे शूककः प्रावटे रसे ॥ १०३ ॥
 स्वस्तिको मङ्गलद्रव्ये गृहभेदचतुष्कयोः ।
 स्यमीकः पादपे नाकौ स्यात् स्यमीका तु नीलिका ॥ १०४ ॥
 सरको मदिरापात्रे मदिरापानमद्ययोः ।
 सस्यको नालिकेरान्तः सस्याकैमणिखड्गयोः ॥ १०५ ॥
 सम्पर्कः सुरते पृक्तौ सायको बाणखड्गयोः ।
 स्थासको हस्तविम्बे स्यात्कर्कशादेश्च बुद्बुदे ॥ १०६ ॥
 सूतकं जन्मनि रसे सूचकः शुनि दुर्जने ।
 कथके सीवनद्रव्ये मार्जारं वायसेऽपि च ॥ १०७ ॥
 सृदाकूर्वजे दावाग्रौ प्रतिसूर्ये समीरणे ।
 सेवकोऽनुगे प्रसेवे सेचकः सेवतृमेघयोः ॥ १०८ ॥
 हारको गद्यविज्ञानभिदोः कितवचौरयोः ।
 हुडुको मदमत्ते स्यादात्युहे वाद्यभिद्यपि ॥ १०९ ॥
 हेरुकस्तु महाकालगणबुद्धविशेषयोः ।

इति त्रिस्वरकान्ताः ।

गोमुखं वाद्यभाण्डे स्याल्लेपने कुटिलौकसि ॥ ११० ॥

त्रिशिखो रक्ष, त्रिशिखं स्यात्किरीटत्रिशूलयोः ।
 दुर्मुखो मुखरे नागराजे वाजिनि वानरे ॥ १११ ॥
 प्रमुखं प्रथमे मुख्ये मयूखा ज्वालरुक्त्विवः ।
 विशिखा खनित्रिकायां रथ्यायां, विशिखः शरे ॥ ११२ ॥
 विशाखो याचके स्कन्दे विशाखा भे कटिल्लके ।
 वैशाखः खजके मासे सुमुखो गरुडात्मजे ॥ ११३ ॥
 पण्डिते फणिभेदे स्यात्

इति त्रिस्वरखान्ताः ।

अयोगः कठिनोद्यमे ।

विश्लेषे विधुरे कूटेऽपाङ्गो नेत्रान्तपुण्ड्रयोः ॥ ११४ ॥
 अङ्गहीनेऽप्यनङ्गं खे चित्तेऽनङ्गस्तु मन्मथे ।
 आभोगः परिपूर्णत्वे वरुणच्छत्रयत्रयोः ॥ ११५ ॥
 आयोगो गन्धमाल्योपहारे व्यापृतिरोधयोः ।
 आशुगोऽर्के शरे वायुवृत्तसर्गस्त्यागदानयोः ॥ ११६ ॥
 वर्जने सामान्यविधायुद्देगं पूगिकाफले ।
 उद्देगस्तूद्विजने स्यात्तिस्तमिते शीघ्रगामिनि ॥ ११७ ॥
 उद्वाहे च भयेऽपि स्यात् कलिङ्गो नीवृदन्तरे ।
 पूतीकरञ्जे धूम्याटे स्यात्कलिङ्गा नितम्बिनी ॥ ११८ ॥
 कलिङ्गं कौटजफले कालिङ्गस्तु भुजङ्गमे ।
 द्विरदे भूमिकर्कारौ कालिङ्गी राजकर्कटी ॥ ११९ ॥
 चक्राङ्गः श्वेतगरुति चक्राङ्गी कटुरोहिणी ।
 जिह्मगो मन्दगे सर्पे तुरगो वाजिचित्तयोः ॥ १२० ॥
 तुरगी त्वश्वगन्धायां धाराङ्गः खड्गतीर्थयोः ।
 नरङ्गः शेषे वरण्डे नारङ्गं विटजन्मिनोः ॥ १२१ ॥
 कणारसे नागरङ्गे निषङ्गस्तूणखड्गयोः ।
 निसर्गः सृष्टौ स्वभावे नीलङ्गुः कृमिजातिके ॥ १२२ ॥
 भम्भराख्यां प्रसूने च प्लवगः कपिभेकयोः ।

अर्कसूते, पद्मगस्तु पद्मकाष्ठे भुजङ्गमे ॥ १२३ ॥
 परागश्चन्दने रेणौ गिरौ ख्यातिपरागयोः ।
 स्नानीयपुष्परजसोः पतङ्गः सूर्यपक्षिणोः ॥ १२४ ॥
 पारदे शलभे शालौ पत्राङ्गं रक्तचन्दने ।
 भूर्जपद्मकयोश्चापि प्रयागो वाजिशक्रयोः ॥ १२५ ॥
 यज्ञे तीर्थविशेषे च प्रयोगस्तु निदर्शने ।
 कर्मणे च प्रयुक्तौ च प्रियङ्गू राजसर्षपे ॥ १२६ ॥
 पिपल्यां फलिनीकङ्करोः पुन्नागः पादपान्तरे ।
 जातीफले नरश्रेष्ठे भुजङ्गः सर्पपिङ्गयोः ॥ १२७ ॥
 मातङ्गः श्वपचो हस्ती मृदङ्गो घोषवाद्ययोः ।
 रक्ताङ्गो भौमे, रक्ताङ्गं कम्पिल्ये विद्रुमेऽपि च ॥ १२८ ॥
 रक्ताङ्गा जीवन्तिकायां रथाङ्गः कोकपक्षिणि ।
 रथाङ्गं चक्रे, वराङ्गं योनौ शीर्षे गुडत्वचि ॥ १२९ ॥
 कुञ्जरं च विडङ्गस्तु स्यादभिज्ञकृमिघ्नयोः ।
 विसर्गो विसर्जनीये वर्चसि त्यागदानयोः ॥ १३० ॥
 सम्भोगो भोगरतयोः शुण्डायां, सर्वगं जले ।
 सर्वगस्तु विभौ रुद्रे सारङ्गो विहगान्तरे ॥ १३१ ॥
 चातके चञ्चरीके च द्विपैणशबलेषु च ।
 इति त्रिस्वरगान्ताः ।
 अनघः स्याद्भूतपापे मनोज्ञे निर्मलेऽपि च ॥ १३२ ॥
 अमोघः सफलेऽमोघा पुनः पथ्याविडङ्गयोः ।
 उल्लाघो निपुणे हृष्टे शुचिनीरोगयोरपि ॥ १३३ ॥
 काचिघस्तु मूषिके स्याज्छातकुम्भे छमण्डके ।
 परिघोऽस्त्रे योगभेदे परिघातेऽर्गलेऽपि च ॥ १३४ ॥
 पलघः काचकलशे घटे प्राकारगोपुरे ।
 मतिघौ रुद्रप्रतीघातौ महाघौ लावकाण्डजे ॥ १३५ ॥
 महामूल्येऽपि-

अवीचिस्तु तरङ्गे नरकान्तरे ।
 कवचस्तु तनुत्राणे पटहे नन्दिपादपे ॥ १३६ ॥
 क्रकचः करपत्रे स्याद्ग्रन्थिलारूपतरावपि ।
 कर्णीचिः पुष्पितलतागुञ्जयोः शकटेऽपि च ॥ १३७ ॥
 नमुचिर्दितिजे कामे नाराचो लोहसायके ।
 जलेभे, नाराच्येषण्यां प्रपञ्चो विप्रलम्भने ॥ १३८ ॥
 विस्तारे सञ्चये वापि मरीचिः कृपणे घृणौ ।
 ऋषिभेदे च मरीचः कल्लोले यौग्निकद्विजे ॥ १३९ ॥
 रक्षोभेदेऽपि —

इति त्रिस्वरचान्ताः ।

अण्डजः स्यात्ककिडेऽहौ खगे झषे ।

अण्डजा मृगनाभ्यां स्यादङ्गजो मन्मथे सुते ॥ १४० ॥
 भेदे केशे सुन्दरे च कम्बोजो नीवृदन्तरे ।
 शङ्खहस्तिभेदयोश्च करजो नखवृक्षयोः ॥ १४१ ॥
 काम्बोजः पुनरश्वानां भेदे पुन्नागपादपे ।
 वलक्षखदिरे चापि काम्बोजी माषपर्णिका ॥ १४२ ॥
 कारुजः कलभे फेने वल्मीके नागकेसरे ।
 गैरिके शिल्पिनां चित्रे स्वयं जाततिलेऽपि च ॥ १४३ ॥
 कुटजोऽगस्त्ये द्रुभेदे द्रोणे, गिरिजमभ्रके ।
 शिलाजतुनि लोहे च गिरिजा मातुलङ्गयुमा ॥ १४४ ॥
 जलजं कमले शङ्खे नीरजं पद्मकुष्ठयोः ।
 परञ्जोऽसौ तैलयन्त्रे छुरिकाफलफेनयोः ॥ १४५ ॥
 बाहुजस्तु स्वयंजाते तिले क्षत्रियकीरयोः ।
 भूमिजौ नरकाङ्गारौ भूमिजा जनकात्मजा ॥ १४६ ॥
 वलजं गोपुरे सस्ये क्षेत्रसङ्गरयोरपि ।
 सदाकारे, वलजा तु पृथिव्यां वरयोषिति ॥ १४७ ॥
 वनजो मुस्तके स्तम्बेरपे, वनजमम्बुजे ।

वनजा तु मुद्रपण्यां सहजः सहसम्भवे ॥ १४८ ॥

निसर्गे च सामजस्तु सामोत्थे कुञ्जरेऽपि च ।

हिमजो मेनकापुत्रे हिमजा पार्वती शची ॥ १४९ ॥

इति त्रिस्वरजान्ताः ।

क्षेत्रज्ञावात्मनिपुणौ दोषज्ञः प्राज्ञवैद्ययोः ।

सर्वज्ञस्तु जिनेन्द्रे स्यात्सुगते शङ्करेऽपि च ॥ १५० ॥

इति त्रिस्वरजान्ताः ।

अवटः कूपखिलयोगर्ते कुहकजीविनि ।

अरिष्टो लशुने निम्बे फेनिले दैत्यकाकयोः ॥ १५१ ॥

अरिष्टं सूत्यगारेऽन्तश्चिन्हे तक्ने शुभेऽशुभे ।

अवटुर्गार्तान्धुघाटामूतकटस्तीव्रमत्तयोः ॥ १५२ ॥

उच्चैटा दम्भचर्यायां प्रभेदे लशुनस्य च ।

करटः करिगण्डे स्यात्कुमुम्भे निन्द्यजीवने ॥ १५३ ॥

काके वाद्ये दुर्दुखे नवश्राद्धेऽथ कर्कटः ।

कुलीरे करणे स्त्रीणां राशौ खगेऽथ कर्कटी ॥ १५४ ॥

शाल्मलीफलवालुङ्काः कार्पटो जतुर्काऽर्थिनोः ।

कीकटः कृपणे नीचे देशभेदे तुरङ्गमे ॥ १५५ ॥

कुरण्टो झिटिकाभेदे कुरण्टी दारुपुत्रिका ।

कुक्कुटः कुक्कुभे ताम्रचूडे बन्धिकणेऽपि च ॥ १५६ ॥

निषादशूद्रयोः पुत्रे कृपीटं चोदरे जले ।

चक्राटो धूर्त्ते दीनारे विषवैद्येऽथ चर्पटः ॥ १५७ ॥

चपेटे स्फारविपुले पर्पटे, चिपिटः पुनः ।

पृथुके पिच्चटे खाद्यभेदे स्याद्विस्तृतावपि ॥ १५८ ॥

चिरण्टी तु सुवासिन्यां स्याद्वितीव्रयःस्त्रियाम् ।

जकुटं वार्ताकपुष्पे जकुटो मलये शुनि ॥ १५९ ॥

व्यङ्गटं शिख्यभेदे स्याद्द्वौताञ्जन्यामपि स्मृतम् ।

त्रिकूटं सिन्धुलक्षणे त्रिकूटः स्यात्सुवेलके ॥ १६० ॥

त्रिपुटौ तीरसंतीनौ त्रिपुटा त्रिवृदौषधौ ।
 सूक्ष्मैलायां मल्लिकायां द्रोहाटो मृगलब्धके ॥ १६१ ॥
 चतुष्पदीप्रभेदे च वैडालव्रतिकेऽपि च ।
 धाराटश्चातकेऽश्वे च निर्दटो निष्प्रयोजने ॥ १६२ ॥
 निर्दयेऽन्यदोषरते निष्कुटो गृहवाटिका ।
 केदारकः, कपाटश्च पर्पटो भेषजान्तरे ॥ १६३ ॥
 पिष्टविकृतौ परीष्टिः परीक्षापरिचर्ययोः ।
 स्यात्पर्कटी प्लक्षतरौ पूगादेर्नूतने फले ॥ १६४ ॥
 पिच्छटस्तु, नेत्ररोगे पिच्छं त्रपुसीसयोः ।
 बर्बटी व्रीहिभिद्वेष्ट्या बर्बटः कान्तिपुञ्जके ॥ १६५ ॥
 वारुण्डे मकरे पोते भौकूटः शैलमीनयोः ।
 भार्याटः पटहाजीवे लोभात्स्वस्त्रीसमर्पके ॥ १६६ ॥
 भावटो भावके साधुनिवेशे कामुकैर्नटे ।
 मर्कटस्तु कपावूर्णनाभे स्त्रीकरणान्तरे ॥ १६७ ॥
 मर्कटी करञ्जभेदः शूकशिम्बी च वानरी ।
 बीजं च राजकर्कट्याः प्राचीनामलकस्य च ॥ १६८ ॥
 गवेधुकाफलं चापि चक्राङ्गीकरजान्तरम् ।
 मोरटं त्विष्टुमूले स्यादङ्कोटकुमुदेऽपि च ॥ १६९ ॥
 सप्तरात्रात्परं क्षीरे मोरटा मूर्खिका मता ।
 मोचाटः कदलीगर्भे चन्दने कृष्णजीरके ॥ १७० ॥
 रेवटो दक्षिणावर्तशङ्खे जाङ्गुलिकेऽपि च ।
 रेवटो (?) सोरटे वेणौ स्याद्वातूलवराहयोः ॥ १७१ ॥
 वर्णाटो गायने चित्रकारे स्त्रीकृतजीवने ।
 वरटा हंसयोषायां गन्धोल्यां, विकटः पृथौ ॥ १७२ ॥
 कराले सुन्दरे वाटे वेकटो जातयौवने ।
 वैकटिके मणिकारे वेरटो मिश्रनीचयोः ॥ १७३ ॥
 वेरटं वेदरीफले शैलाटो मृगवैरिणि ।

१ सक्तिनौ । २ भाट्कट । ३ अपि ।

शुक्काचे किराते च देवले गिरिचारिणि ॥ १७४ ॥
 संसृष्टं तु सङ्गते स्याच्छुद्धे च वसनादिना ।
 हर्मटः कच्छपे प्रोक्तः सहस्रकिरणेऽपि च ॥ १७५ ॥
 इति त्रिस्वरटान्ताः ।

अम्बष्ठो विप्रतो वैश्यातनये नवृदन्तरे ।
 अम्बष्ठो स्यादम्ललोण्यां पाठयूधिकयोरपि ॥ १७६ ॥
 कानिष्ठोऽल्पेऽनुजे यूनि कनिष्ठो त्वन्तिमाङ्गुलौ ।
 कमठः कच्छपे दैत्यविशेषे मुनिभाजने ॥ १७७ ॥
 जरठः कठिने जीर्णे नर्मठौ पिङ्गचूचुकौ ।
 प्रकोष्ठः कूर्पराधस्ताद्रूपकक्षान्तरेऽपि च ॥ १७८ ॥
 हस्ते च विस्तृतकरे प्रतिष्ठा गौरवे स्थितौ ।
 छन्दोजातौ यागसिद्धौ मकुष्ठौ धान्यमन्थरौ ॥ १७९ ॥
 लघिष्ठो भेलकेऽत्यल्पे स्याद्वरिष्ठस्तु तित्तिरौ ।
 वरिष्ठं मरिचे ताम्रे वरोरुतमयोरपि ॥ १८० ॥
 वैकुण्ठो वासवे विष्णौ श्रीकण्ठः कुरुजाङ्गले ।
 शङ्करे चाऽथ साधिष्ठोऽस्यर्थे दृढतमेऽपि च ॥ १८१ ॥

इति त्रिस्वरटान्ताः ।

कारण्डो मनुकोशेऽसौ कारण्डं वेदलाण्डके ।
 कूष्माण्डौ गणकर्कारू कूष्माण्डौ त्वम्बिकौषधी ॥ १८२ ॥
 कोदण्डं कामुर्के देशभेदभ्रूलतयोरपि ।
 गारुडं स्यान्मरकते विषशास्त्रे विषोद्भवे ॥ १८३ ॥
 तरण्डो बडिशीसूत्रवद्धस्तुनि भेलके ।
 तित्तिडो दैत्यभेदे स्याद्यमदासेऽथ तित्तिडी ॥ १८४ ॥
 कालदासे पादपे च तित्तिडी चुक्रचिञ्चयोः ।
 द्राविडो वेधमुख्ये स्यान्नवृदन्तरशङ्खयोः ॥ १८५ ॥
 निर्गुण्डौ नीलशेफाली सिन्दुवारोऽब्जकन्दकः ।
 प्रचण्डो दुर्वहे श्वेतकरवीरे प्रतापिनि ॥ १८६ ॥
 प्रकाण्डो विटपे शस्ते मूलस्कन्धान्तरे तरोः ।

पिचण्डो जठरे प्रोक्तः पशोरवयवेऽपि च ॥ १८७ ॥

पूत्यण्डः स्याद्दन्धमृगे सर्पभिद्दन्धकीटयोः ।

भेरुण्डौ भीषणखगौ भेरुण्डा देवताभिदि ॥ १८८ ॥

मारुण्डस्तु भुजङ्गाण्डे मार्गे गोमयमण्डले ।

मार्तण्डस्त्वरणौ क्रोडे वरण्डो वदनव्यथा ॥ १८९ ॥

अन्तरावेदिसङ्घौ च वरण्डा शारिका लुरी ।

वर्त्ति, वारुण्डस्तु कर्णदृष्ट्यले सेकभाजने ॥ १९० ॥

फणिराजद्वारपिण्ड्यो वारुण्डः खग उद्विणि (?) ।

वितण्डा वातर्भेदे स्यात्कच्चीशाके शिलाह्वये ॥ १९१ ॥

करवीर्यामपि प्रोक्तः शिखण्डो बर्हिचूडयोः ।

सरण्डः स्यात्कुकलासे भूषणान्तरधूर्त्तयोः ॥ १९२ ॥

सपिण्डस्तनये प्रोक्तो दायादे सदृशेऽपि च ।

इति त्रिस्वरढान्ताः ।

अध्यूढ ईश्वरे, ऽध्यूढा कृतसापत्न्ययोषिति ॥ १९३ ॥

आषाढो व्रतिनां दण्डे मासे च मलयाचले ।

उपोढ ऊढे निकटेऽप्युदूढः पीवरोढयोः ॥ १९४ ॥

प्ररूढो जठरे वृद्धे प्रगाढो दृढकृच्छ्रयोः ।

वारूढः शम्बले वस्त्राञ्चलेऽग्नौ पञ्जरेऽररे ॥ १९५ ॥

विरूढोऽङ्कुरिते जाते विगूढो गुह्यगुप्तयोः ।

समूढं पुञ्जिते भुग्ने सद्योजातेऽनुपप्लवे ॥ १९६ ॥

संरूढोऽङ्कुरिते प्रौढे समीढो मूत्रिते घने ।

इति त्रिस्वरढान्ताः ।

अभीक्ष्णं तु भृशे नित्येऽप्यरुणोऽनूरुसूर्ययोः ॥ १९७ ॥

सन्ध्यारागे बुधे कुष्ठे निःशब्दाव्यक्तरागयोः ।

व्याकुले कपिले वर्णे रक्तवर्णेऽपि वाच्यवत् ॥ १९८ ॥

अरुणा त्रिवृताश्यामामजिष्ठाऽतिविषासु च ।

अरणिस्तु भवेदग्निमन्थे निर्मन्थ्यदारुणि ॥ १९९ ॥

१ क्षुरी ।

२ ऽरणे ।

३ उपप्लुते ।

१ ऽथ ।

२ याजकद्विषे ।

३ ऽङ्ग रक्त ।

इन्द्राणी तु शचीसिन्दुवारयोः करणे स्त्रियाः ।
 इरिणं तूषरे शून्येऽपीक्षणं दर्शने दृशि ॥ २०० ॥
 उषणा तु कणायां स्यादूषणं मरिचे मतम् ।
 एषणी व्रतमार्गानुसारिण्यां च तुलाभिदि ॥ २०१ ॥
 कङ्कणं करभूषायां हस्तसूत्रे च शेखरे ।
 कत्तृणं रौहिषं फङ्गा कल्याणं हेम्नि मङ्गले ॥ २०२ ॥
 करणः शूच्यां विदपुत्रे करणं क्षेत्रगात्रयोः ।
 गीताङ्गहारसंवेशभिश्चुकायस्थसंहतौ ॥ २०३ ॥
 वर्णानां स्पष्टतादौ च योगिनामासनादिषु ।
 हृषीके साधकतमे बवादौ च कृतावपि ॥ २०४ ॥
 करुणा तु कृपायां स्यात् करुणो रसवृक्षयोः ।
 करेणुर्गजहस्तिन्योः कर्णिकारतरावपि ॥ २०५ ॥
 कारणं घातने हेतौ करणे, कारणा पुनः ।
 यातना, कर्मणं मन्त्रादियोगे कर्मकारके ॥ २०६ ॥
 काकिणी मानदण्डे स्यात्तुरीयांशे पणस्य च ।
 कृष्णलायां वराटे च कृपाणी कर्त्तरी लुरी ॥ २०७ ॥
 कृपाणोऽसौ, क्षेपणी तु नौदण्डजालभेदयोः ।
 कोङ्कणः स्याज्जनपदे कोङ्कणं त्वायुधान्तरे ॥ २०८ ॥
 ग्रहणं स्वीकृतौ वन्द्यां धीगुणे शब्द आदरे ।
 ग्रहोपरागे प्रत्याये ग्रहणी तु रुगन्तरम् ॥ २१० ॥
 ग्रामणीभौगिके पत्यौ प्रधाने क्षुरमर्दिनि ।
 ग्रामिणीः पण्ययोषा स्याद्ग्रामेयीनीलिकाऽपि च ॥ २११ ॥
 गोकर्णोऽश्वतरे सर्पे मृगभेदे गणान्तरे ।
 अङ्गुष्ठाऽनामिकोन्माने गोकर्णी मूर्त्तिकौषधौ ॥ २१२ ॥
 चरणो बह्वृचादौ स्यात्पादे च मूलगोत्रयोः ।
 चरणं भ्रमणे भक्षे रासभस्य ध्वनावपि ॥ २१३ ॥
 जारणो रुचके हिङ्गौ जीरके कृष्णजीरके ।
 तरुणः कुब्जपुष्पे स्यादेरण्डे यूनि नूतने ॥ २१४ ॥

तरणिस्तरणेऽर्केऽशौ कुमार्योषधिनौकयोः ।
 यष्ट(बद्धौ, (?)) दक्षिणस्तु परच्छन्दानुवर्तिनि ॥ २१५ ॥
 दक्षेऽपसव्ये सरलेऽप्राचीनेऽप्यथ दक्षिणा ।
 दिक् प्रतिष्ठा यज्ञदानं द्रविणं काश्चने धने ॥ २१६ ॥
 पराक्रमे बलेऽपि स्यात् द्रुघणः पर्शुवेधसोः ।
 मुहुरेऽप्यथ दुर्वर्णं कलधौतकुवर्णयोः ॥ २१७ ॥
 दौर्वीणं मृष्टपर्णे स्याद्धरितालीरसेऽपि च ।
 धरणोऽहिपतौ लोके स्तने धान्ये दिवाकरे ॥ २१८ ॥
 धरणं धारणे मानविशेषे, धरणी भुवि ।
 धारणः सलिले स्वर्गे परमेष्ठिनि, धर्मणः ॥ २१९ ॥
 सर्पभेदे वृक्षभेदे धर्षिणी त्वभिसारिका ।
 धर्षणं स्यात्परिभवे धारिणी नाडिकादिभिः ॥ २२० ॥
 धारणा स्यात्तु योगाङ्गे धारणं ग्रहणे मतम् ।
 धिषणस्त्रिदशाचार्ये धिषणा तु मनीषिका ॥ २२१ ॥
 निर्याणं निर्गमे मोक्षगजापाङ्गप्रदेशयोः ।
 निर्वाणं मोक्षनिवृत्त्योर्विघाते करिमज्जने ॥ २२२ ॥
 निर्माणं सारनिर्मित्योः कर्मभेदे समञ्जसे ।
 निःश्रेणिरधिरोहिण्यां खर्जूरीपादपेऽपि च ॥ २२३ ॥
 प्रघणोऽलिनन्दके ताम्रकलशे लोहमुहुरे ।
 प्रवणस्तु क्षणे प्रहे क्रमनिम्ने चतुष्पथे ॥ २२४ ॥
 आयत्ते च प्रमाणं तु मर्यादासत्यवादिनोः ।
 प्रमातर्येकतेयत्तानित्येषु हेतुशास्त्रयोः ॥ २२५ ॥
 पत्रोर्णे धौतकौशेयं पत्रोर्णः शोणकद्रुमे ।
 पक्षिणी पूर्णिमास्त्रयोः शाकिनीरात्रिभेदयोः ॥ २२६ ॥
 प्रवेणिर्वेणिकुथयोः पुराणं पत्रशास्त्रयोः ।
 पुराणः षोडशपणे पुरणं वानतन्तुषु ॥ २२७ ॥
 पूरके पिष्टभेदे च पूरणी शाल्मलिद्रुमे ।

१ रतेऽभिभवे ।

२ कौशेये ।

३ पटारम्भकसूत्रेषु ।

१ ऽप्य ।

२ याजकद्विपे ।

३ ऽङ्ग २५ ।

प्रोक्षणं सेकवधयोर्भरणं वेतने भृतौ ॥ २२८ ॥

भरणी शोणके भे च भ्रमणी स्यादधीशितुः ।

क्रीडादौ कारुण्डिकायां भीषणं सल्लकीरसे ॥ २२९ ॥

भीषणो दारुणे गाढे मत्कुणोऽश्मश्रुपूरुषे ।

उद्देशे नालिकेरे च निर्विषाणगजेऽपि च ॥ २३० ॥

मसृणोऽकठिने स्निग्धे मसृणा स्यादतस्यपि ।

मार्गणं याचनेऽन्वेषे मार्गणस्तु शरेऽर्थिनि ॥ २३१ ॥

यन्त्रणं बन्धने त्राणे नियमे, रमणं पुनः ।

पटोलमूले जघने रमणो रासभे प्रिये ॥ २३२ ॥

रोषेणो रोषणे हेमघर्षे पारद ऊषरे ।

रोहिणी सोमबल्के भे कण्ठरोगोभयोर्गवि ॥ २३३ ॥

लोहिताकटुरोहिण्योर्लवणो राक्षसे रसे ।

अस्थिभेदे, लवणा त्विड्, लक्षणं नामचिह्नयोः ॥ २३४ ॥

लक्ष्मणं च लक्षणस्तु सौमित्रौ लक्ष्मणो यथा ।

लक्ष्मणः श्रीयुते, लक्ष्मणौषधौ सारसस्त्रियाम् ॥ २३५ ॥

वरुणोऽर्केऽप्पतौ वृक्षे वरणे वरुणद्रुमे ।

प्राकारे, वरणं वृत्त्यां वारणः स्यान्मतङ्गजे ॥ २३६ ॥

वारणं तु प्रतिषेधे ब्राह्मणं विप्रसंहतौ ।

वेदे च ब्राह्मणो विप्रो ब्राह्मणी वाडवस्त्रियाम् ॥ २३७ ॥

सृक्कायां फञ्जिकायां च वारुणी पश्चिमा सुरा ।

गण्डदूर्वा, विषाणं तु शृङ्गे कालेभदन्तयोः ॥ २३८ ॥

विषाणी मेषशृङ्गां स्याद्विषाणिः पण्यहृदयोः ।

पण्यवीथ्यां, भ्रमणस्तु निर्ग्रन्थे निन्ध्यजीविनि ॥ २३९ ॥

भ्रमणा सुलता मांसी मुण्डीरी च सुदर्शना ।

श्रवणो नक्षत्रभेदे श्रवणं श्रवसि श्रुतौ ॥ २४० ॥

शरणं रक्षणे गेहे वधरक्षकयोरपि ।

श्रावणो मासि पाखण्डे, दध्याख्यां श्रावणा मता ॥ २४० ॥

श्रीपर्णस्वग्रिमन्थेऽञ्जे श्रीपर्णी शाल्मलौ हठे ।
 सङ्कीर्णो निचितेऽशुद्धौ सरणिः श्रेणिमार्गयोः ॥ २४१ ॥
 सारणः स्यादतीसारं दशकन्धरमन्त्रिणि ।
 सारणी त्वल्पसरिति प्रसारण्योषध्यावपि ॥ २४२ ॥
 सिङ्घाणं तु घ्राणमलेऽयःकिट्टे काचभाजने ।
 सुषेणो विष्णुसुग्रीववैद्ययोः कर्मदके ॥ २४३ ॥
 सुवर्णं काञ्चने कर्षे सुवर्णालौ मत्नान्तरे ।
 कृष्णागुरुणि बिस्ते च सुपर्णः कृतमालके ॥ २४४ ॥
 गरुडे स्वर्णचूडे च सुपर्णा विनताऽञ्जिनी ।
 हरणं यौतकद्रव्येऽप्यङ्गहारे भुजे हतौ ॥ २४५ ॥
 हरिणौ पाण्डुसारङ्गौ हरिणी चारुयोषिति ।
 सुवर्णप्रतिमायां च हरितावृत्तभेदयोः ॥ २४६ ॥
 हर्षणं श्राद्धदेवे च हर्षके योगरुग्भिदोः ।
 हरेणुः कुलयोषायां रेणुकायां सतीनके ॥ २४७ ॥
 हिरणं हिरण्यमिव वराटे हेम्नि रेतसि ।
 इति त्रिस्वरणान्ताः ।
 अमृतं यज्ञशेषाम्बुसुधामोक्षेष्वयाचिते ॥ २४८ ॥
 अन्नकाञ्चनयोर्जग्धौ खे स्वादुनि रसायने ।
 घृते हृद्ये गोचरे चाऽमृतो धन्वन्तरौ सुरे ॥ २४९ ॥
 अमृताऽऽमलकापथ्यागूडूचीमाधवीषु च ।
 अनृतं कर्षणेऽलीके चाऽक्षतः स्यादहिंसिते ॥ २५० ॥
 षण्डे लाजेष्वर्दितं तु वातव्याधौ हतेऽर्थिते ।
 अजितस्तीर्थकृद्भेदे बुद्धे विष्णावनिर्जिते ॥ २५१ ॥
 अच्युतो द्वादशस्वर्गे केशवाऽभ्रष्टयोरपि ।
 अव्यक्तं प्रकृतावात्मन्यव्यक्तोऽस्फुटमूर्खयोः ॥ २५२ ॥
 अनन्तं खे निरवधावनन्तस्तीर्थकृद्भिदि ।
 विष्णौ शेषेऽप्यनन्ता तु गुडूची भूर्दुरालभा ॥ २५३ ॥

१ चित्ते । २ गोरसे । ३ मागधी ।

१ ऽय । २ याजकद्विपे । ३ ऽङ्गज रक्ता ।

विशल्या लाङ्गली दूर्वा शारिवा हैमवत्यपि ।
 अश्मन्तमशुभे क्षेत्रे चुल्यामनवधौ मृतौ ॥ २५४ ॥
 अमतिः काले चन्द्रे स्यादङ्कतिश्चिन्हवेधसोः ।
 अग्निहोत्रिण्यगस्तिर्हुमुन्योः, स्याददितिर्भुवि ॥ २५५ ॥
 देवमातरि पार्वत्यामंहतिस्त्यागरोगयोः ।
 आपातः पाते तत्कालेऽप्याहतः सादरेऽर्चिते ॥ २५६ ॥
 आरुयातं भाषिते त्यादावाप्रातं ग्रस्तशिङ्घिते ।
 आप्लुतः स्नातके स्नातेऽप्यावर्तः पयसां भ्रमे ॥ २५७ ॥
 आवर्तने चिन्तने चाऽनर्त्तो जनपदे जने ।
 समरे नृत्यशालायामाहतं तु मृषार्थके ॥ २५८ ॥
 गुणिते ताडिते चाप्याध्मातः शब्दितदग्धयोः ।
 वातरोगेऽप्यथाऽऽस्फोटः कोविदारार्कपर्णयोः ॥ २५९ ॥
 आस्फोता गिरिकर्ण्यां तु वनमाल्यामथाऽऽचितः ।
 छादिते शकटोन्मेये पलानामयुतद्वये ॥ २६० ॥
 सङ्गृहीतेऽप्यथाऽऽयस्तः क्लेशिते तेजिते हते ।
 क्रुद्धे श्लिप्तेऽथाऽऽयतिः स्यात्प्रभावोत्तरकालयोः ॥ २६१ ॥
 दैर्घ्यसङ्गेऽप्याकृतिस्तु जातौ रूपे वपुष्यपि ।
 आयत्तिर्वासरे स्नेहे वाशित्वे स्यान्नि सीन्नि च ॥ २६२ ॥
 आसत्तिः सङ्गमे लाभेऽप्यापत्तिः प्राप्तिदोषयोः ।
 आपद्यपीडितं तु स्याच्चेष्टायां गमनेऽपि च ॥ २६३ ॥
 उत्तप्तं चञ्चले शुष्कमांससन्तप्तयोरपि ।
 उचितं विदितेऽभ्यस्ते मिते युक्तेऽप्यथोत्थितम् ॥ २६४ ॥
 वृद्धिमत्प्रोद्यतोत्पन्नेषूदितं तूदृतोक्तयोः ।
 उद्धृतं स्यादतुलिते परिभुक्तोज्झितेऽपि च ॥ २६५ ॥
 उषितं व्युषिते प्लुष्टेऽप्युच्छ्रितं तूच्चजातयोः ।
 प्रवृद्धे स्यादथोद्वान्त उद्गीर्णे निर्मदद्विपे ॥ २६६ ॥
 उदात्तो दातृमहतोर्हृद्ये च स्वरभिद्यपि ।

उन्मत्तो मुचुकुन्दे स्याद्वचूरोन्मादयुक्तयोः ॥ २६७ ॥
 उदन्तः साधौ वार्तायामुद्धातः समुपक्रमे ।
 मुद्गरेऽभ्यासयोगाय कुम्भकादित्रयेऽपि च ॥ २६८ ॥
 पादस्खलन उचुङ्गेऽप्युन्नतिस्तार्क्ष्ययोषिति ।
 उदंग्रे च समृद्धौ चाप्येधतुर्नरि पावके ॥ २६९ ॥
 कन्दितो रुदिते हूतौ कलितं विदिताप्तयोः ।
 कपोतः पारावते स्यात्कवकाख्यविहङ्गमे ॥ २७० ॥
 कापोतं यामुने खड्ग्या कपोतानाञ्च संहतौ ।
 किरातः स्यादल्पतनौ भूनिम्बम्लेच्छयोरपि ॥ २७१ ॥
 किराती कुट्टिनी गङ्गा कृतान्तोऽक्षेमकर्मणि ।
 सिद्धान्तयमदैवेषु गर्जितो मत्तकुञ्जरे ॥ २७२ ॥
 गर्जितं जलदध्वाने ग्रन्थितं हतदृढयोः ।
 आक्रान्ते च गरुत्मास्तु विहगे पद्मगाशने ॥ २७३ ॥
 गभस्तिः स्याद्दिनकरे स्वाहाकिरणयोरपि ।
 गोदन्तो हरिताले स्यात्सन्नद्धे दंशितेऽपि च ॥ २७४ ॥
 गोपतिः शङ्करे षण्ढे नृपतौ त्रिदशाधिपे ।
 सहस्रकिरणे चापि ज्वलितौ दग्धभास्करौ ॥ २७५ ॥
 जयन्तावैन्द्रिगिरिशौ जयन्त्युमापताकयोः ।
 जीवन्त्यामिन्द्रपुत्र्यां च जगती छन्दसि क्षितौ ॥ २७६ ॥
 जम्बूवपे जने लोके जामाता दुहितुः पतौ ।
 सूर्यावर्ते वरुणभे च जीमूतो वासवेऽम्बुदे ॥ २७७ ॥
 घोषकेऽद्रौ भृतिकरे जीवन्ती शमिवन्दयोः ।
 जीवन्त्यां च गुडूच्यां च जीवातुर्जीवनौषधे ॥ २७८ ॥
 जीविते च जृम्भितं तु प्रवृद्धे च विचेष्टिते ।
 जृम्भायां स्फुटिते चापि त्वारितं वेगतद्वतोः ॥ २७९ ॥
 तालितं स्तनिते वस्त्रे वाद्यभाण्डे गुणे स्तृतौ ।
 त्रिगतौ गणिते देशे त्रिगर्ता कामुकस्त्रियाम् ॥ २८० ॥

१ उद्वमे । २ उदये । ३ त्रिदशाप्यतौ । ४ भास्वरौ ।

१ ऽथ । २ याज्ञकद्विपे । ३ ऽङ्गज रत्ना ।

घुर्घुर्यामथ तृणता तृणत्वे कार्मुकेऽपि च ।
 दंशितो वर्मिते दष्टे स्रवन्ती च द्रवन्त्यपि ॥ २८१ ॥
 नद्यामोषधिभेदे च द्विजातिर्ब्राह्मणेऽण्डजे ।
 दुर्जातं व्यसनासम्यग्जातयोरथ दुर्गतिः ॥ २८२ ॥
 दारिद्र्ये नरके चापि दृष्टान्तः स्यादुदाहृतौ ।
 शास्त्रेऽथ निकृतं विप्रलब्धे विप्रकृतेऽधमे ॥ २८३ ॥
 निरस्तः प्रेरितशरे सन्त्यक्ते त्वरितोदिते ।
 निष्ठयूते प्रतिहते च निमित्तं हेतुलक्ष्मणोः ॥ २८४ ॥
 निवातो वातरहिते दृढसन्नाह आश्रये ।
 निर्मुक्तो मुक्तनिर्मोकभुजगे निष्परिग्रहे ॥ २८५ ॥
 निशान्तं सद्ने शान्ते प्रभातेऽप्यथ निर्वृतिः ।
 मोक्षे मृत्यौ सुखे सौस्थे निकृतिः शठशाठ्ययोः ॥ २८६ ॥
 भर्त्सनेऽभिभवे क्षेपे निर्ऋतिर्निरुपद्रवे ।
 अलक्ष्म्यां दिक्पतौ चापि निपती दैवसंयमौ ॥ २८७ ॥
 प्रभूतमुद्गते^१ प्राज्ये प्रसूतं जातपुष्पयोः ।
 प्रतीतः सादरे प्राज्ञे प्रथिते ज्ञातहृष्टयोः ॥ २८८ ॥
 प्रहतं विस्तृते क्षुण्णे पलितं पङ्कतापयोः ।
 पक्ककेशे शैलजाते पाण्डितः सिङ्घत्रीमतोः ॥ २८९ ॥
 प्रणीत उपसम्पन्ने कृते क्षिप्ते प्रवेशिते ।
 संस्कृताग्रौ च पर्याप्तं शक्ते^२ तृप्तौ निवारणे ॥ २९० ॥
 यथेष्टे दोषे कृच्छ्रे च पर्याप्तिः परिरक्षणे ।
 प्राप्ते कामे, प्रसृतोऽर्द्धाञ्जलौ वेगिर्विनीतयोः ॥ २९१ ॥
 तते च प्रसृता जङ्घा प्रमीतं प्रोक्षिते मृते ।
 पर्यस्तं तु हते स्रस्ते प्रपातो निर्ऋते भृगौ ॥ २९२ ॥
 अवटे पतने कच्छे पक्षतिः प्रतिपत्तिथौ ।
 पक्षमूले, पर्वतस्तु देवर्षौ धरणीधरे ॥ २९३ ॥

प्रसूतिः प्रणवोत्पत्तिपुत्रेषु दुहितर्यपि ।
 पद्धतिः पथि पङ्क्तौ च प्रकृतियौ निशिलिपिनोः ॥ २९४ ॥
 पौरामात्यादिलिङ्गेषु गुणसाम्यस्वभावयोः ।
 प्रत्ययात्पूर्विकायां च प्रततिर्विस्तृतिर्लता ॥ २९५ ॥
 प्रवृत्तिर्वृत्तवृत्तान्तप्रवाहेषु प्रवर्तने ।
 प्रचितः शकटोन्मेषे पलानामयुतद्वये ॥ २९६ ॥
 प्रकृतं तु प्रस्तुतेऽपि प्रकृतः प्रकृतिस्थिते ।
 प्रार्थितं शत्रुसंरुद्धे याचिते निहतेष्टयोः ॥ २९७ ॥
 पार्वती शलुकी गौरी जीवनी द्रुपदात्मजा ।
 पिण्डितं गुणिते सान्द्रे पिशितं मांसवाचकम् ॥ २९८ ॥
 पिशिता मांसिकायां स्यात् पीडितं करणे स्त्रियाः ।
 बाधिते यन्त्रसंमर्दे पुटितः स्यूतपाटिते ॥ २९९ ॥
 हस्तिपुटे, पृषतस्तु मृगे बिन्दौ खरोहिते ।
 श्वेतबिन्दुयुतेऽपि स्यात् प्रेषितं प्रेरिते गते ॥ ३०० ॥
 प्रोक्षितं सिक्तहतयोर्भरतः शबरे नटे ।
 क्षेत्रे रामानुजे शास्त्रे दौष्यन्तावृषभात्मजे ॥ ३०१ ॥
 तन्तुवाये, भारतं तु शास्त्रे द्वीपांशभिद्यपि ।
 भारती यक्षिणीवृत्तिभिदोर्वाच्यथ भावितम् ॥ ३०२ ॥
 वासिते प्राप्ते, भासन्तो भे सूर्ये रम्यभासयोः ।
 मथितं निर्मलव्याजे व्यालोडितनिघृष्टयोः ॥ ३०३ ॥
 महती तु बृहत्यां स्याद्वीणायां नारदस्य च ।
 मालती युवतौ काकमाच्यां जातीविशलयोः ॥ ३०४ ॥
 ज्योत्स्नायां निशि नद्यां च मुण्डितं खण्डिते हृते ।
 मुहूर्तमल्पकाले स्याद्वटिकाद्वितयेऽपि च ॥ ३०५ ॥
 मूर्छितं सोच्छ्रये मूढे रजतो दन्तिदन्तयोः ।
 धवले शोणिते हारे दुर्वर्णे ह्रदशैलयोः ॥ ३०६ ॥

१ गणिते । २ यन्त्रान्तरमण्डितेऽपि च । ३ हस्तपुटे ।
 ४ पक्षिणि । ५ निर्जलघौते ।

रसितं स्वर्णादिलिप्ते रतस्तनितयोरपि ।
 रमतिर्नायके स्वर्गे रमितं स्तनिते रते ॥ ३०७ ॥
 रेवती बलभार्यायां नक्षत्रभिदि मातृषु ।
 रैवतः स्यादुज्जयन्ते सुवर्णालौ हरेऽसुरे ॥ ३०८ ॥
 रोहितो लोहिते मीने मृगे रोहितकद्रुमे ।
 रोहितं तृजुशक्रास्त्रे धीरे, ललितमीप्सिते ॥ ३०९ ॥
 तडिते हारभेदे च लोहितो मङ्गले नदे ।
 वर्णभेदे, लोहितं तु कुङ्कुमे रक्तचन्दने ॥ ३१० ॥
 गोशीर्षे रुधिरं युद्धे वर्धितं छिन्नवर्द्धयोः ।
 प्रसृते, वनितं तु स्यात्प्रार्थिते सेवितेऽपि च ॥ ३११ ॥
 वनितोत्पादितास्यर्थरागनार्यपि नार्यपि ।
 वसतिः स्यादवस्थाने निशायां सदानेऽपि च ॥ ३१२ ॥
 व्रततिस्तु प्रतानिन्यां विस्तारे, वहतुः पथि ।
 वृषभे, वहतिर्धन्वां सचिवेऽप्यथ वापितम् ॥ ३१३ ॥
 बीजाकृते मुण्डिते च व्याघातो योगविघ्नयोः ।
 धातेऽपि, व्यायतं दीर्घं व्यावृतेऽतिशये दृढे ॥ ३१४ ॥
 वासन्तः परपुष्टे स्यात्करभेऽवहिते विटे ।
 वासन्ती माघवीयूथीपाटलास्वथ वासितम् ॥ ३१५ ॥
 वस्त्रच्छन्ने ज्ञातमात्रे भाविते विहगारवे ।
 वासिता करिणीनार्योर्विहितं तु कृते श्रुते ॥ ३१६ ॥
 विदितं स्वीकृते ज्ञाते विवस्वान् देवसूर्ययोः ।
 विश्रुतं तु प्रतीते स्याज्ज्ञातहर्षितयोरपि ॥ ३१७ ॥
 विगतो निःप्रभे वीते विविक्तो वसुनिहनुके ।
 विविक्तं स्यादसम्पृक्ते रहःपूतविवेकिषु ॥ ३१८ ॥
 विधुतं कम्पिते त्यक्ते विकृतो रोग्यसंस्कृतः ।
 बीभत्सश्च विनीतस्तु निभृते निर्जितेन्द्रिये ॥ ३१९ ॥

१ पिनाकिनि । २ पूर्णयोः । ३ ज्ञान । ४ ज्ञात ।

५ वस्तुनिन्दके ।

वाणिज्ये साधुवाह्यश्चे विनयग्राहिते हते ।
 विनतः प्रणते भुग्रे विनता पिटिकाभिदि ॥ ३२० ॥
 सुपर्णायां, विहस्तस्तु विकले पण्डकेऽकरे ।
 विश्वस्तः कृतविश्वासे विश्वस्ता विधवस्त्रियाम् ॥ ३२१ ॥
 विजातो विकृते जाते विजाता तु प्रसूतिका ।
 विवर्तो नर्त्तने सङ्घेऽपावृत्तौ, विकृती रुजि ॥ ३२२ ॥
 डिम्बे विकारे मद्यादौ विपत्तिर्यातिनापदोः ।
 विच्छित्तिः स्यादङ्गरागे हारविच्छेदयोरपि ॥ ३२३ ॥
 विधाता द्रुहिणे कामे विनेतादेशके नृपे ।
 वृत्तान्तस्तु प्रकरणे कात्स्न्ये वार्ताप्रकारयोः ॥ ३२४ ॥
 बृहती क्षुद्रवार्ताक्यां छन्दोवसनभेदयोः ।
 महत्यां वाचि वैदर्भ्यां वेरिलतं कुटिले ध्रुते ॥ ३२५ ॥
 प्लुते, वेष्टितं लासके रुद्धे स्त्रीकरणान्तरे ।
 शकुन्तो विहगे भासे श्रीपतिर्विष्णुभूपयोः ॥ ३२६ ॥
 शुद्धान्तः स्याद्रहःकक्षान्तरो राज्ञोऽवरोधने ।
 संख्यावान् बुधामितयोः सरस्वानुदधौ नदे ॥ ३२७ ॥
 संवर्तः प्रलयेऽक्षद्रौ संहतं मिलिते दृढे ।
 स्खलितं छलिते श्रेषे संस्कृतं लक्षणान्विते ॥ ३२८ ॥
 भूषिते कृत्रिमे शस्ते सङ्घातो घातसङ्घयोः ।
 नरके च समाप्तिः स्यादवसाने समर्थने ॥ ३२९ ॥
 संहिता वर्णसंयोगे शास्त्रवेदैकदेशयोः ।
 स्थपतिः सौविदेऽधीशे बृहस्पतीष्टियज्वनि ॥ ३३० ॥
 कारुके च सन्ततिस्तु तनये दुहितर्यपि ।
 परम्पराभवे पङ्क्तौ गोत्रविस्तारयोरपि ॥ ३३१ ॥
 सन्नतिः प्रणतिध्वन्योः सङ्गतिर्ज्ञानसङ्गयोः ।
 संमतिर्वाञ्छाऽनुमत्योः समितिर्युधि सङ्गमे ॥ ३३२ ॥

१ विह्वले ।

२ वादर्भ्यां ।

१ ऽथ ।

२ याजकद्विपे ।

३ ऽङ्गज रत्ना ।

साम्ये सभार्यां, संवित्तिः प्रतिपत्तिविवादयोः ।
 स्थापितं निश्चिते न्यस्ते स्तिमितौ क्लिन्ननिश्चलौ ॥३३३॥
 सिकताः स्युर्बालुकायां सिकता सैकते रुजि ।
 सुकृतं तु शुभे पुण्ये सुविधानेऽथ सुव्रता ॥ ३३४ ॥
 सुखदोहसौरभेभ्यां सुव्रतोऽर्हति सद्गते ।
 सुनीतिर्ध्रुवमाता स्यात्सुनया, सुरतं पुनः ॥ ३३५ ॥
 मोहने, सुरता देवभावे च सुहितः पुनः ।
 तृप्तावुक्ते सुष्ठुहिते सूनृतं प्रियसत्यवाक् ॥ ३३६ ॥
 मङ्गलं च हसन्ती तु मल्लिकाऽङ्गारधानिका ।
 स्मिताङ्गाशाकिनाभेदे हर्मितं क्षिप्तदग्धयोः ॥ ३३७ ॥
 हारीतो मुनिभेदे स्यात्कैतवे विहगान्तरे ।
 हृषितं विस्मिते प्रीते प्रणते हृष्टरोमणि ॥ ३३८ ॥

इति त्रिस्वरतान्ताः ।

अश्वत्थो गर्दभाण्डे स्यात्पिप्पले संस्मृतौ जले ।
 अश्वत्थेषापौर्णमास्यामतिथिः कुशनन्दने ॥ ३३९ ॥
 क्रुध्यगन्ता, वव्यथस्तु व्यथाहीने च पन्नगे ।
 अव्यथा तु हरीतक्यामुपस्थो योनिलिङ्गयोः ॥ ३४० ॥
 उत्सङ्गगुदयोश्चापि समीपस्थितवत्यपि ।
 उन्माथो मारणे कूटयन्त्रघातकयोरपि ॥ ३४१ ॥
 उद्रथस्ताम्रचूडे स्यान्महेन्द्रमहकामुके ।
 स्रवथुः कासे छिक्कायां कायस्थोऽक्षरजीवकः ॥ ३४२ ॥
 परमात्मा च, कायस्था हरीतक्यामलक्यपि ।
 गोप्रन्थिस्तु करीषे स्याद्गोष्ठे गोजिह्विकौषधौ ॥ ३४३ ॥
 दमथो दमने दण्डे निर्ग्रन्थो भिक्षुमूर्खयोः ।
 श्रमणे च निशीथस्तु रात्रिमात्राऽर्द्धरात्रयोः ॥ ३४४ ॥
 प्रथमः शङ्करगणे प्रथमा तु हरीतकी ।
 मन्मथः कामचिन्तायां पुष्पचापकपित्थयोः ॥ ३४५ ॥

रुदथः कुक्कुटशुनोर्ववर्थः पिककालयोः ।

वरुथं स्यात्तनुत्राणे रथगोपनवेधमनोः ॥ ३४६ ॥

वयस्थो मध्यमवया वयस्था शालमलिद्रुमे ।

ब्राह्मीगुडचीकाकोलीसूक्ष्मैलामलकीषु च ॥ ३४७ ॥

वमथुर्वमने कासे मातङ्गकरशीकरे ।

विदथो योगिनि प्राज्ञे शमथः सचिवे शमे ॥ ३४८ ॥

शपथः कार आक्रोशे शपने च सुतादिभिः ।

शमैथुः स्यादजगरे निद्रालौ मरणेऽपि च ॥ ३४९ ॥

षड्ग्रन्थः करञ्जभेदे षड्ग्रन्था तु वचा शटी ।

समर्थः शक्तिसम्पन्ने सम्बद्धार्थे हितेऽपि च ॥ ३५० ॥

सिद्धार्थः सर्वपे शाक्यसिंहेऽन्यजिनवप्तिरि ।

इति त्रिस्वरथान्ताः ।

अर्बुदः पर्वते मांसकीलके दशकोटिषु ॥ ३५१ ॥

अर्द्धेन्दुः स्यादतिप्रौढस्त्रीगुह्याङ्गुलियोजने ।

गलहस्ते नखाङ्केऽर्द्धचन्द्रेऽङ्गदस्तु वालिजे ॥ ३५२ ॥

अङ्गदं तु केयूरे स्यादङ्गदा याम्यदिग्गजी ।

आस्पदं कृत्स्नपदयोराभोदो गन्धहर्षयोः ॥ ३५३ ॥

आक्रन्दो दारुणरणे सारावरुदिते नृपे ।

क्षणदं तोये, क्षणदो गणके, क्षणदा निशि ॥ ३५४ ॥

कपर्दः पार्वतीभर्तुर्जटाजूटे वराटके ।

कर्णान्दुः स्यात्कर्णपालयुत्क्षिप्तिका, कुमुदः कपौ ॥ ३५५ ॥

दिङ्नागनागयोर्देत्यविशेषे च सितोत्पले ।

कुमुदा कुम्भीगम्भायोः कुसीदं वृद्धिजीवने ॥ ३५६ ॥

वृद्ध्याजीवे, कौमुदस्तु कार्तिके, कौमुदीन्दुभा ।

गोविन्दस्तु गवाध्यक्षे वासुदेवे बृहस्पतौ ॥ ३५७ ॥

गोष्पदं गोखुरे^१ श्वभ्रे गवां च गतिगोचरे ।

१ वज्रथ ।

२ गजसा ।

३ शपथः ।

४ त भा ।

५ गोखुरप्रत्यये ।

१ ऽथ ।

२ याजकद्विपे ।

३ ऽङ्गदप्रत्यये ।

जलदो मुस्तके मेघे जीवदो रिपुवैद्ययोः ॥ ३५८ ॥
 ग्रन्थपर्णे, तमोभित्तु शशिमार्तण्डवन्दिषु ।
 तोयदो मुस्तके मेघे तोयदं नवनीतजे ॥ ३५९ ॥
 दारदो विषभेदे स्यात्पारदे हिङ्गुऽलेपि च ।
 दायदौ सुतसपिण्डौ दोहदो गर्भलक्षणे ॥ ३६० ॥
 अभिलाषे तथा गर्भे धनदौ दातृगुह्यकौ ।
 नलदा मांस्यां, नलदमुशीरमकरन्दयोः ॥ ३६१ ॥
 नर्मदा रेवानर्माल्योर्निषादः श्वपचे स्वरे ।
 निर्वादस्त्यक्तवादे च प्रमदो मुदि मत्तके ॥ ३६२ ॥
 प्रमदा स्त्री प्रसादोऽनुग्रहस्वास्थ्यप्रसत्तिषु ।
 काव्यगुणे, प्रह्लादस्तु निनादे दानवान्तरे ॥ ३६३ ॥
 प्रतिपत्संविदि तिथौ प्रासादो राजमन्दिरे ।
 देवतायतने चापि मर्यादा स्थितिसीमयोः ॥ ३६४ ॥
 माकन्दः स्यात्सहकारे माकन्यामलकीफले ।
 मुकुन्दः पारदे रत्नविशेषे गरुडध्वजे ॥ ३६५ ॥
 मेनादः केकिनि ज्जागे मार्जारै, वरदः पुनः ।
 प्रसन्ने शान्तचिन्ते च वरदा तु कुमारिका ॥ ३६६ ॥
 विशदः पाण्डुरे व्यक्ते शारदो वत्सरे नवे ।
 शरद्भवे पत्नीमुद्रे शालीनेऽप्यथ शारदी ॥ ३६७ ॥
 सप्तपर्णाम्बुपिप्पल्योः सम्भेदः सिन्धुसङ्गमे ।
 पुष्पादीनां विकासेऽपि स्यात्सुनन्दौ तु रोचना ॥ ३६८ ॥
 जननी बाहुबलिनोऽपि-

इति त्रिस्वरदान्ताः ।

अगार्धोऽस्ताघरन्त्रयोः ।

अवधिः स्यादवधाने कालसीसविलेख्यपि ॥ ३६९ ॥

आनन्दौ बद्धमुरजावाविद्धः क्षिप्तवक्रयोः ।

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

६

आबन्धो भूषणे प्रेम्णि बन्धेऽथोत्सेध उच्छ्रये ॥ ३७० ॥
संहननेऽप्युपाधिस्तु धर्मध्याने विशेषणे ।

कुटुम्बव्यापृते छन्नन्युपधिव्याजचक्रयोः ॥ ३७१ ॥

कबन्धं सलिले रुण्डे कबन्धो राहुरक्षसोः ।

दुर्विधो दुर्जने निःस्वे न्यग्रोधो वटपादपे ॥ ३७२ ॥

शम्यां व्यामे, न्यग्रोधी तु मोहनाख्यापैधावपि ।

वृषपर्ण्या, निषधस्तु कटिने पर्वते स्वरे ॥ ३७४ ॥

देशतद्राजयोश्चापि निरोधो नाशरोधयोः ।

प्रसिद्धो भूषिते ख्याते प्रणिधिर्याचने चरे ॥ ३७४ ॥

परिधिर्यज्ञियतरोः शाखायामुपसूर्यके ।

मागधो मगधोद्भूते शुक्लजीरकबन्दिनोः ॥ ३७५ ॥

वैश्यतः क्षत्रियापुत्रे मागधी स्यात्तु पिप्पली ।

यूथीभाषाविशेषश्च विबुधः पण्डिते सुरे ॥ ३७६ ॥

विश्रब्धोऽनुद्भटे शान्ते विश्वस्तात्यर्थयोरपि ।

विवधो वीवधो भारे पर्याहाराध्वनोरपि ॥ ३७७ ॥

यः सङ्कटे योनौ संरोधः क्षेपरोधयोः ।

वर्मिते व्यूढे समाधिः स्यात्समर्थने ॥ ३७८ ॥

ग्न्यनियमयोर्मौने, सन्निधिरन्तिके ।

चाथ संसिद्धिः सम्यक्सिद्धिस्वभावयोः ॥ ३७९ ॥

इति त्रिस्वरधान्ताः ।

।धि गेहेऽर्कस्योदग्दक्षिणतो गतौ ।

स्त्वमले झिण्टीभेदे,ऽर्जुनं तृणे सिते ॥ ३८० ॥

ग,ऽर्जुनः पार्थे हैहये ककुभट्टमे ।

मातुः कसुते चाऽर्जुन्युषा गौः कुट्टिनी सरित् ॥ ३८१ ॥

अङ्गनं प्राङ्गणे यानेऽप्यङ्गना तु नितम्बिनी ।

स्यादपानं गुदेऽपानस्तद्वायावज्जनं मसौ ॥ ३८२ ॥

रसाङ्गनेऽक्तौ सौवीरेऽथाङ्गनो दिङ्मातङ्गजे ।

अञ्जना हनुमन्मातर्गञ्जनी लेप्ययोषिति ॥ ३८३ ॥
 अवनं रक्षणप्रीत्योरर्यमा पितृदैवते ।
 तरणौ सूर्यभक्तायामशनिर्वज्रविद्युतोः ॥ ३८४ ॥
 अरन्निः कूर्परे पाणौ सप्रकोष्ठतताङ्गुलौ ।
 आसनं विष्टरे हस्तिस्कन्धे यात्रानिवर्तने ॥ ३८५ ॥
 आसनो जीवकतरावासनी पण्यवीथिका ।
 आपन्नः सापदि प्राप्तेऽप्यादानं वाजिभूषणे ॥ ३८६ ॥
 ग्रहणेऽथोत्थानं सैन्ये पौरुषे युधि पुस्तके ।
 उद्यमोद्गमहर्षेषु वास्त्वन्तेऽङ्गनचैत्यर्योः ॥ ३८७ ॥
 मलोत्सर्गेऽप्यथोत्तानः सुप्तोन्मुखगभीरयोः ।
 उद्यानं स्यान्निःसरणे वनभेदे प्रयोजने ॥ ३८८ ॥
 उद्धानमुद्गमे चुल्यामुदानः पवनान्तरे ।
 सर्पभिद्युदरावर्ते कमनोऽशोकपादपे ॥ ३८९ ॥
 कामिकामाभिरूपेषु कठिनं निष्ठुरोषयोः ।
 कठिनी तु खटिका स्यात्कठिना गुडशर्करा ॥ ३९० ॥
 कर्तनं योषितां तुलसेवने छेदनेऽपि च ।
 क्रन्दनं रोदने ह्वाने कल्पनं क्लृप्तिकर्तने ॥ ३९१ ॥
 कल्पनेभसर्जनायां कलापी प्लक्षकेकिनोः ।
 कञ्चुकी जाङ्गकतरौ महल्ले पन्नगे विटे ॥ ३९२ ॥
 काञ्चनं हेम्नि किञ्जल्के काञ्चनो नागकेसरे ।
 उदुम्बरे काञ्चनारे पुन्नागे चम्पकेऽपि च ॥ ३९३ ॥
 काञ्चनी तु हरिद्रायां कानीनः कन्यकासुते ।
 कर्णे व्यासे, काननं तु ब्रह्मास्ये विपिने गृहे ॥ ३९४ ॥
 कुहनो मूषिके सेष्ये कुहना दम्भकर्मणि ।
 कुण्डली वरुणे सर्पे मयूरे कुण्डलान्विते ॥ ३९५ ॥
 केतनं सद्ने चिन्हे कृत्ये चोपनिमन्त्रणे ।
 केसर्यर्वाणि पुन्नागे नागकेसरसिंहयोः ॥ ३९६ ॥

कौपीनं गुह्यदेशे स्यादकार्यं चीवरान्तरे ।
 कौलीनं जनवादे हि पशुपसिशुनां युधि ॥ ३९७ ॥
 कार्यगुह्ये कैलीन्ये च गहनं वनगुह्ययोः ।
 गह्वरे कलिले चापि गन्धनं तु प्रकाशने ॥ ३९८ ॥
 सूचनोत्साहहिसासु गर्जनं स्तनिते क्रुधि ।
 गृञ्जनं विषदग्धस्य पशोर्मांसे रसोनके ॥ ३९९ ॥
 गोस्तनो हारभेदे स्याद्गोस्तनी हारहूरिका ।
 घट्टेना चलनावृत्योश्चलनः पादकम्प्रयोः ॥ ४०० ॥
 चलनं कम्पे, चलनी वारीभिद्वस्त्रघर्षरी ।
 चन्दनो वानरभिदि श्रीस्रण्डे, चन्दिनी नदी ॥ ४०१ ॥
 चेतनः स्यात्सहृदयः प्राणिनोश्चेतना तु धीः ।
 चोलकी तु नागरङ्गे किष्कुपर्वकरीरयोः ॥ ४०२ ॥
 छर्दनोऽलम्बुषे निम्बे छर्दनं वमनेऽपि च ।
 छदनं पत्रगरुतोश्छेदनं कर्तने भिदि ॥ ४०३ ॥
 जयनं विजये श्वादिसन्नाहे, जघनं कटौ ।
 स्त्रियाः श्रोणिपुरोभागे जवनो वेगिवेगयोः ॥ ४०४ ॥
 वेग्यश्चे नीवृति जवन्यपद्यामोषधीभिदि ।
 जीवनस्तु पुत्रजीवे जीवनं वृत्तिवारिणोः ॥ ४०५ ॥
 स्याज्जीवना तु मेदायां जीवनी तु मधुस्रवा ।
 तलिनं विरले स्वच्छे स्तोकेऽथ तपनो रवौ ॥ ४०६ ॥
 भल्लाते नरके ग्रीष्मे तलुनो यूनि मारुते ।
 तमोग्नौ वह्निसूर्येन्दुबुद्धकेशवशम्भुषु ॥ ४०७ ॥
 तपस्वी तापसे दीने तरस्वी वेगिशूरयोः ।
 तेमनं व्यञ्जने क्लेदे तेमनी चुल्लिभिद्यपि ॥ ४०८ ॥
 तोदनं व्यथने तोत्रे दहनो दुष्टचेष्टिते ।
 भल्लाते चित्रकेऽथौ च दमनो द्वीपपुष्पयोः ॥ ४०९ ॥

१ अकार्यगुह्ये ।

२ दुःखयोः ।

३ घट्टना ।

४ वारीभिद्व ।

५ वीर ।

१ ऽथ ।

२ याजकद्विपे ।

३ ऽञ्जना ।

दर्शनं दर्पणे धर्मोपलब्धयोर्बुद्धिशास्त्रयोः ।
 स्वमलोचनयोश्चापि दशनं वर्मदंशयोः ॥ ४१० ॥
 द्विजन्मा बौ रदे विमे दुर्नाम पुनरर्शसि ।
 दुर्नामा दीर्घकोश्यां स्यादेवनोऽक्षेऽथ देवनम् ॥ ४११ ॥
 व्यवहारे जिगीषायां क्रीडायां, धमनोऽनले ।
 क्रूरे भस्त्राध्मायके च धमनी कन्धरा शिरा ॥ ४१२ ॥
 हरिद्रा च धावनं तु गतौ शौचेऽथ नन्दनम् ।
 इन्द्रोद्याने, नन्दनस्तु तनये हर्षकारिणि ॥ ४१३ ॥
 नलिनं नीलिकातोयाम्बुजेषु, नलिनी पुनः ।
 पद्माकरे गङ्गाब्जिन्योर्निधनं कुलनाशयोः ॥ ४१४ ॥
 निदानं कारणे शुद्धौ तपसः फलयाचने ।
 वत्सदाम्न्यवसाने च प्रधनं युधि दारणे ॥ ४१५ ॥
 प्रधानं प्रकृतौ वृद्धाबुत्ताने परमात्मनि ।
 महामात्रे, प्रसूनं तु प्रसूते फलपुष्पयोः ॥ ४१६ ॥
 प्रज्ञानं बुद्धौ चिह्ने च स्यात् प्रसन्नं प्रसादवत् ।
 प्रसन्ना तु मदिरायां पवनो वायुवल्लयोः ॥ ४१७ ॥
 पवनं पुनरापाके पद्मिनी योषिदन्तरे ।
 अब्जेऽब्जिन्यां सरस्यां च पावनं जलकृच्छ्रयोः ॥ ४१८ ॥
 पावनः पावके सिङ्हेऽध्यासे पावयितर्यपि ।
 पावनी तु हरीतक्यां पाठीनो गुग्गुलुद्रुमे ॥ ४१९ ॥
 पाठके मीनभेदे च प्रार्थना याचने स्मृता ।
 अभियाने रोधने च पिशुनः सूचके खले ॥ ४२० ॥
 कप्यास्ये, पिशुना स्पृका स्यात् पिशुनं तु कुङ्कुमम् ।
 पीतनं तु हरिताले पीतदारुणि कुङ्कुमे ॥ ४२१ ॥
 पीतनः पुनराभ्राते पूतना तु हरीतकी ।
 वध्या च वासुदेवस्य पृतनाऽनीकिनी चमूः ॥ ४२२ ॥
 सेनां सैन्यविशेषश्च फाल्गुनो मासपार्थयोः ।

नदीजेऽर्जुने वृक्षे च फाल्गुनी पूर्णिमाभिदि ॥ ४२३ ॥
 भवनं सदने भावे भण्डनं कवचे युधि ।
 खलीकारे, भट्टिनी तु ब्राह्मण्यां नृपयोषिति ॥ ४२४ ॥
 भावना वासना ध्यानं भुवनं लोकखाम्बुषु ।
 भूतात्मा द्रुहिणे देहे मदनः सिक्थके स्मरे ॥ ४२५ ॥
 जले वसन्ते धत्तूरे मलिनं कृष्णदोषयोः ।
 मलिनी रजस्वलायां मण्डनं तु प्रसाधने ॥ ४२६ ॥
 मण्डनोऽलङ्कारिणौ स्थान्मार्जनो लोभ्रशाखिनि ।
 मार्जनं शुद्धिकरणे मार्जना मुरजध्वनौ ॥ ४२७ ॥
 मालिन्युमायां गङ्गायां चम्पावृत्तप्रभेदयोः ।
 मालिक्यां, मिथुनो राशौ मिथुनं पुंस्त्रियोर्युगे ॥ ४२८ ॥
 मुण्डनं रक्षणे क्षौरे मेहनं मूत्रशिक्षनयोः ।
 मैथुनं रतसङ्गत्योर्यमनं दम्बन्धयोः ॥ ४२९ ॥
 यार्चनं कालविक्षेपे निराशे वर्तनेऽपि च ।
 योजनं तु चतुःक्रोश्यां स्याद्योगपरमात्मनोः ॥ ४३० ॥
 रसनं ध्वनिते स्वादे रसज्ञारास्नयोरपि ।
 रञ्जनं रजके रक्तचन्दनेऽप्यथ रञ्जनी ॥ ४३१ ॥
 मञ्जिष्ठारोचनानीलीगुढासु, रजनी निशि ।
 लाक्षानीलीहरिद्रासु राधनं प्राप्तोषयोः ॥ ४३२ ॥
 साधने, रेचनी गुन्द्रा दन्ती रोचनिका त्रिवृत् ।
 रोदनं त्वश्रुणि क्रन्दे रोचनः कूटशाल्मलौ ॥ ४३३ ॥
 रोचना रक्तकहारे गोपित्ते वरयोषिति ।
 लङ्घनं भोजनत्यागे लवने क्रमणेऽपि च ॥ ४३४ ॥
 ललामवललामाऽश्वे शृङ्गे चिन्हपताकयोः ।
 रम्येय प्रधाने भूषायां पुण्ड्रे पुच्छप्रभावयोः ॥ ४३५ ॥
 ललना स्त्री नाडिजिह्वा लाञ्छनं लक्ष्मसंज्ञयोः ।
 लाङ्गली स्याद्वल्लभदे नालिकेरेऽथ लेखनम् ॥ ४३६ ॥

भूर्जे छेदे लिपिन्यासे व्यसनं निष्फलोद्यमे ।
 दैवानिष्टफले सक्तौ स्त्रीपानमृगयादिषु ॥ ४३७ ॥
 पापे विपत्तावशुभे व्यञ्जनं श्मश्रुचिन्हयोः ।
 तेमनेऽवयवे कादौ वमनं छर्दनेऽर्दने ॥ ४३८ ॥
 वसनं छादने वस्त्रे वर्जनं त्यागहिसयोः ।
 वर्द्धनं छेदने वृद्धौ वर्द्धनी तु गलन्तिका ॥ ४३९ ॥
 वपनं मुण्डने बीजाधानेऽथ वर्तनी पथि ।
 वर्तने तर्कुपिण्डे वा वनश्वाऽभिप्रतारके ॥ ४४० ॥
 शार्दूले गन्धमार्जारे वामनो दिग्गजेऽच्युते ।
 खर्वेऽङ्कोटे, वाहिनी तु सेनातज्जेदसिन्धुषु ॥ ४४१ ॥
 स्याद्वाणिनी तु नर्तक्यां छेकमत्तास्त्रियोरपि ।
 वितानं कदके यज्ञे विस्तारे क्रतुकर्मणि ॥ ४४२ ॥
 तुच्छे मन्दे वृत्तशून्ये शून्यावसथयोरपि ।
 विज्ञानं कर्मणे ज्ञाने विलग्नं मध्यलग्नयोः ॥ ४४३ ॥
 विक्लिन्नो जीर्णशीर्णाद्विं विलीनौ लीनविद्रुतौ ।
 विषघ्नः शिरीषतरौ विषघ्ना त्रिवृता मृता ॥ ४४४ ॥
 विच्छिन्नं तु कुटिले स्यात् समालम्बविभक्तयोः ।
 विमानं देवतायाने सप्तभूमिगृहेऽपि च ॥ ४४५ ॥
 विधानं हस्तिकवले प्रेरणेऽभ्यर्चने धने ।
 चैतनोपायविधिषु प्रकारे वैरकर्मणि ॥ ४४६ ॥
 विपन्नो भुजगे नष्टे विश्वप्सा वह्निचन्द्रयोः ।
 समीरणे कृतान्ते च विलासी भोगिसर्पयोः ॥ ४४७ ॥
 विषयी विषयासक्ते वैषयिकजने नृपे ।
 कामे विषयिदृषीके व्युत्थानं प्रतिरोधने ॥ ४४८ ॥
 विरोधाचरणे स्वैरवृत्तौ समाधिपारणे ।
 वृजिनः केशे, वृजिनं भुग्रेऽप्ये रक्तचर्मणि ॥ ४४९ ॥
 वेष्टनं मुकुटे कर्णशङ्कुल्युष्णीषयोर्वृतौ ।

वेदना ज्ञाने पीडायां शयनं स्वापशययोः ॥ ४५० ॥
 रते, शमनस्तु यमे शमनं शान्तिर्हिसयोः ।
 श्वसनं श्वासे, श्वसनः पवने मदनद्रुते ॥ ४५१ ॥
 शकुनं स्यादैवशंसिनिमित्ते, शकुनः खगे ।
 शकुनिः खगे करणभेदे कौरवमातुले ॥ ४५२ ॥
 शतघ्नी तु वृश्चिकालयां शस्त्रभेदकरज्जयोः ।
 शासनं नृपदत्तोर्व्यां शास्त्राज्ञालेखशास्तिषु ॥ ४५३ ॥
 शिखरी कोटकोयष्ट्योर्दुर्मेऽपामार्गशैलयोः ।
 शिखण्डी कुक्कुटे चित्रमेखले बर्हिर्बर्हयोः ॥ ४५४ ॥
 भीष्मारौ बाणे, शृङ्गारी सुवेषे क्रमुके द्विपे ।
 श्लेष्मघ्नी स्यान्मल्लिकायां कम्पिल्लकफणिज्जयोः ॥ ४५५ ॥
 शोभनः सुन्दरे योगे सवनं स्नानयोगयोः ।
 सोमनिर्दलने चापि सदनं जलसञ्जनोः ॥ ४५६ ॥
 स्तननं क्रैन्दने मेघगर्जितध्वनिमात्रयोः ।
 स्पर्शनं हृषीके दाने स्पर्शे च स्पर्शनोऽनिले ॥ ४५७ ॥
 स्यन्दनं स्रवणे तोये स्यन्दनस्तिनिशे रथे ।
 संव्यानं छादने वस्त्रे समानो देहमासृते ॥ ४५८ ॥
 वर्णभित्सत्समैकेषु सन्तानोऽपत्यगोत्रयोः ।
 सन्ततौ देववृक्षे च संस्थानं त्वाकृतौ मृतौ ॥ ४५९ ॥
 चतुष्पथे सन्निवेशे सज्जनं घट्टगुल्मके ।
 सज्जनस्तु कुलीने स्यात्सज्जनाऽपि च कल्पना ॥ ४६० ॥
 सन्धानं तु सङ्घटनेऽभिषवे, सन्धिनी तु गौः ।
 वृषाक्रान्ता कालदुग्धा स्थापनं तु निवेशने ॥ ४६१ ॥
 पुंसवने समाधौ च साधनं सिद्धिसैन्ययोः ।
 उपायेऽपगमे मेढ्रे निवृत्तौ कारके वधे ॥ ४६२ ॥
 दीपनै मृतसंस्कारे प्रमाणे गमने धने ।
 मुकर्मा योगभेदे स्यात्सत्क्रिये देवशिल्पिनि ॥ ४६३ ॥

१ योऽयम् । २ कथ्यते । ३ दापन ।

१ ऽयम् । २ याजकद्विपे । ३ ऽयम् ।

सुदामा पर्वते मेघे सुधन्वा त्वष्ट्रधन्विनोः ।
 सुपर्वा पर्वणि शरे त्रिदशे वंशधूमयोः ॥ ४६४ ॥
 सूचना स्यादभिनये गन्धने व्यधने दृशि ।
 सेवनं सीवनोपास्त्योः सेनानीः सैन्यपे गुहे ॥ ४६५ ॥
 हसन्यङ्गारधान्यां स्याद्धसनं हसिते मतम् ।
 हस्तिनी नायिकाभेदे मातङ्गस्य स्त्रियामपि ॥ ४६६ ॥
 हायनोऽचित्रीर्हिर्वर्षे ह्यादिनी वज्रविद्युतोः ।
 हिण्डनं क्रीडारतयोर्यानि-

इति त्रिस्वरनान्ताः ।

अनूपस्तु सैरिभे ॥ ४६७ ॥

जलप्रायेऽप्यथाऽऽवापः पानभेदालवालयोः ।
 प्रक्षेपे भाण्डध्वनेऽप्याक्षेपः परिभर्त्सने ॥ ४६८ ॥
 काव्यालङ्कारणाकृष्ट्याः स्यादाकल्पः प्रसाधने ।
 कल्पने वाप्युलपस्तु गुल्मिनीतृणभेदयोः ॥ ४६९ ॥
 उडुपः प्लवशीतांश्वोः कलापो बर्हितृणयोः ।
 संहतौ भूषणं काञ्च्यां कञ्चपो मल्लबन्धने^३ ॥ ४७० ॥
 कमठे, कञ्चपी वीणाकशिपुर्भोज्यवस्त्रयोः ।
 एकैकस्मिन्द्वयोश्चापि कश्यपो मुनिमीनयोः ॥ ४७१ ॥
 काश्यप्युर्व्यां, कुतपस्तु छागकम्बलदर्भयोः ।
 वैश्वानरे दिनकरे द्विजन्मन्यतिथौ गवि ॥ ४७२ ॥
 भागिनेयेऽष्टमांशेऽन्हो वाद्येऽथ कुटपो मुनौ ।
 निष्कुटे मानभेदे च कुणपः पूतिगन्धिनि ॥ ४७३ ॥
 शवे, जिह्वापस्तु शुनि व्याघ्रे द्वीपिविडालयोः ।
 प्रतापस्तेजसि स्वेदे पादपो वृक्षपीठयोः ॥ ४७४ ॥
 रक्तपो रक्षो, रक्तपा तु जलौका, विटपः पुनः ।
 पल्लवेऽपि च वृक्षेषु विस्तारे षिट्गशाखयोः ॥ ४७५ ॥

पुरुषस्तु बुधे रम्ये प्राप्तृरूपाभिरूपवत् ।

इति त्रिस्वरपान्ताः ।

कदम्बः सर्षपे नीपे कदम्बं निकुरम्बके ॥ ४७६ ॥

कलम्बो नालिकाशाके पृषत्के नीपपादपे ।

कादम्बः कलहसेष्वोः नितम्बः कटिरोधसोः ॥ ४७७ ॥

स्त्रियाः पश्चात्कटौ सानौ प्रलम्बस्तु प्रलम्बनम् ।

दैत्यस्तालाङ्कुरः शाखा प्रालम्बस्तु पयोधरे ॥ ४७८ ॥

त्रपुषे हारभेदे च भूजम्बूस्तु विकङ्कते ।

गोधूमाह्वयधान्ये च हेरम्बः शौर्यगर्विते ॥ ४७९ ॥

गहिषे विघ्नराजे वा-

इति त्रिस्वरबान्ताः ।

आरम्भस्तु वधदर्पयोः ।

त्वरायामुद्यमे वाऽप्यात्मभूर्ब्रह्माणि मन्मथे ॥ ४८० ॥

ऋषभः स्यादादिजिने वृषभे भेषजे स्वरे ।

कर्णरन्ध्रे कोलपुच्छे श्रेष्ठे चाप्युत्तरस्थितः ॥ ४८१ ॥

ऋषभी तु शूकशिम्ब्यां पुरुषाकारयोषिति ।

विधवायां शिरालायां करभो मृग उष्ट्रके ॥ ४८२ ॥

अङ्गुलेश्च कनिष्ठायां मणिवन्धस्य चान्तरे ।

ककुभो बीणाप्रसेवे रागभेदेऽर्जुनद्रुमे ॥ ४८३ ॥

कुसुम्भं तु शीतकुम्भे स्याल्लङ्कायां कमण्डलौ ।

गर्दभो रासभे गन्धे गर्दभी जन्तुरुग्भिदोः ॥ ४७४ ॥

गर्दभं कुमुदस्वेते दुर्लभः कच्छुरे प्रिये ।

दुष्प्रापे, दुन्दुभिस्तु स्याद्देव्यां दितिसुते विषे ॥ ४८५ ॥

अक्षविन्दुत्रिकद्वन्द्वे निकुम्भः कुम्भकर्णजे ।

दन्त्यां च वल्लभोऽध्यक्षे कुलीनाश्वे प्रियेऽपि च ॥ ४८६ ॥

वर्षाभूः पुनर्नवायां स्याद्गण्डूपदभेकयोः ।

विष्कम्भो विस्तृतौ योगविशेषप्रतिबन्धयोः ॥ ४८७ ॥

१ मय । २ कुमुदस्वेते ।

१ ५य । २ याजकद्विपे ।

योगिनां च बन्धभेदे रूपकावयवेऽपि च ।
 विस्रम्भः केलिकलहे विश्वासे प्रणये वधे ॥ ४८८ ॥
 वृषभः स्यादादिजिने वृषपुङ्गवयोरपि ।
 सनाभिर्ज्ञातिसदृशोः सुरभिर्हेम्नि चम्पके ॥ ४८९ ॥
 जातीफले मातृभेदे रम्ये चैत्रवसन्तयोः ।
 सुगन्धौ गवि शलक्याम्

इति त्रिस्वरभान्ताः ।

अधमो न्यूनगर्ह्ययोः ॥ ४९० ॥

आगमं त्वागतौ शास्त्रे आश्रमो व्रतिनां मठे ।
 ब्रह्मचर्यादिचतुष्केऽप्युत्तमा दुग्धिकौषधौ ॥ ४९१ ॥
 उत्तमं तु प्रधाने स्यात् कलमः शालिचौरयोः ।
 कुसुमं स्त्रीरजोनेत्ररोगयोः फलपुष्पयोः ॥ ४९२ ॥
 कृत्रिमं लवणभेदे कृत्रिमः कृतसिंहयोः ।
 गोधूमो भेषजे नागरङ्गव्रीहिविशेषयोः ॥ ४९३ ॥
 गोलोमी वारयोषायां षड्ग्रन्थासितदूर्वयोः ।
 गौतमो गणभृद्भेदे शाक्यसिंहर्षिभेदयोः ॥ ४९४ ॥
 गौतम्युमायां रोचन्यां तलिमं तल्पखड्गयोः ।
 विताने कुट्टिमे चापि दाडिमः करकैलयोः ॥ ४९५ ॥
 निष्क्रमो निर्गमे बुद्धिसम्पत्तौ दुःकुलेऽपि च ।
 नियमः स्यात्प्रतिज्ञायां निश्चये यन्त्रणे व्रते ॥ ४९६ ॥
 निगमाः पूर्वणिग्भेदनिश्चयाध्ववणिकपथाः ।
 नैगमो नयपौरोपनिषदतिषु वाणिजे ॥ ४९७ ॥
 प्रथमः स्यात्प्रधानाद्योः प्रक्रमोऽवसरे क्रमे ।
 पञ्चमः पूरणे दक्षे पञ्चानामपि पूरणे ॥ ४९८ ॥
 रागभेदे, पञ्चमी तु द्रौपद्यां, परमः परे ।
 अग्रेसरप्रधानयोरोङ्कारे, परमं पुनः ॥ ४९९ ॥

स्यादव्ययमनुज्ञायां प्रतिमां प्रतिरूपके ।

गजस्य दन्तबन्धे च मध्यमो मध्यजे स्वरे ॥ ५०० ॥

देहमध्ये मध्यदेशे मध्यमा कर्णिकाङ्गुलिः ।

राका रजस्वला चापि व्यायामः पौरुषे श्रमे ॥ ५०१ ॥

वियामे दुर्गसञ्चारे विलोममरघटके ।

विलोमो वरुणे सर्पे प्रतीपे कुक्कुरेऽपि च ॥ ५०२ ॥

विलोमी स्यादामलक्यां विक्रमः शक्तिसम्पदि ।

क्रान्तौ च विदुमो वृक्षे प्रवालेऽप्यथ विभ्रमः ॥ ५०३ ॥

शोभायां संशये हावे सत्तमः श्रेष्ठपूज्ययोः ।

साधिष्ठे, संभ्रमो भीतौ संवेगादरयोरपि ॥ ५०४ ॥

सुषीमः शिशिरे रम्ये सुषमं रुचिरे समे ।

सुषमा तु स्यात्परमशोभायां कालभिद्यपि ॥ ५०५ ॥

इति त्रिस्वरमान्ताः ।

अत्ययोऽतिक्रमे दोषे विनाशे दण्डकुच्छ्रयोः ।

अवध्यमवधार्ये स्यादनर्थक्यवचस्यपि ॥ ५०६ ॥

अभयमुशीराभीत्योरभया तु हरीतकी ।

अनयोऽशुभदैवे स्याद्विपद्मसनयोरपि ॥ ५०७ ॥

अश्वीयमश्वसङ्घेऽश्वहितेऽघृष्यः प्रगल्भके ।

अघृष्या निम्नगाभेदेऽहल्या गौतमयोषिति ॥ ५०८ ॥

सरोभेदेऽप्यभिरुया तु शोभायां कीर्तिसंज्ञयोः ।

अहार्या हर्तुमशक्ये शैलेऽथाशय आश्रये ॥ ५०९ ॥

अभिप्रायपनसयोरादित्यस्त्रिदशार्कयोः ।

आत्रेयो मुनिरात्रेयी पुष्पवक्षां सरिद्धिदि ॥ ५१० ॥

आतिथ्योऽतिथौ तद्योगेऽप्याम्नायः कुल आगमे ।

उपदेशे, चेन्द्रियं तु चक्षुरादिषु रेतसि ॥ ५११ ॥

उदयः पर्वतोन्नेत्योरूर्णायुरविकम्बले ।

ऊर्णानाभे च मेघे चैणयमेणीत्वगादिके ॥ ५१२ ॥

१ प्रतिमः ।

१ ऽथ ।

२ याजकद्विपे ।

रतबन्धादिषु स्त्रीणां कषायः सुरभौ रसे ।
 रागवस्तुनि निर्यासे क्रोधादिषु विलेपने ॥ ५१३ ॥
 वर्णे, कालेयस्तु दैत्ये कालेयं कुङ्कुमं यकृतम् ।
 कुङ्कुत्यमनुतापे स्यादयुक्तकरणेऽपि च ॥ ५१४ ॥
 कुलायः पक्षिणां स्थानगेहयोः क्षेत्रियास्त्रयः ।
 अन्यदेहचिकित्सार्हाऽसाध्यरूपारदारिकाः ॥ ५१५ ॥
 क्षेत्रियं क्षेत्रजतृणे गाङ्गेयं स्वर्णमुस्तयोः ।
 कशेरुण्यथ गाङ्गेयो गाङ्गवत्स्कन्दभीष्मयोः ॥ ५१६ ॥
 चक्षुष्यः सुभगे पुण्डरीकवृक्षे रसाञ्जने ।
 केतकेऽक्षिहिते चापि चक्षुष्या तु कुलत्थिका ॥ ५१७ ॥
 चाम्पेयो हेम्नि किञ्जल्के चम्पके नागकेसरे ।
 जघन्यं शिशने गर्ह्येऽन्ये जययुर्गुग्गुलौ खगे ॥ ५१८ ॥
 तपस्थः फाल्गुने मासे तपस्या नियमस्थितौ ।
 द्वितीया तिथिगेहिन्योर्द्वितीयः पूरणे द्वयोः ॥ ५१९ ॥
 नादेयी भूमिजम्बां स्यान्नारङ्गे जलवेतसे ।
 काङ्गुष्ठे च जपायां च निकायः सञ्जसङ्ख्योः ॥ ५२० ॥
 परमात्मनि लक्ष्ये च निलयोऽस्तमये गृहे ।
 गोपनस्य प्रदेशेऽपि नेपथ्यं तु प्रसाधने ॥ ५२१ ॥
 रङ्गभूमौ वेषभेदे प्रणयः प्रेमयाञ्जयोः ।
 विस्त्रम्भे प्रसरे चापि प्रत्ययो ज्ञानरन्ध्रयोः ॥ ५२२ ॥
 विश्वासे शपथे हेतावाचारप्रथितत्वयोः ।
 अधीने निश्चये स्यादौ प्रणाययः कामवर्जिते ॥ ५२३ ॥
 असंमते, प्रसव्यस्तु प्रतिकूलानुकूलयोः ।
 प्रतीक्ष्यः प्रतिपाल्यै स्यात्पूज्ये च प्रलयो मृतौ ॥ ५२४ ॥
 संहारे नष्टचेष्टत्वे पर्यायोऽवमरे क्रमे ।
 निर्माणे द्रव्यधर्मे च पर्जन्यो गर्जदम्बुदे ॥ ५२५ ॥

वासवे मेघशब्दे च पयस्यं तु पयोभवे ।
 पयोहिते, पयस्या तु काकोली दुग्धिकाऽपि च ॥ ५२६ ॥
 प्रक्रिया तूत्पादने स्यादधिकारप्रकारयोः ।
 पानीयं पेयजलयोः पारुष्यस्तु बृहस्पतौ ॥ ५२७ ॥
 पारुष्यं परुषभावे सङ्क्रन्दनवनेऽपि च ।
 पौलस्त्यो रावणे श्रीदे भ्रातृव्यो भ्रातृजे रिपौ ॥ ५२८ ॥
 भुजिष्यः स्यादनधीने किङ्करे हस्तसूत्रके ।
 भुजिष्या गणिकादास्योर्भुवन्युर्वह्निमूर्ययोः ॥ ५२९ ॥
 मलयो देश आरामे शैलांशे पर्वतान्तरे ।
 मलया तृवृत्, मङ्गल्यस्त्रायमाणे मसूरके ॥ ५३० ॥
 बिल्वे, मङ्गल्यं तु दक्षि मङ्गल्या रोचना शमी ।
 शतपुष्पा शुक्रवचा प्रियङ्गुः शङ्खपुष्प्यपि ॥ ५३१ ॥
 अधःपुष्पी, मृगयुस्तु फेरौ ब्रह्मणि लुब्धके ।
 रहस्यं गोपनीये च रहस्या सरिदन्तरे ॥ ५३२ ॥
 लौहित्योऽब्धौ नदे व्रीहौ ब्रह्मण्यो ब्रह्मणो हिते ।
 शनैश्चरे, व्यवायस्तु मैथुनव्यवधानयोः ॥ ५३३ ॥
 वदान्यः प्रियवाग्दानशीलयोरुभयोरपि ।
 वक्तव्यो वाच्यवद्वर्त्ते वचोर्हृदीनयोरपि ॥ ५३४ ॥
 वलयः कङ्कणं कण्ठरुग्, वालेयस्तु गर्दभे ।
 वल्यर्थे कोमलेऽङ्गारवल्लर्या, विजयो जये ॥ ५३५ ॥
 पार्थे विमाने, विजयोमातत्सख्योस्तथावपि ।
 विषयो यस्य यो ज्ञातस्तत्र गोचरदेशयोः ॥ ५३६ ॥
 शब्दादौ जनपदे च विस्मयोऽद्भुतदर्पयोः ।
 विनयः शिक्षाप्रणत्योर्विनया तु वलौषधौ ॥ ५३७ ॥
 विशल्या लाङ्गलीदन्तीगुडूचीत्रिपुटासु च ।
 शल्येन रहितायां च प्रियायां लक्ष्मणस्य च ॥ ५३८ ॥
 श्वशुर्यो देवरे श्याले शाण्डिल्यः पावकान्तरे ।

विल्वे' मुनौ च शालेयं शतपुष्पाव्हयौषधे ॥ ५३९ ॥
 क्षेत्रे च शालिधान्यस्य शीर्षण्यं शीर्षरक्षणे ।
 शीर्षण्यो विशदकचे शैलेयं शैलसम्भवे ॥ ५४० ॥
 सिन्धूत्थे, तालपर्ण्या च शैलेयस्तु मधुव्रते ।
 समयः शपथे भाषासम्पदोः कालसंविदोः ॥ ४४१ ॥
 सिद्धान्ताचारसङ्केतनियमावसरेषु च ।
 क्रियाकारे च निर्देशे संस्त्यायो विस्तृतौ गृहे ॥ ५४२ ॥
 सन्निवेशे, सन्नयस्तु समवायानुसैन्ययोः ।
 सामर्थ्ययोग्यताशक्त्योः सौकर्यं तु विना श्रमे ॥ ५४३ ॥
 सूकरस्य क्रियायां च सौरभ्यं गुणगौरवे ।
 सौगन्ध्ये चारुतायां च हिरण्यं पुनरक्षये ॥ ५४४ ॥
 प्रधानधातौ कनके मानभेदे कपर्दके ।
 द्रविणाकुप्ययोश्चापि हृच्छयो मन्मथात्मनोः ॥ ५४५ ॥
 हृदयं वक्षसि स्वान्ते बुक्कायाम्—
 शत त्रिस्वरयान्ताः ।

अमरः सुरे ।

स्तुहीवृक्षेऽस्थिसंहारेऽप्यमरा त्वमरावती ॥ ५४६ ॥
 स्थूणा दुर्वा गुडूची वाऽन्तरं रन्ध्रावकाशयोः ।
 मध्ये विनार्थे तादर्थ्ये विशेषेऽवसरेऽवधौ ॥ ५४७ ॥
 आत्मीयात्मपरिधानान्तर्धिवाह्येष्वथाऽवरम् ।
 चरमेऽवरा तु गौरीगजजङ्घान्त्यदेशयोः ॥ ५४८ ॥
 अक्षरं स्यादपामार्गे परमब्रह्मवर्णयोः ।
 गगने धर्मतपसोरध्वरे मूलकारणे ॥ ५४९ ॥
 अधरोऽनूर्ध्वहीनोष्ठे अध्वरः सावधानके ।
 वसुभेदे क्रतौ चाप्यथाऽम्बरं व्योमवस्त्रयोः ॥ ५५० ॥
 कार्पासे सुरभिद्रव्येऽररं छदकपाटयोः ।
 अङ्कुरो रोम्णि मल्लिले रुधिराभिनवोद्गमे ॥ ५५१ ॥

अजिरं ददुरे कार्ये विषये प्राङ्गणेऽनिले ।
 अशिरोऽर्के राक्षसेऽग्रावङ्गारोऽलातभौमयोः ॥ ५५२ ॥
 अण्डीरः शक्तनरयोरसुरः सूर्यदैत्ययोः ।
 असुरा रजनीराश्योरगुरुर्जोङ्गके लघौ ॥ ५५३ ॥
 शिशपाया, मवीरा तु नारी पतिसुतोऽज्झिता ।
 रजसा संयुताऽप्युक्ताहार आवरणेऽशने ॥ ५५४ ॥
 आसारो वेगवद्वर्षे सुहृद्बलप्रसारयोः ।
 आकार इङ्गिताकृत्योराधारो जलधारणे ॥ ५५५ ॥
 आलवालेऽधिकरणेऽप्याकरो निकरे खनौ ।
 इतरः पामरेऽन्यस्मिन्नित्वरः क्रूरकर्मणि ॥ ५५६ ॥
 पथिके दुर्विधे नीचे स्यादित्वर्यभिसारिका ।
 ईश्वरः स्वामिनि शिवे मन्मथेऽपीश्वराऽद्रिजा ॥ ५५७ ॥
 उदरं तुन्दरणयोरुत्तरं प्रवरोर्ध्वयोः ।
 उदीच्यप्रतिवचसोरुत्तरस्तु विराट्जे ॥ ५५८ ॥
 उत्तरा दिगुदीच्यां स्यात्स्तुषायामर्जुनस्य च ।
 उद्धारः स्यादृणोद्धृत्योरुदारो दक्षिणो महान् ॥ ५५९ ॥
 दातोर्वरा तु भूमात्रे सर्वसस्याढ्यभुव्यपि ।
 ऋक्षरं वारिधारायामृक्षरः पुन ऋत्विजि ॥ ५६० ॥
 एकाग्रौ तद्गताव्यग्रावौशीरं शयनासने ।
 उशीरजे चामरे च दण्डे च, कररः खगे ॥ ५६१ ॥
 करीरे क्रकवे दीने कर्बुरं काञ्चने जले ।
 कर्बुरो राक्षसे पापे शबले, कदरोऽङ्कुशे ॥ ५६२ ॥
 विवरे च गुहायां च कर्करो मुकुरे दृढे ।
 कदरः श्वेतखदिरे क्रकचक्षुद्ररोगयोः ॥ ५६३ ॥
 कर्परस्तु कटाहे स्याच्छस्त्रभेदकपालयोः ।
 कर्चरं कुत्सिते तक्त्रे कटारो दासपिङ्गयोः ॥ ५६४ ॥
 कञ्जारः कुञ्जरे सूर्ये जठरे द्रुहिणे मुनौ ।

करीरः कलशे वंशाङ्कुरवृक्षविशेषयोः ॥ ५६५ ॥
 कलत्रं श्रोणौ भार्यायां दुर्गस्थाने च भूभुजाम् ।
 कटित्रं तु कटीवस्त्रे रशनाचर्मभेदयोः ॥ ५६६ ॥
 कच्छुरः पुंश्चले पामासहिते, कच्छुरा सटी ।
 दुस्पर्शा शूकशिम्बी च कवरं लवणाम्लयोः ॥ ५६७ ॥
 कवरी केशविन्यासशाकयोः, कन्धरोऽम्बुदे ।
 कन्धरा तु शिरोधौ स्यात् कसेरुः पृष्ठकीकसे ॥ ५६८ ॥
 तृणजातौ कन्दभेदे कणेरुस्तु गणेरुवत् ।
 वेश्येभीकर्णकारेषु कटप्रूरक्षदेवने ॥ ५६९ ॥
 विद्याधरेऽस्रपे रुद्रे कर्चूरं शटितालयोः ।
 कठोरौ पूर्णकठिनौ कान्तारं दुर्गवर्त्मनि ॥ ५७० ॥
 महारण्योपसर्गाढ्योः काननेक्षुविशेषयोः ।
 काश्मीरं पुष्करमूले टङ्कुकुङ्कुमयोरपि ॥ ५७१ ॥
 कावेरी तु हरिद्रायां वेश्यायां सरिदन्तरे ।
 किर्मीरः शबले दैत्ये किशोरी हयशावके ॥ ५७२ ॥
 सूर्ये यून्यथ किंशारुर्धान्यशूके शरेऽपि च ।
 कुहरं गहरे छिद्रे कुक्कुरं ग्रन्थिपर्णके ॥ ५७३ ॥
 कुक्कुरः श्वा, कुबेरस्तु धनदे नन्दिपादपे ।
 कूर्परौ जानुकफोणी कुमारोऽश्वानुवारके ॥ ५७४ ॥
 युवराजे शिशौ स्कन्दे शूके वरुणपादपे ।
 कुमारं जात्यकनके कुमारी त्वपराजिता ॥ ५७५ ॥
 नदीभिद्रामतरणी कन्यका नवमालयुमा ।
 जम्बूद्वीपविभागश्च कुठारं केवले रते ॥ ५७६ ॥
 कुञ्जरोऽनेकपे कोशे कुञ्जरा धातकीद्रुमे ।
 पाटलायां, कुठारुर्दुकीशयोः, कूवरः पुनः ॥ ५७७ ॥
 कुब्जे युगन्धरे रम्ये केसरो नागकेसरे ।
 तुरङ्गसिंहयोः स्कन्धकेशेषु बकुलद्रुमे ॥ ५७८ ॥

पुन्नागवृक्षे किञ्जल्के स्यात् केसरं तु हिङ्गुनि ।
 केदारः क्षेत्रभिद्यालवाले, शङ्करशैलयोः ॥ ५७९ ॥
 केनारः कुम्भिनरके शिरःकपालसन्धिषु ।
 कैटिरः शक्रगोपे स्यान्नकुले पाकशासने ॥ ५८० ॥
 कोटारो नागरे कूपे पुष्करिण्याश्च पाटके ।
 खर्परं तस्करे भिक्षापात्रे धूर्त्तकपालयोः ॥ ५८१ ॥
 खपुरो मुस्तके पूगेऽलसके, खपुरं घटे ।
 खर्जूरं रूप्यफलयोः खर्जूरः कीटवृक्षयोः ॥ ५८२ ॥
 खण्डाभ्रमभ्रावयवे स्त्रीणां दन्तक्षताक्षरे ।
 खदिरी शाके, खदिरो दन्तधावनचन्द्रयोः ॥ ५८३ ॥
 खिङ्गिरस्तु शिवाभेदे खट्वाङ्गे वारिवालके ।
 खिखीरावत् बहुत्वे च गह्वरं बिलदम्भयोः ॥ ५८४ ॥
 कुञ्जेऽथ गर्गरो मीने स्याद् गर्गरी तु मन्यनी ।
 गान्धारो रागसिन्दूरस्वरेषु नीवृदन्तरे ॥ ५८५ ॥
 गायत्री खदिरे छन्दविशेषे, गोपुरं पुनः ।
 मुस्तके द्वारि पृथ्वीरे घर्घरस्तु नदान्तरे ॥ ५८६ ॥
 चलद्वारिध्वनौ धूके चन्दिरश्चन्द्रहस्तिनोः ।
 चत्वरं स्यात्पथां श्लेषे स्थण्डिलाजिर्योरपि ॥ ५८७ ॥
 चङ्कुरः स्यन्दने वृक्षे चतुरो नेत्रगोचरे ।
 चाटुकारे बुधे चक्रगण्डे चातुरकोऽथा ॥ ५८८ ॥
 चमरश्चापरे दैत्ये चमरी तु मृगान्तरे ।
 चिकुरोऽहौ गृहवभ्रौ केशे चञ्चलशैलयोः ॥ ५८९ ॥
 पक्षिवृक्षभिदोश्चापि छिदिरोऽग्नौ परश्वधे ।
 करवाले च रज्जौ च छित्वरो दैत्यधूर्त्तयोः ॥ ५९० ॥
 छित्वरं छेदने द्रव्ये जठरः कुक्षिवृद्धयोः ।
 कठिने च जर्जरं तु वासवध्वजजीर्णयोः ॥ ५९१ ॥
 जम्बीरः प्रस्थपुष्पाख्यशाके दन्तशठदुमे ।

जलेन्द्रो जम्भकेऽम्भोधौ वरुणेऽप्यथ झर्झरः ॥ ५९२ ॥
 वाद्ये नदे कलियुगे झल्लरीवत्तु झर्झरी ।
 वाद्यभेदे केशचक्रे टङ्कारो ज्यारवेऽद्भुते ॥ ५९३ ॥
 प्रसिद्धौ चाथ टगरष्टङ्कणे केकराक्षके ।
 टट्टरी त्वनृताख्याने लम्पापट्टहवाद्ययोः ॥ ५९४ ॥
 तमिस्रं तिमिरे कोपे तमिस्रा दर्शयामिनी ।
 तमस्तति, स्तिमिरं तु दृष्टिरोगान्धकारयोः ॥ ५९५ ॥
 तित्तिरिः पक्षिणि मुनौ तुषारो हिमदेशयोः ।
 शीकरे हिमभेदे च तुम्बुरी धन्याकं शुनी ॥ ५९६ ॥
 तूवरोऽश्मश्रुपुरुषेऽप्रौढाशृङ्गानडुह्यपि ।
 दहरो मूषिका ह्यलो भ्राता डिम्बोऽथ दन्तुरः ॥ ५९७ ॥
 उन्नतदन्ते विषभे दर्दुरो भेकमेघयोः ।
 वाद्यभेदे शैलभेदे दर्दुरं ग्रामजालके ॥ ५९८ ॥
 दर्दुरोमा, दर्दरः स्यादीषद्भ्ये गिरावपि ।
 दण्डारो वहने मत्तवारणे शरयन्त्रके ॥ ५९९ ॥
 कुम्भकारस्य यंत्रे च द्वापरं संशये युगे ।
 दासेर उष्ट्रे चेटे च दुर्द्धरस्तृषभौषधौ ॥ ६०० ॥
 दुःखधार्ये, धूसरस्तु रासभे स्तोकपाण्डुरे ।
 नरेन्द्रो वार्तिके राज्ञि विषवैद्येऽथ नागरम् ॥ ६०१ ॥
 शुण्ठीमुस्तकपौरेषु निर्जरस्त्वैसुरे सुरे ।
 निर्जरा तु तालपत्र्यां गुडुच्यां तत्त्वभिद्यपि ॥ ६०२ ॥
 निर्झरीऽर्काश्वे तुषाग्रौ निकरः सारसङ्घयोः ।
 न्यायदातव्यवित्ते च निर्वरं तु गतत्रये ॥ ६०३ ॥
 कठिने निर्भये सारे निकारस्तु पराभवे ।
 धान्योत्क्षेपे, नीवरस्तु वास्तव्येऽपि वणिज्यपि ॥ ६०४ ॥
 प्रवरं सन्ततौ गोत्रे श्रेष्ठे च प्रखरः पुनः ।

१ झर्झरीवत्तु झल्लरी । २ तुवरी धान्यकशुनोः ।
 ३ अनरं । ४ निर्जर । ५ विमणिस्त्वपि ।

वेसरे हयसन्नाहे कुक्कुरेऽतिभृशं खरे ॥ ६०५ ॥

प्रकरः कीर्णपुष्पादौ संहतौ, प्रकरं पुनः ।

जोङ्गके, प्रकरी त्वर्थप्रकृतौ चत्वरऽवनौ ॥ ६०६ ॥

प्रस्तरः प्रस्तारे ग्राविण मणौ च प्रदरः शरे ।

भङ्गे रोगे, प्रसरस्तु सङ्गरे प्रणये जवे ॥ ६०७ ॥

प्रकारः सदृशे भेदे पङ्कारो जलकुञ्जके ।

सोपाने शैवले सेतौ पदारः पादधूलिषु ॥ ६०८ ॥

पादालिन्दे, पवित्रं तु मध्ये ताम्रे कुशे जले ।

अर्घोपकरणे चापि पवित्रा तु नदीभिदि ॥ ६०९ ॥

प्रान्तरं कोटरेऽरण्ये दूरशून्यपथेऽपि च ।

पार्षरो भस्मनि यमे जराटे नीपकेसरे ॥ ६१० ॥

क्षयरोगे भक्तसिक्थे पामरो मूर्खनीचयोः ।

पाटीरो मूलके वङ्गे तितऔ वान्तिकेऽम्बुदे ॥ ६११ ॥

केदारे वेणुसारे च पाण्डुरो वर्णतद्रतोः ।

पाण्डुरं तु वरुवके पिण्डारो भिक्षुके द्रुमे ॥ ६१२ ॥

महिषीपालके क्षेपे पिठरं मथि मुस्तके ।

उखायां च पिञ्जरस्तु पीते रक्तेऽश्वभिद्यपि ॥ ६१३ ॥

पिञ्जरं शातकुम्भे स्यात् पीवरः स्थूलकूर्मयोः ।

पुष्करं द्वीपतीर्थादिखगरौ जौषधान्तरे ॥ ६१४ ॥

तूर्यास्येऽसिफले काण्डे शुण्डाग्रे खे जलेऽम्बुजे ।

वठरो मूर्खशैठयोः बन्धूरो रम्यनम्रयोः ॥ ६१५ ॥

बन्धुरस्तु तयोर्हस्ते बन्धुजीवविडङ्गयोः ।

बन्धुरा पण्ययोषायां बर्बरी नीवृदन्तरे ॥ ६१६ ॥

बर्बरस्तु हञ्जिकायां पामरे केशचक्रले ।

पुष्पे च बर्बरा शाके वर्करः पशुनर्मणोः ॥ ६१७ ॥

बदरा स्यादेलापण्यां विष्णुक्रान्तौषधावपि ।

बदरी कोलिकार्पास्योर्बादरं तु तयोः फले ॥ ६१८ ॥

१ ओघोप । २ रोगौ । ३ नष्ट । ४ बदरं ।

चदरस्तु कार्पासास्थिन भङ्गुरौ वक्रनश्वरौ ।
 भ्रामरं मधुदृषदोर्भास्करो वह्निमूर्ययोः ॥ ६१९ ॥
 भार्योरन्यस्त्रीपुत्रोत्पादके मृगशैलयोः ।
 भृङ्गारी तु चीरिकायां भृङ्गारः कनकालुका ॥ ६२० ॥
 मत्सरः परसम्पत्त्यक्षमायां तद्वति क्रुधि ।
 कृपणे, मत्सरा तु स्यान्मक्षिका, मकरो निधौ ॥ ६२१ ॥
 नक्रे राशिविशेषे च मन्दरो मन्थपर्वते ।
 स्वर्गमन्दारयोर्मन्दे वहले, मधुरं विषम् ॥ ६२२ ॥
 मधुरस्तु प्रिये स्वादौ रसे च रसवत्यपि ।
 मधुरा मथुरापुर्या यष्टीमोदामधूलिषु ॥ ६२३ ॥
 मधुकर्कटिकायां च मिश्रेयाशतपुष्पयोः ।
 मन्दिरो मकरावासे मन्दिरं नगरे गृहे ॥ ६२४ ॥
 मन्थरः सूचके कांशे वक्रे मन्दे पृथौ मथि ।
 मन्थरं तु कुसुम्भ्यां स्यान्मन्दारस्त्रिदशद्रुमे ॥ ६२५ ॥
 पारिभद्रेऽर्कपर्णे च मसूरो मसुरोऽपि च ।
 मसुरा च मसूरा च चत्वारः पण्ययोषिति ॥ ६२६ ॥
 तथा व्रीहिविशेषे च मर्मरो वसनान्तरे ।
 शुष्कपत्रध्वनौ चापि मर्मरी पीतदारुणि ॥ ६२७ ॥
 मयूरः केकिचूडाख्योषध्यपामार्गकेकिषु ।
 महेन्द्रो वासवे शैले मञ्जरी तिलकद्रुमे ॥ ६२८ ॥
 वल्लर्या स्थूलमुक्तायां माठरो व्यासविप्रयोः ।
 सूर्यानुगेऽथ मार्जारः स्यात्खट्वङ्गाविडालयोः ॥ ६२९ ॥
 मिहिरोऽर्केऽम्बुदे बुद्धे मुद्गरः कोरकास्त्रयोः ।
 लोष्ठादिभेदने वापि मुहिरो मूर्खकामयोः ॥ ६३० ॥
 मुदिरः कामुके मेघे मुकुरो मकुरो यथा ।
 कुलालदण्डे वकुले कोरकादर्शयोरपि ॥ ६३१ ॥
 मुर्मुरो मन्मथे सूर्यतुरगे तुषपावके ।

रुधिरं घुसृणे रक्ते रुधिरौ धरणीसुते ॥ ६३२ ॥
 वल्लूरं कुञ्जमञ्जरीः क्षेत्रेऽनम्भासि शादले ।
 वल्लूरं तु वनक्षेत्रे वाहनापरयोरपि ॥ ६३३ ॥
 शुष्कमामे कोलपामे वरत्रा वत्तिकक्षयोः ।
 वशिरं किण्णी सिन्धुलवणे कुम्भकेषु च ॥ ६३४ ॥
 वागरो वारके शाणे निर्णये वाडवं वृके ।
 मुमुक्षौ पाण्डने चापि परिच्यक्तभयेऽपि च ॥ ६३५ ॥
 वासरो रागभेदेऽहि वादरं कृमिजे जले ।
 काकविज्याश्च बीजे वाग्दक्षिणावर्तशङ्खयोः ॥ ६३६ ॥
 वासुरा वासिताराज्योर्भुवि, विष्टर आसने ।
 पादपे कुशमुष्टौ च विस्तरौ स्तम्बविस्तृती ॥ ६३७ ॥
 विदुरो नागरे धीरे धृतराष्ट्रानुजऽपि च ।
 विकारो विकृतौ रागे विहारस्तु जिनालये ॥ ६३८ ॥
 लीलायां भ्रमणं स्कन्धे विदारो युधि दारणे ।
 विदारी रोगभेदे स्याच्छालपर्णीक्षुगन्धयोः ॥ ६३९ ॥
 विधुरं स्यात्प्रविश्लेषे विकले, विधुरा पुनः ।
 रमलायां, विमरस्तु समूहे प्रमरेऽपि च ॥ ६४० ॥
 शबरो म्लेच्छभेदेऽप्यु हरं तथा शम्बरं जले ।
 चित्रे बौद्धव्रते भेदे शम्बरो दानवान्तरे ॥ ६४१ ॥
 मत्स्यैरागिरिभेदेषु शबरी पुनरौषधौ ।
 शर्करा खण्डाविकृतौ कर्परांश्च रुगन्तरे ॥ ६४२ ॥
 उपलायां शर्करायुग्देशे च शकलेऽपि च ।
 शणीं शोणमध्यस्थपुलिने ददरीतटे ॥ ६४३ ॥
 शर्वरी निश नायी च शर्करा मृदिन्तरे ।
 छन्दाजातौ मेखलायां शारीरं दहने वृषे ॥ ६४४ ॥
 शर्विरं धातुके ध्वान्ते शबरो रोध्रपापयोः ।
 अपराधे, शबरी तु शूकजिम्बयथ शाकम् ॥ ६४५ ॥

छन्दोभिच्छाकरस्तूक्षा शालारं पक्षिपञ्चरे ।
 सोपानहस्तिनखयोः शिखरं पुलकाग्रयोः ॥ ६४६ ॥
 पक्कदाडिमबीजभमाणिक्यशकलेऽपि च ।
 गिरिवृक्षाग्रकक्षासु शिशिरः शीतले हिमे ॥ ६४७ ॥
 ऋतुभेदे, शिलीन्ध्रस्तु तरुमीनप्रभेदयोः ।
 शिलीन्ध्रं कदलीपुष्पे कवकत्रिपुटाख्ययोः ॥ ६४८ ॥
 शिलीन्ध्री विहगी गण्डूपदी मृदथ क्षीकरः ।
 वातास्तेजलेऽम्बुकणे सुषिरं वाद्यगर्तयोः ॥ ६४९ ॥
 सुषिरोऽद्यौ सरन्ध्रे च शृङ्गारो गजमण्डने ।
 सुरते रसभेदे च शृङ्गारं नागसम्भवे ॥ ६५० ॥
 चूर्णे लवङ्गपुष्पे च संस्तरः स्रस्तरे मखे ।
 सङ्गरोऽङ्गीकृतौ युद्धे क्रियाकारे विषापदोः ॥ ७५१ ॥
 सङ्गरं तु फले शम्भ्याः सम्भारः सम्भृतौ गणे ।
 संस्कारः प्रतियन्त्रेऽनुभवे मानसकर्मणि ॥ ६५२ ॥
 गुणभेदेऽथ सङ्गारोऽवकरेऽग्निचटन्कृतौ ।
 सङ्गारी भुक्तकन्यायां सामुद्रं लवणान्तरे ॥ ६५३ ॥
 लक्षणे च शरीरस्य सावित्रस्तु महेश्वरे ।
 सावित्री देवताभेदे सिन्दूरं नागसम्भवे ॥ ६५४ ॥
 सिन्दूरस्तु वृक्षभेदे सिन्दूरी रक्तचेलिका ।
 रोचनी धातकी सुन्दर्यङ्गनायां द्रुमान्तरे ॥ ६५५ ॥
 सुनागस्तु शुनीस्तन्ये सर्पाण्डे चटकेऽपि च ।
 सैरन्ध्रो परवेऽमस्थशिल्पकृत्स्नवशास्त्रियाम् ॥ ६५६ ॥
 वर्णसङ्करसम्भूतस्त्रीमहल्लिकयोरपि ।
 सौवीरं काञ्जिकस्रोतोज्ञनयोर्बदरीफले ॥ ६५७ ॥
 इति त्रिस्वररान्ताः ।

- १ वृक्षाग्रे पर्वताग्रे च । २ वात्यास्तेम्बुकणे शारे ।
 ३ साकल्येऽनुभवेऽपि च । ४ देहलक्षणे-समुद्रलवे चापि ।
 ५ सपिण्डवटके ।

स्यादगल तु दण्डोर्मिपारिघेष्वनलोऽनिले ।

वसुदेवे वसौ वन्हावराळः समदद्विपे ॥ ६५८ ॥

वक्रे सर्जरसे चाप्यऽवेलस्तु स्यादुपेद्रवे ।

अवेला तु पूगचूर्णेऽवलस्तु गिरिकीलयाः ॥ ६५९ ॥

अचला भुव्यञ्जलिस्तु कुडवे करसम्पुटे ।

अङ्गुलिः करशाखायां कर्णिकायां गजस्य च ॥ ६६० ॥

अमला कमलायां स्यादमलं विशदेऽभ्रके ।

आभीलं भीषणे कुच्छ्रेऽपील्वलो मत्स्यदैत्ययोः ॥ ६६१ ॥

इल्वलास्ताकारभेदेऽप्युपलो ग्रावरत्नयोः ।

उपला तु शर्करायामुत्पलं कुष्ठभूरुहे ॥ ६६२ ॥

इन्दीवरे मांसशून्येऽप्युज्ज्वलस्तु त्रिकासिनि ।

शृङ्गारे विशदे दीप्तेऽप्युत्तालस्त्वरिते कपौ ॥ ६६३ ॥

श्रेष्ठोत्कटकरालेषूत्फुल्लं स्त्रीकरणान्तरे ।

विकस्वरोत्तालयोश्च कमलं ह्योस्त्रि भेषजे ॥ ६६४ ॥

पङ्कजे सलिले ताम्रे कमलस्तु मृगान्तरे ।

कमला श्रीवरनार्योः कपिलो वह्निपिङ्गयोः ॥ ६६५ ॥

कुक्कुरे मुनिभेदे च कपिला शिशपातरौ ।

पुण्डरीककरिण्यां च रेणुकागोविशेषयोः ॥ ६६६ ॥

कपालं कुष्ठरुग्भेदे घटादिशकले गणे ।

शिरोस्थनि, कन्दलं तु नवाङ्कुरे कलध्वनौ ॥ ६६७ ॥

उपरागे मृगभेदे कपाले कदलीद्रुमे ।

करालो रौद्रतुङ्गोरुधूणतैलेषु दन्तुरे ॥ ६६८ ॥

करालं तु कुठेरे स्यात् कम्बलः कृमिसास्नयोः ।

नागप्रभेदे प्रावारवैकक्ष्ये, कम्बलं जले ॥ ६६९ ॥

कलोलोऽरौ हर्षवीच्योः कदली हरिणान्तरे ।

रम्भायां वैजयन्त्यां च कामलः कामिरोगयोः ॥ ६७० ॥

मरुदेशे वसन्ते च काकोलो मौकुलौ विषे ।

१ कल्लोले । २ अपन्हवे । ३ कन्दली । ४ मौकुलि ।

कुलाले, काहलं तु स्याद् भृशे सन्न्यक्तवाचि च ॥ ६७१ ॥
 शुष्कं च वाद्यभेदे च काहली तरुणस्त्रियाम् ।
 किट्टालस्तु लोहगूथे ताम्रस्य कलशेऽपि च ॥ ६७२ ॥
 कीलालं रुधिरं नीरे कुशलं क्षेमपुण्ययोः ।
 पर्याप्तौ, कुशलोऽभिज्ञे कुवलं बदरीफले ॥ ६८३ ॥
 मुक्ताफलोत्पलयोश्च कुम्भिलो मीनमूषयोः ।
 श्लोकच्छायाहरे श्याले कुदालो भूमिदारुणे ॥ ६७४ ॥
 युगपत्रेऽथ कुटिलं भङ्गुरे, कुटिला नदी ।
 कुण्डलं बलये पाशे ताटङ्गे कुण्डली पुनः ॥ ३७५ ॥
 काञ्चनादौ गूढूच्यां च कुन्तलो यैवकेशयोः ।
 कुन्तलाः स्युर्जनपदे कुकूलं तु तुषानले ॥ ६७६ ॥
 शङ्कुमंयुक्तगर्णे च कुलालो घूकपक्षिणि ।
 कुक्कुभे कुम्भकारे च कुचेलः स्यात्कुवाससि ॥ ६७७ ॥
 कुचेलो स्याद्रिद्वकर्ण्यो केवलं त्वेककृत्स्नयोः ।
 निर्णीते कुहने ज्ञाने केवली ग्रन्थभिद्यपि ॥ ६७८ ॥
 कोमलं मृदुलं तोये कोहलो मुनिमद्ययोः ।
 ग्रन्थिलो ग्रन्थिसहिते विकङ्कतकरीरयोः ॥ ७७९ ॥
 गरलं पन्नगविषे तृणपूलकमानयोः ।
 गन्धोली वरटाशुण्ड्योर्मद्रायामथ गोकिलः ॥ ६८० ॥
 मुसले लाङ्गले चापि गोपालो नृपगोपयोः ।
 स्याद्द्वारिलस्तु सिद्धार्थे लोहचूर्णेऽथ चन्द्रिलः ॥ ६८१ ॥
 नापिते वास्तुके रुद्रे चञ्चलोऽनिलकामिनोः ।
 चञ्चला तु तडिल्लक्ष्म्योश्चपलश्चोरके चले ॥ ६८२ ॥
 क्षणिके चिकुरे शीघ्रे पारदे प्रस्तरान्तरे ।
 मीनेऽपि चपला तु स्यात्पिप्पल्यां विद्युति श्रियाम् ॥ ६८३ ॥
 पुंश्चल्यामथ चात्वालो यज्ञकुण्डकगर्भयोः ।
 चूडालश्चूडया युक्तं चूडालापि च वक्रला ॥ ६८४ ॥

॥ १० छगलच्छागे, छगली वृद्धदारुभेषज ।

छगलं तु नीलवस्त्रे जगलो मर्दनद्रुमे ॥ ६८५ ॥

मंदके कितवे पिष्टमद्यं जटिलो जटी ।

जटिला तु मासिकायां जम्बूलः क्रकचच्छदे ॥ ६८६ ॥

जम्बूद्रुमेऽथ जम्बूलं कर्दमे शैवलेऽपि च ।

जङ्गलां निर्जले दशे पिशितेऽप्यथ जम्भलः ॥ ६८७ ॥

जम्बीरे देवताभेदे जाङ्गलः स्यात्कपिञ्जले ।

जाङ्गली तु शूकशिम्ब्यां जाङ्गुलं जालिनीफले ॥ ६८८ ॥

जाङ्गुलां निषादिद्यायां तरलां भास्वरे चले ।

हार्मध्यमणौ पिङ्गे तरले मद्यमुष्णिका ॥ ६८९ ॥

तमलां वरुणे पुण्ड्रेऽसौ तापिच्छेऽथ तण्डुला ।

विडङ्ग धान्यसारे च ताम्बूलं क्रमुकं फले ॥ ६९० ॥

ताम्बूली नागवत्यां स्यात्तुमुलं रणमङ्कुलं ।

तुपुलो विभीतकद्रौ तैतिलं कण्ठान्तरे ॥ ६९१ ॥

तैतिलो गण्डकपणौ दुकूल सूक्ष्मवातसि ।

शौमवस्त्रेऽथ धवलां गद्दोक्षे सुन्दरं सिते ॥ ६९२ ॥

धवली गौर्नकुलस्तु पाण्डवप्राणिभेदयोः ।

नकुली कुक्कुटीमांसयोर्नाभीलं तूगमस्त्रियाः ॥ ६९३ ॥

वंक्षणे नाभिगभाण्डे नाकुली चण्डरासनयोः ।

कुक्कुटीकन्दे, निचुलस्त्रिज्जलद्रौ निचोलके ॥ ६९४ ॥

निस्तलं चैले वृत्ते स्यान्निर्मले विमलेऽश्रके ।

निर्पालये च निष्कलस्तु नष्टवीजे कलोज्ज्वले ॥ ६९५ ॥

नेपालीं मनःशिला स्यात्सुवैरा नवमालयपि ।

पटोलस्तु समाख्यातः फलवस्त्रविशेषयोः ॥ ६९६ ॥

प्रवालो विद्रुमे वीणादण्डेऽभिनवपल्लवे ।

प्रतलः पातालभेदे तलाङ्गुलिकरेऽपि च ॥ ६९७ ॥

१ कनके ।

२ तण्डुलः ।

३ क्रमुकोफले ।

४ चले ।

५ सुवहा ।

पटलं तिलके नेत्ररोगे छदेषि मञ्जवे ।
 पिटके परिवारे च पञ्चाला मीतुन्तरे ॥ ३९८ ॥
 पाञ्चाली पुत्रिकागीशाः पल्लं पङ्कमानयोः ।
 तिलचूर्णे, पल्लस्तु राक्षसे, पांचलोऽनले ॥ ३९९ ॥
 अनिले राधनद्रव्ये पाकलो द्विदञ्जले ।
 पाकलं कुष्ठमैषज्ये पातालं गडवानले ॥ ४०० ॥
 रसातले, पाटलं तु कुष्ठमश्वतरक्तयोः ।
 पाटलः स्यादाशुव्रीहौ पाटला पाटलिद्रुपे ॥ ४०१ ॥
 पांशुलो हरखट्वाङ्गं पुंश्चले, पांशुला भुवि ।
 पाटली मृत्तिकापात्रे नारीबागुरयोरपि ॥ ४०२ ॥
 पिप्पलं सलिले वस्त्रच्छेदभेदेऽथ पिप्पलः ।
 निरंशुले वृक्षपक्षिभेदयोः, पिप्पली कणा ॥ ४०३ ॥
 पिङ्गलः कपिले बन्धौ रुद्रेऽर्कपरिपाश्वके ।
 कपौ मुनौ निषेर्भेदं पिङ्गला कुमुदस्त्रियाप् ॥ ४०४ ॥
 कारायिकायां वेश्यायां नाडीभेदेऽथ पित्तलम् ।
 पित्तवत्यारकूटे च पित्तला तोयपिप्पली ॥ ४०५ ॥
 पिचुलो निचुले तोयवायसे कामुकद्रुमे ।
 पिञ्जलं स्यात्कुशपत्रे हरिद्राभेऽथ पिञ्जिलः ॥ ४०६ ॥
 विजिले, पिञ्जिला पीतकिकायां सरिदन्तरे ।
 शालमलौ शिंशपायां च पिण्डलो गणनाग्निदे ॥ ४०७ ॥
 स्थूलजङ्घे, पुष्कलस्तु पूर्णे श्रेष्ठेऽथ पुद्गलः ।
 काये रूपादिमद्द्रव्ये सुन्दराकार आत्मनि ॥ ४०८ ॥
 पेशलः कुशले रम्ये फेनिलोऽरिष्टपादपे ।
 फेनिलं मदनफले बदरे फेनवत्यपि ॥ ४०९ ॥
 बहुलं भूरिवियतोर्बहुलः पात्रके शितौ ।
 कृष्णपक्षे, बहुला तु सुरभ्यां नीलिकैलयोः ॥ ४१० ॥

१ पाकल । २ पाटली । ३ निरंशुले ।
 ४ शशुकद्रुमे । ५ विजले । ६ गणनापटौ ।

बहुलास्तु कृत्तिकासु विडालो वृषदंशके ।
 पक्षिभेदेऽक्षिगोलं च मण्डलो विम्बदेशयोः ॥ ७११ ॥
 भुगङ्गभेदे परिधौ शुनि द्वादशराजके ।
 सङ्घाते कुष्ठभेदे च मञ्जुलं तु जलाञ्जले ॥ ७१२ ॥
 रम्ये कुञ्जे, मञ्जुलस्तु दात्यूहे, मङ्गलं पुनः ।
 कल्याणे, मङ्गलो भौमे मङ्गला श्वेतदूर्विका ॥ ७१३ ॥
 महिलाऽङ्गनायां गुण्डायां मातुलो मदनद्रुमे ।
 धत्तूरेऽहित्रीहिभिदाः पितुः श्यालेऽथ माचलः ॥ ७१४ ॥
 चन्दिचौरे रुजि ग्राहे सुसलं स्यादयोग्रके ।
 सुशली तालमूल्याखुपर्णिका गृहगोधिका ॥ ७१५ ॥
 मेखलाऽद्रिनितम्बे स्याद्रसनाखड्गबन्धयोः ।
 रसाल इक्षौ चूते च रसालं चोलसिन्धयोः ॥ ७१६ ॥
 रसाला दूर्वाविदार्योर्जिह्वामार्जितयोरपि ।
 रमिलो रमणे कामे लाङ्गूलं शिश्रपुच्छयोः ॥ ७१७ ॥
 लाङ्गलं तालहलयोः पुष्पभिद्गृहदारुणोः ।
 लाङ्गली जलपिप्पल्यां लोहलोऽस्फुटवादिनि ॥ ७१८ ॥
 शृङ्खलाधार्ये, वञ्जुलस्त्वशोके तिनिशद्रुमे ।
 चानीरे चाथ वण्टालः शूरयुन्नौखनित्रयोः ॥ ७१९ ॥
 वातूलो वातले वातसमूहे मारुतासहे ।
 वामिलो दाम्भिके वामे विपुलः पृथ्वगाधयोः ॥ ७२० ॥
 विपुलाऽऽर्याभिदि क्षोण्यां विमलोऽर्हति निर्मले ।
 वृषलस्तुरगे शूद्रे शकलं रागवस्तुनि ॥ ७२१ ॥
 वलकले त्वचि खण्डे च शवलं मत्सरे तटे ।
 पाथेये च श्यालुस्तु निद्रालौ वाहसे शुनि ॥ ७२२ ॥
 श्यामलः पिप्पले श्यामे शार्दूलो राक्षसान्तरे ।
 व्याघ्रे च पशुभेदे च सत्तमे तृत्तरस्थितः ॥ ७२३ ॥
 शाल्मलिः पादपे द्वीपे शीतलः शीतलेऽर्हति ।

१ नार्यी ।

श्रीखण्डे पुष्पकासीसासनपण्योः शिलोद्भवे ॥ ७२४ ॥
 शृगालो दानवे फेरौ शृगाली स्यादुपप्लवे ।
 शृङ्खलं पुंस्कटीकाञ्च्यां लोहरज्जौ च बन्धने ॥ ७२५ ॥
 शौष्कलः शुष्कमांसस्य पणिके पिशिताशिनि ।
 षण्डाली सरसीतैलमानयोः कामुकस्त्रियाम् ॥ ७२६ ॥
 सङ्कुलोऽस्पष्टवचने व्याप्ते च सरलस्त्वृजौ ।
 उदारे पूतिकाष्ठे च सप्तला नवमालिका ॥ ७२७ ॥
 सातला पाटला गुञ्जा सन्धिलौकःसुरुङ्गयोः ।
 नद्यां, सिध्मलः किलासी सिध्मला मत्सचूर्णके ॥ ७२८ ॥
 सुतलोऽट्टालिकाबन्धे पातालभुवनान्तरे ।
 सुवेलप्रणते शान्ते गिरिभेदेऽथ हेमलः ॥ ७२९ ॥
 कलादे सरटे ग्रावभिदि-

इति त्रिस्वरलान्ताः ।

अभावः पुनर्मृतौ ।

असत्तायामथाऽक्षीवं वशिरे मदवर्जिते ॥ ७३० ॥
 आहवः समरे यज्ञेऽप्याश्रवो वचनस्थिते ।
 प्रतिज्ञायां च क्लेशे च स्यादार्तवमृतोद्भवे ॥ ७३१ ॥
 नारीरज्जसि पुष्पे चोद्धवः केशवमातुले ।
 उत्सवे क्रतुवह्नौ चोत्सवोऽमर्षे महेऽपि च ॥ ७३२ ॥
 इच्छाप्रसर उत्सेके कारवी कृष्णजीरके ।
 दीप्ये मधुरात्वक्पत्रयोः कितवः कनकाह्वये ॥ ७३३ ॥
 मत्ते च वञ्चके चापि केशवः केशसंयुते ।
 पुन्नागे वासुदेवे च कैतवं द्यूतदम्भयोः ॥ ७३४ ॥
 कैरवः कितवे शत्रौ कैरवं सितपङ्कजे ।
 कैरवी तु चन्द्रिकायां गन्धर्वस्तु नभश्चरे ॥ ७३५ ॥
 पुंस्कोकिले गायने च मृगभेदे तुरङ्गमे ।
 अन्तराभवदेहे च गालवो मुनिलोघ्नयोः ॥ ७३६ ॥
 गाण्डीवगाण्डिवौ चापमात्रे पार्थिवनुष्यपि ।

ताण्डवं तृणभिन्नाव्यभेदयोस्त्रिदिवं तु खे ॥ ७३७ ॥
 स्वर्गे च त्रिदिवा नद्यां द्विजिह्वः खिलमर्पयोः ।
 निह्वः स्यादविश्वासे प्रलापे निकृतावपि ॥ ७३८ ॥
 निष्पावः पवने सूर्पपवने निर्विकल्पकः ।
 वल्ले कडङ्गरे शिम्ब्यां प्रभवो जन्मकारणे ॥ ७३९ ॥
 आद्योपलम्भनस्थानेऽपां मूले मुनिभिद्यपि ।
 प्रसवः पुष्पफलयोरपत्ये गर्भमोचने ॥ ७४० ॥
 उत्पादे च प्रसेवस्तु वीणाङ्गस्यूतयोर्दतौ ।
 प्रभावस्तेजसि शक्तौ पल्लवः कियले वटे ॥ ७४१ ॥
 विटपे विस्तरेऽलत्तरागे शृङ्गारषिङ्गयोः ।
 पञ्चत्वं भावे पञ्चानां प्राणानामस्येऽपि च ॥ ७४२ ॥
 पार्थिवो नृपतौ भूमिविकारे, पार्थिवी तु का ।
 पुङ्गवो गवि भैषज्ये प्रधाने चोत्तरस्थितः ॥ ७४३ ॥
 फेरवो राक्षसे फेरौ बान्धवो बन्धुमित्रयोः ।
 भार्गवः परशुरामे सुधन्वनि मतङ्गजे ॥ ७४४ ॥
 दैत्याचार्ये, भार्गवी तु कृष्णदूर्वोमयोः श्रियाम् ।
 भैरवो भीषणे रुद्रे रागभेदेऽथ माधवः ॥ ७४५ ॥
 विष्णौ वसन्ते वैशाखे माधवी मधुशर्करा ।
 वासन्ती कुट्टिनी हाला राघवोऽब्धेर्ज्ञेयान्तरं ॥ ७४६ ॥
 रघुजेऽप्यथ राजीवो मीनसारङ्गभेदयोः ।
 राजीवमञ्जे रौरवो भीषणे नरकान्तरं ॥ ७४७ ॥
 बल्लवः स्यात्सूपकारे गोदोग्धरि वृकोदरे ।
 बडवाऽऽवायां स्त्रीभेदे कुम्भदास्यां द्विजस्त्रियाम् ॥ ७४८ ॥
 बाढवं करणे स्त्रीणां बाढवौघे रसातले ।
 बाढवो विप्र और्वे च विद्रवो धीः पलायनम् ॥ ७४९ ॥
 विभावः स्यात्परिचये रत्यादीनां च कारणे ।
 विभवा धननिर्वृत्त्योः शात्रवं शत्रुमम्भवे ॥ ७५० ॥

शत्रुन्वे, शात्रवः शत्रौ पाण्डवो रसभावयोः ।

सम्भवो जनने हेतौ मेलके चारुजन्मनि ॥ ७५१ ॥

आधेयस्याधारानतिरिक्तत्वे समयेऽपि च ।

मचिवो भृत्यकेऽमात्ये सुखत्री कृष्णजीम्बके ॥ ७५२ ॥

कारवले च जीरे च सुग्रीवो वानराग्रिणे ।

चारुग्रीवे, सैन्धवस्तु सिन्धुदेशोद्भवे हय ॥ ७५३ ॥

मणिमन्थेऽपि—

इति त्रिस्वरवान्ताः ।

अथादर्शष्टीकायां प्रतिपुस्तके ।

दर्पणे, चाप्यथोड्डीशश्चण्डीशे शास्त्रभिद्यपि ॥ ७५४ ॥

उपांशुर्जपभेदे स्यादुपांशुर्विजनेऽव्ययम् ।

कर्कशो निर्दये कूरे कम्पिलुककृपाणयोः ॥ ७५५ ॥

इक्षौ साहसिके काममर्दके परुषे हृद ।

कपिशौ सिंहकश्यावौ कपिशो माधवी सुरा ॥ ७५६ ॥

कीनाशः क्षुद्रयमयोः कर्षकोपांशुघातिनोः ।

कुलिशो मत्स्यभिद्रजो गिरीशो वाक्पतौ हरे ॥ ७५७ ॥

अद्रिराजंऽथ तुङ्गीशः शशाङ्के शशिशेखरे ।

दुःस्पर्शस्तु स्वरस्पर्शे कण्टकार्या यवासके ॥ ७५८ ॥

निस्त्रिशो निर्घृणे खड्गे निर्देशः कथनाज्ञयोः ।

निवेशः स्यादुपभोगे मूर्छने वेतनेऽपि च ॥ ७५९ ॥

निवेशः सैन्यविन्यासे न्यासे द्रङ्गविवाहयोः ।

निदेशः स्यादुपकण्ठे शासने परिभाषणे ॥ ७६० ॥

नीकाशो निश्चये तुल्ये प्रकाशः स्फुटहासोः ।

उद्योतेऽतिप्रसिद्धं च प्रदेशो देशमात्रके ॥ ७६१ ॥

भित्तौ मानविशेषे च पलाशः किंशुकः शटी ।

हरिद्रोणे राक्षसे च पलाशं छन्दने स्मृतम् ॥ ७६२ ॥

पक्षीशो मूढो विष्णौ पिङ्गाशं जान्यकाक्षने ।

पिङ्गाशौ मत्स्यपल्लीशौ पिङ्गाशौ नीलिका मता ॥ ७६३ ॥
 बालिशस्तु शिशौ मूर्खे भूकेशः शैबले नटे ।
 भूकेशी वल्वजेषु स्यात् लोमशो लोमसंयुते ॥ ७६४ ॥
 मुनिभेदे च मेषे च लोमशा शाकिनीभिदि ।
 महामेदाकाकजङ्घः शृगालीजटिलासु च ॥ ७६५ ॥
 काशीशेऽतिवलाशूकशिम्बीमर्कटिकासु च ।
 विवशः स्यादवश्यात्मानिष्टदुष्टमतिस्तथा ॥ ७६६ ॥
 विकाशो रहसि व्यक्ते विपाशः पाशवर्जिते ।
 विपाशा तु सरिद्धेदे सदृशोऽन्तिकदेशयोः ॥ ७६७ ॥
 सदृशं तूचिते तुल्ये सङ्कोचे सदृशेऽन्तिके ।
 संवेशः शयने पीठे सुखाशस्तु प्रचेतसि ॥ ७६८ ॥
 शुभासे राजतिनिशे हताशो निष्कृपे खले ।
 नष्टवाञ्छे, हुताशस्तु पावके बहुभोजिनि ॥ ७६९ ॥
 इति त्रिस्वरशान्ताः ।
 अद्यक्षोऽधिकृतेऽन्वक्षेऽभीषुः प्रग्रहरोचिषोः ।
 आरक्षो रक्षके हस्तिकुम्भाधश्चामिषं पले ॥ ७७० ॥
 सुन्दराकाररूपादौ सम्भोगे लोभलञ्चयोः ।
 आकर्षः पाशके धन्वाभ्यासाङ्गे द्यूत इन्द्रिये ॥ ७७१ ॥
 आकृष्टे शारिफलकेऽप्युष्णीषं लक्षणान्तरे ।
 शिरोवेष्टे किरीटे स्यादुत्प्रेक्षाऽनवधानके ॥ ७७२ ॥
 काव्यालङ्करणे वापि कलुषं त्वाविर्लाऽहसोः ।
 कुल्माषो राक्षसे कृष्णे शबलेऽप्यथ किल्विषम् ॥ ७७३ ॥
 पापे रोगेऽपराधे च कुल्माषं स्यात्तु काञ्जिके ।
 कुल्माषोऽर्द्धस्विन्नधान्ये यावके चणकेऽपि च ॥ ७७४ ॥
 गवाक्षी त्विन्द्रवारुण्यां गवाक्षो जालके कपौ ।
 गण्डूषो मुखपूतौ स्याद् गजहस्ताङ्गुलावपि ॥ ७७५ ॥
 प्रसृत्या प्रमितेऽपि स्याद् गोरक्षो धेनुगोप्तरि ।

१ मतिश्च यः ।

नारङ्गे च, जिगीषा तु विजयेच्छाप्रकर्षयोः ॥ ७७६ ॥
 व्यवसाये, तरीषस्तु शोभनाकारभेलयोः ।
 समुद्रे व्यवसाये च तारिषोऽब्धिमुवर्णयोः ॥ ७७७ ॥
 स्वर्गे च नहुषो राजविशेषे नागभिद्यपि ।
 निकषः शाणपाषाणे निकषा यातुमातरि ॥ ७७८ ॥
 निमेषानिमिषौ नेत्रमीलने कालभिद्यपि ।
 प्रत्यूषः स्याद्वसौ प्रातः प्रदोषः कालदोषयोः ॥ ७७९ ॥
 परुषं कर्बुरे रूक्षे स्यान्निष्ठुरवचस्यपि ।
 पीयूषममृते नव्यमृतधेनुपयस्यपि ॥ ७८० ॥
 पुरुषस्त्वात्मनि नरे पुन्नागे चाथ पौरुषम् ।
 ऊर्ध्वविस्तृतदोःपाणिपुरुषोन्मानतेजसोः ॥ ७८१ ॥
 पुंसः कर्मणि भावे च महिषी नृपयोषिति ।
 सैरभ्यामौषधीभेदे मारिषस्त्वार्यशाकयोः ॥ ७८२ ॥
 मारिषा दक्षजननी मृगाक्षी मृगलोचना ।
 त्रियामेन्द्रवारुणी च रक्ताक्षी रक्तलोचने ॥ ७८३ ॥
 चकोरे महिषे क्रूरे पारावतेऽथ रोहिषः ।
 मृगकतृणमत्स्येषु विश्लेषस्तु वियोजने ॥ ७८४ ॥
 विधुरे च विशेषस्तु व्यक्ताववयवेऽपि च ।
 आधिक्ये चाथ शुश्रूषोपासनाश्रवणेद्भयोः ॥ ७८५ ॥
 शैलूषः स्यान्नटे बिल्वे संहर्षः पवने मुदि ।
 स्पर्द्धायां च समीक्षा तु ग्रन्थभेदे समीक्षणे ॥ ७८६ ॥
 इति त्रिस्वरषान्ताः ।
 अलसो द्रुमभेदे स्यात्पादरोगे क्रियाजडे ।
 अलसा तु हंसपद्यां नगौकोवदगौकसः ॥ ७८७ ॥
 विहङ्गसिंहसरभा आश्वासः स्यात्तु निर्वृत्तौ ।
 आख्यायिका परिच्छेदेऽपीष्वासो धन्वधन्विनोः ॥ ७८८ ॥
 उद्वासः प्राणने श्वासे गद्यबन्धान्तरेऽपि च ।

उत्तंसः शेखरे कर्णपूरे चाप्यवतंसवत् ॥ ७८९ ॥
 उदार्चिरुत्पभे वदौ कनीयाननुजेऽल्पके ।
 अतियूनि, कीकसस्तु कृपौ, कीकसमस्थिनि ॥ ७९० ॥
 तामसः सर्पखलयोस्तामसी स्यान्निशोमयोः ।
 त्रिस्रोता जान्हवीसिन्धुभिदोरथ दिवौकसौ ॥ ७९१ ॥
 चातकस्त्रिदशश्चापि दीर्घायुर्जीवके द्विके ।
 मार्कण्डे शाल्मलितरौ नभसस्तु नदीपतौ ॥ ७९२ ॥
 गगने ऋतुभेदे च पनसः कपिरुग्भिदोः ।
 कण्टके कण्टकिफले प्रचेता वरुणे मुनौ ॥ ७९३ ॥
 हृष्टे, पायसः श्रीवासे पायसं परमान्नके ।
 बीभत्से विकृते क्रूरे रसे पार्थे घृणात्मनि ॥ ७९४ ॥
 पुक्कसी कालिकानीलयोः पुक्कसः श्वपचेऽधमे ।
 मानसं स्वान्तसरसोः रभसो वेगहर्षयोः ॥ ७९५ ॥
 राक्षसी कोणपी दंष्ट्रा रोद इव तु रोदसी ।
 दिवि भुव्युभयोश्चापि लालसो लोलयाच्चज्योः ॥ ७९६ ॥
 तृष्णातिरेक औत्सुक्ये वरीयान् श्रेष्ठयोगयोः ।
 अतियूनि च त्रिस्तीर्णे वायसस्त्वगुरौ द्विके ॥ ७९७ ॥
 श्रीवासे, वायसी काकोदुम्बरी काकमाच्यपि ।
 वाहसः स्यादजगरेऽम्बुनिर्याणनिषण्णयोः ॥ ७९८ ॥
 विलासो हावे लीलायां विहायो व्योमपक्षिणोः ।
 श्रीवासो वृकधूपे स्यात्कमले मधुसूदने ॥ ७९९ ॥
 श्रेयसी गजपिप्पल्यामभयारास्त्रयोरपि ।
 समासः स्यादेकपद्मे संक्षेपे च समर्थने ॥ ८०० ॥
 सप्तार्चिः क्रूरनेत्रेऽग्रौ साधीयानतिशोभने ।
 अतिबाहे, साहसं तु दमे दुष्करकर्मणि ॥ ८०१ ॥
 अविमृश्य कृतौ धार्ष्ट्ये सारसं सरसीरुहे ।
 सारसः पुष्कराख्येन्द्रोः सुमनाः प्राज्ञदेवयोः ॥ ८०२ ॥
 जात्यां पुष्पे सुमेधास्तु ज्योतिष्मत्यां विदुष्यपि ।

सुरसः स्यात् सुमधुरे सुरसा त्वौषधीभिदि ॥ ८०३ ॥

इति त्रिस्वरसान्ताः ।

अत्यूहस्तु मयूरे स्यादत्यूहा नीलकौषधौ ।

आग्रहोऽनुग्रहासक्तिग्रहेष्वाक्रमणेऽपि च ॥ ८०४ ॥

आरोहो दैर्घ्य उच्छ्राये स्त्रीकृत्यां मानभिद्यपि ।

आरोहणे गजारोहेऽप्युत्साहः सूत्र उद्यमे ॥ ८०५ ॥

कलहो मण्डले खड्गकोशे युद्धवराटयोः ।

कटाहः स्यात्कूर्मपृष्ठे कर्परे महिषीशिशौ ॥ ८०६ ॥

तैलादिपाकपात्रे च दात्यूहः कालकण्ठके ।

चातकेऽपि नवाहस्तु प्रतिपत्तिथिघस्रयोः ॥ ८०७ ॥

निर्यूहो द्वारि निर्यासे शिखरे नागदन्तके ।

निरूहो निश्चिते तर्के वस्तिभेदेऽथ निग्रहः ॥ ८०८ ॥

बन्धके भर्त्सने सीम्नि प्रग्रहः किरणे भुजे ।

तुलासूत्रेऽश्वादिशमौ सुवर्णे हरिर्पादपे ॥ ८०९ ॥

बन्धे बन्ध्यां, प्रवाहस्तु व्यवहाराम्बुवेगयोः ।

प्रवहो वायुभेदे स्याद्वायुमात्रे बहिर्गतौ ॥ ८१० ॥

प्रग्राहः स्यात्तुलासूत्रे वृषादीनां च बन्धने ।

पटहो वाद्य आरम्भे वाराहो नाणके किटौ ॥ ८११ ॥

मेघे सुस्तौ गिरौ विष्णौ वाराही गृष्टिभेषजे ।

मातर्यपि, विदेहस्तु निर्देहे मैथिलेऽपि च ॥ ८१२ ॥

विग्रहो युधि विस्तारे प्रविभागशरीरयोः ।

वैदेही पिप्पलीमीतारोचनासु वणिक्स्त्रियाम् ॥ ८१३ ॥

सङ्ग्रहो बृहदुद्गङ्गे मुष्टिमंक्षेपयोरपि ।

सुवहस्तु सम्यग्वहे सुवहा सल्लकीटुमे ॥ ८१४ ॥

रास्त्राशेफालिकागोधापद्यैलापर्णिकासु च ।

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

त्रिस्वरकाण्डः समाप्तः ।

१ स्वादौ पर्णासे ।

२ समरराटयोः ।

३ आद्यतिथिनववासरे । ४ हलि ।

५ बृहदुद्गारे, बृहदुत्तुङ्गे ।

अङ्गारकस्तूल्युकांशे महीपुत्रे कुरुष्टके ।
 अङ्गारिका त्रिवक्षुकाण्डे किंशुकस्य च कोरके ॥ १ ॥
 अलिपिकः पिके भृङ्गेऽलिमकः पञ्चकेसरे ।
 मधूके कोकिले भेकेऽश्मन्तकं मल्लिकाञ्छदे ॥ २ ॥
 चुल्यां चाऽऽक्षेपको व्याधे निन्दके वातरुज्यपि ।
 आकल्पकस्तमोमोहग्रन्थावुत्कलिकामुदोः ॥ ३ ॥
 आखनिकस्वाखुरिच किरावुन्दुरुचौरयोः ।
 उत्कलिका तु हेलायां तरङ्गोत्कण्ठयोरपि ॥ ४ ॥
 एडमूकोऽनेडमूक इवावाक्श्रुतिके शटे ।
 कठिलकस्तु वर्षाभ्वां पर्णासे कारवेल्लके ॥ ५ ॥
 कर्कोटकोऽहौ बिल्वे च कनीनिकाऽक्षितारके ।
 स्यात्कनिष्ठाङ्गुलिरपि काकरुको दिगम्बरे ॥ ६ ॥
 उत्कृके स्त्रीजिते दम्भे भीरुके निर्दनेऽपि च ।
 कुरुवकः शोणाम्लानेऽरुणा पीता च झिण्टिका ॥ ७ ॥
 कृकवाकुस्ताम्रचूडे मयूरकृकलासयोः ।
 कोशातकः कचे, कोशातकी ज्योत्स्नी पटोलिका ॥ ८ ॥
 घोषकेऽथ कौलेयकः सारमेयकुलीनयोः ।
 कौक्कुटिको दाम्भिके स्याददूरेरितलोचने ॥ ९ ॥
 गुणानिका तु शून्याङ्के नर्तने पाठनिश्चये ।
 गोमेदकं पीतरत्ने काकोल पत्रकेऽपि च ॥ १० ॥
 गोकण्टको गोक्षुरके गोखुरे स्थपुटीकृते ।
 गोकुलिकः केकरे स्यात्पङ्कस्थगव्युपेक्षके ॥ ११ ॥
 घर्घरिकः भ्रष्टधान्ये किङ्किण्यां सरिदन्तरे ।
 वादित्रस्य च दण्डेऽपि चाण्डालिकौषधीभिदि ॥ १२ ॥
 किन्नरायामुमायां च जर्जरीकं जरातुरे ।
 बहुच्छिद्रेऽप्यथ जैवातुकः स्याद्रजनीकरे ॥ १३ ॥

कुशायुष्मद्भेषजेषु तर्तरीकं वहित्रके ।
 पारगे, त्रिवर्णकस्तु गोक्षुरेऽथ त्रिवर्णकम् ॥ १४ ॥
 व्यूषणं त्रिफला, तिक्तशाकस्तु पथि सुन्दरे ।
 बरुणे खदिरे, दन्दशूकस्तु फणिरक्षसोः ॥ १५ ॥
 दलाढकोऽरण्यातिले गैरिके नागकेसरे ।
 कुन्दे महत्तरे फेने करिकर्णशिरीषयोः ॥ १६ ॥
 वात्यायां खातके पृश्न्यां दासेरकस्तु धीवरे ।
 दासीपुत्रे च करभे नियामको नियन्तरि ॥ १७ ॥
 पोतवाहे कर्णधारे निश्चारकः समीरणे ।
 पुरीषस्य क्षये स्वैरे प्रचलाको भुजङ्गमे ॥ १८ ॥
 शराघाते शिखण्डे च प्रकीर्णकं तुरङ्गमे ।
 चामरे विस्तरे ग्रन्थभेदे पिप्पलकं पुनः ॥ १९ ॥
 चूचुके सीवनसूत्रे पिण्डीतकः फणिज्जके ।
 तगरे मदनेऽद्रौ च पुण्डरीकं सिताम्बुजे ॥ २० ॥
 सितच्छत्रे भेषजे च पुण्डरीकोऽग्निदिग्गजे ।
 सहकारे गणधरे राजिलाहौ गजज्वरे ॥ २१ ॥
 कोषकारान्तरे व्याघ्रे पुष्कलकस्तु कीलके ।
 क्षपणे गन्धहरिणे स्यात्पूर्णाकमानके ॥ २२ ॥
 पात्रे च पूर्णपात्रे च फर्फरीकं तु मार्दवे ।
 फर्फरीकश्चपेटायां बलाहकोऽम्बुदे गिरौ ॥ २३ ॥
 दैत्ये नागे, बर्बरीकः केशविन्यासकर्मणि ।
 शाकभेदे महाकाले वकेरुका बलाकिका ॥ २४ ॥
 वार्तावर्जितशाखा च भ्रमरको मधुव्रते ।
 गिरिके चूर्णकेशे च भयानकः सैभीषणे ॥ २५ ॥
 व्याघ्रे राहौ रसे, भट्टारको रात्रि मुनौ सुरे ।
 भार्याटिको मृगभेदे भार्यया च विनिर्जिते ॥ २६ ॥

मरुचकः पुष्पभेदे मदनद्रौ फणिज्जके ।
 मयूरकस्त्वपामार्गे मयूरकं तु तुत्यके ॥ २७ ॥
 मण्डोदकं तु चित्तस्थ राग आतर्पणेऽपि च ।
 माणवकः कुपुंसि स्याद्बालहाराभिदोरपि ॥ २८ ॥
 मृष्टेरुकः स्यान्मिष्टाशे दानशौण्डेऽतिथिद्विषि ।
 रतर्द्धिकं तु दिवसे सुखस्नानेऽष्टमङ्गले ॥ २९ ॥
 राधरङ्गुः सुनासीरे शीकरे जलदोपले ।
 लालाटिकः स्यादाश्लेषभेदे कार्याक्षमेऽपि च ॥ ३० ॥
 प्रभोर्भालदर्शिनि च लेखनिकस्तु तत्र यः ।
 स्वहस्तपरहस्तेन लिखितेषु विलेखयेत् ॥ ३१ ॥
 लेखहारे, वर्त्तरुकः काकनीडे जलावटे ।
 वराटकः पञ्चवज्रिकोशे रज्जौ कपर्दके ॥ ३२ ॥
 वरण्डकस्तु मातङ्गवेद्यां यौवनकण्टके ।
 संवर्तुले कचे भित्तौ विनायके गणाधिपे ॥ ३३ ॥
 बुद्धे ताक्ष्ये गुरौ विघ्ने वितुन्नकं तु धान्यके ।
 झालामलौषधौ चापि विदूषकेऽन्यनिन्दके ॥ ३४ ॥
 क्रीडानायकपात्रे च विशेषकस्तु पुण्ड्रके ।
 विशेषाधायके वापि वृन्दारको मनोरमे ॥ ३५ ॥
 सुरे श्रेष्ठे, बृहत्तिका स्यादूरुवस्त्रभेदयोः ।
 वैतानिकः खड्गताले मङ्गलपाठकेऽपि च ॥ ३६ ॥
 वैनाशिकः स्यात्क्षणिके परायत्तोर्णनाभयोः ।
 वैदेहको वणिजके वैश्यापुत्रे च शूद्रतः ॥ ३७ ॥
 शतानीको मुनौ वृद्धे शालावृको वलीमुखे ।
 सारमेये शृङ्गाले च शिलाटकः शिलादृयोः ॥ ३८ ॥
 शृङ्गाटकं पथां श्लेषे पानीयकण्टकेऽपि च ।
 शृङ्गालिका शिवायां स्यान्नासादपि पलायने ॥ ३९ ॥

सङ्घाटिका तु कुट्टिन्यां घ्राणे युग्मेऽम्बुकण्ठके ।
 सन्तानिका क्षीरसारे मर्कटस्थे च जालके ॥ ४० ॥
 सुप्रतीकः स्यादीशानदिग्गजे शोभनाङ्गके ।
 सैकतिकं पुनर्मातृयात्रामङ्गलसूत्रयोः ॥ ४१ ॥
 सैकतिकः क्षपणके संन्यस्ते भ्रान्तिजीविनि ।
 सोमवलकः कट्फले स्याद्वलक्षखदिरदुमे ॥ ४२ ॥
 सौगन्धिको गन्धवणिक् सौगन्धिकं तु कत्तृणे ।
 गन्धोपले पञ्चरागे कङ्कारे-

इति चतुःस्वरकान्ताः ।

अग्निमुखो द्विजे ॥ ४३ ॥

भल्लाते चित्रके देवेऽप्यग्निशिवं तु कुङ्कुमे ।
 अग्निशिखा लाङ्गलिक्यामिन्दुलेखेन्दुखण्डके ॥ ४४ ॥
 गुडूचीसोमलतयोः पञ्चनखस्तु कञ्जपे ।
 गजे, बद्धशिखो बाले बद्धशिखोऽर्धौषधौ ॥ ४५ ॥
 महाशङ्खो निधिभेदे संख्याभेदे नरास्थिनि ।
 व्याघ्रनखस्तु कन्दे स्याद्वन्धद्रव्यान्तरेऽपि च ॥ ४६ ॥
 शिलीमुखो वृत्तभेदे बाकूचीचन्द्रलेखयोः ।
 शिलीमुखोऽलौ बाणे च-

इति चतुःस्वरकान्ताः ।

अपवर्गः स्त्यागमोक्षयोः ॥ ४७ ॥

क्रियावसानसाफल्येऽप्यभिषङ्गः पराभवे ।
 आक्रोशे शपथे चेहामृगः स्याद्रूपकान्तरे ॥ ४८ ॥
 वृके जन्तौ, चोपरागो राहुग्रस्तार्कचन्द्रयोः ।
 विगौने दुर्नये राहावुपसर्ग उपद्रवे ॥ ४९ ॥
 प्रादौ रोगप्रभेदे च कटभङ्गो नृपात्यये ।
 हस्तच्छेदे च सस्यानां छत्रभङ्गो नृपक्षये ॥ ५० ॥
 स्वातन्त्र्ये विधवस्त्रे च दीर्घाध्वगः क्रमेलके ।

लेखहारे, मल्लनागो वात्स्यायनसुरेभयोः ॥ ५१ ॥

समायोगस्तु संयोगे समवाये प्रयोजने ।

सम्प्रयोगो निधुवने सम्बन्धे कर्मणेऽपि च ॥ ५२ ॥

इति चतुःस्वरगान्ताः ।

जलसूचिः शिशुमारे त्रोटिमत्स्ये जलौकसि ।

कङ्कशृङ्गाटयोश्चापि मलिम्लुचस्तु तस्करे ॥ ५३ ॥

वाते-

इति चतुःस्वरगान्ताः ।

काश्मीरजं कुष्ठे कुङ्कुमे पुष्करेऽपि च ।

काश्मीरजाऽतिविषायां क्षीराब्धिजं तु मौक्तिके ॥ ५४ ॥

वशिरे, क्षीराब्धिजस्तु चन्द्रे, क्षीराब्धिजा श्रियाम् ।

ग्रहराजः शशिन्यर्के जघन्यजोऽनुजन्मनि ॥ ५५ ॥

शूद्रे च द्विजराजस्तु शेषे ताक्ष्ये निशाकरे ।

धर्मराजस्तु सुगते श्राद्धदेवे युधिष्ठिरे ॥ ५६ ॥

भरद्वाजः पक्षिभेदे बृहस्पतिमुतेऽपि च ।

भारद्वाजो मुनौ, भारद्वाजी वनपिचुद्रुमे ॥ ५७ ॥

भृङ्गराजो मधुकरे मार्कवे विहगान्तरे ।

राजराजो नृपेशेन्द्रोः कुबेरेऽथ सकृत्प्रजः ॥ ५८ ॥

द्विके सिंहे-

इति चतुःस्वरगान्ताः ।

अथोच्चिर्झटः कोपने मीनभिद्यपि ।

करहाटः पद्मकन्दे पुष्पद्रुमविशेषयोः ॥ ५९ ॥

कार्यपुटोऽनर्थकरे कृपणोन्मत्तयोरपि ।

कामकूटौ वेद्याविभ्रमेष्ठावथ कुटन्नटः ॥ ६० ॥

शोणके कैवर्तीमुस्ते कुण्डकीटस्तु जारतः ।

विप्रापुत्रेऽर्ध्वैवे(?)दास्याश्चार्वाकोक्तिविशारदे ॥ ६१ ॥

खञ्जरीटस्तु फलकेऽसिधाराव्रतचारिणि ।

गन्धकुटी भृदिरायां बुद्धाद्यायतनेऽपि च ॥ ६२ ॥

गाढमुष्टिस्तु कृपणे कृपाणप्रभृतावपि ।

चक्रवाटस्तु पर्यन्ते क्रियारोहे शिखातरौ ॥ ६३ ॥

चतुःषष्टिश्चतुःषष्टिकलासु च हवेऽपि च ।

तुलाकोटिर्मानभेदेऽर्बुदे स्यान्नूपुरेऽपि च ॥ ६४ ॥

नारकीटः स्वदत्ताशाविहन्तर्यश्मकीटके ।

प्रतिकृष्टं तु गुह्ये स्याद्विराट्पृथ्या च कर्षिते ॥ ६५ ॥

प्रतिसृष्टः पुनः प्रत्याख्याते च मेषितेऽपि च ।

परपुष्टः कलकण्ठे परपुष्टा पणाङ्गना ॥ ६६ ॥

वर्कराटस्तु तरुणादिसरोचिःकटाक्षयोः ।

स्त्रीणां पयोधरोत्सेधकान्तदत्तनखेऽपि च ॥ ६७ ॥

शिपिविष्टस्तु खल्वाटे दुश्चर्मणि पिनाकिनि ।

श्रुतिकटः प्राञ्चलोहे प्रायश्चित्तभुजङ्गयोः ॥ ६८ ॥

इति चतुःस्वरटान्ताः ।

कलकण्ठः पिके पारावते हंसे कलध्वनौ ।

कालकण्ठनीलकण्ठौ पीतसारे मेहश्चरे ॥ ६९ ॥

दात्यूहे ग्रामचटके खञ्जरीटे शिखावले ।

कालपृष्ठं तु कोदण्डमात्रके कर्णधन्वनि ॥ ७० ॥

कालपृष्ठो मृगभेदे कङ्के, दन्तशठः पुनः ।

जम्बीरे नागरङ्गे च कर्मकौरकपित्थयोः ॥ ७१ ॥

पूतिकाष्ठं तु सरले देवदारुद्रमेऽपि च ।

सूत्रकण्ठः खञ्जरीटे द्विजन्मनि कपोतके ॥ ७२ ॥

हारिकण्ठो हारयुक्तकण्ठे परभृतेऽपि च ।

इति चतुःस्वरटान्ताः ।

अपोगण्डोऽतिभीरौ स्याच्छिशुके विकलाङ्गके ॥ ७३ ॥

चक्रवाटं गणे, चक्रवाडोऽद्रौ चक्रवालवत् ।

जलरुष्टः पयोरेणौ जलावर्त्ते भुजङ्गमे ॥ ७४ ॥

देवताढो घोषकेऽग्नौ राहौ, वातखुडा पुनः ।
वात्पायां पिच्छिले स्फोटे वामायां वातशोणिते ॥ ७५ ॥

इति चतुःस्वरढान्ताः ।

अध्यादकः समारूढेऽप्यधिकेऽप्यभिधेयवत् ।

इति चतुःस्वरढान्ताः ।

अङ्गारिणी हसन्त्यां स्याद्भास्करत्यक्तदिश्यपि ॥ ७६ ॥

आथर्वणोऽथर्वविदि ब्राह्मणे च पुरोधसि ।

आरोहणं समारोहे सोपाने च प्ररोहणे ॥ ७७ ॥

आतर्पणं तु सौहित्ये विद्यादालिम्पनेऽपि च ।

उत्क्षेपणा तु व्यजने धान्यमर्दनवस्तुनि ॥ ७८ ॥

उदञ्चने चोद्धरणं स्यादुन्मूलन उन्नये ।

वान्ताङ्गे च कामगुणो विषयाभोगयो रतौ ॥ ७९ ॥

कार्षापणः कार्षिके स्थात् पणे षोडशकेऽपि च ।

चीर्णपर्णस्तु निम्बे स्यात् खर्जूरीभूरूहेऽपि च ॥ ८० ॥

चूडामणिः काकचिञ्चाफले मूर्द्धमणावपि ।

जुहुवाणोऽध्वर्युवन्ह्योस्तण्डुरीणस्तु बर्बरे ॥ ८१ ॥

तण्डुलाम्बुनि कीटे च तैलपर्णी तु सिङ्गके ।

श्रीवासे चन्दने दाक्षायण्युमायां च भेषु च ॥ ८२ ॥

रोहिण्यां च देवमणिर्त्रिंशुवक्षोमर्णौ हरौ ।

अश्वस्य कण्ठावर्त्ते च नारायणस्तु केशवे ॥ ८३ ॥

नारायणी शतावर्धुमा श्रीर्निःसरणं मृतौ ।

उपाये गेहादिमुखे निर्वाणे निर्गमेऽपि च ॥ ८४ ॥

निस्तरणं तु निस्तारे तरणोपाययोरपि ।

निरूपणं विचारे स्यादालोके च निदर्शने ॥ ८५ ॥

निगरणं भोजने स्यात् निगरणः पुनर्गले ।

प्रवारणं काम्यदाने निषेधेऽथ परीरणः ॥ ८६ ॥

दण्डे कूर्मे पट्टशटे पर्यरीणं तु पर्वणि ।

पर्णवृन्तरसे पर्णशिरायां द्यूतकम्बले ॥ ८७ ॥
 परायणं स्यादभीष्टे तत्पराश्रययोरपि ।
 परवाणिर्धर्माध्यक्षे वर्षे, पारायणं पुनः ॥ ८८ ॥
 कात्स्न्ये पारगतौ सङ्गे पीलुर्णौपधीभिदि ।
 मूर्वायां बिम्बिकायां च पुष्करिणी जलाश्रये ॥ ८९ ॥
 हस्तिन्यां कमलिन्यां च मीनाम्रीणस्तु खञ्जने ।
 दर्दुरास्रे, रक्तरणुः पलाशकलिकोद्गमे ॥ ९० ॥
 सिन्दूरे, रागचूर्णस्तु खदिरे मकरध्वजे ।
 रेरिहाणोऽम्बरे रुद्रे लम्बकर्णः पुनश्छगे ॥ ९१ ॥
 अङ्कोटे, वारवाणस्तु कूर्पासे कवचेऽपि च ।
 विदारणं भेदने स्यात्सम्परायविडम्बने ॥ ९२ ॥
 वैतरणी प्रेतनद्यां जनन्यामपि रक्षसाम् ।
 शरवाणिः शरमुखे पदातौ शरजीविनि ॥ ९३ ॥
 शिखरिणी वृत्तभेदे रोमालीपेयभेदयोः ।
 स्त्रीरत्ने मल्लिकायां च समीरणः फणिज्जके ॥ ९४ ॥
 पान्थे बायौ, संसरणं त्वसम्बाधचर्मगतौ ।
 संसारे समरारम्भे नगरस्योपनिर्गमे ॥ ९५ ॥
 हस्तिकर्णः स्यादेरण्डे पलाशगणभेदयोः ।

इति चतुःस्वरणान्ताः ।

अवदातं तु विमले मनोज्ञे सितपीतयोः ॥ ९६ ॥
 अपावृतोऽपरायत्ते पिहिते,ऽवसितं गतौ ।
 बद्धे ज्ञातेऽवसाने चाप्यऽवगीतं विगर्हिते ॥ ९७ ॥
 मुहुर्दृष्टेऽपवादे वाऽत्याहितं तु महाभये ।
 जीवनिरपक्षकर्मण्यभिजातः कुलोद्भवे ॥ ९८ ॥
 न्याये प्राज्ञेऽभिनीतस्तु न्यायेऽमर्षिणि संस्कृते ।
 अभियुक्तः परिरुद्धे तत्परेऽन्तर्गतं पुनः ॥ ९९ ॥

मध्यप्राप्तविस्मृतयोरङ्गारितं तु भस्मिन्ने ।
 पलाशकलिकोद्भेदे चातिमुक्तः सुनिष्कले ॥ १०० ॥
 वासन्तिकायां तिनिशेष्यवध्वस्तोऽवचूर्णिते ।
 त्यक्तनिद्रितयोश्चाऽधिक्षिप्तौ निहितभर्त्सितौ ॥ १०१ ॥
 अपचितिव्यये हानौ पूजायां निष्कृतावपि ।
 अनुमतिः स्यादनुज्ञापूर्णमासीविशेषयोः ॥ १०२ ॥
 अभिशस्तिः पुनर्लोकापवादे प्रार्थितेऽपि च ।
 उदास्थितश्चरे द्वाःस्थेऽध्यक्षे चोपाहितः पुनः ॥ १०३ ॥
 आरोपितेऽनलोत्पातेऽप्युपाकृत उपद्रुते ।
 मंत्रेण प्रोक्षतपशाबुल्लिखितं तनूकृते ॥ १०४ ॥
 उत्कीर्णे, चोपरक्तस्तु स्वर्भानौ व्यसनातुरे ।
 राहुग्रस्तार्कशशिनोरुपाचितः समाहिते ॥ १०५ ॥
 ऋद्धे दिग्धेऽथोज्जृम्भितमुत्फुल्ले चेष्टितेऽपि च ।
 उद्ग्राहितमुपन्यस्ते बद्धग्राहितयोरपि ॥ १०६ ॥
 उपसत्तिः सङ्गमात्रे प्रतिपादनसेवयोः ।
 ऋष्यप्रोक्ता शूकशिम्ब्यां शतावर्या बलाभिदि ॥ १०७ ॥
 ऐरावतोऽहौ नारङ्गे लकुचे त्रिदशद्विपे ।
 ऐरावतं तु शक्रस्य ऋजुदीर्घशरासने ॥ १०८ ॥
 ऐरावती सरिद्विद्युद्भिदोः शतद्विदा यथा ।
 कलधौतं रुष्यहेम्नोः कलधौतः कलध्वनौ ॥ १०९ ॥
 कुहरितं तु रटिते पिकालापे रतस्त्रने ।
 कुमुद्वती कैरविण्यां दयितायां कुशस्य च ॥ ११० ॥
 कृष्णवृन्ता माषपर्ण्या पाटलाख्यद्रुमेऽपि च ।
 गन्धवती मुरापुर्योः पृथ्वीयोजनगन्धयोः ॥ १११ ॥
 गृहपतिर्गृही सत्री चन्द्रकान्तं तु कैरवे ।
 चन्द्रकान्तो रत्नभेदे चर्मण्वती नदीभिदि ॥ ११२ ॥

कदल्यां, चित्रगुप्तस्तु कृतान्ते तस्य लेखके ।
 दिवाभीतः काकरिपौ कुम्भिले कुमुदाकरे ॥ ११३ ॥
 दिवाकीर्तिर्नापिते स्यादुल्लूकेऽन्यावसायिनि ।
 धूमकेतू वह्नयुत्पातौ नन्द्यावर्तो गृहान्तरे ॥ ११४ ॥
 तगरेऽथ नदीकान्तो निर्गुण्डीनिचुलाब्धिषु ।
 नदीकान्ता लताजम्बवोः काकजङ्घौषधेऽपि च ॥ ११५ ॥
 नागदन्तो हस्तिदन्ते गृहान्निःसृतदारुणि ।
 नागदन्ती श्रीहस्तिन्यां कुम्भाख्यभेषजेऽपि च ॥ ११६ ॥
 निस्तुषितं वर्जिते स्याद्गतत्वचि लघूकृते ।
 निराकृतिरस्वाध्याये निराकारनिषेधयोः ॥ ११७ ॥
 प्रतिहतस्तु त्रिद्विष्टे प्रतिस्खलितरुद्धयोः ।
 प्रणिहितं तु सम्प्राप्तनिहितयोः समाहिते ॥ ११८ ॥
 प्रतिक्षिप्तं प्रतिहते निषिद्धे प्रेषितेऽपि च ।
 प्रधूमिता क्लेशितायां रविगन्तव्यदिश्यपि ॥ ११९ ॥
 प्रव्रजिता तु मुण्डीर्या तापस्यां मासिकौषधौ ।
 प्रजापतिर्ब्रह्मराज्ञोर्जामातरि दिवाकरे ॥ १२० ॥
 वह्नौ त्वष्टरि दक्षादौ प्रतिकृतिस्तु पूजने ।
 प्रतिमायां प्रतीकारे प्रतिपत्तिस्तु गौरवे ॥ १२१ ॥
 प्राप्तौ प्रवृत्तौ प्रागल्भ्ये बोधे, परिगतं गते ।
 प्राप्तवेष्टितयोर्ज्ञाते पल्लवितं सपल्लवे ॥ १२२ ॥
 लाक्षारक्ते तते पञ्चगुप्तश्चार्वाकदर्शने ।
 कमठे, परिवर्तस्तु कूर्मराजे पलायने ॥ १२३ ॥
 युगान्ते विनिमये च परिघातस्तु घातने ।
 अस्त्रान्तरे, पशुपतिः पिनाकिनि हुताशने ॥ १२४ ॥
 पाशुपतः शिवमल्लयां पशुपत्यभिदैवते ।
 पारिजातस्तु मन्दारे पारिभद्रे सुरद्रुमे ॥ १२५ ॥

पारावतः कलरवे गिरौ र्मकटतिन्दुके ।
 पारावती तु लवलीफलगोपालगीतयोः ॥ १२६ ॥
 पुष्पदन्तस्तु दिङ्नागे जिनभेदे गणान्तरे ।
 पुष्पवन्तौ च चन्द्रार्कविकोक्तयाऽथ पुरस्कृतम् ॥ १२७ ॥
 पूजिते स्वीकृते सिक्तेऽभिषक्तेऽप्रकृतेऽपि च ।
 भोगवती च सर्पाणां नगरे सरिदन्तरे ॥ १२८ ॥
 रङ्गमाता जतुर्चेद्योर्लक्ष्मीपातिर्जनार्दने ।
 पूगे लवङ्गवृक्षे च व्यतीपात उपद्रवे ॥ १२९ ॥
 योगभेदेऽपयाने च वनस्पतिर्दुमात्रके ।
 विनापुष्पफलिद्रौ च विनिपातस्तु दैवतः ॥ १३० ॥
 व्यसने चावपाते च वैजयन्ती गुहे ध्वजे ।
 इन्द्रालये, वैजयन्ती त्वग्निमन्थपताकयोः ॥ १३१ ॥
 जयन्त्यां च शुभ्रदन्ती पुष्पदन्तगजस्त्रियाम् ।
 सुदत्यां च समाघातस्त्वाहवे घातनेऽपि च ॥ १३२ ॥
 समाहितः समाधिस्थे संश्रुतेऽथ समुद्धतः ।
 अविनीते समुद्रीर्णे समुद्रान्ता दुरालभा ॥ १३३ ॥
 कर्पासिका च सूक्का च सदागतिः सदीश्वरे ।
 निर्वाणे पवमाने च सरस्वती सरिद्धिदि ॥ १३४ ॥
 वाच्यापगायां स्त्रीरत्ने गोवाग्देवतयोरपि ।
 सूर्यभक्तो बन्धुजीवे भास्करस्य च पूजके ॥ १३५ ॥
 सेनापतिर्गुहेऽध्यक्षे हिमारातिः खगेऽनले ।
 हैमवत्यद्रिजा स्वर्णक्षीरी शुक्लवचाऽभया ॥ १३६ ॥

इति चतुःस्वरतान्ताः ।

अनीकस्थो रक्षिर्वर्गे युत्सले वीरमर्दले ।
 चिन्हे गजशिक्षके चेतिकथा व्यर्थभाषणे ॥ १३७ ॥
 अश्रद्धेये नष्टधर्मेऽप्युदरविर्वियन्मणौ ।

अब्धौ, चित्ररथो विद्याधरे गन्धर्वसूर्ययोः ॥ १३८ ॥
चतुष्पथश्चतुर्गामसङ्गमे ब्राह्मणेऽपि च ।
दशमीस्थोऽतिवृद्धे स्यात्क्षीणरागे मृताशने ॥ १३९ ॥
वानप्रस्थो मधुकद्रौ किंशुकाश्रमभेदयोः ।

इति चतुःस्वरथान्ताः ।

अष्टापदश्चन्द्रमालयां लूतायां शरभे गिरौ ॥ १४० ॥
क्रनके शारिफलकेऽभिमर्दो मन्थयुद्धयोः ।
स्यादभिष्यन्द आश्रावनेत्ररोगातिवृद्धिषु ॥ १४१ ॥
अपवादस्तु निर्देशे निन्दाविस्मयभयोरपि ।
उपनिषत्तु वेदान्ते रहस्यधर्मयोरपि ॥ १४२ ॥
एकपदं तु तर्काले स्यादेकपदी तु वर्त्मनि ।
कटुकन्दः शृङ्गवेरे शोभाञ्जनरसोनयोः ॥ १४३ ॥
कुरुविन्दः पद्मरागे मुकुरव्रीहिभेदयोः ।
कुलमाषे हिङ्गुले मुस्ते कोकनदं तु रक्तयोः ॥ १४४ ॥
अम्भोजन्मकुमुदयोश्चतुष्पदं गवादिषु ।
स्त्रीणां करणभेदे च रक्तपादो(?) मतङ्गजे ॥ १४५ ॥
स्यन्दने च जनपदः स्यात्पुनर्जनदेशयोः ।
परिवादस्तु निन्दायां वीणावादनवस्तुनि ॥ १४६ ॥
प्रियंवदः प्रियवादिनभश्चरविशेषयोः ।
पीठमर्दोऽतिधृष्टे स्यान्नाट्योक्त्या नायकप्रिये ॥ १४७ ॥
पुटभेदस्तु नगरातोद्ययोस्तटिनीमुखे ।
महानादो वैष्णुकाब्दे महाध्वाने शयानके ॥ १४८ ॥
गंजे च मुचुकुन्दस्तु दुभेदे मुनिदैत्ययोः ।
मेघनादोऽम्बुदध्वाने वरुणे रावणात्मजे ॥ १४९ ॥
विशारदो बुधे धृष्टे विष्णुपदं नभोजयोः ।
विष्णुपदस्तु क्षीरोदे विष्णुपदी सुरापगा ॥ १५० ॥

सङ्क्रान्तिर्द्वारका चापि शतह्रदा तु विद्युति ।
वज्रेऽपि च समर्यादा मर्यादासहितेऽन्तिके ॥ १५१ ॥
इति चतुःस्वरदान्ताः ।

अनुबन्धोऽप्रयोगे स्याच्छिषौ मुख्यानुयायिनि ।
प्रकृतस्यानुवर्ते च दोषस्यापादनेऽपि च ॥ १५२ ॥
अनुबन्धी तृषा हिवकाऽवरोधस्तु नृपौकसि ।
शुद्धान्ते च तिरोधाने गर्तादौ रोधनेऽपि च १५३ ॥
अवष्टब्धमदूरे स्यात्समाक्रान्तेऽवलम्बिनि ।
अनिरुद्धश्चरे पुष्पायुधसूनावनर्गले ॥ १५४ ॥
आशाबन्धः समाश्वासे मर्कटस्य च जालके ।
इष्टगन्धः सुगन्धि स्यादिष्टगन्धं तु बालुके ॥ १५५ ॥
इक्षुगन्धा काशक्रोष्ट्रीकोकिलाक्षेषु गोक्षुरे ।
उग्रगन्धा वचाक्षेत्रयवान्योऽश्लिक्किकौषधौ ॥ १५६ ॥
उपलब्धिर्मतौ प्राप्तौ कालस्कन्धस्तु तिन्दुके ।
तमाले जीवकद्रौ च तीक्ष्णगन्धा वचौषधे ॥ १५७ ॥
शोभाञ्जने राजिकायां परिव्याधो द्रुमोत्पले ।
वेतसे, महौषधं तु विषाशुण्ड्योः रसोनके ॥ १५८ ॥
ब्रह्मबन्धुर्निन्द्यविप्रे ब्राह्मणस्य च बान्धवे ।
समुन्नद्धस्तूर्द्ध्ववद्धे पण्डितं मन्यद्दत्तयोः ॥ १५९ ॥

इति चतुःस्वरधान्ताः ।

अपाचीनं विपर्यस्ते पामर्थ्येऽभिजनः कुले ।
कुलध्वजे जन्मभूम्यामभिमानस्त्वहङ्कृतौ ॥ १६० ॥
हिंसायां प्रणये ज्ञानेऽवलम्बो मध्यलङ्घयोः ।
अवदानमतिवृत्ते खण्डने शुद्धकर्मणि ॥ १६१ ॥
अधिष्ठानं प्रभावेऽध्यासने नगरचक्रयोः ।
अनूचानः साङ्गवेदकोविदे विनयान्विते ॥ १६२ ॥
अन्वासनं स्नेहवस्तौ सेवायामनुशोचने ।

अग्रजन्माऽग्रजे विप्रेऽन्तेवासी पुनरन्त्यजे ॥ १६३ ॥
 शिष्यप्रान्तगयोश्चाप्यायोधनं समरे बधे ।
 आराधनं पाकप्राप्तयोः साधने तोषणेऽपि च ॥ १६४ ॥
 आच्छादनं तु वासेन सांपिधानेऽपवारणे ।
 आकालनं परिसंख्याकांक्षयोर्वन्धनेऽपि च ॥ १६५ ॥
 आतश्चनं स्याज्जवेन प्रीणनप्रतिवापयोः ।
 आवेशनं भूतावेशे प्रवेशे शिल्पवेश्मनि ॥ १६६ ॥
 आस्कन्दनं तिरस्कारे संशोषणसमीकयोः ।
 आत्माधीनः सुते प्राणाधारे इयाले विदूषके ॥ १६७ ॥
 आत्मयोनिः स्मरे वेधस्युद्वर्तनं विलेपने ।
 अपावृत्तावुत्पतने स्यादुपासनमासने ॥ १६८ ॥
 शूश्रूषायां शराभ्यासेऽप्युपधानं तु गेन्दुके ।
 व्रते विशेषे प्रणये स्यादुत्पतनमुत्प्लुतौ ॥ १६९ ॥
 उत्पत्तावुदयनस्तु वत्सराजे घटोद्भवे ।
 उत्सादनं समुल्लेखोद्वर्तनोद्वाहनेषु च ॥ १७० ॥
 उद्वाहनं द्विसीत्ये स्यादुद्वाहनी वराटके ।
 कर्षतिना गर्दभाण्डशिरीषाम्नातपिप्पलाः ॥ १७१ ॥
 कलध्वनिः परभृते पारावतकलापिनोः ।
 कात्यायनो वररुचौ कात्यायनी तु पार्वती ॥ १७२ ॥
 काषायवस्त्रविधवाऽर्द्धवृद्धा महिलाऽपि च ।
 कामचारी कलविद्धे स्वेच्छाजारिणि कामुके ॥ १७३ ॥
 कारन्धमी धातुवादनिरते कांस्यकारिणि ।
 किष्कुपर्वा पोटगले स्यादिक्षुत्वचिसारयोः ॥ १७४ ॥
 कुचन्दनं वृक्षभेदे पत्राङ्गे रक्तचन्दने ।
 कुम्भयोनिर्द्रोणेऽगस्त्ये कृष्णवर्त्मा विधुन्तुदे ॥ १७५ ॥
 दुराचारे हुताशे च गवादनान्द्रवारुणी ।

घासस्थानं गवादीनां गदायितुः शरासने ॥ १७६ ॥
 जलपाके पुष्पचापे च घनाघनो निरन्तरे ।
 वासवे घातुके मत्तगजे वर्षुकवारिदे ॥ १७७ ॥
 घोषयितुः पिके विप्रे चिरजीवी तु वायसे ।
 अजे च चित्रभानुस्तु हुताशनदिनेशयोः ॥ १७८ ॥
 जलाटनः कङ्कलगे जलाटनी जलौकसि ।
 तपोधना तु मुण्डीर्या तपोधनस्तपस्विनि ॥ १७९ ॥
 तपस्विनी पुनर्मासी कटुरोहिणिकापि च ।
 तिक्तपर्वा हिलमोची गुडूची मधुयष्टिका ॥ १८० ॥
 देवसेनेन्द्रकन्यायां सैन्ये दिविषदामपि ।
 नागाङ्गना नागयष्टौ द्विरदस्य च मुहरे ॥ १८१ ॥
 निर्यातनं वैरशुद्धौ दाने न्याससमर्पणे ।
 निधुवनं रते कम्पे निर्वासनं तु मारणे ॥ १८२ ॥
 पुरादेश्च बहिष्कारे निरसनं निषूदने ।
 निष्ठीवने निरासे च निशमनं निशामनम् ॥ १८३ ॥
 निरीक्षणश्रवणयोर्निर्भत्सनमलक्तके ।
 खलीकारे, प्रजननं प्रगमे योनिजन्मनोः ॥ १८४ ॥
 प्रणिधानमभियोगे समाधानप्रवेशयोः ।
 प्रयोजनं कार्यहेत्वोः स्यात् प्रवचनमागमे ॥ १८५ ॥
 प्रकृष्टवचने, प्रस्फोटनं शूर्पे प्रकाशने ।
 ताडने, प्रतिपन्नस्तु विज्ञातेऽङ्गीकृतेऽपि च ॥ १८६ ॥
 प्रतियत्नः संस्कारे स्यादुपग्रहणलिप्सयोः ।
 प्रहसनं च प्रहासाक्षेपयोः रूपकान्तरे ॥ १८७ ॥
 प्रतिमानं प्रतिबिम्बे गजदन्तद्वयान्तरे ।
 प्रसाधनी कङ्कतिकासिद्धोः, प्रसाधनं पुनः ॥ १८८ ॥
 वेपे, प्रचलाकी सर्पे मयूरेऽथ पयस्विनी ।
 विभावर्या गोघेन्वां च पुण्यजनस्तु सज्जने ॥ १८९ ॥
 गुह्यके यातुधाने च पृथग्जनोऽधमे जडे ।

पृष्ठशृङ्गी भीमसेने षण्डसैरिभयोरपि ॥ १९० ॥
 महाधनं महामूल्ये सिद्धके चारुवाससि ।
 महासेनो महासैन्ये स्कन्देऽप्यथ महामुनिः ॥ १९१ ॥
 अगस्तिकुस्तुम्बुरुणोर्मातुधानी लताभिदि ।
 मातुधानौ मातुलाहौ मातुलानी पुनः शणे ॥ १९२ ॥
 कलापे मातुलपत्न्यां रसायनो विहङ्गमे ।
 पक्षीन्द्रे, रसायनं तु जराव्याधिजिदौषधे ॥ १९३ ॥
 राजादनः पियालद्रौ क्षीरिकायां त्रिपत्रके ।
 रोचमानो दीप्यमाने कण्ठावर्त्ते च वाजिनः ॥ १९४ ॥
 वर्द्धमानो वीरजिने स्वस्तिकैरण्डविष्णुषु ।
 प्रश्नभेदे शरावे च विरोचनेऽग्निसूर्ययोः ॥ १९५ ॥
 मल्हादनन्दने चन्द्रे विह्वेठनं विडम्बने ।
 हिंसायां मर्दने विस्मापना स्यात्कुहके स्मरे ॥ १९६ ॥
 गन्धर्वनगरे चापि विष्वक्सेनो जनार्दने ।
 विष्वक्सेना तु फलिनी विश्राणनं विहापिते ॥ १९७ ॥
 संप्रेषणो परित्यागे विहननं तु पिञ्जने ।
 वधेऽथ विश्वकर्माके मुनिभिर्देवशिल्पिनोः ॥ १९८ ॥
 विघ्नकारी विघातस्य कारके घोरदर्शने ।
 विलेपनी स्याद्यवाग्वां चारुवेषस्त्रियामपि ॥ १९९ ॥
 वृक्षादनो मधुच्छत्रे चलपत्रकुठारयोः ।
 वृक्षादनी तु वन्दायां विदारी गन्धिकौषधे ॥ २०० ॥
 वृषपर्वा तु शृङ्गारिहरदैत्यकसेरुषु ।
 वैरोचनो रविमुते सुगते बलिदानवे ॥ २०१ ॥
 श्वेतधामा घनसारे कलानाथाब्धिफेनयोः ।
 श्लेष्मघना तु केतव्यां मल्यामथ समापनम् ॥ २०२ ॥
 परिच्छेदे संपाधाने समाप्तिवधयोरपि ।
 संमूर्छनमभिव्याप्तौ मोहे, सनातनोऽच्युते ॥ २०३ ॥
 पितृणामतिथौ रुद्रवधसोः शाश्वते स्थिरे ।

सदादानो गन्धगजे हेरम्बेऽभ्रमतङ्गजे ॥ २०४ ॥

संयमनं व्रते बन्धे संयमनी यमस्य पूः ।

समापन्नं समीचीनग्रहणे नित्यकर्मणि ॥ २०५ ॥

समापन्नं वधे क्लिष्टे समाप्तप्राप्तयोरपि ।

संवर्दनं च संवादे समालोचे वशीकृतौ ॥ २०६ ॥

समुत्थानं निदानेऽभियोगे, संवाहनं पुनः ।

वाहनेऽङ्गमर्दने च संप्रयोगी तु कामुके ॥ २०७ ॥

कलाकेलौ सुप्रयोगे सरोजिनी सरोरुहे ।

सरोरुहिण्यां कासारे स्तनयित्तुः पयोमुचि ॥ २०८ ॥

मृत्यौ स्तनिते रोगे च सारसनमुरच्छदे ।

काञ्च्यां च सामयोनिस्तु सामोत्थे द्रुहिणे गजे ॥ २०९ ॥

सामिधेनी समिद्वचोः सुधामुनो जनार्दने ।

प्रासादे वत्सराजेऽद्विभेदे वाऽथ सुदर्शनम् ॥ २१० ॥

विष्णोश्चक्रे, सुदर्शन्यमरवत्यां, सुदर्शना ।

आज्ञायामौषधीभेदे मरुजन्धवां(?)पुँरीभिदि ॥ २११ ॥

सौदाभिनी तडिञ्जेदतडितोरप्सरोभिदि ।

हर्षहित्तुः सुते स्वर्णे-

इति चतुःस्वरनान्ताः ।

अवलेपो गर्बलेपयोः ॥ २१२ ॥

दूषणेऽप्यपलापस्तु प्रेमापन्हवयोरपि ।

उपतापो गदे तापे जलकूप्यन्धुगर्भके ॥ २१३ ॥

सरस्यां, जीवपुष्पं तु दमनके फणिज्जके ।

नागपुष्पस्तु पुन्नागे चम्पके नागकेसरे ॥ २१४ ॥

परित्रापो जलस्थाने पर्युत्तिपरिवारयोः ।

परिकम्पो भये कम्पे प्राप्तूपोऽज्ञरम्ययोः ॥ २१५ ॥

पिण्डपुष्पं जवायां स्यादशोके सरसीरुहे ।

बहुरूपः स्मरे विष्णौ सरटे ध्रुणके शिवे ॥ २१६ ॥

१ संवननं ।

२ सुयामुन ।

३ सुरीभिदि ।

मेघपुष्पं तु नादेये पिण्डाभ्रे सलिलेऽपि च ।
विप्रलापो विरुद्धोक्तावनर्थकवचस्यपि ॥ २१७ ॥
वृक्षधूपो वृक्षधूपे सिंहकेऽथ वृषाकपिः ।
वासुदेवे शिवेऽग्नौ च हेमपुष्पं तु चम्पके ॥ २१८ ॥
अशोकद्रौ जपापुष्पे-

इति चतुःस्वरपान्ताः ।

राजजम्बूस्तु जम्बुभित् ।

पिण्डखर्जूरवृक्षश्चाऽपि-

इति चतुःस्वरपान्ताः ।

अवष्टम्भस्तु काञ्चने ॥ २१९ ॥

सरम्भारम्भयोः स्तम्भे शातकुम्भोऽश्वमारके ।

शातकुम्भं तु कनके-

इति चतुःस्वरपान्ताः ।

अभ्यागमः समरेऽन्तिके ॥ २२० ॥

घाते रोधेऽभ्युपगमेऽनुपमस्तु मनोरमे ।

अनुपमा सुप्रतीकस्त्रियाद्युपगमः पुनः ॥ २२१ ॥

अङ्गीकारेऽन्तिकगतावुपक्रमस्तु विक्रमे ।

उपधायां तदाद्याचिरुयासाचिकित्सयोरपि ॥ २२२ ॥

आरम्भेऽथ जलगुल्फो जलावर्तेऽम्बुचत्वरे ।

कमटे, दण्डयामस्तु दिवसे कुम्भजे यमे ॥ २२३ ॥

रत्नवङ्गमः कपौ भेके पराक्रमस्तु विक्रमे ।

सामर्थ्ये चाऽभियोगे च महापद्मः पुनर्निधौ ॥ २२४ ॥

नागसंख्याभिदोर्यातयामो मुक्तसमुज्झिते ।

जीर्णे च सार्वभौमस्तु दिग्गजे चक्रवर्तिनि ॥ २२५ ॥

इति चतुःस्वरपान्ताः ।

अनुशयः पश्चात्तापे दीर्घद्वेषानुबन्धयोः ;

अन्वाहार्यममात्रास्याश्राद्धमिष्टेश्च दक्षिणा ॥ २२६ ॥

अवसायोपयुक्तान्ये(?) समामौ निश्चयेऽपि च ।
 अवश्यायो हिमे दर्पेऽप्यपसव्यं तु दक्षिणे ॥ २२७ ॥
 प्रतिकूलेऽन्तश्चया भूशय्या पितृवनं मृतिः ।
 उपकार्या राजगेहमुपकारोचितापि च ॥ २२८ ॥
 चन्द्रोदयौ शश्युदयोऽष्टौ चैव चन्द्रोदयौषधौ ।
 जलाशयमुशीरे स्याज्जलाशयो जलाश्रये ॥ २२९ ॥
 तण्डुलीयः शाकभेदे विडङ्गतस्तृताप्ययोः ।
 तृणशून्यं मल्लिकायां केतकीशाखिनः फले ॥ २३० ॥
 धनञ्जयो नागभेदे ककुभे देहमारुते ।
 पार्थेऽग्नौ, निरामयस्तु स्यादिडिके गतामये ॥ २३१ ॥
 प्रतिभये भये भीष्मे प्रतिश्रयः सभौकसोः ।
 परिधायः परिकरे जलस्थाननितम्बयोः ॥ २३२ ॥
 पाञ्चजन्यः पोटगले शङ्खे दामोदरस्य च ।
 पौरुषेयं पुरुषेण कृतेऽप्यवहिते वधे ॥ २३३ ॥
 समूहे च विकारे च फलोदयो द्युलाभयोः ।
 विलेशयो मूषिकेऽहौ भागधेयः पुनः करे ॥ २३४ ॥
 दायादे, भागधेयं तु भाग्ये, महालयः पुनः ।
 तीर्थे विहारपरमात्मनो,र्महोदयं पुरे ॥ २३५ ॥
 महोदयः स्वाम्यमुत्तयोर्महामूल्यं महार्घके ।
 पद्मरागमणौ, मार्जालीयः शूद्रविडालयोः ॥ २३६ ॥
 शरीरशोधने, रौहिणेयो वत्से बुधे बले ।
 वैनतेयस्तु गरुडे स्याच्चण्डांशोश्च सारथौ ॥ २३७ ॥
 समुच्छ्रयो वैरोन्नत्योः समुदायो गणे रणे ।
 समुदयस्तुद्रमेऽपि सम्परायस्तु संयुगे ॥ २३८ ॥
 आपद्युत्तरकाले च स्यात्समाह्वय आहवे ।
 पशुभिः पक्षिभिर्व्यूते स्थूलोक्षयो वरण्डके ॥ २३९ ॥
 गजानां मध्यमगते गण्डाश्माकात्स्न्ययोरपि ।

हिरण्ययो लोकधातौ सौवर्णे-

इति चतुःस्वरयान्ताः ।

अभिमरो वधे ॥ २४० ॥

स्वबलात्साध्वसे युद्धेऽवसरो वत्सरे क्षणे ।

अरुहकरं व्रणकरे भल्लातकफलेऽपि च ॥ २४१ ॥

अश्वतरो नागभेदे वसरेऽनुत्तरः पुनः ।

निरुत्तरे च श्रेष्ठे चाऽवस्करो गूथगुह्ययोः ॥ २४२ ॥

अभिहारः संनहने चौरिकोद्यमयोरपि ।

अवहारस्तु युद्धादिविश्रान्तौ ग्राहचौरयोः ॥ २४३ ॥

निमन्त्रणोपनेतव्येऽलङ्कारः कङ्कणादिषु ।

उपमादावकूपारः कूर्मराजसमुद्रयोः ॥ २४४ ॥

अवतारस्तु नद्यादितीर्थेऽवतरणेऽपि च ।

अग्निहोत्रोऽनले हव्येऽसिपत्रो नरकान्तरे ॥ २४५ ॥

कोशकारेऽर्धचन्द्रस्तु गलहस्तेन्दुखण्डयोः ।

चन्द्रके बाणभेदे चाऽर्धचन्द्रा त्रिवृताभिदि ॥ २४६ ॥

आत्मवीरो बलवति श्यालपुत्रे विदूषके ।

आढम्बरः क्षमारम्भे बृंहिते तूर्यनिखने ॥ २४७ ॥

इन्दीवरं नीलोत्पलमिन्दीवरी शतावरी ।

उपकारस्तूपकुतौ विकीर्णकुमुमादिषु ॥ २४८ ॥

उपचारस्तु लज्जायां व्यवहारोपचर्ययोः ।

उदुम्बरः कुष्ठभेदे देहल्यां पण्डके तरौ ॥ २४९ ॥

उदुम्बरं ताम्रं, उपहरं रहसि सन्निधौ ।

उदन्तुरः कराले स्यादुत्तुङ्गोत्कटदन्तयोः ॥ २५० ॥

औदुम्बरो यमे रोगभेदे, कर्मकरोऽन्तके ।

भृतिजीविनि भृत्ये च कर्मकरी तु बिम्बिका ॥ २५१ ॥

मूर्वा च कार्णिकारस्तु कृतमाले हुमोत्पले ।

करवीरो हयमारे कृपाणे दैत्यभिद्यपि ॥ २५२ ॥

करवीरी पुत्रवत्यां सद्रव्यामादितावपि ।
 कलिकारस्तु धूम्याटे पीतमुण्डकरञ्जयोः ॥ २५३ ॥
 कर्णपूरः स्याच्छिरीषे नीलोत्पलवतंसयोः ।
 कटम्भरा प्रसारण्यां गोलायां गजयोषिति ॥ २५४ ॥
 कलम्बिकायां रोहिण्यां वर्षाभूमूर्वयोरपि ।
 कालञ्जरो भैरवाद्योगिचक्रस्य मेलके ॥ २५५ ॥
 कादम्बरं दधिसारे सीधुमद्यप्रभेदयोः ।
 कादम्बरी कोकिलायां वाणीशरिकयोरपि ॥ २५६ ॥
 कुम्भकारः कुलाले स्यात्कुम्भकारी कुलत्थिका ।
 कृष्णसारः शिंशपायां मृगभेदे स्नुहीतरौ ॥ २५७ ॥
 गिरिसारः पुनर्लोहे लिङ्गे मलयपर्वते ।
 घनसारस्तु कर्पूरे दाक्षिणावर्तपारदे ॥ २५८ ॥
 चर्मकारः पादकृति चर्मकार्योषधीभिदि ।
 चक्रधरो विष्णुसर्पचक्रिषु ग्रामजालिनि ॥ २५९ ॥
 चराचरं जङ्गमे स्यादिङ्गविष्टपयोरपि ।
 चित्राटीरो घण्टाकर्णबलिच्छागास्त्रबिन्दुभिः ॥ २६० ॥
 अङ्कितभाले चन्द्रे च तालपत्रं तु कुण्डले ।
 स्यात्तालपत्री रण्डायां तुङ्गभद्रो मदोत्कटे ॥ २६१ ॥
 तुङ्गभद्रा नदीभेदे तुलाधारस्तुलागुणे ।
 वाणिजे, तुण्डिकेरी तु कार्पासी बिम्बिकाऽपि च ॥ २६२ ॥
 तोयधात्रो जलधरे सुनिषण्णाख्यभेषजे ।
 दशपुरं पत्तने स्यान्मुस्तायां नीवृदन्तरे ॥ २६३ ॥
 दण्डधारो यमे रात्रि दण्डयात्रा तु दिग्जये ।
 संयाने वरयात्रायां दिग्म्बरस्तु शङ्करे ॥ २६४ ॥
 अन्धकारे क्षपणके स्याद्वस्त्ररहितेऽपि च ।
 दुरोदरः पुनर्द्युते द्यूतकारे पणेऽपि च ॥ २६५ ॥
 देहयात्रा यमपुरीगमने भोजनेऽपि च ।
 द्वैमातुरो जरासन्धे हेरम्बेऽथ धराधरः ॥ २६६ ॥

कृष्णेऽद्रौ, धाराधरस्तु पयोदकरवालयोः ।
 धाराङ्कुरः शीकरे स्यान्नासीरे जलदोपले ॥ २६७ ॥
 धार्तराष्ट्रः कौरवेऽहौ कृष्णास्याङ्घ्रिसितच्छदे ।
 धुन्धुमारो गृहधूमे नृपभेदेन्द्रगोपयोः ॥ २६८ ॥
 पदालिकोऽप्यथ धूरन्धरो धूर्ये धवद्रुमे ।
 धृतराष्ट्रः खगे सर्पे सुराङ्घ्रि क्षत्रियान्तरे ॥ २६९ ॥
 धृतराष्ट्री हंसपद्यां नभश्चरः खगेऽम्बुदे ।
 विद्याधरे समीरे च निशाचरस्तु राक्षसे ॥ २७० ॥
 सर्पे घूके शृगाले च निशाचरी तु पांसुला ।
 निषद्वरः स्मरे पङ्के निषद्वरी पुनर्निशि ॥ २७१ ॥
 नीलाम्बरो बलभद्रे राक्षसे क्रूरलोचने ।
 प्रतीहारो द्वारि द्वास्थे प्रतिकारः समे भटे ॥ २७२ ॥
 प्रतिसरश्चमूपृष्ठे नियोज्यकरसूत्रयोः ।
 मन्त्रभेदे व्रणशुद्धावारक्षे मण्डने स्रजि ॥ २७३ ॥
 कङ्कणेऽथ परिकरः पर्यङ्कपरिवारयोः ।
 मगाढगात्रिकाबन्धे विवेकारम्भयोगर्णे ॥ २७४ ॥
 परिवारः परिजनेऽसिकोशेऽथ परम्परः ।
 मृगभेदे प्रपौत्रादौ परम्पराऽन्वये वधे ॥ २७५ ॥
 परिपाठ्यां, परिसरः प्रान्तभूदैवयोर्मृतौ ।
 पक्षचरो यूथभ्रष्टपृथक्चरिगजे विधौ ॥ २७६ ॥
 पयोधरः कुचे मेघे कोशकारे कशेरुणि ।
 नालिकेरे, पात्रटीरस्त्वपव्यापारमन्त्रिणि ॥ २७७ ॥
 लोहकांस्ये जरत्पात्रे पिङ्गाणकहुताशयोः ।
 पारावारः पयोराशौ पारावारं तटद्वये ॥ २७८ ॥
 पारिभद्रस्तु मन्दारे निम्बे, पीताम्बरोऽच्युते ।
 नटे च पूर्णपात्रं तु गोमेदकमणौ स्मृतः ॥ २७९ ॥

मलयजे, पूर्णपात्रं जलादिपूर्णभाजने ।
 वर्धापके, बलभद्रस्त्वनन्ते बलशालिनि ॥ २८० ॥
 बलभद्रा कुमार्या स्यात्तायमाणौषधावपि ।
 ब्रह्मपुत्रो नदाभिदि क्षेत्रसङ्गरयोरपि ॥ २८१ ॥
 वार्वटीरस्त्रपुण्याम्रास्थन्यङ्कुरे गणिकासुते ।
 वारकीरो भारग्राहिण्याराधिततुरङ्गमे ॥ २८२ ॥
 यूकायां वेणिवेधिन्यां भूत्रयीमुखयोरपि ।
 बिन्दुतन्त्रं पुनः शारिफलके च तुरङ्गके ॥ २८३ ॥
 महावीरोऽन्तिमजिने परपुष्टे जराटके ।
 तार्क्ष्ये कर्के पवौ शूरे सिंहे मखहुताशने ॥ २८४ ॥
 महामात्रः प्रधाने स्यादारोहकसमृद्धयोः ।
 मणिच्छिद्रा तु मेदायामृषभाख्यौषधावपि ॥ २८५ ॥
 रथकारस्तक्षिणि स्यान्माहिष्यात्करणीसुते ।
 रागसूत्रं पट्टसूत्रे तुलासूत्रेऽपि च क्वचित् ॥ २८६ ॥
 लम्बोदरः स्याद्दुद्धमाने प्रमथानां च नायके ।
 लक्ष्मीपुत्रो हये कामे व्यवहारः स्थितौ पणे ॥ २८७ ॥
 दुभेदेऽथ व्यतिकरो व्यसनव्यतिषङ्गयोः ।
 वक्रनक्रौ खलशुकौ विश्वम्भरोऽच्युतेन्द्रयोः ॥ २८८ ॥
 विश्वम्भरा तु मेदिन्यां विभाकरोऽग्निसूर्ययोः ।
 विश्वकटुस्तु मृगयाकुक्कुरे पिशुने ध्वनौ ॥ २८९ ॥
 वीरभद्रो वीरणेऽश्वमेधाश्वे वीरसत्तमे ।
 वीरतरो वीरश्रेष्ठे शरे, वीरतरं पुनः ॥ २९० ॥
 वीरणे, वीतिहोत्रस्तु दिवाकरहुताशयोः ।
 शतपत्रो दार्वाघाटे राजकीरमयूरयोः ॥ २९१ ॥
 शतपत्रं तु राजीवे सम्प्रहारो गतौ रणे ।
 सहचरः पुनर्झिण्ड्यां वयस्ये प्रतिबन्धके ॥ २९२ ॥

समाहारस्तु संक्षेप एकत्रकरणेऽपि च ।
 समुद्रारुर्ग्राहभेदे सेतुबन्धे तिमिङ्गले ॥ २९३ ॥
 सालसारस्तरौ हिङ्गौ सुकुमारस्तु कोमले ।
 पुण्ड्रेक्षौ, सूत्रधारस्तु शिल्पिभेदे नटेन्द्रयोः ॥ २९४ ॥
 स्थिरद्रंष्ट्रो भुजङ्गे च वराहाकृतिशार्ङ्गिणि ।

इति चतुःस्वररान्ताः ।

अतिबलः स्यात्प्रबलेऽतिबला तु बलाभिदि ॥ २९४ ॥
 अक्षमाला त्वक्षसूत्रे वसिष्ठस्य च योषिति ।
 अङ्कपाली परीरम्भे स्यात्कोट्यामुपमातरि ॥ २९६ ॥
 उत्तूखलं गुग्गुलुद्रौ सन्धिभेदे च कण्डने ।
 उत्तूखली दन्तच्छिद्रमेकाष्टीलोऽम्बुकौषधे ॥ २९७ ॥
 एकाष्टीला तु पाठायां भवेत् कलकलः पुनः ।
 कोलाहले सर्जरसे कन्दरालो जटिद्रुमे ॥ २९८ ॥
 गर्दभाण्डेऽप्यथ कमण्डलू पर्कटिकुण्डिके ।
 कूतूहलं शैस्तेऽद्भुते खतमालो बलाहके ॥ २९९ ॥
 धूमेऽथ गण्डशैलोऽद्रिच्युतस्थूलाश्मभालयोः ।
 गन्धफली प्रियङ्गौ स्यात् चम्पकस्य च कोरके ॥ ३०० ॥
 जलाञ्जलं तु शैवाले स्वतश्च जलनिर्गमे ।
 चक्रवालेऽद्रिभेदे स्याच्चक्रवालं तु मण्डले ॥ ३०१ ॥
 दलामलं दमनके तथा मरुवकेऽपि च ।
 ध्वनिलाला तु वल्लव्यां वेणुकाहलयोरपि ॥ ३०२ ॥
 परिमलो विमर्दोत्थहृद्यगन्धे विमर्दने ।
 पुष्पफलः पुनर्ग्राम्यकर्कट्यां च कपित्थके ॥ ३०३ ॥
 पोटागलो नले काशे झषे, बहुफलः पुनः ।
 नीपे, बहुफला फल्गौ भस्मतूलं पुनर्हिमे ॥ ३०४ ॥
 ग्रामकूटे पांशुवर्षे भद्रकाल्योषधीभिदि ।

गन्धोल्यां हरपत्न्यां च महाकालो महेश्वर ॥ ३०५ ॥
 किम्पाके गणभेदे च मदकलो मदद्विपे ।
 मदेनाऽव्यक्तवचने महानीलो मणेभिदि ॥ ३०६ ॥
 नागभेदे भृङ्गराजे महाबलो बलीयसि ।
 वायौ, महाबलं सीसे महाबला बलाभिदि ॥ ३०७ ॥
 मणिमाला स्त्रिया हारे दशनक्षतभिद्यपि ।
 मुक्ताफलं घनसारे मौक्तिके लवलीफले ॥ ३०८ ॥
 मृत्युफला महाकाले मृत्युफली कदल्यपि ।
 यवफलो मांसिकायां कुटजत्वचिसारयोः ॥ ३०९ ॥
 रजस्वला पुष्पवत्यां रजस्वलस्तु सैरिभे ।
 वायुफलं तु जलदोपले शक्रशरासने ॥ ३१० ॥
 वातकैलिः कलालापे पिङ्गानां दन्तलेखने ।
 विचकिलो दमनके मल्यामथ बृहन्नलः ॥ ३११ ॥
 महापोटगले पार्थे सदाफल उदुम्बरे ।
 नालिकेरे स्कन्धफले सौवर्चलं सुवर्चिके ॥ ३१२ ॥
 शूलरुङ्नाशके चाथ हस्तिमलः सुरद्विपे ।
 विघ्नेशे, हलाहलस्तु हयलालोरगे विषे ॥ ३१३ ॥
 जेष्ठ्यां च हरिताली तु दूर्वाङ्गनरेखयोः ।
 कृपाणलतिकायां च हरितालं तु तालके ॥ ३१४ ॥
 इति चतुःस्वरलान्ताः ।

अनुभावः प्रभावे स्यान्निश्चये भावसूचने ।
 अपह्नवः पुनः स्नेहेऽपलापे चौरकर्मणि ॥ ३१५ ॥
 अभिषवः क्रतौ मद्यसन्धानस्नानयोरपि ।
 आदीनवः पुनर्दोषे परिक्लिष्टदुरन्तयोः ॥ ३१६ ॥
 उपप्लवौ राहूत्पातौ कुशीलवस्तु चारणे ।
 प्राचेतसे याचके च जलविल्वस्तु कर्कटे ॥ ३१७ ॥
 जलचत्वरे पञ्चाङ्गे जीवञ्जीवः खगान्तरे ।
 द्रुमभेदे चकोरे च धामार्गवस्तु घोषके ॥ ३१८ ॥

अपामार्गेऽप्यथपरिपुत्रात्राकुलचञ्चलौ ।
 पराभवस्तिरस्कारे नाशे, पराशत्रोऽयमि ॥ ३१९ ॥
 शूद्रायां विप्रतनये तनये च परस्त्रियाः ।
 पुटग्रीवस्तु गर्ग्यां ताम्रस्य कलशेऽपि च ॥ ३२० ॥
 बलदेवस्तु कालिन्दीकर्षणे मातरिश्वनि ।
 बलदेवा त्रायमाणा रोहिताश्वो हुताशने ॥ ३२१ ॥
 हरिश्चन्द्रनृपसुते सहदेवस्तु पाण्डवे ।
 सहदेवा बलादण्डोत्पलयोः शारिवौषधे ॥ ३२२ ॥
 सहदेवी तु सर्पाक्ष्याम्—

इति चतुःस्वरवान्ताः ।

अपदेशस्तु कारणे ।

व्याजे लक्ष्येऽप्यपभ्रंशो भाषाभेदाऽप्यशब्दयोः ॥ ३२३ ॥
 पतने चाश्रयाशस्तु बह्वावाश्रयनाशके ।
 उपदंशो विदंशे स्यान्मेढरोगेऽपि कीर्तितः ॥ ३२४ ॥
 उपस्पर्शस्त्वाचमनस्नानयोः स्पर्शमात्रके ।
 खण्डपर्युः शिवे राहौ भार्गवे चूर्णलेपिनि ॥ ३२५ ॥
 खण्डामलकभैषज्ये जीवितेशः प्रिये यमे ।
 जीवितस्वामिजीवात्वोर्नागपाशस्तु शोषिताम् ॥ ३२६ ॥
 करणे वरुणास्त्रे च पारिवेशस्तु वेष्टने ।
 भानोः सविधन्विम्बे च प्रतिष्कशः पुरोगमे ॥ ३२७ ॥
 वार्ताहरे सहाये च पञ्चदशी तु पूर्णिमा ।
 दर्शश्च पादपाशी तु खट्विकेयामुदाहृता ॥ ३२८ ॥
 शृङ्खलाकटके वापि पुरोडाशो हविर्भिदि ।
 हुतशेषे सोमरसे चमस्यां पिष्टकस्य च ॥ ३२९ ॥

इति चतुःस्वरशान्ताः ।

अम्बरीषो नृपे सूर्ये युधि भ्राष्ट्रकिशोरयोः ।
 आभ्राते खण्डपरशावनुकर्षोऽनुकर्षणे ॥ ३३० ॥

रथस्याधोदारुणि चाऽनिमिषः सुरमत्स्ययोः ।
 अनुतर्षोऽभिलाषे स्यात्तृष्णाचषकयोरपि ॥ ३३१ ॥
 अलम्बुषश्छर्दनेऽलम्बुषा स्वःपण्ययोषिति ।
 गण्डीर्या, किम्पुरुषस्तु किनरे लोकभिद्यपि ॥ ३३२ ॥
 देववृक्षो मन्दारादौ गुग्गुलौ विषमञ्जदे ।
 नन्दिघोषो वन्दिघोषे स्यन्दने च किरीटिनः ॥ ३३३ ॥
 पारिवेषः परिवृतौ परिवधौ परिवेषणे ।
 परिघोषः स्यादवाच्ये निनादे जलदध्वनौ ॥ ३३४ ॥
 पलङ्कषो यातुधाने पलङ्कषा तु किंशुके ।
 गोक्षुरे गुग्गुलौ लाक्षारास्नामुण्डीरिकामु च ॥ ३३५ ॥
 भूतवृक्षस्तु शाखोटे स्योनाककलिवृक्षयोः ।
 महाघोषो महाशब्दे स्यान्महाघोषमापणे ॥ ३३६ ॥
 महाघोषा शृङ्गघोषध्यां राजवृक्षः पियालके ।
 सुवर्णालुतरौ, वातरुषः शक्रशरासने ॥ ३३७ ॥
 वातूलोत्कोचयोश्चापि विशालाक्षो महेश्वरे ।
 ताक्ष्ये विशालनेत्रे च वीरवृक्षोऽर्जुनद्रुमे ॥ ३३८ ॥
 भल्लाते, सकटाक्षस्तु कटाक्षिणि धवद्रुमे ।
 इति चतुःस्वरषान्ताः ।
 अधिवासः स्यान्निवासे संस्कारे धूपनादिभिः ॥ ३३९ ॥
 अवध्वंसस्तु निन्दायां पारित्यागेऽवचूर्णने ।
 कलहंसो राजहंसे कादम्बे नृपसत्तमे ॥ ३४० ॥
 कुम्भीनसस्त्वहौ, कुम्भीनसी लवणमातरि ।
 घनरसोऽप्सु कर्पूरे सान्द्रे सिद्धरसे द्रवे ॥ ३४१ ॥
 मोरटे पीलुपर्ण्या च चन्द्रहासोऽसिमात्रके ।
 दशग्रीवकृपाणे च तामरसं तु पङ्कजे ॥ ३४२ ॥
 ताम्रकाञ्चनयोर्दिव्यचक्षुस्त्वन्धे सुलोचने ।
 सुगन्धभेदे च निःश्रेयसं कल्याणमोक्षयोः ॥ ३४३ ॥
 नीलज्जसा नदीभेदेऽप्सरारोभेदे तदित्यपि ।

पुनर्वसुः स्थानक्षत्रे कात्यायनमुनावपि ॥ ३४४ ॥
 पौर्णमासो यागभेदे पौर्णमासी तु पूर्णिमा ।
 मलीमसं पुनः पुष्पकासीसे मलिनायसोः ॥ ३४५ ॥
 महारसः पुनरिक्षौ खर्जूरद्रौ कशेरुणि ।
 मधुरसा तु मूर्वायां द्राक्षादुग्धिकयोरपि ॥ ३४६ ॥
 यमस्वसा तु कालिन्ध्यां कपार्दिनः स्त्रियामपि ।
 राजहंसस्तु कादम्बे कलहंसे नृपोत्तमे ॥ ३४७ ॥
 रासेरसो रससिद्धिवलौ शृङ्गारहासयोः ।
 षष्ठीजागरके रासे गोष्ठ्यां, विश्वावसुः पुनः ॥ ३४८ ॥
 निशि गन्धर्वभेदे च विभावसुस्तु भास्करे ।
 हुताशने हारभेदे चन्द्रे, श्वःश्रेयसं सुखे ॥ ३४९ ॥
 परानन्दे च भद्रे च सर्वरसस्तु धूणके ।
 वाग्रभाण्डे च देशे च षड्मान्वितवस्तुनि ॥ ३५० ॥

इति चतुःस्वरसान्ताः ।

अवग्रहो ज्ञानभेदे ह्यस्वातन्त्र्ये गजालिके ।
 प्रतिबन्धे वृष्टिरोधेऽप्यभिग्रहस्तु गौरवे ॥ ३५१ ॥
 अभियोगेऽभिग्रहणेऽवरोहस्तु लतोद्गमे ।
 तरोरङ्गेऽवतरणेऽप्यश्वारोहोऽश्ववारके ॥ ३५२ ॥
 अश्वारोहाऽश्वगन्धायामुपग्रहोऽनुकूलने ।
 बन्धुपयोगयोश्चोपनाहो वीणानिबन्धने ॥ ३५३ ॥
 व्रणालेपनपिण्डे च गन्धवहो मृगेऽनिले ।
 गन्धवहा तु नासायां तमोपहो जिने रवौ ॥ ३५४ ॥
 चन्द्रेऽग्नौ, तनूरुहस्तु पुत्रे गरुति लोम्नि च ।
 प्रतिग्रहः सैन्यपृष्ठे ग्रहभेदे पतद्गहे ॥ ३५५ ॥
 क्रियाकारे दानद्रव्ये तद्गहे स्वीकृतावपि ।
 परिग्रहः परिजने पत्न्यां स्वीकारमूलयोः ॥ ३५६ ॥
 शापेऽथ परिवाहोऽम्बूच्छ्वासे राजार्हवस्तुनि ।
 परिवर्हः परीवारे पार्थिवोचितवस्तुनि ॥ ३५७ ॥

पितामहः पद्मयोनी जनके जनकस्य च ।
 महासहा स्यादम्लानकुसुमं माषपर्ण्यपि ॥ ३५८ ॥
 वरारोहो गजारोहे वरारोहा कटावपि ।
 सर्वसहः सहिष्णौ स्यात्सर्वसहा पुनः क्षितौ ॥ ३५९ ॥

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे
 चतुःस्वरकाण्डश्चतुर्थः ।

स्यादाच्छुरितकं हासनखघातविशेषयोः ।
 उपकारिका पिष्टभेदोपकारेशवेऽप्यसु ॥ १ ॥
 कक्षावेक्षकः शुद्धान्तपालकोद्यानपालयोः ।
 द्वाःस्थे षिङ्गे कवौ रङ्गाजीवेऽथ कटखादकः ॥ २ ॥
 खादके काचकलशे शृगालबलिपुष्टयोः ।
 कृमिकण्टकं चित्रायामुदुम्बरविडङ्गयोः ॥ ३ ॥
 स्याद्भोजागरिकं भक्ष्यकारके मङ्गलेऽपि च ।
 चिलमीलिका खद्योते कण्ठीभेदे तडिसपि ॥ ४ ॥
 जलकरङ्गः स्यान्मेघे नालिकेरतरोः फले ।
 शङ्खे जललतायाश्च जलनायको मत्स्यके ॥ ५ ॥
 काकोच्यां राजशफरे नवफलिका नूतने ।
 नवजातरजोनार्यामप्यथो नागवारिकः ॥ ६ ॥
 गणिस्थराजे गरुडे राजकुञ्जरहस्तिपे ।
 चित्रप्रेखलके मोक्तः स्यादथो व्यवहारिका ॥ ७ ॥
 लोकयात्रेज्जुर्दीवर्धनीष्वथ व्रीहिराजिकः ।
 चीनाग्ने कामलिकायामप्यथो शतपर्विका ॥ ८ ॥
 स्याद्वचादूर्वयोः शीतचम्पकौ दीपतर्पणे ।
 सुवसन्तक इत्येष वासन्त्यां मदनोत्सवे ॥ ९ ॥
 हेमपुष्पकश्चम्पके हेमपुष्पिका यूथिका ।

इति पञ्चस्वरकान्ताः ।

१ नवफलिका ।

मलिनमुखस्तु गोलाङ्गले प्रेतेऽनले खले ॥ १० ॥

शीतमयूखः कर्पूरे चन्द्रेऽथ सर्वतोमुखः ।

विधावत्मानि रुद्रे च सर्वतोमुखमम्बु खम् ॥ ११ ॥

इति पञ्चस्वरखान्ताः ।

कथाप्रसङ्गो वातूले विषस्य च चिकित्सके ।

नाडीतरङ्गः काकोले हिण्डके रतहिण्डके ॥ १२ ॥

इति पञ्चस्वरगान्ताः ।

रतनारीचो मन्मथे शुनि स्त्रीणां च सीकृतौ ।

इति पञ्चस्वरचान्ताः ।

ऋषभध्वजः प्रथमजिनेन्द्रे शशिशेखरे ॥ १३ ॥

मुनिभेषजं त्वगस्तिपथ्यायां लङ्घनेऽपि च ।

इति पञ्चस्वरजान्ताः ।

दशनोच्छिष्टो निःश्वासे चुम्बने दन्तवाससि ॥ १४ ॥

इति पञ्चस्वरटान्ताः ।

अवग्रहणं रीढायां रोधनेऽथाऽवतारणम् ।

वस्त्राञ्चलार्चने भूतावेशेऽथ प्रविदारणम् ॥ १५ ॥

दारणे युधि च परिभाषणं तु प्रजल्पने ।

नियमे निन्दोपालम्भोक्तौ चाथो मत्तवारणः ॥ १६ ॥

प्रासादवीथीवरण्डे मत्तहस्तिन्यपाश्रये ।

मण्डूकपर्णो रलुकशोणकयोः कपीतने ॥ १७ ॥

मण्डूकपर्णी मञ्जिष्ठात्रीहोर्गोजिहिकौषधौ ।

स्याद्रोमहर्षणाख्या तु रोमोद्गमे विभीतके ॥ १८ ॥

वातरायण उन्मत्ते निष्प्रयोजनपूरुषे ।

काण्डे च करपत्रे च कूटे च शरसङ्क्रमे ॥ १९ ॥

समुद्गरणं वान्ताग्ने जलस्योद्गरणे ग्रहे ।

इति पञ्चस्वरगान्ताः ।

अत्रलोकितस्तु बुद्धेऽप्यवलोकितमीक्षिते ॥ २० ॥

स्यादपराजितो विष्णौ श्रीकण्ठे निष्पराजये ।

अपराजिता तु दुर्गाश्वेतावपि जयन्तिका ॥ २१ ॥

उपधूपित आसन्नमरणे धूपितेऽपि च ।

स्याद्गणाधिपतिर्विघ्ननायके पार्वतीपतौ ॥ २२ ॥

पृथ्वीपतिस्तु भूपे कृतान्त ऋषभौषधौ ।

मूर्धाभिषिक्तो भूपाले प्रधाने सत्रियेऽपि च ॥ २३ ॥

यादसांपतिरम्भोधौ प्रतीचीदिक्पतावपि ।

वसन्तदूतश्चूते स्यात्पिकपञ्चमरागयोः ॥ २४ ॥

वसन्तदूती पाटल्यामतिमुक्तकभूरुहि ।

इति पञ्चस्वरतान्ताः ।

सहस्रपादः कारण्डे भास्करे यज्ञपूरुषे ॥ २५ ॥

इति पञ्चस्वरदान्ताः ।

योजनगन्धा कस्तूर्या सीतायां व्यासमातरि ।

इति पञ्चस्वरधान्ताः ।

अपवर्जनं निर्वाणे परित्यागे विहायिते ॥ २६ ॥

अभिनिष्ठानस्तु वर्णे विसर्गेऽथोऽनुवासनेम् ।

स्नेहने धूपने चाऽन्तावसायी श्वपचे मुनौ ॥ २७ ॥

अपसर्जनं तु दाने परित्यागेऽतिसर्जनम् ।

विश्राणने च हिंसायामादेशे सेवकस्य च ॥ २८ ॥

स्यादुपस्पर्शनं स्नाने स्पर्शाचमनयोरपि ।

उपसंपन्नं पर्याप्ते संस्कृतप्राप्तयोर्मृते ॥ २९ ॥

कलानुनादी चटके चञ्चरीके कपिञ्जले ।

गन्धमादनः कप्यद्रिभिदोरलिनि गन्धके ॥ ३० ॥

गन्धमादनी सुरायामथ जायानुजीविनः ।

नटाश्विनवकदुःस्थाः स्याद् धूमकेतनोऽनले ॥ ३१ ॥

ग्रहभेदे च प्रतिपादनं बोधनदानयोः ।

पद्मलाञ्छनो धनदे लोकेशे रविवेधसोः ॥ ३२ ॥

१ विहायिते । २ सुवर्णे । ३ हते । ४ वकाश्विनटदुःस्था ।

पद्मलाञ्छना तारायां सरस्वत्यां श्रियामपि ।
 पीतचन्दनं स्याद्धरिद्रायां काश्मरिजन्मनि ॥ ३३ ॥
 महारजनं कुमुम्भे स्वर्णेऽथ मधुसूदनः ।
 भ्रमरे केशवे, मृत्युवञ्चनः श्रीफले हरे ॥ ३४ ॥
 द्रोणकाकेऽप्यथ वरचन्दनं देवदारुणि ।
 कालेये, वरवर्णिन्यङ्गनालाक्षाप्रियङ्गुषु ॥ ३५ ॥
 रोचनायां हरिद्रायामथ स्याच्छकुलादनी ।
 कर्वां, मांसीपिचुलिकाजलपिप्पलिकासु च ॥ ३६ ॥
 शालङ्कायनशब्दः स्याद्विभेदेऽपि नन्दिनि ।
 शिवकीर्तिनशब्दस्तु भृङ्गिरीटेऽसुरद्विषि ॥ ३७ ॥
 श्वेतवाहन इत्याख्या शशाङ्के च धनञ्जये ।
 स्यात्पाण्डिहायनो धान्यविशेषे च मतङ्गजे ॥ ३८ ॥
 सहस्रवेधीं चक्रे स्यात् सहस्रवेधिं रामटे ।
 हरिचन्दनमारुह्यात् गोशीर्षे देवपादपे ॥ ३९ ॥
 हरिवाहन इत्युक्तो भास्करामरनाथयोः ।

इति पञ्चस्वरनान्ताः ।

भवेच्चाभिरपुष्पस्तु केतके चूतकाशयोः ॥ ४० ॥

इति पञ्चस्वरपान्ताः ।

गोरक्षजम्बूगोधूमधान्ये गोरक्षतण्डुले ।

धूलीकदम्बस्तिनिमे नीपे वरुणपादपे ॥ ४१ ॥

शृगालजम्बूगोडुम्बे फले च बदरीतरोः ।

इति पञ्चस्वरबान्ताः ।

अभ्युपगमः समीपागमने स्वीकृतावपि ॥ ४२ ॥

नक्षत्रनेमिः शीतांशुरेवत्यौत्तानपादिषु ।

इति पञ्चस्वरमान्ताः ।

कालानुसार्यं शैलेये कालीये शिशपातरौ ॥ ४३ ॥

अथ स्याद् दुग्धतालीयं दुग्धार्द्रदुग्धफेनयोः ।

भवेत्प्रवचनीयाख्या प्रवाच्ये च प्रवक्तारि ॥ ४४ ॥
वृषाकपायी जीवन्त्यां शतावर्युमयोः श्रियाम् ।

इति पञ्चस्वरयान्ताः ।

उत्पलपत्रमुत्पलदले स्त्रीणां नखक्षते ॥ ४४ ॥
कपिलधारा त्रिदशापगायां तीर्थभिद्यपि ।
तमालपत्रं तिलके तापिच्छे पत्रकेऽपि च ॥ ४५ ॥
तालीसपत्रं तु तामलक्यां तालीसके क्वचित् ।
पादचत्वरः करके परदोषैकभाषिणि ॥ ४६ ॥
सैकते छगलेऽश्वत्थद्रुमेऽथ पांशुचामरः ।
वर्धापके प्रशंसायां दूर्वाञ्चिततटीभुवि ॥ ४७ ॥
पुरोटोभूलिगुच्छे पीतकावेरं तु कुङ्कुमे ।
पित्तले, वस्त्रौकसारा त्विन्द्रस्य धनदस्य च ॥ ४८ ॥
पुरीनलिन्यौ विप्रतिसारस्त्वनुशये कृधि ।
कौकृत्ये, सर्वतोभद्रस्त्वोकोभित्काव्यचित्रयोः ४९ ॥
निम्बेऽथ सर्वतोभद्रा गम्भार्या नटयोषिति ।
समभिहारो भृशार्थे पौनःपुन्येऽपि कथ्यते ॥ ५० ॥

इति पञ्चस्वररान्ताः ।

आमुतीवलशब्दस्तु यज्ञकर्तरि शौण्डिके ।
भवेदुदण्डपालस्तु मत्स्यसर्पप्रभेदयोः ॥ ५१ ॥
एककुण्डल इत्येष बलभद्रे धनाधिपे ।
कूपीटपालशब्दस्तु केनिपाते पयोनिधौ ॥ ५२ ॥
कूटपाले गजपित्तज्वरे कुलालमारुते (?) ।
स्यात्पाण्डुकम्बलः श्वेतकम्बलग्रावभेदयोः ॥ ५३ ॥
मन्त्रचूर्णलमिच्छन्ति वशीकरणवादिनि ।
हाकिनीदोषमन्त्रज्ञे कुशाम्बुप्रोणनेऽपि च ॥ ५४ ॥
भवेत्सुरतताली तु दूतिकायां शिरःसज्जि ।

इति पञ्चस्वररान्ताः ।

आशितम्भवमन्नादावाशितम्भवस्तु तर्पणे ॥ ५५ ॥
स्यादाषाढभवो भौमे नवीनजलदेऽपि च ।

इति पञ्चस्वरवान्ताः ।

स्यान्नभश्चमसश्चन्द्रे चित्रयूपेन्द्रजालयोः ॥ ५६ ॥

हिङ्गुनिर्यास इत्येष निम्बे हिङ्गुरसेऽपि च ।

हिरण्यरेता ज्वलने सहस्रकिरणेऽपि च ॥ ५७ ॥

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

पञ्चस्वरकाण्डः पञ्चमः ।

ग्राममद्गुरिका शृङ्गां ग्रामयुद्धेऽपि कीर्त्यते ।

स्यान्मदनशलाका तु सार्था कामोदयौषधौ ॥ १ ॥

मातुलपुत्रको धत्तूरफले मातुलात्मजे ।

लूतामर्कटकः पुत्रीनवमालिकयोः कपौ ॥ २ ॥

वर्णबिलोडकः काव्यच्छायाहृतसन्धिचौरयोः ।

स्नानाचिकित्सकश्चातुर्मास्यव्रतकरे नरे ॥ ३ ॥

स्नानाचिकित्सकं प्रोक्तं नारीपुष्पतपस्ययोः ।

सिन्दूरतिलको हस्ती सिन्दूरतिलकाऽङ्गना ॥ ४ ॥

इति षट्स्वरकान्ताः ।

दोहदलक्षणं गर्भे स्यात्सन्धौ यौवनस्य च ।

यौवनलक्षणं वक्षोरुहे च लवणिम्नि च ॥ ५ ॥

इति षट्स्वरणान्ताः ।

अर्धपारावतश्चित्रकण्ठे स्यात्तिचिरावपि ।

इति षट्स्वरतान्ताः ।

प्रत्युद्गमनीयमुपस्थेये धौतांशुकद्वये ॥ ६ ॥

विष्वक्सेनप्रिया लक्ष्म्यां त्रायमाणौषधावपि ।

समुद्रनवनीते स्यात्पीयूषे च सुधाकरे ॥ ७ ॥

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

षट्स्वरादिकाण्डः षष्ठः ।

अथाऽव्ययानि वक्ष्यन्ते प्राग्वदेव स्वरक्रमात् ।
 अ स्यादभावे स्वल्पार्थे विष्णावेष त्वनव्ययम् ॥ १ ॥
 आङीषदर्थेऽभिव्याप्तौ क्रियायोगेऽवधावपि ।
 आं स्याद्वाक्येऽवस्मरणे स्यादा वेधस्यनव्ययम् ॥ २ ॥
 आ स्यादवधृतिस्मृत्योराः सन्तापप्रकोपयोः ।
 इ स्यात्स्वेदे प्रकोपोक्तौ कामदेवे त्वनव्ययम् ॥ ३ ॥
 ई दुःखभावने क्रोध ईर्लक्ष्यां तु च नाव्ययम् ।
 उ सम्बुद्धौ रुषोक्तौ च शिववाची त्वनव्ययम् ॥ ४ ॥
 उत् प्राधान्ये प्रकाशे च प्राबल्यास्वास्थ्यशक्तिषु ।
 विभागे बन्धने मोक्षे भावे लाभोर्ध्वकर्मणोः ॥ ५ ॥
 उं प्रश्नेऽङ्गीकृतौ रोषेऽप्युं प्रश्ने रोषवाचि च ।
 ऊ रक्षणे रक्षके च सूच्यां स्यूतावनव्ययम् ॥ ६ ॥
 ऋ कुत्सायां च वाक्ये च देवमातर्यनव्ययम् ।
 ऋ वाक्यकुत्सयोर्दैत्यजनन्यामप्यनव्ययम् ॥ ७ ॥
 लृ कुत्सायां विस्मये च लृशब्दोऽपि तदर्थकः ।
 देवमातरि वाराह्यां क्रमात्तावप्यनव्ययौ ॥ ८ ॥
 ए ऐशब्दौ तु हेहैव स्मृत्यामन्त्रणहूतिषु ।
 क्रमाच्चतुर्भुजे शम्भावे ऐशब्दावनव्ययौ ॥ ९ ॥
 ओमित्यनुमतौ प्रोक्तं प्रणवे चाप्युपक्रमे ।
 ओ औशब्दौ तु होहौव सम्बुद्ध्याह्वानयोर्मतौ ॥ १० ॥
 विधातरि क्रमाद्विष्णावो औशब्दावनव्ययौ ।
 कु पापीयसि निर्न्दायामीषदर्थे निवारणे ॥ ११ ॥
 कं सुखे वारिशिरसोः किं प्रश्ने कुत्सनेऽपि च ।
 चाऽन्योन्यार्थसमाहारान्वाचयेषु समुच्चये ॥ १२ ॥
 हेतौ पक्षान्तरे तुल्ययोगिताविनियोगयोः ।
 पादपूरणेऽवधृतौ तु विशेषेऽवधारणे ॥ १३ ॥

समुच्चये पादपूतौ धिक् निर्भर्त्सननिन्दयोः ।
 नि स्यात्क्षेपे भृशार्थे च नित्यार्थे दानकर्मणि ॥ १४ ॥
 संनिधानोपरमयोः संशयाश्रयराशिषु ।
 मोक्षेऽन्तर्भावेऽधोभावे बन्धने कौशलेऽपि च ॥ १५ ॥
 नु प्रश्नेऽनुनयेऽतीतार्थे विकल्पवितर्कयोः ।
 नवीषदर्थे सादृश्ये तद्विरुद्धतदन्ययोः ॥ १६ ॥
 व्यतिक्रमे स्वरूपार्थे निषेधाभावयोरपि ।
 निर्निश्चये क्रान्ताद्यर्थे निःशेषप्रतिषेधयोः ॥ १७ ॥
 प्राक् पूर्वस्मिन् प्रभाते दिग्देशकालेष्वनन्तरे ।
 अतीतेऽग्रेऽप्यथ प्र स्याद्भूताद्यर्थप्रकर्षयोः ॥ १८ ॥
 वा समुच्चय एवार्थ उपमानविकल्पयोः ।
 वितर्के पादपूतौ च विश्रम्भातीतयोरपि ॥ १९ ॥
 वि श्रेष्ठेऽतीते नानार्थे पक्षिवाचि त्वनव्ययम् ।
 वै पादपूरणे हैतौ सम्बुद्ध्यानुनयेऽपि च ॥ २० ॥
 शं कल्याणे सुखेऽथ स्वित्पारप्रश्नवितर्कयोः ।
 सं सङ्गार्थे प्रकृष्टार्थे शोभनार्थसमार्थयोः ॥ २१ ॥
 सु पूजायां भृशार्थानुमतिकृच्छ्रसमृद्धिषु ।
 स्माऽतीते पादपूतौ, ह सम्बुद्धौ पादपूरणे ॥ २२ ॥
 हा शुग्दुःखविषादेषु हि हेतावधारणे ।
 विशेषे पादपूतौ च ही विस्मयविषादयोः ॥ २३ ॥
 दुःखहेतौ च हं रोषभाषणेऽनुनयेऽपि च ।
 हुं वितर्के परिप्रश्ने हुं लज्जायां निवारणे ॥ २४ ॥
 भयादौ भर्त्सने कोपेऽप्यनिच्छायां च क्लृप्तने ।
 इत्येकस्वराऽव्ययानि ।
 मनागले च मन्दे चाऽङ्ग सम्बोधनहर्षयोः ॥ २५ ॥
 पुनरर्थे चाऽथ किञ्च साकल्यारम्भयोर्मतम् ।
 तिर्यक् तिरोऽर्थे वक्रे च विहगादौ त्वनव्ययम् ॥ २६ ॥
 हिरक् मध्ये विनार्थेऽति प्रकर्षे लङ्घने मृशे ।

स्तुतावसम्प्रति क्षेपेऽप्यस्तु पीडानिवेधयोः ॥ २७ ॥
 अमूयायामनुज्ञायामाराद् दूरसमीपयोः ।
 इति स्वरूपे सांनिध्ये विवक्षानिर्यमेऽपि च ॥ २८ ॥
 हेतौ प्रकारप्रत्यक्षप्रकाशेष्ववधारणे ।
 एवमर्थे समाप्तौ स्यादुत प्रश्नवितर्कयोः ॥ २९ ॥
 समुच्चये विकल्पे च तावद्यावदिवाऽवधौ ।
 कात्स्न्येऽवधारणे माने प्रतीत्यभूतभागयोः ॥ ३० ॥
 प्रतिदाने प्रतिनिधौ वीप्सालक्षणयोरपि ।
 पश्चात्प्रतीच्यां चरमे वताऽऽमन्त्रणखेदयोः ॥ ३१ ॥
 धृत्याश्चर्यानुकम्पासु यद्वत् प्रश्नवितर्कयोः ।
 शश्वत् सह पुनर्नित्ये सकृत्सहैकवारयोः ॥ ३२ ॥
 स्वस्त्याशीःक्षेमपुण्यादौ साक्षात् प्रत्यक्षतुल्ययोः ।
 हन्त दानेऽनुकम्पायां वाक्यारम्भविषादयोः ॥ ३३ ॥
 निश्चये च प्रमोदे चाप्यथो अथ समुच्चये ।
 मङ्गले संशयारम्भाधिकारानन्तरेषु च ॥ ३४ ॥
 अन्वादेशे प्रतिज्ञायां प्रश्नसाकल्ययोरपि ।
 तथा स्यान्निश्चये पृष्ठप्रतिवाक्ये समुच्चये ॥ ३५ ॥
 यथा निदर्शने द्वौ तूद्देशे निर्देशसाम्ययोः ।
 हेतूपपत्तौ च वृथा त्वपिधौ स्यादनर्थके ॥ ३६ ॥
 अनु लक्षणवीप्सेत्यभूतभागेषु संनिधौ ।
 सादृश्यायामहीनेषु पश्चादर्थसहार्थयोः ॥ ३७ ॥
 नन्वाक्षेपे परिप्रश्ने प्रत्युक्तावधारणे ।
 वाक्यारम्भेऽप्यनुनयामन्त्रणानुज्ञयोरपि ॥ ३८ ॥
 नाना विनोभयानेकार्थेषु स्थाने तु कारणे ।
 युक्ते साम्येऽप्यवस्तेपेऽप कृष्टे वर्जने मृदि ॥ ३९ ॥
 विपर्यये वियोगे च निर्देशे विकृतावपि ।

अपि संभावनाशङ्कागर्हणामु समुच्चये ॥ ४० ॥
 प्रश्ने युक्तपदार्थेषु कामचारक्रियासु च ।
 उपाऽऽसन्नोऽधिके हीने सादृश्यप्रतियत्नयोः ॥ ४१ ॥
 उद्योगव्याप्तिपूजासु शक्तावारम्भदानयोः ।
 दाक्षिण्याचार्यकरणदोषाख्यानात्ययेषु च ॥ ४२ ॥
 अभि वीप्सालक्षणयोरित्थम्भूताभिमुख्ययोः ।
 स्यादमा संनिधानार्थे सहार्थेऽलं निरर्थके ॥ ४३ ॥
 अलङ्करणसामर्थ्यपर्याप्तिषु च वारणे ।
 एवं प्रकारोपयोरङ्गीकारेऽवधारणे ॥ ४४ ॥
 कथं प्रश्ने प्रकारार्थे सम्भ्रमे सम्भवेऽपि च ।
 कामं प्रकामेऽनुमतावसृपानुगमेऽपि च ॥ ४५ ॥
 किमु संभावनायां च भैशे, जोषं मुखे स्तुतौ ।
 मौनलङ्घनयोश्चापि नाम प्राकाशयकुत्सयोः ॥ ४६ ॥
 सम्भाव्याभ्युपगमयोरलीके विस्मये क्रुधि ।
 नूनं तर्के निश्चिते च प्राध्वं नर्मानुकूलयोः ॥ ४७ ॥
 भृशं प्रकर्षेऽत्यर्थे च सामि त्वर्धे जुगुप्सिते ।
 आधि प्रश्नानुनययोरये क्रोधविषादयोः ॥ ४८ ॥
 सम्भ्रमे स्मरणे चान्तरन्ते स्वीकारमध्ययोः ।
 ऊर्युरी चोररी च विस्तारेऽङ्गीकृतावपि ॥ ४९ ॥
 पराभिमुख्ये प्राधान्ये विमोक्षप्रतिलोम्पयोः ।
 गतिर्हर्षणहिंसासु भृशार्थे विक्रमेऽपि च ॥ ५० ॥
 परिव्याधानुपरमे वर्जने लक्षणादिषु ।
 आलिङ्गने च शोके च पूजायां दोषकीर्तने ॥ ५१ ॥
 भूषणे सर्वतोभावे व्याप्तौ निवसनेऽपि च ।
 पुरा भविष्यदासन्ने चिरातीतिप्रबन्धयोः ॥ ५२ ॥
 पुनरप्रथमे भेदे किल सम्भाव्यवार्तयोः ।

हेत्वरुच्योरलीके च खलु वीक्षानिवेधयोः ॥ ५३ ॥
 जिज्ञासायामनुनये वाक्यालङ्करणेऽपि च ।
 अवाऽऽलम्बनविज्ञानवियोगव्याप्तिशुद्धिषु ॥ ५४ ॥
 एवौपम्ये परिभव ईषदर्थेऽवधारणे ।
 उषा रात्रौ तदन्ते च दोषा निशि निशामुखे ॥ ५५ ॥
 मङ्गलु शीघ्रे भृशे तस्वे ऽतो हेतोरपदेशवत् ।
 निर्देशे पञ्चम्यर्थे चेतो यतश्च विभागवत् ॥ ५६ ॥
 पञ्चम्यर्थे नियमे च तत आदौ कथान्तरे ।
 पञ्चम्यर्थे परिप्रश्ने तिरोऽन्तर्धौ तिरश्चि च ॥ ५७ ॥
 नीचैः स्वैराल्पनीचेषु प्रादुर्नामप्रकाशयोः ।
 पुरोऽग्रे प्रथमे च स्यात् मिथोऽन्योन्यं रहस्यपि ॥ ५८ ॥
 शनैः शनैश्चरे स्वैरे सहस्साहसतेजसोः ।
 अहो विगर्थे शोके च करुणार्थविषादयोः ॥ ५९ ॥
 अहं क्षेपे नियोगे चाप्याहो प्रश्नविचारयोः ।
 सह सम्बन्धसादृश्ययौगपद्यसमृद्धिषु ॥ ६० ॥
 साकल्ये विद्यमाने च हीही विस्मयहोस्ययोः ।

इति द्विस्वरव्ययानि ।

ननुच प्रश्ने दुष्टोक्तौ सम्यग्वादे स्तुतावपि ॥ ६१ ॥
 अपष्टु चारौ निर्दोषे किमुत प्रश्नवादयोः ।
 विकल्पेऽतिशये चापि पुरस्तात्प्रथमेऽग्रतः ॥ ६२ ॥
 पूर्वस्थां च पुरार्थे चाऽभीक्ष्णं शीघ्रप्रकर्षयोः ।
 पौनःपुन्ये सन्वते चाऽवश्यं निश्चयनित्ययोः ॥ ६३ ॥
 इदानीं साम्प्रतं वाक्यालङ्कारे, तद्दिनं पुनः ।
 दिनमध्ये प्रतिदिने साम्प्रतं तूचितेऽधुना ॥ ६४ ॥
 समनानिकषे चान्तर्निकटे चान्तरा पुनः ।
 विनार्थे संनिधौ मध्येऽभितोऽभिमुखकात्स्न्ययोः ॥ ६५ ॥

समीपोभयतःशीघ्रेष्वग्रतः प्रथमाग्रयोः ।

अन्ततोऽवयवोत्प्रेक्षापञ्चम्यर्थेषु शासने ॥ ६६ ॥

पुरतोऽग्राद्ययोः पूर्वेषुः पूर्वाङ्गप्रभातयोः ।

अद्वेष्ट्यद्भुते खेदे-

इति त्रिस्वराव्ययानि ।

अन्तरेणाऽन्तर्विनार्थयोः ॥ ६७ ॥

अहोवताऽनुकम्पायां खेदामन्त्रणयोरपि ।

इति चतुःस्वराव्ययानि ।

अनपयति प्रभाते क्षणंक्षणं क्षणार्थके ॥ ६८ ॥

इति पञ्चस्वराव्ययानि ।

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

एकादिपञ्चस्वराव्ययाऽभिधः परिशिष्टः काण्डः ।

समाप्तश्चाऽयं ग्रन्थः ।

॥ श्रीः ॥

अनेकार्थसंग्रहस्य श्लोकसंख्या

प्रथमकाण्डे	१७
द्वितीयकाण्डे	६०८ $\frac{१}{२}$
तृतीयकाण्डे	८१४ $\frac{१}{२}$
चतुर्थकाण्डे	३५९
पञ्चमकाण्डे	५७
षष्ठकाण्डे	७
परिशिष्ट(अव्यय)काण्डे	६८
समस्तश्लोकसंख्या	<hr/> <hr/> १९३१

॥ श्रीः ॥
अनेकार्थसङ्ग्रहस्य-
अकाराद्यनुक्रमणिका ।

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
अ			अङ्गज	६०	१४०	अतः	१५०	५६
अ	१४६	१	अङ्गद	७६	३५२	अति	१४७	२७
अंश	४४	५५५	अङ्गदा	७६	३५३	अतिथि	७५	३३९
अंशु	४४	५५५	अङ्गना	७८	३८२	अतिबल	१३५	२९५
अंशुक	४९	३	अङ्गना	७८	३८२	अतिबला	१३५	२९५
अंस	४७	५८७	अङ्गा	४	३०	अतिमुक्त	१२०	१००
अंहति	६९	२५६	अङ्गार	९२	५५२	अतिसर्जन	१४२	२८
अक	२	१	अङ्गारक	११२	१	अतिका	४९	५
अकूगार	१३१	२४४	अङ्गारिका	११२	१	अत्यय	८८	५०६
अक्ष	४५	५६९	अङ्गारित	१२०	१००	अत्याहित	११९	९८
		५७०	अङ्गारिणी	११८	७६	अत्यूह	१११	८०४
अक्षत	६८	२५०	अङ्गुली	१००	६६०	अत्यूहा	१११	८०४
अक्षमाला	१३५	२९६	अङ्गुप्र	३३	४०६	अथ	१४८	३४
अक्षर	९१	५४९	अचल	१००	६५९	अथो	१४८	३४
अक्षीब	१०५	७३०	अचला	१००	६६०	अदस्	४७	५८८
अग	४	२९	अच्छ	७	६२	अदिति	६९	२९५
अगस्ति	६९	२५५	अच्युत	६८	२५२	अद्रि	३३	४०४
अगाध	७७	३६९	अज	७	६६	अधम	८७	४९०
अगुरु	९२	५५३	अजित	६८	२५१	अधर	९१	५५०
अगौकस्	१०९	७८७	अजिर	९२	५५२	अधिक्षिप्त	१२०	१०१
अग्निमुख	११५	४३	अञ्ज	७८	३८२	अधिवास	१३८	३३९
अग्निशिख	११५	४४	अञ्जन	७८	३८३	अधिष्ठान	१२४	१६२
अग्निशिखा	१०५	४४	अञ्जना	७९	३८३	अधृष्य	८८	५०८
अग्निहोत्र	१३१	२४५	अञ्जनी	७९	३८३	अधृष्या	८८	५०८
अग्र	३३	४०३	अञ्जलि	१००	६६०	अध्यक्ष	१०८	७७०
अग्रजन्मन्	१२५	१६३	अष्ट	८	८१	अध्याकृत	११८	७६
अग्रतस्	१५०	६२	अणि	१२	१३४	अध्यूढ	६४	१९३
अघ	६	५३	अणु	१२	१३४	अध्यूढा	६४	१९३
अङ्ग			अणुक	४९	१	अध्वन्	२२	२६०
अङ्गति	६९	२५५	अण्ड	११	१११	अध्वर	९१	५५०
अङ्गपाली	१३५	२९६	अण्डज	६०	१४०	अनघ	५९	१३२
अङ्कुर	९१	५५१	अण्डजा	६०	१४०	अनङ्ग	५८	११५
अङ्ग	४	२९	अण्डीर	९२	५५३	अनन्त	६८	२५३
	१४७	२५				अनन्ता	६८	२५३

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
अनपयति	१५१	६८	अप	१४८	३९	अभिष्यन्द	१२३	१४१
अनय	८८	५०७	अपचिति	१२०	१०२	अभिहार	१३१	२४३
अनल	१००	६५८	अपदेश	१३७	३२३	अभीक	४९	२
अनिमिष	१३८	३३१	अपभ्रंश	१३७	३२३	अभीक्षण	६४	१९७
अनिरुद्ध	१२४	१५४	अपराजित	१४१	२१	अभीक्षणम्	१५०	६३
अनीक	४९	२	अपराजिता	१४२	२१	अभीषु	१०८	७७०
अनीकस्थ	१२२	१३७	अपलाप	१२८	२१३	अभ्यागम	१२९	२२०
अनु	१४८	३७	अपवर्ग	११५	४७	अभ्युपगम	१४३	४२
अनुकर्ष	१३७	३३०	अपवर्जन	१४२	२६	अभ्र	३३	४०५
अनुतर्ष	१३८	३३१	अपवाद	१२३	१४२	अमति	६९	२५५
अनुत्तर	१३१	२४२	अपष्टु	१५०	६२	अमर	९१	५४६
अनुपम	१२९	२२१	अपसर्जन	१४२	२८	अमरा	९१	५४६
अनुपमा	१२९	२२१	अपसव्य	१३०	२२७	अमल	१००	६६१
अनुबन्ध	१२४	१५२	अपन्हव	१३६	३१५	अमला	१००	६६१
अनुबन्धी	१२४	१५३	अपाङ्ग	५८	११४	अमा	१४९	४३
अनुभाव	१३६	३१५	अपाचीन	१२४	१६०	अमृत	६८	२४८
अनुमति	१२०	१०२	अपान	७८	३८२			२४९
अनुवासन	१४२	२७	अपावृत	११९	९७	अमृता	६८	२५०
अनुशय	१२९	२२६	अपि	१४९	४०	अमोघ	५९	१३३
अनूक	४९	२, ३	अपोगण्ड	११७	७३	अमोघा	५९	१३३
अनूचान	१२४	१६२	अब्ज	७	६६	अम्बर	९१	५५०
अनूप	८५	४६७	अब्ज	२०	२२६	अम्बरीष	१३७	३३०
अनूत	६८	२५०	अब्धि	२१	२४१	अम्बष्ठ	६३	१७६
अनेङ्गमूक	११२	५	अभय	८८	५०७	अम्बष्ठा	६३	१७६
अन्त	१४	१५९	अभया	८८	५०७	अम्बिका	५०	६
अन्ततः	१५१	६६	अभाव	१०५	७३०	अम्ल	३९	४८६
अन्तर्	९१	५४७	अभि	१४९	४३	अम्लान	७८	३८०
अन्तरा	१५०	६५	अभिख्या	८८	५०९	अम्लिका	५०	७
अन्तरेण	१५१	६७	अभिग्रह	१३९	३५१	अम्ली	३९	४८६
अन्तर	१५०	६५	अभिजन	१२४	१६०	अयन	७८	३८०
अन्तर्गत	११९	९९	अभिजात	११९	९८	अयि	१४९	४८
अन्तर्गत्या	१३०	२२८	अभितः	१५०	६५	अये	१४९	४८
अन्तिक	४९	४	अभिनिष्ठान	१४२	२७	अयोग	५८	११४
अन्तिका	४९	४	अभिनीत	११९	९९	अर	३३	४०६
अन्त्य	२९	३४८	अभिमर	१३१	२४०	अराण	६४	१९९
अन्दू	२०	२२६	अभिमर्द	१२३	१४१	अरन्ति	७९	३८५
अन्ध	२१	२४१	अभिमान	१२४	१६०	अरर	९१	५५१
अन्धिका	५०	६	अभियुक्त	११९	९९	अराल	१००	६५८
अभ्र	२२	२६०	अभिरुप	८६	४७६	अरिष्ठ	६१	१५१
अन्य	२९	३४८	अभिशास्ति	१२०	१०३			१५२
अन्वासन	१२४	१६३	अभिषङ्ग	११५	४८	अरुण	६४	१९७
अन्वाहार्य	१२९	२२६	अभिषव	१३६	३१६	अरुणा	६४	१९९

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
अक्षर	१३१	२४१	अवग्रहण	१४१	१५	अक्षवत्	७५	३३९
अर्क	२	१	अवट	६१	१५१	अक्षवत्था	७५	३३९
अर्गल	१००	६५८	अवटु	६१	१५२	अक्षतर	१३१	२४३
अर्थ	६	५३	अवतंस	११०	७८९	अक्षवारोह	१३९	३५२
अर्थ	२९	३४८	अवतार	१३१	२४५	अक्षवारोहा	१३९	३५३
अर्वा	६	५६	अवतारण	१४१	१५	अक्षवीय	८८	५०८
अर्विस्	४७	५८८	अवदात	११९	९६	अष्टापद	१२३	१४०
अर्जुन	७८	३८०	अवदान	१२४	१६१	असि	४७	५८७
अर्जुनी	७८	३८१	अवधि	७७	३६९	असिपत्र	१३१	२४५
अर्ति	१४	१६०	अवध्य	८८	५०६	असुर	९२	५५३
अर्थ	१९	२१५	अवध्वंस	१३८	३४०	असुरा	९२	५५३
अर्थिन्	२२	२६०	अवध्वस्त	१२०	१०१	अस्त	१४	१६०
अर्थ्य	२९	३४७	अवन	७९	३८४	अस्तु	१४८	२७
अर्दित	६८	२५१	अवर	९१	५४८	अन्न	३३	४०६
अर्थ	२१	२४१	अवरा	९१	५४८	अन्न	३३	४०५
अर्धचन्द्र	१३१	२४६	अवरोध	१२४	१५३	अहल्या	८८	५०८
अर्धचन्द्रा	१३१	२४६	अवरोह	१३९	३५२	अहह	१५१	६७
अर्धपारावत	१४५	६	अवलम्ब	१२४	१६१	अहार्य	८८	५०९
अर्धेन्दु	७६	३५२	अवलेप	१२८	२१२	अहि	४८	६०९
अर्जुद	७६	३५१	अवलोकित	१४१	२०	अहो	१५०	५९
अर्थ	२९	३४७	अवसाय	१३०	२२७	अहोबत	१५१	६८
अर्थमन्	७९	३८४	अवश्य	१५०	६३	आ	१४६	३
अर्वन्	२२	२६०	अवश्रय	१३०	२२७	आ	१४६	२
अर्हत	१४	१५९	अवच्छिन्न	१२४	१५४	आः	१४६	३
अलक	४९	३	अवष्टम्भ	१२९	२१९	आकर	९२	५५६
अलका	४९	४	अवसर	१३१	२४१	आकर्ष	१०८	७७१
अलङ्कार	१३१	२४४	अवसित	११९	९७	आकलन	१२५	१६५
अलम्	१४९	४३	अवस्कर	१३१	२४२	आकल्प	८५	४६९
अलम्बुष	१३८	३३२	अवि	४२	५२९	आकल्पक	११२	३
अलम्बुषा	१३८	३३२	अवीचि	६०	१३६	आकार	९२	५५५
अलर्क	४९	५	अवीरा	९२	५५४	आकृति	६९	२६२
अलस	१०९	७८७	अवेल	१००	६५९	आक्रन्द	७६	३५४
अलसा	१०९	७८७	अवेला	१००	६५९	आक्षेप	८५	४६८
अलि	३९	४८६	अव्यक्त	६८	२५२	अक्षेपक	११२	३
अलिपक	११२	२	अव्यथ	७५	३४०	आखनिक	११२	४
अलिपिक	११२	२	अव्यथा	७५	३४०	आखु	११२	४
अलिमक	११२	२	अशनि	७९	३८४	आख्यात	६९	२५७
अलीक	४९	३	अशिर	९२	५५२	आगम	८७	४९१
अव	१५०	५४	अशोक	४९	१	आगम्	४७	५८८
अवशीत	११९	९७	अशोका	४९	१	आग्रह	१११	८०४
अवग्रह	१३९	३५१	अश्मन्त	६९	२५४	आघ्रात	६९	२५७
			अश्मन्तक	११२	२			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
आङ्	१४६	२	आयति	६९	२६२	आस्पद	७६	३५३
आचित	६९	२६०	आयस्त	६९	२६१	आस्फोट	६९	२५९
आच्छादन	१२५	१६५	आयोग	५९	११६	आस्फोता	६९	२६०
आच्छुरितक	१४०	१	आयोधन	१२५	१६४	आस्य	२९	३४८
आजि	७	६७	आर	३३	४०७	आस्या	२९	३४९
आडम्बर	१३१	२४७	आरम्भ	८६	४८०	आह	१५०	६०
आढक	५०	९	आरक्ष	१०८	७७०	आहत	६९	२५८
आढक्री	५०	१०	आरा	३३	४०७	आहव	१०५	७३१
आणि	१२	१३४	आरात्	१४८	२८	आहार	९२	५५४
आतङ्क	५०	८	आराधन	१२५	१६४	आहो	१५०	६०
आतञ्चन	१२५	१६६	आरोह	१११	८०५	आहिक	५०	९
आतर्पण	११८	७८	आरोहण	११८	७७			
आतिथ्य	८८	५११	आर्तव	१०५	७३१	इ	१४६	३
आत्मन्	२२	२६१	आर्य	२९	३४९	इक्षुगन्धा	१२४	१५६
आत्मयोगिनि	१२५	१६८	आर्या	२९	३४९	इक्ष्वाकु	५०	१०
आत्मवीर	१३१	२४७	आलि	३९	४८७	इङ्ग	४	३०
आत्माधीन	१२५	१६७	आलु	३९	४८७	इङ्कित	६९	२६३
आत्रेय	८८	५१०	आलोक	५०	७	इज्या	२९	३४९
आत्रेयी	८८	५१०	आबन्ध	७८	३७०	इडा	११	११२
आयवर्ण	११८	७७४	आवर्त	६९	२५७	इतः	१५०	५६
आदश	१०७	७५	आवाप	८५	४६८	इतर	९२	५५६
आदान	७९	३८६	आविद्ध	७७	३७०	इति	१४८	२८
आदित्य	८८	५१०	आवेशन	१२५	१६६	इतिकथा	१२२	१३७
आदीनव	१३६	३१६	आशय	८८	५०	इत्वर	९२	५५६
आदृत	६९	२५६	आशा	४४	५५६	इत्वरी	९२	५५७
आधार	९२	५५५	आशाबन्ध	१२४	१५५	इदानीम्	१५	६४
आधि	२१	२४२	आशितम्भव	१४५	५५	इध्म	२७	३१८
आध्मात	६९	२५९	आशिस्	४७	५८८	इन	२२	२६२
आनद्ध	७७	३७०	आशु	४४	५५६	इन्दीवर	१३१	२४८
आनर्त	६९	२५८	आशुग	५८	११६	इन्दीवरी	१३१	२४८
आपत्ति	६९	२६३	आश्रय	८७	४९१	इन्दुलेखा	११५	४४
आपन्न	७९	३८६	आश्रयाश	१३७	३२४	इन्द्र	३३	४०९
आप्त	१४	१६०	आश्रव	१०५	७३५	इन्द्रा	३३	४०८
आप्ति	१४	१६०	आश्वास	१०९	७८८	इन्द्राणी	६५	२००
आलुत	६९	२५७	आषाढभव	१४५	५६	इन्द्रिय	८८	५११
आभील	१००	६६१	आसत्ति	६९	२६३	इभ्य	२९	३५०
आभोग	५८	११५	आसन	७९	३८६	इभ्या	२९	३५०
आम	२७	३१८	आसनी	७९	३८६	इरा	३३	४०७
आमिष	१०८	७७०	आसार	९२	५५५	इरिण	६५	२००
आमोद	७६	३५३	आसुतीवल	१४४	५१	इला	११	११२
आम्नाय	८८	५११	आस्कन्दन	१२५	१६७	इला	३९	४८८
आयति	६९	२६१	आस्था	१९	२१६	इत्वल	१००	६६१

शब्दाः	पृ०	श्लो०
इत्वला	१००	६६२
इष्ट	८	८१
इष्टगन्ध	१२४	१५५
इष्टि	८	८१
इष्वास	१०९	७८८
इक्ष	१४६	४
इक्षः	१४६	४
इक्षण	६५	२००
इति	१४	१६१
इश	४४	५५६
इशा	४४	५५६
इश्वर	९२	५५७
इश्वरा	९२	५५७
इहा	४८	६०९
इहामृग	११५	४८
उ	१४६	४
उम्	१४६	६
उग्र	३३	४०८
उग्रगन्धा	१२४	१५६
उग्रा	३३	४०९
उचित	६९	२६४
उच्छटा	६१	१५३
उच्छिष्टा	११६	५९
उच्छ्रित	६९	२६६
उच्छ्वास	१०९	७८९
उज्जृम्भित	१२४	१०६
उज्ज्वल	१००	६६३
उडुप	८५	४७०
उड्डीश	१०७	७५४
उत	१४८	२९
उत्	१४६	५
उत्कट	६१	१५२
उत्कलिका	११२	४
उत्क्षेपणा	११८	७८
उत्तम	११०	७८९
उत्तम	६९	२६४
उत्तम	८७	४९२
उत्तमा	८७	४९१
उत्तर	९२	५५८
उत्तरा	९२	५५९

शब्दाः	पृ०	श्लो०
उत्तान	७९	३८८
उत्ताल	१००	६६३
उत्थान	७९	३८७
उत्थित	६९	२६४
उत्पतन	१२५	१६९
उत्पल	१००	६६२
उत्पलपत्र	१४४	४४
उत्प्रेक्षा	१०८	७७२
उत्फुल्ल	१००	६६४
उत्सर्ग	५८	११६
उत्सव	१०५	७३२
उत्सादन	१२५	१७०
उत्साह	१११	८०५
उत्सेध	७८	३७०
उदन्त	७०	२६८
उदय	८८	५१२
उदयन	१२५	१७०
उदर	९२	५५८
उदरधि	१२२	१३८
उदर्क	५०	११
उदर्किस्	११०	७९०
उदात्त	६९	२६७
उदान	७९	३८९
उदार	९२	५५९
उदास्थित	१२०	१०३
उदित	६९	२६५
उदुम्बर	१३१	२४९
उदूढ	६४	१९४
उद्दन्तुर	१३१	२५०
उद्गाहित	१२०	१०६
उद्ग	६	५३
उद्गात	७७	२६८
उद्गण्डपाल	१४४	५१
उद्भव	१०५	७३२
उद्भरण	११८	७९
उद्धान	७९	३८९
उद्धार	९२	५५९
उद्भूत	६९	२६५
उद्यान	७९	३८८
उद्ग्रथ	७५	३४२
उद्गर्तन	१२५	१६८

शब्दाः	पृ०	श्लो०
उद्धान्त	६९	२६६
उद्वाहन	१२५	१७१
उद्वाहनी	१२५	१७१
उद्वेग	५८	११७
उन्न	२२	२६२
उन्नति	७०	२६९
उन्मत्त	७०	२६७
उप	१४९	४१
उपकार	१३१	२४८
उपकारिका	१४०	१
उपकार्या	१३०	२२८
उपक्रम	१२९	२२२
उपगम	१२९	२२१
उपग्रह	१३९	३५३
उपचार	१३१	२४९
उपचित	१२०	१०५
उपताप	१२८	२१३
उपदंश	१३७	३२४
उपधि	७८	३७१
उपधूपित	१४२	२२
उपनाह	१३९	३५३
उपनिषद्	१२३	१४२
उपह्व	१३६	३१७
उपरक्त	१२०	१०५
उपराग	११५	४९
उपल	१००	६६२
उपलब्धि	१२४	१५७
उपला	१००	६६२
उपसत्ति	१२०	१०७
उपसम्पन्न	१४२	२९
उपसर्ग	११५	४९
उपस्थ	७५	३४०
उपस्पर्श	१३७	३२५
उपस्पर्शन	१४२	२९
उपह्वर	१३१	२५०
उपाशु	१०७	७५५
उपाकृत	१२०	१०४
उपाधि	७८	३७१
उपासन	१२५	१६८
उपाहित	१२०	१०३
उपोढ	६४	१९४
उभ	२७	३१४

शब्दाः	पृ०	श्लो०
उमा	२७	३१९
उररी	१४९	४९
उरस्	४७	५८९
उरी	१४९	४९
उर्वरा	९२	५६०
उलप	८५	४६९
उल्लूक	५०	१०
उल्लूखल	१३५	२९७
उल्लूखली	१३५	२९७
उल्लाघ	५९	१३३
उल्लिखित	१२०	१०४
उषण	६५	२०१
उषणा	६५	२०१
उषस्	४७	५८९
उषा	४५	५७०
उषित	६९	२६६
उष्ट्री	३३	४०९
उष्ण	१२	१३४
उष्णक	५०	१२
उष्णिका	५०	११
उष्णीष	११८	७७२
उस	३३	४०९
उसा	३३	४०९
ऊ		
ऊ	१४६	६
ऊति	१४	१६१
ऊम्	१४६	६
ऊररी	१४९	४९
ऊरी	१४९	४९
ऊर्ज	७	६७
ऊर्णा	१२	१३५
ऊर्णायु	८८	५१२
ऊर्ध्व	४२	५३०
ऊर्मि	२७	३२०
ऊर्मिका	५०	१२
ऊष्मन्	२२	२६२
ऋ		
ऋ	१४६	७
ऋक्ष	४५	५७०
ऋक्षर	९२	५६
ऋण	१२	१३५
ऋत	१४	१६१

शब्दाः	पृ०	श्लो०
ऋति	१५	१६२
ऋतु	१५	१६२
ऋद्ध	२१	२४२
ऋषभ	८६	४८१
ऋषभध्वज	१४१	१३
ऋषभी	८६	४८२
ऋषि	४५	५७१
ऋष्यप्रोक्ता	१२०	१०७
ऋ		
ऋ	१४६	७
ऌ		
ऌ	१४६	८
ऌ		
ऌ	१४६	८
ए		
ए	१४६	९
एक	२	२
एककुण्डल	१४४	५२
एकपद	१२३	१४३
एकपदी	१२३	१४३
एकाम्र	९०	५६१
एकाष्टील	१३५	२९७
एकाष्टीला	१३५	२९८
एडमूक	११२	५
एत	१५	१६२
एधतु	७०	२६९
एनस्	४७	५८८
एव	१५०	५५
एवम्	१४९	४४
एवणी	६५	२०१
ए		
ए	१४६	९
ऐणय	८८	५१२
ऐन्द्रि	३३	४१०
ऐरावत	१२०	१०८
ऐरावती	१२०	१०९
ओ		
ओ	१४६	१०
ओकस्	४७	५९०
ओष	६	५४
ओजस्	४७	५८९
ओङ्	३३	४१०

शब्दाः	पृ०	श्लो०
ओङ्	३३	४१०
ओम्	१६६	१०
औ		
औ	१४६	१०
औदुम्बर	१३१	२५१
औशीर	९२	५६१
क		
क	१	५
कंस	४७	५९०
ककुद्	२०	२२६
ककुद	२०	२२६
ककुभ	८६	४८३
कक्ष	४५	५७२
कक्षा	४५	५७२
कक्षावेक्षक	१४०	२
कक्ष्या	३०	३५२
कङ्क	२	३
कङ्कण	६५	२०२
कच	६	५६
कचा	६	५७
कचर	९२	५६४
कच्छ	६	६३
कच्छप	८५	४७०
कच्छपी	८५	४७१
कच्छा	६	६३
कच्छुर	९३	५६७
कच्छुरा	९३	५६७
कञ्चुक	५०	१६
कञ्चुकिन्	७९	३९२
कज्ज	७	६७
कजार	९२	५६५
कट	८	८२
कटक	५०	१६
कटखादक	१४	२
कटपु	९३	५६९
कटभङ्ग	११५	५०
कटम्भरा	१३२	२५४
कटाह	१११	८०६
कटित्र	९३	५६६
कटु	९	८४
कटुक	५०	१४
कटुकन्द	१२३	१४३

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
कठ	१०	१०४	कपिश	१०७	७५६	कर्णान्दु	७६	३५५
कठिन	७९	३९०	कपिशा	१०७	७५६	कर्णिका	५०	१८
कठिना	७९	३९०	कपीतना	१२५	१७१	कर्णिकार	१३१	२५२
कठिनी	७९	३९०	कपोत	७०	२७०	कर्तन	७९	३९१
कठिलक	११२	५	कबन्ध	७८	३७२	कर्पर	९२	५६४
कठोर	९३	५७०	कबर	९३	५६७	कर्बुर	९२	५६२
कडार	९२	५६५	कबरी	९३	५६७	कर्म	२२	२६३
कण	१२	१३५	कम्	१४६	१२	कर्मकर	१३१	२५१
कणा	१३	१३६	कमठ	६३	१७७	कर्मकरी	१३१	२५१
कणिका	५१	१९	कमण्डलु	१३५	२९९	कर्ष	४५	५७१
कर्णाचि	६०	१३७	कमन	७९	३८९	कर्षू	४६	५७३
कर्णेश	९३	५६९	कमल	१००	६६४	कल	३९	४८८
कण्टक	५०	१७			६६५	कलकण्ठ	११७	६९
कण्ठ	१०	१०४	कमला	१००	६६५	कलकल	१३५	२९८
कण्व	४२	५३०	कम्बल	१००	६६९	कलङ्क	५०	१७
कत्तृण	६५	२०२	कम्बि	२६	३०७	कलत्र	९३	५६६
कथम्	१४९	४५	कम्बु	२६	३०७	कलधौत	१२०	१०९
कथाप्रसङ्ग	१४१	१२	कम्बाज	६०	१४१	कलध्वनि	१२५	१७२
कदम्ब	८६	४७६	कर	३३	४१०	कलम्ब	८६	४७७
कदर	९२	५६३	करक	५०	१४	कलम	८७	४९२
कदली	१००	६७०	करज	६०	१४१	कलहंस	१३८	३४०
कटु	३३	४११	करट	६१	१५३	कलह	१११	८०६
कटू	३३	४११	करण	६५	२०३	कला	३९	४८८
कनक	५०	१३	करण्ड	४३	१८२	कलानुनादिन्	१४२	३०
कनिष्ठ	६३	१७७	करभ	८६	४८२	कलाप	८५	४७०
कनिष्ठा	६३	१७७	करर	९२	५६१	कलापिन्	७९	३९२
कनीनिका	११२	६	करवीर	१३१	२५२	कलि	३९	४८९
कनीयस्	११०	७९०	करवीरी	१३२	२५३	कलिकार	१३२	२५३
कन्तु	१५	१६३	करहाट	११६	५९	कलिङ्ग	५८	११८
कन्था	१९	२१६	कराल	१००	६६			११९
कन्द	२०	२२७	करीर	९३	५६५	कलिङ्गा	५८	११८
कन्दर	९२	५६२	करुण	६५	२०५	कलित	७०	२७०
कन्दराल	१३५	२९८	करुणा	६५	२०५	कलुष	१०८	७७३
कन्दल	१००	६६७	करेणु	६५	२०५	कल्क	२	२
कन्धर	९३	५६८	कर्क	२	३	कल्प	२५	२९६
कन्धरा	९३	५६८	कर्कट	६१	१५४	कल्पन	७९	३९१
कन्या	३०	३५२	कर्कटी	६१	१५४	कल्पना	७९	३९२
कपर्द	७६	३५५	कर्कर	९२	५६३	कल्पाष	१०८	७७३
कपाल	१००	६६७	कर्कोटक	११२	६	कल्प	२९	३५०
कपिल	१००	६६५	कर्कुर	९३	५७०	कल्या	२९	३५१
कपिलधारा	१४४	४५	कर्ण	१३	१३६	कल्याण	६५	२०२
कपिला	१००	६६६	कर्णगूर	१३२	२५४	कल्लोल	१००	६७०

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
कवच	६०	१३६	कामिन्	२२	२६३	कावुक	५१	२१
कवि	४२	५३१	कामुक	५१	१९	काश	४४	५५७
कवी	४२	५३१	काम्बोज	६०	१४२	काश्मीर	९३	५७१
कशा	४४	५५७	काम्बोजी	६०	१४२	काश्मीरज	११६	५४
काशिपु	८५	४७१	काय	३०	३५३	काश्मीरजा	११६	५४
कश्य	२९	३५१	कायस्थ	७५	३४२	काश्यपी	८५	४७२
कश्यप	८५	४७१	कायस्था	७५	३४३	काष्ठ	१०	१०५
कषाय	८९	५१३	कार	३३	४१२	काष्ठा	१०	१०५
कष्ट	९	८३	कारक	५१	२०	कासू	४७	५९१
कसेरु	९३	५६८	कारण	६५	२०६	काहल	१०१	६७१
कांस्य	३०	३५४	कारणा	६५	२०६	काहली	१०१	६७२
काक	३	५	कारवी	१०५	७३३	किंशार	९३	५७३
काकरुक	११२	६	कारन्धमिन्	१२५	१७४	किञ्च	१४७	२६
काका	२	५	कारा	३३	४१२	किष्टल	१०१	६७२
काकिणी	६५	२०७	कारि	३३	४१३	किण्व	४२	५३२
काकोल	१००	६७१	कारिका	५१	२०	कितव	१०५	७३३
काच	६	५७	कारु	३४	४१४	किम्	२	११
काचिघ	५९	१३४	कारुस्	४७	५९१	किमु	१४६	१२
काञ्चन	७९	३९३	कारुज	६०	१४३	किमु	१४९	४६
काञ्चनी	७९	३९४	कार्पट	६१	१५५	किमुत	१५०	६२
काञ्ची	६	५७	कार्मण	६५	२०६	किम्पाक	५१	२४
काण्ड	११	११२	कामुक	५१	२१	किम्पुरुष	१३८	३३२
कात्यायन	१२५	१७२	कार्य	३०	३५३	किरात	७०	२७१
कात्यायनी	१२५	१७२	कार्यपुट	११६	६०	किराती	७०	२७२
कादम्ब	८६	४७७	कार्षापण	११८	८०	किर्मीर	९३	५७२
कादम्बर	१३२	२५६	काल	३९	४९०	कित्विष	१०८	७७३
कादम्बरी	१३२	२५६	कालकण्ठ	११७	६९	किशोर	९३	५७२
कानन	७९	३९४	कालञ्जर	१३६	२५५	किष्कु	३	६
कानीन	७९	३९४	कालपृष्ठ	११७	७०	किष्कुपर्वन्	१२५	१७४
कान्त	१५	१६४	कालस्कन्ध	१२४	१५७	कीकट	६१	१५५
कान्ता	१५	१६४	काला	३९	४९१	कीकस	११०	७९०
कान्तार	९३	५७०	कालामुसार्य	१४३	४३	कीचक	५१	२४
कान्ति	१५	१६४	कालिका	५१	२२	कीटक	५१	२४
कापोत	७०	२७१	कालिङ्ग	५८	११९	कीनाश	१०७	७५७
काम	२७	३२१	कालिङ्गी	५८	११९	कीर	३४	३१४
कामकूट	११६	६०	काली	३९	४९०	कीर्ण	१३	१३७
कामगुण	११८	७९	कालेय	८९	५१४	कीर्ति	१५	१६५
कामचारिन्	१२५	१७३	कावेरी	९३	५७२	कील	३९	४९१
कामम्	१४९	४५	काव्य	३०	३५४	कीला	३९	४९२
कामल	१००	६७०	काव्या	३०	३५४	कीलाल	१०१	६७३
						कीश	४४	५५७
						कु	१४६	११

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
कुक्कूल	१०१	६७६	कुमार	९३	५७४	कुहरित	१२०	११०
कुक्कुट	६१	१५६				कुहू	४८	६१०
कुक्कुट	९३	५७३	कुमारी	९३	५७५	कुट	९	८५
		५७४	कुमुद	७६	३५५	कूप	२५	२९६
कुक्कुट	८९	५१४	कुमुदा	७६	३५६	कूपक	५१	२७
कुचन्दन	१२५	१७५	कुमुद्वती	१२०	११०	कूबर	९३	५७७
कुचेल	१०१	६७७	कुम्भ	२६	३१०	कूर्च	६	५७
कुचेली	१०१	६७८	कुम्भकार	१३२	२५७	कूर्चिका	५१	२८
कुज	७	६८	कुम्भकारी	१३२	२५७	कूर्पर	९३	५७४
कुञ्ज	७	६८	कुम्भयोनि	१२५	१७५	कूल	३९	४९३
कुञ्जर	९३	५७७	कुम्भिल	१०१	६७४	कूष्माण्ड	६३	१८२
कुञ्जरा	९३	५७७	कुम्भी	२६	३११	कूष्माण्डी	६३	१८२
कुट	९	८५	कुम्भीनस	१३८	३४१	कृकवाकु	११२	८
कुटज	६०	१४४	कुम्भीनसी	१३८	३४१	कृच्छ्र	३४	४१७
कुटन्नट	११६	६०	कुरण्ट	६१	१५६	कृत	१५	१६६
कुटप	८५	४७३	कुरण्टी	६१	१५६	कृतान्त	७०	२७२
कुटिल	१०१	६७५	कुरु	३४	४१७	कृतिन्	२३	२६४
कुटिला	१०१	६७५	कुरुबक	११२	७	कृत्तम्	१५	१६७
कुटी	९	८५	कुरावन्द	१२३	१४४	कृत्रिम	८७	४९३
कुठार	९३	५७६	कुल	३९	४९२	कृत्य	३०	३५७
कुठार	९३	५७७	कुलक	५१	२५	कृत्या	३०	३५७
कुणप	८५	४७३	कुलाय	८९	५१५	कृपाण	६५	२०९
कुणि	१३	१३७	कुलाल	१०१	६७७	कृपाणी	६५	२०७
कुण्ट	१०	१०६	कुलिक	५१	२६	कृपीट	६१	१५७
कुण्ड	११	११३	कुलिश	१०७	७५७	कृपीटपाल	१४४	५२
कुण्डकीट	११६	६१	कुल्माष	१०८	७७४	कृमि	२७	३२२
कुण्डल	१०१	६७५	कुल्य	३०	३५६	कृमिकण्टक	१४०	३
कुण्डलिन	७९	३९५	कुल्या	३०	३५६	कृषक	५१	२८
कुण्डली	१०१	६७५	कुवल	१०१	६७३	कृष्टि	९	८६
कुण्डी	१०	१०३	कुश	४४	५५८	कृष्ण	१३	१३८
कुतप	८५	४७२	कुशल	१०१	६७३			
कुतहल	१३५	२९९	कुशा	४४	५५८	कृष्णवर्त्मन्	१२५	१७५
कुथ	१९	२१७	कुशिक	५१	२६	कृष्णवृन्ता	१२०	१११
कुहाल	१०१	६७४	कुशी	४४	५५८	कृष्णसार	१३२	२५७
कुन्त	१५	१६५	कुशीलव	१३६	३१७	कृष्णा	१३	१३८
कुन्तल	१०१	६७६	कुष्ठ	१०	१०६	केतन	७९	३९६
कुन्तलाः	१०१	६७६	कुसीद	७६	३५६	केतु	१५	१६७
कुन्ती	१५	१६६	कुसुम	८७	४९२	केदार	९४	५७९
कुन्द	२०	२३७	कुसुम्भ	८६	४८४	केनार	९४	५८०
कुबेर	९३	५७४	कुहन	७९	३९५	केवल	१०१	६७८
कुब्ज	७	६८	कुहना	७९	३९५	केवली	१०१	६७८
			कुहर	९३	५७३	केश	४४	५५९

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
केशव	१०५	७३४	क्रिया	३०	३५५	क्षेड	११	११४
केसर	९३	५७८	क्रीडा	११	११३	क्षेडा	११	११५
केसरिन्	९४	५७९	कूर	३४	४१७	ख	११	११४
कैटर	७९	३९६	कोड	११	११५	ख	१	५
कैतव	९४	५८०	कोष्ठी	३४	४१८	खग	४	३१
कैरव	१०५	७३४	क्रौञ्च	७	५८	खजा	७	६९
कैरवी	१०५	७३५	क्लीव	४२	५३२	खजरीट	११६	६२
कोक	३	७	क्लेश	४४	५५९	खट	९	८७
कोकनद	१२३	१४४	क्वाथ	१९	२१६	खट्टिक	५२	३२
कोङ्कण	६५	२०९	क्षण	१३	१३६	खड्ग	५	३१
कोटि	९	८७	क्षणक्षणम्	१५१	६८	खड्गिन्	५	३१
कोशर	९४	५८१	क्षणद	७६	३५४	खण्ड	११	११५
कोण	१३	१३९	क्षणदा	७६	३५४	खण्डपशु	१३७	३२५
कोथ	१९	२१७	क्षतृ	१५	१६३	खण्डाभ्र	९४	५८३
कोदण्ड	६३	१८३	क्षम	२७	३२१	खतयाल	१३५	२९९
कोमल	१०१	६७९	क्षमा	२७	३२१	खदिर	९४	५८३
कोरक	५१	२९	क्षय	२९	३५१	खादिरी	९४	५८३
कोल	४०	४९३	क्षर	३३	४११	खनक	५१	३१
कोला	४०	४९४	क्षव	४२	५३१	खपुर	९४	५८२
कोश	४४	५५९	क्षवथु	७५	३४२	खर	३४	४१९
कोशातक	११२	८	क्षार	३३	४१३	खरु	३४	४२०
कोशातकी	११२	८	क्षारक	५१	२१	खर्जू	७	६९
कोष	४४	५५९	क्षिति	१५	१६४	खर्जूर	९४	५८२
कोष्ठ	१०	१०६	क्षीर	३४	३१४	खर्पर	९४	५८१
कोहल	१०१	६७९	क्षीराब्धिज	११६	५५	खर्म	२७	३२४
कौवकुटिक	११२	९	क्षीराब्धिजा	११६	५५	खर्व	४२	५३२
कौतुक	५१	२९	क्षुद्र	३४	४१५	खल	४०	४९४
कौपीन	८०	३९७	क्षुद्रा	३४	४१६	खलु	१५०	५३
कौमुद	७६	३५७	क्षुमा	२७	३२२	खल्ल	४०	४९५
कौमुदी	७६	३५७	क्षुर	३४	४१५	खल्ली	४०	४९५
कौलीन	८०	३९७	क्षुल्लक	५१	२७	खाटि	९	८७
कौलेयक	११२	९	क्षेत्र	३४	४१८	खिङ्गिर	९४	५८४
कौशिक	५१	३०	क्षेत्रज्ञ	६१	१५०	खिखिरा	९४	५८४
कौशिकी	५१	३१	क्षेत्रिय	८९	५१५	खुर	३४	४२०
क्रकच	६०	१३७	क्षेप	२५	२९७	खुल्लक	५२	३२
क्रन्दन	७९	३९१	क्षेपणी	६५	२०९	खेट	९	८८
क्रन्दित	७०	२७०	क्षेम	२७	३२२	खोलक	५२	३३
क्रम	२७	३२०	क्षेमा	२७	३२३	ग	७	६९
क्रमुक	५०	१६	क्षोद	२०	२२८			
क्रव्याद	२०	२३७	क्षोद	३४	४१९			
			क्षौम	२७	३२३			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
गञ्ज	७	७०	गर्दभ	८६	४८४	गुप्त	१५	१७०
गञ्जा	७	७०	गर्दभी	८६	४८५	गुप्ति	१५	१७०
गड	११	११७	गर्भ	२६	३११	गुम्फ	२६	३०५
गड्ड	११	११७	गल	४०	४९६	गुरु	३४	४२३
गण	१३	१३९	गवाक्ष	१०८	७७५	गुल्म	२७	३२५
गणक	५२	३५	गवाक्षी	१०८	७७५	गुल्मी	२७	३२५
गणाधिपति	१४२	२२	गवाक्षी	१०८	७७५	गुह	४८	६११
गणिका	५२	३५	गवाक्षी	१०८	७७५	गुहा	४८	६११
गणेरु	९३	५६९	गव्य	३०	३५७	गुह्य	३०	३५८
गण्ड	११	११६	गव्या	३०	३५८	गूढ	१२	१३१
गण्डक	५२	३४	गहन	८०	३९८	गृजन	८०	३९९
गण्डकी	५२	३५	गह्वर	९४	५८४	गृध्र	३४	४२३
गण्डशैल	१३५	३००	गङ्गाय	८९	५१६	गृष्टि	९	८८
गण्डूष	१०८	७७५	गाढमुष्टि	११७	६३	गृहपति	१२०	११२
गति	१५	१६८	गण्डिव	१०५	७३७	गृहा	४९	६१२
गद	२०	२२८	गाण्डीव	१०५	७३७	गृह्य	३०	३५९
गदधित्तु	१२६	१७६	गातु	१५	१६९	गृह्या	३०	३५९
गदा	२०	२२८	गात्र	३४	४२१	गेय	३०	३६०
गन्ध	२१	२४२	गाथा	१९	२१९	गेष्णु	१३	१४१
गन्धकुटी	११७	६२	गाध	२१	२४३	गैरिक	५२	३७
गन्धन	८०	३९८	गान्धार	९४	५८५	गो	१	६
गन्धफली	१३५	३००	गान्धिक	५२	३६	गोकष्टक	११२	११
गन्धमादन	१४२	३०	गायत्री	९४	५८६	गोकर्ण	६५	२१२
गन्धमादिनी	१४२	३१	गारुड	६३	१८३	गोकर्णा	६५	२१२
गन्धर्व	१०५	७३५	गालव	१०५	७३६	गोकिल	१०१	६८०
गन्धवह	१३९	३५४	गिरि	३४	४२१	गोकुलिक	११२	११
गन्धवहा	१३९	३५४	गिरिज	६०	१४४	गोमन्थि	७५	३४३
गन्धोली	१०१	६८०	गिरिजा	६०	१४४	गोजागारिक	१४०	४
गभस्ति	७०	२७४	गिरिसार	१३२	२५८	गोण्ड	११	११८
गम	२७	३२४	गिरीश	१०७	७५७	गोत्र	३४	४२४
गर	३४	४२०	गीत	१५	१६९	गोत्रा	३४	४२४
गरल	१०१	६८०	गीति	१५	१६९	गोदन्त	७०	२७४
गरुत्मत्	७०	२७३	गुच्छ	७	६४	गोधा	२१	२४३
गर्ग	५	३२	गुञ्जा	७	७०	गोधूम	८७	४९३
गर्गर	९४	५८५	गुड	११	११७	गोप	२५	२९७
गर्गरी	९४	५८५	गुडा	११	११८	गोपति	७०	२७५
गर्जन	८०	३९९	गुण	१३	१४०	गोपाल	१०१	६८१
गर्जित	७०	२७२	गुणनिका	११२	१०	गोपी	२५	२९८
गर्त	१५	१६७	गुण्डक	५२	३६	गोपुर	९४	५८६
			गुत्स	४७	५९१	गोप्य	३०	३६०
			गुन्द्र	३४	४२२	गोमिन्	२३	२६४
			गुन्द्रा	३४	४२२			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
गोमुख	५७	११०	घ			चण्डा	११	११९
गोमेदक	११२	१०	घट	९	८९	चण्डिल	१०१	६८१
गोरक्ष	१०८	७७६	घटना	८०	४००	चण्डी	११	११९
गोरक्षजम्बु	१४३	४१	घटा	९	८९	चतुःषष्टि	११७	६४
गोरङ्कु	५२	३८	घन	२३	२६५	चतुर	९४	५८८
गोल	४०	४९६	घनरस	१३८	३४१	चतुष्पथ	१२३	१३९
गोलक	५२	३७	घनसार	१३२	२५८	चतुष्पद	१२३	१४५
गोला	४०	४९६	घनाघन	१२६	१७७	चत्वर	९४	५८७
गोलोमी	८७	४९४	घघेर	९४	५८६	चन्दन	८०	४०१
गोविन्द	७६	३५७	घघेरिका	११२	१२	चन्दनी	८०	४०१
गोष्ठ	१०	१०७	घर्म	२७	३२६	चन्द्र	३५	४२८
गोष्ठी	१०	१०७	घस	३४	४२६	चन्द्रक्रान्त	१२०	११२
गोष्पद	७६	३५८	घृणा	१३	१४२	चन्द्रहास	१३८	३४०
गोस	४७	५९२	घृणि	१३	१४२	चन्द्रिल	१०१	६८१
गोस्तन	८०	४००	घृत	१५	१७०	चन्द्रोदय	१३०	२२९
गोस्तनी	८०	४००	घृष्टि	९	९०	चन्द्रोदया	१३०	२२९
गौतम	८७	४९४	घोण्टा	९	९०	चपल	१०१	६८२
गौतमी	८७	४९५	घोर	३४	४२७	चपला	१०१	६८३
गौर	३४	४२५	घोष	४६	५७४	चमर	९४	५८९
गौरिल	१०१	६८१	घोषयितु	१२६	१७८	चमरी	९४	५८९
गौरी	३४	४२६	घोषा	४६	५७४	चय	३०	३६०
ग्रन्थ	१९	२१८	घ्राण	१३	१४१	चर	३४	४२७
ग्रन्थि	१९	२१८	च			चरण	६५	२१३
ग्रन्थिक	५२	३४	च	१४६	१२	चराचर	१३२	२६०
ग्रन्थित	७०	२७३	चक्र	३५	४२८	चरु	३५	४२९
ग्रन्थिल	१०१	६७९	चक्रधर	१३२	२५९	चर्चा	७	५८
ग्रस्त	१५	१६८	चक्रवाट	११७	६३	चर्पट	६१	१५७
ग्रह	४८	६१०	चक्रवाड	११७	७४	चर्मकार	१३२	५५९
ग्रहण	६५	२१०	चक्रवाल	११७	७४	चर्मकारी	१३२	५५९
ग्रहराज	११६	५५	चक्रवाल	१३५	३०१	चर्मण्वती	१२०	११०
ग्रहिक	५२	३६	चक्राङ्ग	५८	१२०	चर्मन्	२३	२६६
ग्रहिणी	६५	२१०	चक्राङ्गी	५८	१२०	चर्मिन्	२३	२६६
ग्राम	२७	३२४	चक्राट	६१	१५७	चलन	८०	४००
ग्रामणी	६५	२१	चक्रिन्	२२	२६६	चलनी	८०	४०१
ग्राममद्गुरिका	१४५	१	चक्षुष्य	८९	४१७	चल्या	३०	३६१
ग्रामिणी	६५	२१०	चक्षुष्या	८९	४१७	चषक	५२	३८
ग्राम्य	३०	३५८	चङ्कुर	९४	५८८	चाण्डालिका	११२	१२
ग्रावन्	२३	२६४	चक्षल	१०१	६८२	चातुरक	९४	५८८
ग्राह	४८	६११	चक्षला	१०१	६८२	चात्वाल	१०१	६८४
ग्राहक	५२	३६	चञ्चु	७	५९	चामरपुष्प	१४३	४०
ग्रीवा	४२	५३२	चटु	९	९०	चाम्येय	८९	५१८
			चण्ड	११	११८			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
चार	३५	४२९	चेतना	८०	४०२	जगल	१०२	६८५
चारक	५२	३९	चेल	४०	४९८	जघन	८०	४०४
चास	४७	५९२	चैत्य	३०	३६२	जघन्य	८९	५९८
चिकुर	९४	५८९	चैत्र	३५	४३२	जघन्यज	११६	५५
चिता	१५	१७०			४३३	जङ्गल	१०२	६८७
चिति	१५	१७०	चोक्ष	४६	५७४	जटा	९	९१
चित्य	३०	३६१	चोड	११	१२०	जटायु	८९	५९८
चित्या	३०	३६१	चोद्य	३०	३६२	जटिल	१०२	६८६
चित्र	३५	४३०	चोल	४०	४९८	जटिला	१०२	६८६
चित्रक	५२	४०	चोलकिन्	८०	४०२	जठर	९४	५९१
चित्रगुप्त	१२१	११३	चौर	३५	४३३	जड	११	१२०
चित्रमानु	१२६	१७८	चौल	४०	४९८	जडा	११	१२०
चित्ररथ	१२३	१३८	छ			जतुक	५२	४२
चित्रा	३५	४३०	छगल	१०२	६८५	जतुका	५२	४३
चित्राटीर	१३२	२६०	छगली	१०२	६८५	जन	२३	२६८
चिपिट	६१	१५८	छत्र	३५	४३३	जनक	५२	४२
चिरजीविन्	१२६	१७८	छत्रभङ्ग	११५	५०	जनपद	१२३	१४६
चिरण्डी	६१	१५९	छत्रा	३५	४३३	जनी	२३	२६९
चिलमीलिका	१४०	४	छद	२०	२२९	जन्य	३०	३६४
चिल्ल	४०	४९७	छदन	८०	४०३		३१	३६५
चिह्न	२३	२६७	छद्यन्	२३	२६७	जन्या	३१	३६५
चीन	२३	२६७	छन्द	२०	२२९	जन्यु	३१	३६६
चीर	३५	४३१	छान्दस्	४७	५९२	जम्बाल	१०२	६८७
चीरी	३५	४३२	छन्न	२३	२६८	जम्बीर	९४	५९२
चीर्णपर्ण	११८	८०	छर्दन	८०	४०३	जम्बुक	५२	४२
चुक्र	३५	४३२	छल	४०	४९९	जम्बू	२६	३०८
चुकी	३५	४३२	छल्ली	४०	४९९	जम्बूल	१०२	६८६
चुम्बक	५२	४०	छवि	४३	५३३	जम्भ	२६	३१२
चुलक	५२	३९	छाया	३०	३६३	जम्भल	१०२	६८७
चुलुक	५२	३९	छित्तर	१४	५९०	जय	३०	३६४
चुल्ल	४०	४९७			५९१	जयन	८०	४०४
चुल्लकी	५२	४१	छिदिर	९४	५९०	जयन्त	७०	२७६
चुल्ली	४०	४९८	छिद्र	३५	४३४	जयन्ती	७०	२७६
चूडा	११	११९	छिन्न	२३	२६८	जया	३०	३६४
चूडामणि	११८	८१	छिन्ना	२३	२६८	जरठ	१७८	१७८
चूडाल	१०१	६८४	छेक	३	७	जर्जर	९४	५९१
चूडाला	१०१	६८४	छेदनं	८०	४०३	जर्जरीक	११२	१३
चूतक	५२	४१	ज			जर्ण	१३	१४३
चूर्ण	१३	१४३	ज	१	८	जल	४०	४९९
चूर्णा	१३	१४२	जकुट	६१	१५९	जलकरङ्क	१४०	५
चूलिका	५२	४१	जगत	१५	१७१	जलकूपी	१२८	२१३
जेतन	८०	४०२	जगती	७०	२७६	जलमुत्तम	१२९	२२३

शब्दाः	पृ०	श्लो०
जलज	६०	१४५
जलनायक	१४०	५
जलद	७७	३५८
जलवित्त	१३६	३१७
जलसूचि	११६	५३
जलरुण्ड	११७	७४
जलरुण्ड		
जलाञ्जल	१३५	३०१
जलाटन	१२६	१७९
जलाटनी	१२६	१७९
जलाशय	१३०	२२९
जलेन्द्र	९५	५९२
जव	४३	५३३
जवन	८०	४०४
जवनी	८०	४०५
जवा	४३	५३३
जाङ्गल	१०२	६८८
जाङ्गली	१०२	६८८
जाङ्गुल	१०२	६८८
जाङ्गुली	१०२	६८९
जात	१५	१७१
जाति	१५	१७१
जामातृ	७०	२७७
जामि	२८	३२७
जायानुजीविन्	१४२	३१
जार	३५	४३४
जारणा	६५	२१४
जारी	३५	४३४
जाल	४०	५००
जाली	४०	५००
जाल्म	२७	३२६
जिगीषा	१०९	७७६
जिन	२३	२६९
जिष्णु	१३	१४३
जिह्वा	२८	३२७
जिह्वाग	५८	१२०
जिह्वा	४३	५३३
जिह्वाप	८५	४७४
जीमूत	७०	२७७
जीर	३५	४३५
जीव	४३	५३४
जीवक	५२	४३

शब्दाः	पृ०	श्लो०
जीवजीव	१३६	३१८
जीवद	७७	३५८
जीवन	८०	४०५
जीवना	८०	४०६
जीवनी	८०	४०६
जीवन्ती	७०	२७८
जीवपुष्प	१२८	२१४
जीवा	४३	५३४
जीवातु	७०	२७८
जीविका	५२	४४
जीवितेश	१३७	३२६
जुहुवाण	११८	८१
जू	१	८
जृम्भा	२६	३१३
जृम्भित	७०	२७९
जैवातृक	११२	१३
जोषम्	१४९	४६
ज्ञ	१	९
ज्ञाति	१५	१७१
ज्या	२	११
ज्यायस्	४७	५९३
ज्येष्ठ	१०	१०७
ज्येष्ठा	१०	१०८
ज्योतिस्	४७	५९३
ज्योत्स्ना	२३	२६९
ज्योत्स्नी	२३	२६९
ज्वलित	७०	२७५
झ		
झर्झर	९५	५९२
झर्झरी	९५	५९३
झलरी	९५	५९३
झल्लरी	९५	५९३
झला	४०	५०१
झष	४६	५७५
झषा	४६	५७५
झाट	९	९१
झिल्लिका	५२	४४
झिल्ली	४०	५०१
झिल्लीका	५२	४४
झूणि	१३	१४४
ट		
टङ्क	३	८

शब्दाः	पृ०	श्लो०
टङ्कार	९५	५९३
टङ्ग	५	३२
टगर	९५	५९४
टट्टरी	९५	५९४
टार	३५	४३५
ड		
डिम्ब	२६	३०८
डिम्भ	२६	३१३
त		
तक्षक	५३	४५
तण्डक	५३	४५
तण्डुरीण	११८	८१
तण्डुल	१०२	६९०
तण्डुला	१०२	६९०
तण्डुलीय	१३०	२३०
तत	१५	१७३
ततस्	१५०	५७
तत्त्व	४३	५३५
तथा	१४८	३५
तद्दिनम्	१५०	६४
तनु	२३	२७०
तनूरुह	१३९	३५५
तन्त्र	३५	४३५
तन्त्री	३५	४३७
तन्त्री	३५	४३८
तपन	८०	४०६
तपस्	४७	५९३
तपस्क	८९	५१९
तपस्या	८९	५१९
तपस्विन्	८०	४०८
तपस्विनी	१२६	१८०
तपास्	४७	५९४
तपोधन	१२६	१७९
तपोधना	१२६	१७९
तमस्	४७	५९४
तमाल	१०२	६९०
तमालपत्र	१४४	४५
तमिस्र	९५	५९५
तमिस्रा	९५	५९५
तमोधन	८०	४०७
तमोनुद्	७७	३५९
तमोपह	१३९	३५४

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
तमोभिद्	७७	३५९	तालीसपत्र	१४४	४६	तुषार	९५	५९६
तरणि	६६	२१५	तावत्	१४८	३०	तूर्णी	१३	१४५
तरण्ड	६३	१८४	तिक्त	१५	१७३	तूल	४०	५०४
तरल	१०२	६८९	तिक्तपर्वन्	१२६	१८०	तूलिका	५३	४९
तरला	१०२	६८९	तिक्तशाक	११३	१५	तूवर	९५	५९७
तरस्	४७	५९४	तिक्ता	१५	१७४	तृट्	} २	१६
तरस्विन्	८०	४०८	तिक्तिड	६३	१८४	तृष्		
तरि	३५	४३८	तिक्तिडा	६३	१८४	तृणता	७१	२८१
तरीष	१०९	७७७	तिक्तिरि	९५	५९६	तृणशून्य	१३०	२३०
तरुण	६५	२१४	तिन्तिडी	६३	१८५	तेजस्	४७	५९५
तर्क	३	९	तिमिर	९५	५९५	तेमन	८०	४०८
तर्तरीक	११३	१४	तिरस्	१५०	५७	तेमनी	८०	४०८
तल	} ४०	५०१	तिर्यक्	१४७	२६	तैतिल	१०२	६९२
		५०२	तिलक	५३	४८	तैलपर्णा	११८	८२
तलिन	८०	४०६	तिष्य	३१	३६८	तोक	३	१०
तलिम	८७	४९५	तिष्या	३१	३६८	तोक्म	२८	३२८
तल्लुन	८०	४०७	तीक्ष्ण	१३	१४५	तोत्र	३६	४४१
तल्प	२५	२९८	तीक्ष्णगन्धा	१२४	१५७	तोदन	८०	४०९
तल्ल	४०	५०२	तीर	३६	४४१	तोयद	७७	३५९
तल्ली	४०	५०२	तीर्थ	१९	२१९	तोयधार	१३२	२६३
ताड	११	१२१	तीव्र	३६	४४०	त्याग	५	३२
ताडी	११	१२१	तीव्रा	३६	४४०	त्रपा	०५	२९९
ताण्डव	१०६	७३७	तु	१४६	१३	त्रपु	२५	२९९
तात	१५	१७३	तुङ्ग	५	३३	त्रयी	३१	३६६
तानित	७०	२८०	तुङ्गभद्र	१३२	२६१	त्राण	१३	१४४
ताप	२५	२९९	तुङ्गभद्रा	१३२	२६२	त्रास	४७	५९५
तापी	२५	२९९	तुङ्गी	५	३३	त्रिक	३	९
तामरस	१३८	३४२	तुङ्गीश	१०७	७५८	त्रिका	३	९
तामस	११०	७९१	तुण्डिकेरी	१३२	२६२	त्रिकूट	६१	१६०
तामसी	११०	७९१	तुथ	१९	२२०	त्रिगर्त	७०	२८०
ताम्बूल	१०२	६९०	तुथा	१९	२२१	त्रिगर्ता	७०	२८०
ताम्बूली	१०२	६९०	तुमुल	१०२	६९१	त्रिदिव	१०६	७३७
ताम्र	३५	४४०	तुम्बुरी	९५	५९६	त्रिदिवा	१०६	७३८
तार	} ३५	४३८	तुरग	५८	१२०	त्रिपुट	६२	१६१
		४३९	तुरगी	५८	१२१	त्रिपुटा	६२	१६१
तारक	५३	४७	तुरुष्क	५३	४८	त्रिवर्णक	११३	१४
तारा	३५	४३९	तुला	४००	५०४	त्रिशङ्कु	४३	४८
तारिष	१०९	७७७	तुलाकोटी	११७	६४	त्रिशिख	५८	१११
तार्क्ष्य	३१	३६७	तुलाधार	१३२	२६२	त्रिस्रोतस्	११०	७९१
ताल	४०	५०३	तुवरी	९५	५९६	त्रुटि	९	९२
तालपत्र	१३२	२६१	तुष	४५	५७५	त्रेता	१५	१७४
तालपत्री	१३२	२६२				त्रोटि	९	९२

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
त्र्यङ्गट	६१	१६०	दलामल	१३५	३०२	दीर्घायुस्	११०	७९२
त्वग्	१	७	दव	४३	५३६	दुःस्पर्श	१०७	७५८
त्वरित	७०	२७९	दशपुर	१३२	२६३	दुःस्थ	१९	२२१
त्वष्टृ	९	९२	दशमीस्थ	१२३	१३९	दुकूल	१०२	६९२
त्विट् (पू)	२	१७	दशा	४५	५६२	दुग्ध	२१	२४५
द			दस्यु	३१	३६९	दुग्धतालीय	१४३	४४
दंश	४५	५६१	दसनोच्छिष्ट	१४१	१४	दुन्दुभि	८६	४८५
दंशन	८१	४१०	दस्म	२८	३२९	दुरोदर	१३२	२६५
दंशित	७१	२८१	दस्त्र	३६	४४२	दुर्ग	५	३४
दक्ष	४६	५७६	दहन	८०	४०९	दुर्गति	७१	२८२
दक्षा	४६	५७६	दहर	९५	५९७	दुर्गा	५	३४
दक्षिण	६६	२१५	दाक्षायणी	११८	८२	दुर्जात	७१	२८२
दक्षिणा	६६	२१६	दाडिम	८७	४९५	दुर्द्धर	९५	६००
दण्ड	११	१२१	दाढा	१२	१३१	दुर्नामन्	८१	४११
दण्डधार	१३२	२६४	दात्यूह	१११	८०७	दुर्मुख	५८	१११
दण्डयात्रा	१३२	२६४	दान	२३	२७१	दुर्लभ	८६	४८५
दण्डयाम	१२९	२२३	दाय	३१	३६९	दुर्वर्ण	६६	२१७
दण्डार	९५	५९९	दायाद	७७	३६०	दुर्विध	७८	३७२
दण्डिन्	२३	२७०	दारक	५३	५०	दूष्य	३१	३७०
दधि	२१	२४४	दारद	७७	३६०	दृढ	१२	१३१
दन्त	१५	१७४	दार्वा	४३	५३७	दृग्	२	१६
दन्तशठ	११७	७१	दाव	४३	५३६	दृग्भू	२७	३१४
दन्ति	१६	१७५	दास	४७	५९५	दृषद्	२०	२२९
दन्तुर	९५	५९७	दासी	४७	५९६	दृष्टान्त	७१	२८३
दन्दशूक	११३	१५	दासेर	९५	६००	दृष्टि	९	९३
दम	२८	३२८	दासेरक	११३	१७	देव	४३	५३८
दमथ	७५	३४४	दिगम्बर	१३२	२६४	देवताड	११८	७५
दमन	८०	४०९	दिग्ध	२१	२४४	देववृक्ष	१३८	३३३
दम्भ	२६	३१३	दिर्ति	१६	१७५	देवन	८१	४११
दर	३६	४४१	दिव	४३	५३७	देवमणि	११८	८३
दरी	३६	४४२	दिवाकीर्ति	१२१	११४	देवसेना	१२६	१८१
दर्दर	९५	५९९	दिवाभीत	१२१	११३	देवी	४३	५३८
ददुर	९५	५९८	दिवौकस्	११०	७९१	देष्णु	१३	१४६
ददुरा	९५	५९९	दिव्य	३१	३७०	देहयात्रा	१३२	२६६
दर्ष	२५	३००	दिव्यचक्षुः	१३८	३४३	दैत्य	३१	३७१
दर्भ	२६	३१३	दिव्या	३१	३७०	दैत्या	३१	३७१
दर्वा	४३	५३७	दिष्ट	९	९३	दोगधृ	२१	२४५
दर्श	४५	५६०	दिष्टि	९	९३	दोषज्ञ	६१	१५०
दर्शक	५३	४९	दीपक	५३	५१	दोषा	१५०	५५
दर्शन	८१	४१०	दीप्त	१६	१७५	दोहद	७७	३६०
दल	४०	५०५	दीप्यक	५३	५१	दोहदलक्षण	१४५	५
दलादक	११३	१६	दीर्घाध्वग	११५	५१	दौर्वाण	६६	२१८

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
बुः (ष)	२	१२	धन्वन्	२३	२७२	धिष्य	३१	३७२
बुति	१६	१७६	धन्विन्	२३	२७२	धीदा	२०	२३०
बुम्न	२३	२७०	धमंन	८१	४१२	धीर	३६	४४५
बौः	२	१२	धमनी	८१	४१२	धुत	१६	१७७
द्रव	४३	५३५	धर	३६	४४२	धुन्धुमार	१३३	२६८
द्रवन्ती	७१	२८१	धरण	६६	२१८	धुरन्धर	१३३	२६९
द्रविण	२३	२७१			२१९	धू	२	१३
द्रव्य	३१	३६८	धरणी	६६	२१९	धूत	१६	१७७
द्रावक	५३	५०	धरा	३६	४४३	धूमकेतन	१४२	३१
द्राविड	६३	१८५	धराधर	१३२	२६६	धूमकेतु	१२१	११४
दुघण	६६	२१७	धरुण	६६	२१९	धूत	१६	१७८
दुण	१३	१४६	धर्म	२८	३३०	धूलीकदम्ब	१४३	४१
दुणी	१३	१४६			३३१	धृतराष्ट्र	१३३	२६९
दुत	१६	१७५	धर्मण	६६	२१९	धृतराष्ट्री	१३३	२७०
दुम	२८	३२९	धर्मराज	११६	५६	धृति	१६	१७८
दू	२	१३	धर्षण	६६	२२०	धेन	२३	२७४
द्राण	१३	१४७	धर्षणी	६६	२२०	धेनी	२३	२७४
द्रोणी	१३	१४७	धव	४३	५३९	धेनु	२३	२७५
द्रोहाट	६२	१६१	धवल	१०२	६९२	धेनुका	५३	५२
द्रन्द	४३	५३६	धवला	१०२	६९३	धेनुक	५३	५२
द्रापर	९५	६००	धातु	१६	१७६	धुव	४३	५३९
द्धार	३६	४४२	धातृ	१६	१७६			५४०
द्विक	३	१०	धात्री	३६	४४४	धुवा	४३	५४०
द्विज	८	७१	धाना	२३	२७४	ध्वज	८	७१
द्विजन्मन्	८१	४११	धान्य	३१	३७२	ध्वनिलाला	१३५	३०२
द्विजराज	११६	५६	धामन्	१३	२७३	ध्वाक्ष	४६	५७६
द्विजा	८	७१	धामार्गव	१३६	२७३	ध्वाक्षी	४६	५७७
द्विजाति	७१	२८२	धार	३६	४४३	•	न	
द्विजिह्व	१०६	४३८	धारण	६६	२२१	नकुल	१०२	६९३
द्वितीय	८९	५१९	धारणा	६६	२२१	नकुली	१०२	६९३
द्वितीया	८९	५१९	धारा	३६	४४४	नक्र	३६	४४६
द्वैमातुर	१३२	२६६	धाराङ्कुर	१३३	२६७	नक्षत्रनेमि	१४३	४३
ध			धाराङ्ग	५८	१२१	नख	४	२२
धन	२३	२७२	धाराट	६२	१६२	नग	४	२९
धनञ्जय	१३०	२३१	धाराधर	१३३	२६७	नगौकस्	१०९	७८७
धनद	७७	३६१	धारिणी	६६	२२०	नम्र	२३	२७५
धनिक	५३	५१	धार्तिराष्ट्र	१३६	२६८	नञ्	१४७	१६
धनिका	५३	५२	धावन	८१	४२३	नत	१६	१७९
धनु	२३	२७३	धिक्	१४७	१४	नद	२०	२३०
धनुस्	४७	५९६	धिषण	६६	२२१	नदीकान्त	१२१	११५
धनुस्	३१	३७१	धिषणा	६६	२२१	नदीकान्ता	१२१	११५
धन्य	३१	३७१				ननु	१४८	३८

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
ननुच	१५०	६१	नागपाश	१३७	३२६	निचुल	१०२	६९४
नन्दक	५३	५३	नागपुष्प	१२८	२१४	निज	८	७२
नन्दन	८१	४१३	नागर	९५	६०१	नितम्ब	८६	४७७
नन्दा	२०	२३०	नागवारिक	१४०	६	नित्य	३१	३७३
नन्दि	२०	२३१	नागाजना	१२६	१८१	निदाघ	२७	३२६
नन्दिघोष	१३८	३३३	नाढ्य	३१	३७३	निदान	८१	४१५
नन्दिन्	२३	२७५	नाडी	११	१२३	निदेश	१०	७६०
नन्यावर्त	१२१	११४	नाडीतरङ्ग	१४१	१२	निधन	८१	४१४
नमश्चमस	१४५	५६	नादेयी	८९	५२०	निधुवन	१२६	१८२
नमश्चर	१३३	२७०	नाना	१४८	३९	निन्दा	२०	२३१
नभस्	४७	५९७	नाभि	२७	३१४	निपाक	५३	५६
नभस	११०	७९२	नाभील	१०२	६९३	निभ	२७	३१५
नमुचि	६०	१३८	नाम	१४९	४६	निमित्त	७१	२८४
नय	३१	३७२	नायक	५३	५५	निमिष	१०९	७७९
नरङ्ग	५८	१२१	नारकीट	११७	६५	निमेष	१०९	७७९
नर	३६	४४५	नारङ्ग	५८	१२१	नियति	७१	२८७
		४४६	नाराच	६०	१३८	नियम	८७	४९६
नरक	५३	५३	नाराची	६०	१३८	नियामक	११३	१७
नरेन्द्र	९५	६०१	नारायण	११८	८३	निर	१४७	१४
नर्तक	५३	५३	नारायणी	११८	८४	निरसन	१२६	१८३
नर्तकी	५३	५४	नाल	४०	५०६	निरस्त	७१	२८४
नर्मठ	६६	१७८	नालिका	५३	५५	निराकृति	१२१	११७
नर्मदा	७७	३६२	नाली	४०	५०६	निरामय	१३०	२३१
नल	४०	५०५	नालीक	५३	५४	निरूपण	११८	८५
		५०६	नाश	४५	५६२	निरूह	१११	८०८
नलद	७७	३६१	नासा	४७	५९७	निर्ऋति	७१	२८७
नलदा	७७	३६१	नि	१४७	१४	निरोध	७८	३७४
नलिन	८१	४१४	निःश्रेणि	६६	२२३	निगुण्डी	६३	१८६
नलिनी	८१	४१४	निःश्रेयस	१३८	३४३	निग्रन्थ	७५	३४४
नली	४०	५०६	निःसरण	११८	८४	निर्जर	९५	६०२
नव	४३	५४१	निकर	९५	६०३	निर्जरा	९५	६०२
नवकालिका	१४०	६	निकष	१०९	७७८	निर्झर	९५	६०३
नवफलिका	१११	८०७	निकषा	१०९	७७८	निर्नर	६२	१६२
नवाह	१०९	७७८	निकाय	८९	५२०	निर्दट	१०७	७५९
नहुष	३	१०	निकार	९५	६०४	निर्देश	१२६	१८४
नाक	३	१०	निकुम्भ	८६	२८६	निर्मत्स्यन	१०२	६९५
नाकु	१०२	६९४	निकृत	७१	२८३	निर्मल	६६	२२२
नाकुली	५	३४	निकृति	७१	२८६	निर्माण	७१	८५३
नाग	३६	३६	निगम	८७	४९७	निर्मुक्त	५३	५६
नागदन्त	१२१	११६	निगरण	११८	८६	निर्याण	६६	२२२
नागदन्ती	१२१	११६	निग्रह	१११	८०८	निर्यातन	१२६	१८२

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
निर्वर	९५	६०३	नीरज	६०	१४५	पञ्चत्व	१०६	७४२
निर्वाण	६६	२२२	नील	४१	५०७	पञ्चदशी	१३७	३२८
निर्वाद	७७	२६२	नीलकण्ठ	११७	६९	पञ्चनख	११५	४५
निर्वासन	१२६	१८२	नीलङ्कु	५८	१२२	पञ्चम	८७	४९८
निर्वेश	१०७	७५९	नीलज्जसा	१३८	३४४	पञ्चमी	८७	४९९
निर्द्वैति	७१	२८६	नीलाम्बर	१३३	२७२	पञ्चाला	१०३	६९८
निर्द्व्यूह	१११	८०८	नीलिका	५३	५७	पटल	१०३	६९८
निलय	८९	५२१	नीली	४१	५०७	पटह	१११	८११
निवात	७१	२८५	नीवर	९५	६०४	पटु	९	९५
निवेश	१०७	७८०	नीवी	४३	५४१	पटोल	१०२	६९६
निशमन	१२६	१६३	नु	१४७	१६	पट्ट	९	९४
निक्षा	४५	५६३	नूनम्	१४९	४७	पट्टी	९	९४
निशाचर	१३३	२७०	नृति	१६	१७९	पण	१३	१४७
निशाचरी	१३३	२७१	नेत्र	३६	४४७	पण्ड	१२	१२४
निशान्त	७१	२८६	नेपथ्य	८९	५२१	पण्डा	१२	१२४
निशामन	१२६	१८३	नेम	२८	३३१	पाण्डित	७१	२८९
निशीथ	७५	३४४	नेमि	२८	३३१	पतङ्ग	५९	१२४
निश्चारक	११३	१८	नैगम	८७	४९७	पाताका	५४	५९
निषङ्ग	५८	१२२	नैपाली	१०२	६९६	पति	१६	१८०
निषध	७८	३७४	न्यक्	१	७	पति	१६	१८०
निषद्वर	१३३	२७१	न्यक्ष	४६	५७७	पत्र	३६	४४८
निषद्वरी	१३३	२७१	न्यग्रोध	७८	३७२	पत्राङ्ग	५९	१२५
निषाद	७७	३६२	न्यग्रोधी	७८	३७३	पत्रिन्	२४	२७८
निष्क	३	११	न्यङ्कु	३	१०	पत्रोर्ण	६६	२२६
निष्कल	१०२	६९५	न्युङ्ग	४	२३	पथ्य	३१	३७३
निष्कुट	६२	१६३	न्युङ्ग	४	२३	पथ्या	३१	३७३
निष्क्रम	८७	४९६	न्युब्ज	८	७२	पद	२०	२३२
निष्ठा	१०	१०८	न्यून	२३	२७६	पदार	९६	६०८
निष्पाव	१०६	७३९	प			पद्धति	७२	२९५
निसर्ग	५८	१२२	पक्ति	१६	१८०	पद्म	२८	३३२
निस्तरण	११८	८५	पक्र	४३	५४३	पद्मक	५४	५८
निस्तल	१०२	६९५	पक्ष	४६	५७७	पद्मलाञ्छन	१४२	३२
निस्तुषित	१२१	११७	पक्षक	५४	५९	पद्मलाञ्छना	१४३	३३
निर्लिख	१०७	७५९	पक्षचर	१३३	२७६	पद्मिनी	८१	४१८
निन्हव	१०६	७३८	पक्षति	७१	२९३	पद्य	३१	३७४
नीकाश	१०७	७६१	पक्षिणी	६६	२२६	पद्या	३१	३७४
नीच	७	५९	पक्षीश	१०७	७६३	पनस	११०	७९३
नीचैः	१५०	५८	पक्षमन्	२४	२७७	पन्नग	५९	१२३
नीड	१२	१२३	पङ्क	३	१२	पयस्	४७	५९८
नीति	१६	१७९	पङ्कार	९६	६०८	पयस्थ	९०	५२६
नीध्र	}	३६	पङ्क्ति	१६	१८०	पयस्या	९०	५२६
नीध्र			पञ्चगुप्त	१२१	१२३	पयस्विनी	१२६	१८९

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
पयोधर	१३३	२७७	पर्ण	१४	१४९	पाटली	}	१०३ ७०२
पर	}	३६ ४४७	पर्वरीण	११८	८७	पातली		
		४४८	पर्यङ्क	५४	५८	पाताल	१०३	७००
परञ्ज	६०	१४५	पर्यस्त	७१	२९२	पातुक	५४	६०
परपुष्ट	११७	६६	पर्याप्त	७१	२९०	पात्र	३६	४४९
परपुष्टा	११७	६६	पर्याप्ति	७१	२९१	पात्रटीर	१३३	२७७
परम	८७	४९९	पर्वत	७१	२९३	पाद	२०	२३३
परमम्	८७	४९९	पर्वन्	२३	२७६	पादचत्वर	१४४	४६
परम्पर	१३३	२७५	पल	४१	५०७	पादप	८५	४७४
परम्परा	१३३	२७५	पलघ	५९	१३५	पादपाशी	१३७	३२८
परवाणि	११९	८८	पलङ्कष	१३८	३३५	पानीय	९०	५२७
परा	१४९	५०	पलङ्कषा	१३८	३३५	पामर	९६	६११
पराक	५३	५७	पलल	१०३	६९९	पायस	११०	७९४
पराक्रम	१२९	२२४	पलाश	१०७	७६२	पार	३६	४४८
पराग	५९	१२४	पलित	७१	२८९	पारशव	१३७	३१९
पराभव	१३७	३१९	पल्लव	१०६	७४१	पारायण	११९	८८
परायण	११९	८८	पल्लवित	१२१	१२२	पारावत	१२२	१२६
परि	१४९	५१	पल्ली	४१	५०८	पारावती	१२२	१२६
परिकम्प	१२८	२१५	पवन	}	८१ ४१८	पारावार	१३३	२७८
परिकर	१३३	२७४	पञ्चन			पारिजात	१२१	१२५
परिगत	१२१	१२२	पवित्र	९६	६०९	पारिभद्र	१३३	२७९
परिग्रह	१३९	३५६	पवित्रा	९६	६०९	पारी	३६	४४८
परिध	५९	१३४	पशु	४५	५६३	पारुष्य	}	९० ५२७
परिधोष	१३८	३३४	पशुपति	१२१	१२४			
परिधात	१२१	१२४	पश्चात्	१४८	३१	पार्थिव	१०६	७४३
परिधाय	१३०	२३२	पांशुचामर	१४४	४७	पार्थिवी	१०६	७४३
परिधि	७८	३७५	पांशुल	१०३	७०२	पार्पर	९६	६१०
परिह्व	१३७	३१९	पांशुला	१०३	७०२	पार्वती	७२	२९८
परिभाषण	१४१	१६	पाक	३	१२	पार्श्व	४३	५४३
परिबर्ह	१३९	३५७	पाकल	}	१०३ ६९९ ७००	पार्णि	१४	१५०
परिमल	१३५	३०३				पालङ्क	५४	६२
परिवर्त	१२१	१२३	पाचल	१०३	६९९	पालि	४१	५०८
परिवाद	१२३	१४६	पाञ्चजन्य	१३०	२३३	पावक	५४	६२
परिवाप	१२८	२१५	पाञ्चाली	१०३	६९९	पावन	८१	४१९
परिवाह	१३९	३५७	पाटक	५४	६१	पावनी	८१	४१९
परिवेश	१३७	३२७	पाटल	१०३	७०१	पाश	४५	५६३
परिवेष	१३८	३३४	पाटला	१०३	७०१	पाशुपत	१२१	१२५
परिव्याध	१२४	१५८	पाटीर	९६	६११	पिङ्ग	५	३७
परिसर	१३३	२७६	पाठीन	८१	४१९	पिङ्गल	१०३	७०४
परीरण	११८	८६	पाण्डु	१२	१२४	पिङ्गला	१०३	७०४
परीष्टि	६२	१६४	पाण्डुकम्बल	१४४	५३	पिङ्गा	५	३६
परेत	१६	१८४	पाण्डुर	९६	६१२	पिङ्गाश	१०८	७६३

शब्दाः	पृ०	श्लो०
पिङ्गाशी	१०८	७६३
पिङ्गी	५	३६
पिचण्ड	६४	१८७
पिचुल	१०३	७०६
पिचट	६२	१६५
पिच्छ	७	६४
पिच्छा	७	६४
पिच्छिल	१०३	७०६
पिच्छिला	१०३	७०७
पिञ्ज	८	७४
पिञ्जर	९६	६१३
		६१४
पिञ्जल	१०३	७०६
पिञ्जा	८	७३
पिटक	५४	६५
पिठर	९६	६१३
पिण्ड	१२	१२४
		१ ५
पिण्डपुष्प	१२८	२१६
पिण्डार	९६	६१२
पिण्डित	७२	२९८
पिण्डिल	१०३	७०७
पिण्डी	१२	१२५
पिण्डीतक	११३	२०
पिण्याक	५४	६६
पितामह	१४०	३५८
पित्तल	१०३	७०५
पित्तला	१०३	७०५
पित्सत्	१६	१८१
पिनाक	५४	६३
पिपतिषत्	१६	१८१
पिप्पल	१०३	७०३
पिप्पलक	११३	१९
पिप्पली	१०३	७०३
पित्तल	४०	४९७
पिशित	७२	२९८
पिशिता	७२	२९९
पिशुन	८१	४२०
		४२१
पिशुना	८१	४२१
पिष्टक	५४	६५
पीठमर्द	१२३	१४७

शब्दाः	पृ०	श्लो०
पीडा	१२	१२६
पीडित	७२	२९९
पीत	१६	१८१
पीतकावेर	१४४	४८
पीतचन्दन	१४३	३३
पीतन	८१	४२१
		४२२
पीतसार	१३३	२७९
पीता	१६	१८२
पीताम्बर	१३३	२७९
पीति	१६	१८२
पीथ	१९	२२१
पीयूष	१०९	७८०
पीलु	४१	५०९
पीलुपर्णी	११९	८९
पीवर	९६	६१४
पुक्कस	११०	७९५
पुक्कसी	११०	७९५
पुह	४	२३
पुङ्गव	१०६	७४३
पुटग्रीव	१३७	३२०
पुटमेद	१२३	१४८
पुटित	७२	२९९
पुण्डरीक	११३	२०
		२१
पुण्डू	३६	४५१
पुण्डू	३६	४५१
पुण्य	३१	३७५
पुण्यजन	१२६	१८९
पुत्रक	५४	६९
पुत्रिका	५४	६९
पुद्गल	१०३	७०८
पुनर्	१४९	५३
पुनर्वसु	१३९	३४४
पुन्नाग	५९	१२७
पुर	३६	४५०
		४५१
पुरण	६६	२२७
पुरतम्	१५१	६७
पुरस्	१५०	५८
पुरस्कृत	१२२	१२७
पुरस्तात्	१५०	६२

शब्दाः	पृ०	श्लो०
पुरा	१४९	५२
पुराण	६६	२२७
पुरु	३६	४५२
पुरुष	१०९	७८१
पुरोडाश	१३७	३२९
पुल	४१	५०१
पुलक	५४	६६
पुलाक	५४	६७
पुष्कर	९६	६१४
पुष्करिणी	११९	८९
पुष्कल	१०३	७०८
पुष्कलक	११३	२२
पुष्टि	९	९६
पुष्प	२५	३००
पुष्पक	५४	६८
पुष्पदन्त	१२२	१२७
पुष्पकल	१३५	३०३
पुष्प्य	३१	३६८
पुस्त	१६	१८२
पूग	५	३७
पूज्य	३१	३७५
पूतना	८१	७२२
पूतिकाष्ठ	११७	७२
पूत्यण्ड	६४	१८८
पूर	२	१३
पूर	३६	४५२
पूरणी	६६	२२८
पूर्ण	१४	१५०
पूर्णक	५४४	७०
पूर्णपात्र	१३३	२८०
पूर्णनक	११	२२
पूर्णिका	५४	७०
पूत	१६	१८३
पूर्व	४३	५४४
पूर्वयुग्	१५१	६७
पूतना	८१	४२२
पृथग्जन	१२६	१९०
पृथिवीपति	१४२	२३
पृथु	१९	२२२
पृथुक	५४	७०
पृदाङ्ग	५४	७१
पृषत्	१६	१८३

शः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
त	१६	१८३	प्रजनन	१२६	१८४	प्रत्युष	१०९	७७९
शङ्गिन्	७२	३००	प्रजा	८	७३	प्रथम	८७	४९८
क	१२७	१९०	प्रजापति	१२१	१२०	प्रदर	९६	६०७
५५	७१	१०९	प्रज्ञ	८	७९	प्रदेश	१०७	७६१
५५	७१		प्रज्ञा	८	७९	प्रदोष	१०९	७७९
३१	३७६		प्रज्ञान	८१	४१७	प्रधन	८१	४१५
३१	३७६		प्रणय	८९	५२२	प्रधान	८१	४१६
१०३	७०९		प्रणाध्य	८९	५२३	प्रधूपिता	१२१	११९
४५	५६४		प्रणिधान	१२६	१८५	प्रपञ्च	६०	१३८
गल	१३५	३०४	प्रणिधि	७८	३७४	प्रपात	७१	२९२
१६	१८४		प्रणिहित	१२१	११८	प्रभव	१०६	७३९
३६	४५३		प्रणीत	७१	२९०	प्रभाव	१०६	७४१
३६	४५३		प्रतति	७२	२९५	प्रभूत	७१	२८८
१०९	७८१		प्रतल	१०२	६९७	प्रमथ	७५	३४५
१३०	२३३		प्रताप	८५	४७४	प्रमथा	७५	३४५
१३९	३४५		प्रति	१४८	३०	प्रमद	७७	३६२
१३९	३४५		प्रतिकृति	१२१	१२१	प्रमदा	७७	३६२
९०	५२८		प्रतिकृष्ट	११७	६५	प्रमाण	६६	२२५
४६	५८०		प्रतिक्षिप्त	१२१	११९	प्रमीत	७१	२३२
१	९		प्रतिग्रह	१३९	३५५	प्रमुख	५८	११२
प्रकर	९६	६०६	प्रतिघ	५९	१३५	प्रयाग	५९	१२५
प्रकरी	९६	६०६	प्रतिपत्ति	१२१	१२१	प्रयोग	५९	१२६
प्रकाण्ड	६३	१८७	प्रतिपद्	७७	३६४	प्रयोजन	१२६	१८५
प्रकार	९६	६०८	प्रतिपन्न	१२६	१८६	प्ररूढ	६४	१९५
प्रकाश	१०७	७६१	प्रतिपादन	१४२	३२	प्रलय	८९	५२४
प्रकीर्णक	११३	१९	प्रतिपादन	१४२	३२	प्रलम्ब	८६	४७८
प्रकृत	७२	२९७	प्रतिभय	१३०	२३२	प्रवचन	१२६	१८५
प्रकृति	७२	२९४	प्रतिम	८८	५००	प्रवचनीय	१४४	४४
प्रकोष्ठ	६३	१७८	प्रतिमा	८८	५००	प्रवण	६६	२२४
प्रक्रम	८७	४९८	प्रतिमान	१२६	१८८	प्रवह	१११	८१०
प्रक्रिया	९०	५२७	प्रतिगन्	१२६	१८७	प्रवारण	११८	८६
प्रखर	९५	६०५	प्रतिश्रय	१३०	२३२	प्रवाल	१०२	६९७
प्रगाढ	६४	१९५	प्रतिसर	१३३	२७३	प्रवाह	१११	८१०
प्रग्रह	१११	८०८	प्रतिसृष्ट	११७	६६	प्रविदारण	१४१	१५
प्रग्राह	१११	८११	प्रतिष्कषा	१३७	३२७	प्रवृत्ति	७२	२९६
प्रघण	६६	२२४	प्रतिष्ठा	६३	१७९	प्रवेणी	६६	२२७
प्रचण्ड	६३	१८६	प्रतीक	५४	५८	प्रव्रजिता	१२१	१२०
प्रचित	७२	२९३	प्रतीकार	१३३	२७२	प्रष्ट	१०	१०९
प्रचेतस्	११०	७९३	प्रतीक्ष्य	८९	५२४	प्रष्टा	१०	१०९
प्रचलाक	११३	१८	प्रतीत	७१	२८८	प्रसन्न	८१	४१७
प्रचलाकिन	१२६	१८९	प्रतीहार	१३३	२७२	प्रसन्ना	८१	४१७
			प्रत्यय	८९	५२२	प्रसर	९६	६०७
			प्रत्युद्गमनीय	१४५	६			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
प्रसव	१०६	७४०	प्रेमन्	२४	२७८	बन्धुर	९६	६१६
प्रसव्य	८९	५२४	प्रेष	४६	५७९	बन्धुरा	९६	६१६
प्रसाद	७७	३६३	प्रोक्षण	६७	२२८	बन्धूक	५५	७२
प्रसाधन	१२६	१८८	प्रोक्षित	७२	३०१	बन्धूर	९६	६१५
प्रसाधनी	१२६	१८८	प्रोत	१६	१८४	बन्धु	३६	४५३
प्रसिद्ध	७८	३७४	प्रोथ	१९	२२२	बकर	९६	६१७
प्रसू	४७	५९८	प्रोषित	७२	३००	बर्कराट	११७	६७
प्रसूत	७१	२८८	प्रौह	४९	६१२	बर्वटी	६२	१६५
प्रसूति	७२	२९४	प्लक्ष	४६	६७९	बर्वर	९६	६१७
प्रसून	८१	४१६	प्लव	४३	५४१	बर्वरा	९६	६१७
प्रसृत	७१	२९१	}	५४३		बर्वरी	९६	६१६
प्रसृता	७१	२९२		५८	१२३	बर्वरीक	११३	२४
प्रसेक	५३	५७	प्लवङ्गम	१२९	२२४	वर्ह	४९	६१३
प्रसेव	१०६	७४१	प्लुत	१६	१८३	बर्हिस्	४७	५९८
प्रस्तर	९६	६०७	फ			बल	४१	५१२
प्रस्थ	१९	२२१	फटा	९	९६	बलदेव	१३७	३२१
प्रस्फोटन	१२६	१८६	फर्फरीक	११३	२३	बलदेवा	१३७	३२१
प्रह्लाद	७७	३६३	फल	४१	५१०	बलभद्र	१३४	२८०
प्रहत	७१	२८९	फलि	४१	५११	बलभद्रा	१३४	२८१
प्रहसन	१२६	१८७	फली	४१	५११	बला	४१	५१३
प्राक्	१४७	१८	फलोदय	१३०	२३४	बलाहक	११३	२३
प्राण	१४	१४९	फल्गु	५	३७	बलि	४१	५१३
प्राणक	५४	६०	फाणि	१४	१५०	बल्लव	१०६	७४८
प्रादुस्	१५०	५८	फाल	४१	५११	बल्य	३१	३७६
प्राध्व	४३	५४४	फाल्गुन	८१	४२१	बहु	४९	६१३
प्राध्वम्	१४९	४७	फाल्गुनी	८२	४२१	बहुक	५५	७२
प्रान्तर	९६	६१०	फेनिल	१०३	७०९	बहुफल	१३५	३०४
प्रासरूप	१२८	२१५	फेरव	१०६	७४४	बहुफला	१३५	३०४
प्राप्ति	१६	१८१	ब			बहुरूप	१२८	२१६
प्रायः	३१	३७४	बक	३	१२	बहुल	१०३	७१०
प्रार्थना	८१	४२०	बकेरुका	११३	२४	बहुला	१०३	७१०
प्रार्थित	७२	२९७	बटर	९६	६१५	बाढ	१२	१३१
प्रालम्ब	८६	४७८	बत	१४८	३१	बाण	१४	१५१
प्रासाद	७७	३६४	बदर	९७	६१९	बादर	९६	६१८
प्रिय	३१	३७५	बदरा	९६	६१८	बाधा	२१	२४६
प्रियक	५४	६४	बदरी	९६	६१८	बान्धव	१०६	७४४
प्रियङ्गु	५९	१२६	बद्धशिख	११५	४५	बारकीर	१३४	२८२
प्रियंवद	१२३	१४७	बद्धशिखा	११५	४५	बार्बट	६२	१६५
प्रीति	१६	१८२	बन्ध	२१	२४५	बार्बटीर	१३४	२८२
प्रेक्षा	४६	५७९	बन्धक	५५	७३	बाल	४१	५१४
प्रेक्षा	४	२४	बन्धकी	५५	७३	बालक	५५	७४
प्रेत	१६	१८४	बन्धु	२१	२४६	बाला	४१	५१४

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
वालिका	५५	७३	भद्रा	३७	४५५	भाल	४१	५१६
वालिश	१०८	७६४	भन्द	२०	२३३	भालाङ्क	५५	७५
वाली	४१	५१५	भय	३१	३७६	भाव	४३	५४५
बाष्प	२५	३०१	भयानक	११३	२५	भावना	८२	४२५
बाहुज	६०	१४६	भर	३७	४५६	भावाट	६२	१६७
बिडाल	१०४	७११	भरत	७२	३०१	भावित	७२	३०२
बिन्दु	२०	२३७	भरण	६७	२२८	भास	४७	५९८
बिन्दुतन्त्र	१३४	२८३	भरणी	६७	२२९	भासन्त	७२	३०३
बिम्ब	२६	३०९	भरद्वाज	११६	५७	भास्कर	९७	६१९
बिल	४१	५१५	भरु	३७	४५६	भास्वत्	१६	१८६
विलेशय	१३०	२३४	भर्तु	१६	१८५	भिक्षा	४६	५८०
बीज	८	७४	भर्मन्	२४	२८०	भित्ति	१६	१८६
बीभत्स	११०	७९४	भल्ल	४१	५१५	भिन्न	२४	२८०
बुद्ध	२१	२४६	भल्ली	४१	५१६	भीत	१६	१८६
बुध	२१	२४६	भव	४३	५४५	भीति	१६	१८६
बुध्न	२४	२७९	भवन	८२	४२४	भीम	२८	३३४
बृहत्तिका	११४	३६	भव्य	३१	३७७	भीरु	३७	४५७
बृहती	७४	३२५	भव्या	३१	३७८	भीषण	६७	५२९
बोधि	२१	२४७	भसद्	२०	२३३			५३०
ब्रह्मन्	२४	२७९	भस्मक	५५	७४	भीष्म	२८	३३५
ब्रह्मण्य	९०	५३३	भस्मतूल	१३५	३०४	भुज	८	७५
ब्रह्मपुत्र	१३४	२८१	भा	२	१०	भुजङ्ग	५९	१२७
ब्रह्मवन्द्य	१२४	१५९	भाः	३	१७	भुजिष्य	९०	५२९
ब्राह्मण	६७	२३६	भाकूट	६२	१६६	भुजिष्या	९०	५२९
ब्राह्मणी	६७	२३६	भाकूट	५	४०	भुवन	८२	४२५
ब्राह्मी	२८	३३२	भाग	१३०	२३४	भुवन्यु	९०	५२९
भ	२	१०	भागधेय	२३५	२३५	भू	२	१०
भक्त	१६	१८५	भाग्य	३१	३७८	भूक	३	१३
भक्ति	१६	१८५	भाण्ड	१२	१२६	भूकेश	१०८	७६४
भग	५	३८	भालु	२४	२८०	भूकेशी	१०८	७६४
भङ्ग	५	३९	भाम	२८	३३४	भूजम्बू	८६	४७९
भङ्गा	५	३९	भार	३७	४५६	भूत	१६	१८६
भङ्गि	५	३९	भारत	७२	३०२	भूतवृक्ष	१३८	३३६
भङ्गुर	९७	६१९	भारती	७२	३०२	भूतात्मन्	८२	४२५
भट	९	९६	भारद्वाज	११६	५७	भूति	१७	१८७
भट्टारक	११३	२६	भारद्वाजी	११६	५७	भूतीक	५५	७६
भट्टिनी	८२	४२४	भार्गव	१०६	७४४	भृष्टश्	४५	५६५
भण्डन	८२	४२४	भार्गवी	१०६	७४५	भृष्टत्	१७	१८७
भद्र	३७	४५४	भार्याट	६२	१६६	भूमि	२	१०
	४५५		भार्याटिक	११३	२६		२८	३३५
भद्रकाली	१३५	३०५	भार्यारु	९७	६२०	भूमिका	५५	७७
						भूमिज	६०	१४६

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
भूमिजा	६०	१४६	मणि	१४	१५२	मन्द	२०	२३५
भूरि	३७	४५७	मणिच्छिद्रा	१३४	२८५	मन्दर	९७	६२२
भूस्पृश	४५	५६५	मणिमाला	१३६	३०८	मन्दार	९७	६२५
भृगु	५	४१	मण्ड	१२	१२७	मन्दिर	९७	६२४
भृङ्ग	५	४०	मण्डन	८२	४२६	मन्मथ	७५	३४५
भृङ्गराज	११६	५८			४२७	मन्यु	३२	३७९
भृङ्गार	९७	६२०	मण्डल	१०४	७११	मय	३१	३७८
भृङ्गारी	९७	६२०	मण्डा	१२	१२८	मयु	३२	३७९
भृति	१७	१८८	मण्डूक	५५	७९	मयूख	५८	११२
भृशम्	१४९	४८	मण्डूकपर्ण	१४१	१७	मयूर	९७	६२८
भृष्टि	९	९६	मण्डूकपर्णी	१४१	१८	मयूरक	११४	२७
भेक	३	१३	मण्डूकी	५५	७९	मरीचि	६०	१३९
भेद	२०	२३४	मण्डोदक	११४	२८	मरु	३७	४५८
भेरुण्ड	६४	१८८	मत	१७	१८८	मरुत	१७	१८९
भेरुण्डा	६४	१८८	मति	१७	१८९	मरुवक	११४	२७
भेल	४१	५१६	मत्कुण	६७	२३०	मर्कट	६२	१६७
भैरव	१०६	७४५	मत्तवारण	१४१	१६	मर्कटी	६२	१६८
भोग	५	४१	मत्सर	९७	६२१	मर्जू	८	७५
भोगवती	१२२	१२८	मत्सरा	९७	६२१	मर्मर	९७	६२७
भोगिन्	२४	२८०	मथित	७२	३०३	मर्मरी	९७	६२७
भौम	२८	३३५	मद	२०	२३४	मर्यादा	७७	३६४
भ्रम	२८	३३३	मदकल	१३६	३०६	मल	४१	५१७
भ्रमणी	६७	५२९	मदन	८२	४२५	मलय	९०	५३०
भ्रमरक	११३	२५	मदनशलाका	१४५	१	मलया	९०	५३०
भ्रातृव्य	९०	५२८	मदी	२०	२३४	मलिन	८२	४२६
भ्रान्ति	१६	१८६	मधु	२१	२४७	मलिनमुख	१४१	१०
भ्रामक	५५	७५			२४८	मलिनी	८२	४२६
भ्रामर	९७	६१९	मधुक	५५	७८	मलिम्बुव	११६	५३
भ्रूण	१४	१५१	मधुर	९७	६२२	मलीमस	१३९	३४५
म					६२३	मल्ल	४१	५१७
म	२	११	मधुरसा	१३९	३४६	मल्लनाग	११६	५१
मकर	९७	६२१	मधुरा	९७	६२३	मल्लिक	५५	७९
मकुर	९७	६३१	मधुसूदन	१४३	३४	मल्लिका	५५	७९
मकुष्ठ	६३	१७९	मध्य	३१	३७८	मशक	५५	७८
मकुष्ठु	१५०	५६	मध्यम	८८	५००	मसुर	९७	६२६
मङ्गल	१०४	७१३	मध्यमा	८८	५०१	मसुरा	९७	६२६
मङ्गला	१०४	७१३	मनाक्	१४७	२५	मसूर	९७	६२६
मङ्गल्य	९०	५३०	मन्तु	१७	१९०	मसुरा	९७	६२६
मङ्गल्या	९०	५३१	मन्त्र	३७	४५७	मसृण	६७	२३१
मङ्गरी	९७	६२८	मन्त्रचूर्णल	१४४	५४	मसृणा	६७	२३१
मञ्जुल	१०४	७१२	मन्थ	१९	२२२	मह	४९	६१३
		७१३	मन्थर	९७	६२५	महत	१७	१८९

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
महती	७२	३०४	मातुलपुत्रक	१४५	२	मिष	४६	५८१
महस्	४७	५९९	मातुलानी	१२७	१९१	मिसि	४७	५९९
महाकाल	१३६	३०५	मातृ	१७	१८९	मिहिर	९७	६३०
महाघोष	१३८	३३६				मीन	२४	२८२
महाघोषा	१३८	३३७	मातृका	५५	८०	मीनाम्रीण	११९	९०
महाधन	१२७	१९१	मात्र	३७	४५९	मुकुन्द	७७	३६५
महानाद	१२३	१४८	मात्रा	३७	४५९	मुकुर	९७	६३१
महानील	१३६	३०६	माधव	१०६	७४५	मुक्ता	१७	१९१
महापद्म	१२९	२२४	माधवी	१०६	७४६	मुक्ताफल	१३६	३०८
महाबल	१३६	३०७	मान	२४	२८१	मुक्ति	१७	१९१
महाबला	१३६	३०७	मानस	११०	७९५	मुख	४	२४
महामात्र	१३४	२८५	मामक	५५	८१	मुख	२१	२४९
महामुनि	१२७	१९१	माय	३२	३८०	मुचुकुन्द	१२३	१४९
महामूल्य	१३०	२३६	माया	३२	३७९	मुण्ड	१२	१२८
महारजन	१४३	३४	मार	३७	४५८	मुण्डन	८२	४२९
महारस	१३९	३४६	मारिष	१०९	७८२	मुण्डित	७२	३०५
महार्घ	५९	१३५	मारिषा	१०९	७८३	मुदिर	९७	६३१
महालय	१३०	२३५	मारी	३७	४५८	मुद्गर	९७	६३०
महावीर	१३४	२८४	मारीच	६०	१३९	मुनि	२४	२८२
महाशङ्ख	११५	४६	मारुण्ड	६४	१८९	मुनिभेषज	१४१	१४
महासहा	१४०	३५८	मार्ग	५	४२	मुसुर	९७	६३२
महासेन	१२७	१९१	मार्गण	६७	२३१	मुशली	१०४	७१५
महिला	१०४	७१४	मार्जन	८२	४२७	मुष्क	३	१३
महिषी	१०९	७८२	मार्जना	८२	४२७	मुसल	१०४	७१५
मही	४९	६१४	मार्जार	९७	६२९	मुहिर	९७	६३०
महेन्द्र	९७	६२८	मार्जालीय	१३०	२३६	मुहूर्त	७२	३०५
महोदय	१३०	२३५	मार्तण्ड	६४	१८९	मूक	३	१४
		२३६	माल	४२	५१७	मूढ	१२	१३२
महौषध	१२४	१५८				मूर्छित	७२	३०६
मा	२	११	मालती	७२	३०४	मूर्ति	१७	१९१
मास्	२	१७	माला	४१	५१८	मूर्धाभिषिक्त	१४२	२३
माष	४६	५८१	मालिका	५५	८०	मूल	४१	५१८
माकन्द	७७	३६५	मालिनी	८२	४२८	मूल्य	३२	३८०
माकन्दी	७७	३६५	मालु	४१	५१८	मृग	५	४३
मागध	७८	३७५	मालुधान	१२७	१९२	मृगयु	९०	५३२
मागधी	७८	३७६	मालुधानी	१२७	१९०	मृगाक्षी	१०९	७८३
माचल	१०४	७१४	माल्य	३२	३७९	मृगी	५	४३
माठर	९७	६२९	मिति	१७	१९०	मृत	१७	१९२
माढि	१२	१३२	मित्र	३७	४६०	मृत्युफल	१३६	३०९
माणवक	११४	२८	मिथस्	१५०	५८	मृत्युफली	१३६	३०९
मातङ्ग	५९	१२८	मिथुन	८२	४२८	मृत्युवन्धन	१४३	३४
मातुल	१०४	७१४	मिद्ध	२१	२४८	मृत्सा	४८	५९९

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
मृत्स्ना	२४	२८२	यमक	५५	८३	रङ्ग	६	४६
मृदङ्ग	५९	१२८	यमन	८२	४२९	रङ्गमाता	१२२	१२९
मृदु	२०	२३६	यमस्वसा	१३९	३४७	रजक	५६	८५
मृष्टक	११४	२९	ययु	३२	३८०	रजत	७२	३०६
मेखला	१०४	७१६	यव	४४	५४७	रजनी	८२	४३२
मेघ	६	५४	यवफल	१३६	३०९	रजस्	४८	६०
मेघनाद	१२३	१४९	यष्टि	१०	९७	रजस्वल	१३६	३१०
मेघपुष्प	१२९	२१७	याजक	५५	८३	रजस्वला	१३६	३१०
मेचक	५५	८२	यातयाम	१२९	२२५	रञ्जन	८२	४३१
मेघ	२१	२४९	यात्रा	३७	४६१	रञ्जनी	८२	४३१
मेघा	२१	२४९	यादसाम्पति	१४२	२४	रण	१४	१५३
मेनाद	७७	३६६	यान	२४	२८३	रण्डा	१२	१२८
मेला	४१	५१९	यापन	८२	४३०	रतनारीच	१४१	१३
मेष	४६	५८१	याम	२८	३३६	रतार्थिक	११४	२९
मेहन	८२	४२९	याम्य	३२	३८१	रति	१७	१९४
मैथुन	८२	४२९	याव	४४	५४७	रत्न	२४	२८३
मोक्ष	४६	५८२	यावत्	१४८	३०	रथ	१९	२२४
मोघ	६	५५	यावन	८२	४३०	रथकार	१३४	२८६
मोघा	६	५५	युक्ति	१७	१९३	रथाङ्ग	५९	१२९
मोच	७	५९	युग	५	४४	रथ्य	३२	३८२
मोचक	५५	८२	युत	१७	१९२	रथ्या	३२	३८३
मोचा	७	५९	युतक	५५	८४	रद	२०	२३६
मोचाट	६२	१७०	यूथ	१९	२२३	रन्ध्र	३५	४३४
मोण	१४	१५२	यूथी	१९	२२३	रभस	११०	७९५
मोदक	५५	८३	योग	५	४४	रम	२८	३३७
मोरट	६२	१६९	योग्य	३२	३८१	रमण	६७	२३२
मोरटा	६२	१७०	योग्या	३२	३८२	रमति	७३	३०७
मोह	४९	६१४	योजन	८२	४३०	रमित	७३	३०७
मौलि	४१	५२०	योजनगन्धा	१४२	२६	रमा	२८	३३७
म्लिष्ट	१०	९७	योनि	२४	२८३	रम्भ	२७	३१५
म्लेच्छ	७	६५	यौवनलक्षण	१४५	५	रम्भा	२७	३१५
य			र			रम्य	३२	३८२
यक्ष	४६	५८२	रक्त	१७	१९३	रम्या	३२	३८२
यज्ञ	८	८०	रक्तप	८५	४७५	रत्नक	५६	८५
यतस्	१५०	५६	रक्तपा	८५	४७५	रश्मि	२८	३३७
यति	१७	१९२	रक्तपाद	१२३	१४५	रस	४८	६००
यथा	१४८	३६	रक्तेणु	११९	९०	रसन	८२	४३१
यद्वत्	१४८	३२	रक्ताक्ष	१०९	७८३	रसा	४८	६००
यन्तृ	१७	१९२	रक्ताङ्ग	५९	१२८	रसायन	१२७	१९३
यन्त्र	३७	४६०	रक्ताङ्गा	५९	१२९	रसाल	१०४	७१६
यन्त्रण	६७	२३२	रक्षा	४६	५८२	रसाला	१०४	७१७
यम	२८	३३६	रङ्ग	३	१४	रसिका	५६	८५

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
रसित	७३	३०७	रुजा	८	७५	रौरव	१०६	७४७
रहस्	४८	६००	रुदथ	७६	३४६	रौहिणेय	१३०	२३७
रहस्य	९०	५३२	रुधिर	९८	६३२	ल		
रहस्या	९०	५३२	रुमा	२८	३३९	लक्ष	४६	५८३
रा	२	१२	रु	३७	४६१	लक्षण	६७	२३४
राका	३	१४	रुक्ष	४६	५८३			२३५
राग	६	४६	रूप	२५	३०१	लक्ष्मण	६७	२३५
रागचूर्ण	११९	९१	रूपक	५६	८९	लक्ष्मणा	६७	३३५
रागसूत्र	१३४	२८६	रूप्य	३२	३८३	लक्ष्मन्	२४	२८५
रागिन्	२४	२८४	रेक	३	१५	लक्ष्मी	२८	३३९
राघव	१०६	७४६	रेखा	४	२५	लक्ष्मीपति	१२२	१२९
राजजम्बू	१२९	२१९	रेचनी	८२	४३३	लक्ष्मीपुत्र	१३४	२८७
राजन्	२४	२८३	रेणु	१४	१५३	लग्न	२४	२८५
राजराज	११६	५८	रेणुका	५६	८९	लघिष्ठ	६३	१८०
राजवृक्ष	१३८	३३७	रेत्र	३७	४६१	लघु	६	५५
राजहंस	१३९	३४७	रेप	२५	३०२	लघ्वी	४४	५४९
राजादन	१२७	१९४	रेफ	२६	३०५	लङ्का	३	१६
राजिका	५६	८७	रेवट	६२	१७१	लङ्ग	६	४७
राजा	८	७५	रेवती	७३	३०८	लङ्गन	८२	४३४
राजीव	१०६	७४७	रेवा	४४	५४७	लज्ज	८	७६
राठा	१२	१३२	रेरिहाण	११९	९१	लट्वा	४४	५४९
रात्रक	५६	८६	रै	२	१२	लता	१७	१९५
राध	२१	२४९	रैवत	७३	३०८	लतामर्कटक	१४५	२
राधन	८२	४३२	रोक	३	१५	लभ्य	३२	३८
राधरङ्ग	११४	३०			१६	लम्पाक	५६	९०
राधा	२१	२४९	रोचन	८२	४३३	लम्बकर्ण	११९	९१
राम	२८	३३७	रोचना	८२	४३४	लम्बोदर	१३४	२८७
		३३८	रोचमान	१२७	१९४	लय	३२	३८४
रामा	२८	३३८	रोदन	८२	४३३	ललना	८२	४३६
रामिल	१०४	७१७	रोदस्	११०	७९६	ललाम	८२	४३५
राशि	४५	५६५	रोदसी	११०	७९६	ललामन्		
राष्ट्र	३७	४६१	रोध्र	३७	४६२	लव	४४	५४८
रास	४८	६०३	रोप	२५	३०२	लवण	६७	२३४
रासेरस	१३९	३४८	रोमहर्षण	१४१	१८	लवणा	६७	२३४
रास्ना	२४	२८४	रोषण	६७	२३३	लाञ्जल	१०४	७१८
रिष्ट	१०	९८	रोहिणी	६७	२३३	लाञ्जलिन्	८२	४३६
रीति	१७	१९४	रोहित	७३	३०९	लाञ्जली	१०४	७१८
रुक्म	२८	३३९	रोहिताश्व	१३७	३२१	लाङ्गूल	१०४	७१७
रुक्			रोहिन्	२४	२८५	लाज	८	७६
रुच्	१	७	रोहिष	१०९	७८४	लाजाः	८	५६
रुचक	५६	८७	रौद्र	३७	४६२	लाञ्छन	८२	४३६
रुचि	७	५९	रौद्री	३७	४६२	लाट	१०	९८

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
लालस	१११	७९६	वर्वथ	} ७६	३४६	वराटक	११४	३२
लालाटिक	११४	३०	वञ्चथ			वरारोह	१४०	३५९
लासक	५६	९०	वट	१०	९८	वरारोहा	१४०	३५९
लिङ्ग	६	४७	वडवा	१०६	७४८	वराह	१११	८११
लिस	१७	१९५	वणिज्	८	७७	वरिष्ठ	६३	१८०
लीला	४२	५२०	वण्टाल	१०४	७१९	वरी	३७	४६३
लुब्ध	२१	२५०	वण्ठ	१०	११०	वरीयस्	११०	७९७
लता	१७	१९६	वत्स	४८	६०२	वरुण	६७	२३५
लूनक	५६	९०	वदान्य	९०	५३४	वरुथ	७६	३४६
लेख	४	२५	वध	२१	२५०	वचस्	४८	६०३
लेखन	८२	४३६	वधू	२२	२५१	वर्जन	८३	४३९
लेखनिक	११४	३१	वन	२४	२८६	वर्ण	} १४	१५३
लेखा	४	२५	वनज	६०	१४८	वर्णक		
लेप	२५	३०२	वनजा	६१	१४८	वर्णविलोडक	१४५	३
लोक	३	१६	वनश्चन्	८३	४४०	वर्णाट	६२	१७२
लोचक	५६	९०	वनस्पति	१२२	१३०	वर्णिन्	२४	२८७
लोमश	१०८	७६४	वनित	७३	३११	वर्तिक	५६	९२
लोमशा	१०८	७६५	वनिता	७३	३१२	वर्तनी	८३	४४०
लोल	४२	५२१	वपन	८३	४४०	वर्तरुक	११४	३२
लोला	४२	५२१	वपा	२६	३०३	वर्ति	१७	१९६
लोह	४९	६१४	वपुस्	४८	६०४	वर्त्मन्	२४	२८७
लोहल	१०४	७१८	वप्र	३७	४६४	वर्धन	८३	४३९
लोहित	७३	३१०	वमथु	७६	३४८	वर्धनी	८३	४३९
लौहित्य	९०	५३३	वमन	८३	४३८	वर्धमान	१२७	१९५
			वमि	२९	३४०	वर्धित	७३	३११
व			वयस्	४८	६०३	वर्ध	३७	४६५
व	२	१५	वयस्थ	७६	३४७	वर्ष	४६	५८३
वंश	४५	५६७	वयस्था	७६	३४७	वर्षा	४६	५८४
वक्तव्य	९०	५३४	वर	} ३७	४६२	वर्षाभू	८६	४८७
वक्र	३७	४६४				वर्षमन्	२४	२८६
वक्रनक्र	१३४	२८८	वरचन्दन	१४३	३५	वलज	६०	१४७
वक्त्र	३७	४६४	वरटा	६२	१७२	वलजा	६०	१४७
वक्त्र	३	१७	वरण	६७	२३५	वलय	९०	५३५
वज्र	} ६	४८	वरण्ड	६४	१८९	वल्क	३	१६
			वरण्डक	११४	३३	वल्गु	६	४९
वज्रा	६	४८	वरण्डा	६४	१९०	वल्मीक	५६	९३
वच	७	६०	वरत्रा	९८	६३४	वल्लभ	८६	४८६
वचा	७	६०	वरद	७७	३६६	वल्लर	९८	६३३
वज्र	३७	४६५	वरदा	७७	३६६	वल्ली	४२	५२१
वज्रा	३७	४६५	वरवर्णिनी	१४३	३५	वल्लर	९८	६३३
वञ्चक	५६	९२	वराक	५६	९२	वशा	४५	५६६
वञ्जुल	१०४	७१९	वराज्ञ	५९	१२९			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
वशा	४५	५६६	वायसी	११०	७९८	विकृति	७४	३२२
वाशिर	९८	६३४	वायुफल	१३६	३१०	विक्रम	८८	५०३
वसति	७३	३१२	वार	३७	४६६	विक्रिन्न	८३	४४४
वसन	८३	४३९			४६७	विगत	७३	३१८
वसन्तदूत	१४२	२४	वारण	६७	२३५	विगूढ	६४	१९६
वसन्तदूती	१४२	२५			२३६	विग्रह	१११	८१३
वसु	४८	६०३	वारबाण	११९	९२	विग्रकारिन्	१२७	१९९
		६०४	वाराही	१११	८१२	विचकिल	१३६	३११
वसुक	५६	९३	वारि	३७	४६७	विच्छित्ति	७४	३२३
		९४	वारी	३८	४६७	विच्छिन्न	८३	४४५
वस्त्र	२४	२८६	वास्णी	६७	२३७	विजय	९०	५३५
वस्त्रौकसारा	१४४	४८	वास्ण्ड	६४	१९०	विजया	९०	५३६
वह	४९	६१५			१९१	विजात	७४	३२२
वहति	७३	३१३	वारूढ	६४	१९५	विजाता	७४	३२२
वहतु	७३	३१३	वार्त	१७	१९८	विज्ञान	८३	४४३
वा	२	१४७	वार्ता	१७	१९७	विट्	२	१६
	१५	१९	वार्दर	९८	६३६	विट	१०	९९
वागर	९८	६३५	वार्धक	५६	९६	विटप	८५	४७५
वाग्मिन्	२४	२८९	वार्धिक	५६	९५	विटङ्ग	५९	१३०
वान्	१	७	वालुक	५६	९६	वितण्डा	६४	१९१
वाग			वालुका	५६	९७	वितर्क	५६	९७
वाज	८	७७	वालेय	९०	५३५	वितान	८३	४४२
		७८	वास	४८	६०५	वितुन्नक	११४	३४
वाजिन्	२४	२८९	वासन्त	७३	३१५	वित्त	१७	१९९
वाट	१०	९९	वासन्ती	७३	३१५	विति	१७	१९९
वाटी	१०	९९	वासर	९८	६३६	विदथ	७६	३४८
वाडव	१०६	७४९	वासा	४८	६०५	विदा	२०	२३७
वाणि	१४	१५५	वासित	७३	३१५	विदार	९८	६३९
वाणिनी	८३	४४२	वासिता	७३	३१६	विदारण	११९	९२
वातकेली	१३६	३११	वासुरा	९८	६३७	विदारी	९८	६३९
वातखुडा	११८	७५	वास्तु	१७	१९९	विदित	७३	३१७
वातरायण	१४१	१९	वाह	४९	६१५	विदुर	९८	६३८
वातरूष	१३८	३३७	वाहस	११०	७९८	विदूषक	११४	३४
वातूल	१०४	७२०	वाहा	४९	६१५	विदेह	१११	८१२
वान	२४	२८८	वाहिनी	८३	४४१	विद्ध	२२	२५२
वानप्रस्थ	१२२	१४०	वाहिक	५६	९५	विद्रव	१०६	७४९
वाम	२९	३४०	वाह्यीक	५६	९६	विद्रुम	८८	५०३
वामन	८३	४४१	वि	१४७	२०	विद्वस्	४८	६०५
वामा	२९	३४०	विकट	६२	१७२	विधा	२२	२५२
वामिल	१०४	७२०	विकार	९८	६३८	विधातृ	७४	३२४
वामी	२९	३४१	विकाश	१०८	७६७	विधान	८३	४४६
वायस	११०	७९७	विकृत	७३	३१९	विधि	२२	२५२

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
विधु	२२	२५३	विलोमी	८८	५०३	विष्णुपद	१२३	१५०
विधुत	७३	३१९	विवध	७८	३७७	विष्णुपदी	१२३	१५०
विधुर	९८	६४०	विवर्त	७४	३२२	विष्वक्सेन	१२७	१९७
विधुरा	९८	६४०	विवश	१०८	७६६	विष्वक्सेन	१४५	७
विनत	७४	३२०	विवस्वत्	७३	३१७	प्रिया	१२७	१९७
विनता	७४	३२०	विविक्त	७३	३१८	विष्वक्सेना	१२७	१९७
विनय	९०	५३७	विवेक	५७	९८	विसर	९८	६४०
विनया	९०	५३७	विशद	७७	३६७	विसर्ग	५९	१३०
विनायक	११४	३३०	विशल्या	९०	५३८	विस्तर	९८	६३७
विनिपात	१२२	१३०	विशाख	५८	११३	विस्मय	९०	५३७
विनीत	७३	३१९	विशाखा	५८	११३	विस्मापना	१२७	१९६
विनेतृ	७४	३२४	विशारद	१२३	१५०	विस्मम	८७	४८८
विन्ध्य	३२	३८४	विशालाक्ष	१३८	३३८	विहस्त	७४	३२१
विन्ध्या	३२	३८५	विशिख	५८	११२	विहनन	१२७	१९८
विन्न	२४	२८९	विशिखा	५८	११२	विहायस्	११०	७९९
विपणि	६७	२३८	विशेष	१०९	७८५	विहार	९८	६३८
विपत्ति	७४	३२३	विशेषक	११४	३५	विहित	७३	३१६
विपन्न	८३	४४७	विश्रब्ध	७८	३७७	विहेठन	१२७	१९६
विपाक	५६	९७	विश्राणन	१२७	१९७	वीक्ष्य	३२	३८५
विपाश	१०८	७६७	विश्रुत	७३	३१७	वीक्ष्वा	४	२६
विपाशा	१०८	७६७	विदलेष	१०९	७८४	वीचि	७	६०
विपुल	१०४	७२०	विद्व	४४	५५०	वीणा	१४	१५५
विपुला	१०४	७२१	विद्वकहु	१३४	२८९	वीत	१७	२००
विप्रतिसार	१४४	४९	विद्वकर्मन्	१२७	१९८	वीति	१८	२००
विप्रलाप	१२९	२१७	विद्वप्सन्	८३	४४७	वीतिहोत्र	१३४	२९१
विबुध	७८	३७६	विद्वम्भर	१३४	२८८	वीथी	१९	३२४
विभव	१०६	७५०	विद्वम्भरा	१३४	२८९	वीर	३८	४६९
विभाकर	१३४	२८९	विद्वस्त	७४	३२१	वीरभद्र	१३४	२९०
विभाव	१०६	७५०	विद्वस्तां	७४	३२१	वीरतर	१३४	२९०
विभावसु	१३९	३४९	विद्व्वा	४४	५५०	वीरवृक्ष	१३८	३३८
विभु	२७	३१५	विद्व्वावसु	१३९	३४८	वीरा	३८	४६९
विभ्रम	८८	५०३	विष	४६	५८४	वीरुध	२२	२५३
विमल	१०४	७२१	विषघ्न	८३	४४४	वीर्य	३२	३८५
विमान	८३	४४३	विषघ्ना	८३	४४४	वीरध	७८	३७७
विरूढ	६४	१९६	विषय	९०	५३६	वृकधूप	१२९	२१८
विरोचन	१२७	१९५	विषयिन्	८३	४४८	वृक्षादन	१२७	२००
विलम्ब	८३	४४३	विषा	४६	५८४	वृक्षादनी	१२७	२००
विलास	११०	७९९	विषाण	६७	२३७	वृजिन	८३	४४९
विलासिन्	८३	४४७	विषाणी	६७	२३८	वृति	१८	२०२
विलीन	८३	४४४	विष्कम्भ	८६	४८७	वृत्त	१८	२०१
विलेपनी	१२७	१९९	विष्टर	९८	६३७	वृत्ताम्त	७४	३२४
विलोम	८८	५०३	विष्टि	१०	१०१			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
वृत्ति	१८	२०२	वैतरणी	११९	९३	शक्र	३	१७
वृत्र	३८	४७१	वैतानिक	११४	३६	शकल	१०४	७२१
वृथा	१४८	३६	वैदेहिक	११४	३७	शकुन	८४	४५२
वृद्ध	२२	२५४	वैदेही	१११	८१३	शकुनि	८४	४५२
वृद्धि	२२	२५४	वैनतेय	१३०	२३७	शकुन्त	७४	३२६
वृन्त	१८	२०२	वैनाशिक	११४	३७	शकुलादनी	१४३	३६
वृन्दारक	११४	३५	वैरोचन	११४	३७	शक्ति	१८	२०३
वृश्चिक	५७	९९	वैशाख	५८	११३	शक्र	३८	४७२
वृष	४६	५८४	वोढा	१२	१३	शङ्का	३	१७
वृषन्	२४	२८९	व्यक्त	१७	१९७	शङ्कु	३	१८
वृषपर्वन्	१२७	२०१	व्यग्र	३७	४६६	शङ्ख	४	२६
वृषभ	८७	४८९	व्यङ्ग	६	४९	शङ्खक	५७	१००
वृषल	१०४	७२१	व्यञ्जन	८३	४३८	शची	७	६१
वृषा	४७	५८६	व्यतिकर	१३४	२८८	शठ	११	११०
वृषाकपायी	१४४	४४	व्यतीपात	१२२	१२९	शणीर	९८	६४३
वृषाकपि	१२९	२१८	व्यलीक	५६	९४	शण्ड	१२	१३३
वृषाङ्क	५७	९८	व्यवहार	१३४	२८७	शतघ्नी	८४	१३३
वृषी	४६	५८५	व्यवहारिका	१४०	७	शतपत्र	१३४	२९१
वृष्णि	१४	१५६	व्यवाय	९०	५३३			२९२
बृहन्नल	१३६	३११	व्यसन	८३	४३७	शतपर्विका	१४०	८
बेकट	६२	१७३	व्याघात	७३	३१४	शतहृदा	१२४	१५१
बेग	६	४९	व्याघ्र	३८	४६८	शतानीक	११४	३८
बेणी	१४	१५६	व्याघ्रनख	११५	४६	शत्रि	३८	४७३
बेणु	१४	१५६	व्याघ्री	३८	४६८	शनैः	१५०	५९
बेदना	८४	४५०	व्याज	८	७८	शपथ	७६	३४९
बेदि	२०	२३७	व्याड	१२	१२९	शफ	२६	३०५
बेधस्	४८	६०५	व्याध	२२	२५१	शबर	९८	६४१
बेर	३८	४७१	व्याप्ति	१७	१९८	शब्द	२०	२३८
बेरट	६२	१७३	व्यायत	७३	३१४	शम्	१४७	२१
		१७४	व्यायाम	८८	५०१	शमथ	७६	३४८
बेला	४२	५२२	व्याल	४२	५२२	शमथु	७६	३४९
बेल्लित	७४	३२५	व्यास	४८	६०४	शयथ	७६	३४९
बेश	४५	५६७	व्युत्थान	८३	४४८	शमन	८४	४५१
बेदय	३२	३८६	व्युष्ट	१०	१००	शमी	२९	३४१
बेदया	३२	३८६	व्युष्टि	१०	१००	शम्पाक	५७	१००
बेष्टन	८३	४५०	व्यूढ	१२	१३२	शम्पाक	५७	१००
बेष्टित	७४	३२६	व्यूह	४९	६१५	शम्ब	२६	३०९
बै	१४७	२०	व्रज	८	७७	शम्बर	९८	६४१
वैकुण्ठ	६३	१८१	व्रतति	७३	३१३	शम्बरी	९८	६४२
वैजयन्त	१२२	१३१	व्रीहिराजिक	१४०	८	शम्बल	१०४	७२२
वैजयन्ती	१२२	१३१	श			शम्बूक	५७	१०१
वैजिक	५७	९९	शंस	४८	६०६	शम्भु	२७	३१६

[illegible][illegible][illegible]

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
शूक	४	२०	श्रमणा	६७	२३९	षष्ठी	११	१११
शूकक	५७	१०३	श्रवण	६७	२३९	षाण्डव	१०७	७५१
शूका	४	२१	श्राण	१४	१५८	स		
शून्य	३२	३८७	श्राणा	१४	१५८	संज्ञा	८	८०
शून्या	३२	३८८	श्राद्ध	२२	२५५	संयमन	१२८	२०५
शूर	३८	४७६	श्राम	२९	३४३	संयमनी	१२८	२०५
शूल	४२	५२६	श्रावण	६७	२४०	संरूढ	६४	१९७
शूला	४२	५२६	श्रावणा	६७	२४०	संरोध	७८	३७८
शृगाल	१०५	७२५	श्री	२	१३	संवदन	१२८	२०६
शृगालजम्बू	१४३	४४२	श्रीकण्ठ	६३	१८१	संवदन	७४	३२८
शृगालिका	११४	३९	श्रीपति	७४	३२६	संवर्त	१२८	२०७
शृगाली	१०५	७२५	श्रीपर्ण	६८	२४१	संवाहन	७५	३३३
शृङ्खल	१०५	७२५	श्रीपर्णी	६८	२४१	संवित्ति	२१	२३९
शृङ्ग	६	५०	श्रीमत्	१८	२०५	संविद्	१०८	७६८
		५१	श्रीवास	११०	७९९	संवेश	८४	४५८
शृङ्गाटक	११४	३९	श्रुत	१८	२०७	संन्यान	११९	९५
शृङ्गार	९९	६५०	श्रुति	१८	२०७	संसरण	७८	३७९
शृङ्गारिन्	८४	४५५	श्रुतिकट	११७	६८	संसिद्धि	६३	१७५
शृङ्गी	६	५१	श्रेणी	१४	१५७	संस्पृष्ट	९९	६५२
शेष	४७	५८६	श्रेयस्	४८	६०६	संस्कार	७४	३२८
शेषा	४७	५८७	श्रेयसी	११०	८००	संस्कृत	९९	६८१
शैल	४२	५२७	श्रेष्ठ	११	१११	संस्तर	९९	५४२
शैलाट	६२	१७४	श्लाघा	६	५६	संस्थाय	१९	२२५
शैलष	१०९	७८६	श्लेष्मघना	१२७	२०२	संस्था	८४	४५९
शैलेय	९१	५४०	श्लेष्मघनी	८४	४५५	संस्थान	७४	३२८
		५४१	श्लेष्मघना	४	२१	संहत	१०९	७८६
शोण	१४	१५७	श्लोक	९०	५३९	संहर्ष	७४	३३०
शोफ	२६	३०६	श्वशुर्य	१३९	३४९	संहिता	१३८	३३९
शोभन	८४	४५६	श्वःश्रेयस	८४	४५१	सकटाक्ष	११६	५८
शोष	४७	५८७	श्वसन	१८	२०८	सकृत्	११६	५८
शौक	४	२१	श्वेत	१२७	२०२	सकृत्प्रज	९९	६५३
शौण्ड	१२	१३०	श्वेतधामन्	१४३	३८	सङ्कारी	९९	६५३
शौण्डी	१२	१३०	श्वेतवाहन	१८	२०९	सङ्कीर्ण	९९	६५३
शौर्य	३२	३८८	श्वेता	१२	१३०	सङ्कुल	३२	३८९
शौष्कल	१०५	७२६	ष	७६	३५०	सङ्ख्य	३२	३९९
श्याम	२९	३४१	षड्	७६	३५०	सङ्ख्या	७४	३२७
		३४२	षड्ग्रन्थ	१२	१३०	सङ्ख्यावत्	९९	६५२
श्यामल	१०४	७२३	षण्ड	१२	१३३	सङ्ग्रह	१११	८१४
श्यामा	२९	३४२	षण्डाली	१०५	७२६			
श्येन	२५	२९१	षण्ड	१२	१३३			
श्रद्धा	२२	२५५	षष्ठिहायन	१४३	३८			
श्रमण	६७	२३८						

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
सङ्घाटिका	१५०	४०	समय	९१	४४१	सम्मति	७४	३३२
सङ्घात	७४	३२९	समया	१५०	६५	सम्मूर्च्छन	१२७	२०३
साचिव	१०७	७५२	समर्थ	७६	३५०	सर	३८	४७६
सज्ज	८	७८	समयादा	१२४	१५१	सरक	५७	१०५
सज्जन	८४	४६०	समाघात	१२२	१३२	सरणि	६८	२४१
सज्जना	८४	४६०	समादान	१२८	२०५	सरण्ड	६४	१९२
सज्ज	८	७९	समाधि	७८	३७८	सरल	१०५	७२७
सटा	१०	१०१	समान	८४	४५८	सरस्वत्	७४	३२७
सत्	२	१०	समापन	१२७	२०२	सरस्वती	१२२	१३४
सती	१८	२०९	समापन्न	१२८	२०६	सरोजिनी	१२८	२०८
सत्तम	८८	५०४	समाप्ति	७४	३२९	सर्ग	६	५२
सत्य	३२	३८९	समायोग	११६	५२	सर्जु	८	७९
सत्त्व	४४	५५३	समास	११०	८००	सर्वग	५९	१३१
सत्र	३८	४७७	समाहार	१३५	२९३	सर्वज्ञ	६१	१५०
सदन	८४	४५६	समाहित	१२२	१३३	सर्वतोभद्र	१४४	४९
सदागति	१२२	१३४	समाह्वय	१३०	२३९	सर्वतोभद्रा	१४४	५०
सदादान	१२८	२०४	सामिति	७४	३३२	सर्वतोमुख	१४१	११
सदाफल	१३६	३१२	समीक्षा	१०९	७८६	सर्वरस	१३९	३५०
सदृश	१०८	७६८	समीढ	६४	१९७	सर्वसह	१४०	३५९
सदेश	१०८	७६७	समीरण	११९	९४	सर्वसहा	१४०	३५९
सनातन	१२७	२०३	समुच्छ्रय	१३०	२३८	सवन	८४	४५६
सनाभि	८७	४८९	समुत्थान	१२८	२०७	सव्य	३२	३८८
सन्तति	७४	३३१	समुदय	१३०	२३८	सस्यक	५७	१०५
सन्तान	८४	४५९	समुदाय	१३०	२३८	सह	४९	६१६
सन्तानिका	११५	४०	समुद्रनवनीत	१४५	७		१५०	६०
सन्धा	२२	२५६	समुद्रार	१३५	२९३	सहचर	१३४	२९२
सन्धान	८४	४६१	समुद्रत	१२२	१३३	सहज	६१	१४
सन्धि	२२	२५७	समुन्नद	१२४	१५९	सहदेव	१३७	३२२
सन्धिनी	८४	४६१	समुद्धरण	१४१	२०	सहदेवा	१३७	३२२
सन्धिला	१०५	७२८	समूढ	६४	१९६	सहदेवी	१३७	३२३
सन्ध्या	३२	३९९	सम्पद्	२१	२४०	सहस्र	४८	६०७
सन्नति	७४	३३२	सम्पराय	१३०	२३८		१५०	५९
सन्नद	७८	३७८	सम्पर्क	५७	१०६	सहस्रपाद	१४२	२५
सन्नय	९१	५४३	सम्प्रयोग	११६	५२	सहस्रवेधिन	१४३	३९
सन्निधि	७८	३७९	सम्प्रयोगिन्	१२८	२०७	सहास्	४९	६१६
सपिण्ड	६४	१९३	सम्प्रहार	१३४	२९२	सहा	३२	३८८
सप्तला	१०५	७२७	सम्बाध	७८	३७८	साक्षात्	१४८	३३
सप्तार्चिस्	११०	८०१	सम्भव	१०७	७५१	साति	१८	२०९
समा	२७	३१७	सम्भार	९९	६५२	सादिन्	२५	२९३
सम्	१४७	२१	सम्भेद	७७	३६८	साधन	८४	४६२
सम	२९	३४४	सम्भोग	५९	१३१	साधिष्ठ	६३	१८१
समभिहार	१४४	५०	सम्भ्रम	८८	५०४	साधीयस्	११०	८०१

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
सेतु	१९	२१३	स्थिति	१८	२१०	स्वैर	३९	४८२
सेनानी	८५	४६५	स्थिर	३८	४७९	ह		
सेनापति	१२२	१३६	स्थिरद्रष्ट	१३५	२९५	ह	१४७	२२
सेवक	५७	१०८	स्थिरा	३८	४७९	हंस	४८	६०७
सेवन	८५	४६५	स्थूणा	१४	१५८	हम्	१४७	२४
सेव्य	३२	४०१	स्थूल	४२	५२८	हठ	११	१११
सैकतिक	११५	४१	स्थूलोच्चय	१३०	२३९	हताश	१०८	७६९
		४२	स्थेय	३२	४००	हनु	२५	२९५
सैन्धव	१०७	७५३	स्नान	२५	२९२	हन्त	१४८	३३
सैन्य	३२	४०१	स्नानचि-	१४५	३	हर	३९	४८२
सैरन्ध्री	९९	६५६	किरसक		४	हरण	६८	२४५
सोढु	१२	१३३	स्नेह	४९	६१८	हरि	३९	४८२
सोम	२९	३४५	स्पर्श	४५	५६८	हरिचन्दन	१४३	३९
सोमवलक	११५	४२	स्पर्शन	८४	४२७	हरिण	६८	२४६
सौकर्य	९१	५४३	स्पश	४५	५६८	हरिणी	६८	२४६
सौगन्धिक	११५	४३	स्फार	३८	४७९	हरित	१९	२१४
सौदामिनी	१२८	२१२	स्फुट	१०	१०१	हरिताल	१३६	३१४
सौम्य	३३	४०१	स्फुटि	१०	१०२	हरिताली	१३६	३१४
सौम्या	३३	४०२	स्म	१४७	२२	हरिवाहन	१४३	४०
सौरभ्य	९१	५४४	स्मृति	१९	२१३	हरेणु	६८	२४७
सौवर्चल	१३६	३१२	स्यन्दन	८४	४५८	हर्मट	६३	१७५
सौवीर	९९	६५७	स्यमीक	५७	१०४	हर्मित	७५	३३७
स्कन्ध	२२	२५६	स्यमीका	५७	१०४	हर्षण	६८	२४७
स्वलित	७४	३२८	सुवन्ती	७१	२८१	हर्षयितु	१२८	२१२
स्तनन	८४	४५७	सुव	४४	५५४	हलाहल	१३६	३१३
स्तनयितु	१२८	२०८	सुवा	४४	५५४	हलिन्	२५	२९५
स्तम्ब	२६	३०९	सू	२	१४	हव	४४	५५४
स्तम्भ	२७	३१७	स्रोतस्	४८	६०७	हविस्	४८	६०९
स्तिमित	७५	३३३	स्व	२	१५	हसन	८५	४६६
स्तोक	४	२२	स्वज	८	७९	हसनी	८५	४६६
स्तोम	२७	३१८	स्वप्न	२५	२९२	हसन्ती	७५	३३७
स्त्यान	२५	२८३	स्वभू	२७	३१७	हस्त	१९	२१३
स्थपति	७४	३३०	स्वर्	२	१५	हस्तिकर्ण	११९	९६
स्थाणु	१४	१५८	स्वर	३८	४७७	हस्तिनी	८५	४६६
स्थान	२५	२९२	स्वरु	३८	४७७	हस्तिमल्ल	१३६	३१३
स्थाने	१४८	३९	स्वास्त	१४८	३३	हा	१४७	२३
स्थापन	८४	४६१	स्वस्तिक	५७	१०४	हायन	८५	४६७
स्थापित	७५	३३३	स्वादु	२१	२४०	हार	३९	४८४
स्थाल	४२	५२८	स्वाप	२६	३०४	हारक	५७	१०९
स्थाली	४२	५२८	स्वामिन्	२५	२९४	हारिकण्ठ	११७	७३
स्थासक	५७	१०६	स्वित्	१४७	२१	हारीत	७५	३३८
स्थित	१८	२१०	स्वेद	२१	२४१	हार्य	३३	४०२

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
हाल	४२	५२८	हिरुक	१४७	२७	हेति	१९	२१५
हाला	४२	५२९	ही	१४७	२३	हेमपुष्प	१२९	२१८
हि	१४७	२३	हीही	१५०	६१	हेमपुष्पक	१४०	१०
हिंसा	४८	६०९	हीन	२३	२७६	हेमपुष्पिका	१४०	१०
हिंस	३९	४८४	हीर	३९	४८५	हेमल	१०५	७२९
हिंसा	३९	४८४	हीरा	३९	४८५	हेरम्ब	८६	४७९
हिङ्गुनिर्यास	१४५	५७	हुडक्क	५७	१०९	हेरुक	५७	११०
हिण्डन	८५	४६७	हुताश	१०८	७६९	हेला	४२	५२९
हित	१९	२१४	हुम्	१४७	२४	हेलि	४२	५२९
हिम	२९	३४६	हृच्छय	९१	५४५	है	१४६	९
हिमज	६१	१४९	हृदय	९१	५४६	हैमवती	१२२	१३६
हिमजा	६१	१४९	हृद्य	३३	४०२	हो	१४६	१०
हिमाराति	१२२	१३६	हृद्या	३३	४०३	होम	२९	३४७
हिरण	६८	२४८	हृद्या	३३	४०३	होमि	३९	४८५
हिरण्मय	१३१	२४०	हृषित	१०	१०३	होरा	१४६	१०
हिरण्य	६८	२४८	हृष्ट	७५	३३८	हौ	१४६	१०
हिरण्यरेतस्	९१	५४४	हृष्ट	१०	१०३	हृस्व	४२	५३२
	१४५	५७	हे	१४६	९	हादिनी	८५	४६७

सर्वविधपुस्तकप्राप्तिस्थानम्--

जयकृष्णदास हरिदास गुप्तः—

चौखम्बा संस्कृत सीरिज आफिस,

विद्याविलास प्रेस, गोपालमन्दिर के उत्तर फाटक, बनारस सिटी ।

॥ श्रीः ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहस्य शुद्धिपत्रकम् ।

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
ध्यात्वाऽर्हतः	ध्यात्वाऽर्हतः	१	१
फिटे	किटे	२	३
शुक्लं	शुक्लं	४	२०
शोके भिषव	शोकेऽभिषव	४	२०
दुर्गो	दुर्गः	४	३४
याच्चायां	याच्चायां	५	४३
यागो	योगो	५	४४
पूजाविधा	पूजाविधौ	६	५३
श्लाघोऽपास्ती०	श्लाघोपास्ती०	६	५६
गुच्छं	गुच्छे	७	६४
खटस्तृणे	खटस्तृणे	९	८७
चाटुश्चाटु	चटुश्चाटु	९	९०
ज्येष्ठाभे	ज्येष्ठा भे	१०	१०८
कर्णामयेऽध्वनौ	कर्णामये ध्वनौ	११	११४
स्तगिरे	स्तगरे	१२	१२५
जलेर्मा	जलेर्भी	१२	१२९
कीर्णक्षिप्ते	कीर्णः क्षिप्त	१३	१३७
प्रथम	प्रमथ	१३	१३९
हुणाः	हुणः	१३	१४६
त्रेतायुगे	त्रेता युगे	१५	१७४
समतेऽर्चिते	संमतेऽर्चिते	१७	१९९
शान्तोदान्ते	शान्तो दान्ते	१८	२०३
योर्मुक्ता स्फो०	योर्मुक्तास्फो०	१८	२०७
न्हिषु	न्हिषु	२०	२३३
स्वेदो घर्मे	स्वेदो घर्मे	२१	२४१
स्याद्वाघस्तल्लिप्सयोः	गाघः स्यात्स्ताघलिप्सयोः	२१	२४३
मेघः क्रतौ	मेघः क्रतौ	२१	२४९
गोपीवेद्यविशेषयोः	गोपीवेध्यविशेषयोः	२१	२५०
वधो	वधो	२१	२५०

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
दैवयोनौ	देवयोनौ	२२	२५८
उष्माणस्तु	ऊष्माणस्तु	२२	२६२
सङ्गतः	सङ्गतः	२४	२८०
पुत्रे नुजे	पुत्रेऽनुजे	२५	२९४
स्त्रपुसीसक	स्त्रपु सीसक	२५	२९९
कुम्भ्यु०	कुम्भ्यु०	२६	३११
ग्रावपवरके	ऽगनावपवरके	२६	३१२
चेध्मसमि०	चेध्मं समि०	२७	३१८
कृमिः कृमि	कृमिः क्रिमि	२७	३२२
वांन्तेनले	वांन्तेऽनले	२९	३४०
तु सारे	तुषारे	२९	३४६
स्यामि	स्वामि	२९	३४७
सम्प्रार्थे	शालिनि (पाठभेदः)	२९	३४७
केरणां	करणां	२९	३५०
दोसर	दासेर	३०	३६०
शुभवं	शुभवे	३१	३७०
स्यान्नैयमादिषु	स्यान्नैगमादिषु	३१	३७२
याम्या याच्यां	याम्याऽवाच्यां	३२	३९१
शूद्रासूनातुक्तद	शूद्रासूनातुक्तद	३३	४०८
मृद्भ्राण्डे	मृद्भाण्डे	३३	४०९
चक्रस्त्वम्ले	चुकस्त्वम्ले	३५	४३२
भ्रति	श्रुति	३५	४३६
हरित	हस्ति	३७	४५५
विघ्नं	विघ्ने	३७	४५८
महे स्वरा	महेस्वरा	३७	४६६
कृष्णत्रिवृत्तीन्द्रो	कृष्णत्रिवृत्तीन्द्रो	३९	४९१
च विभेषजे	चव्यभेषजे, चविभेषजे	४०	४९४
गोकलने	गोकलले	४०	४९९
पल्लिश्च	पल्ली च	४१	५०८
फलि तु	फालं तु	४१	५११
मल्लं	मल्लो	४१	५१५
तेजनीपृक्कयोरपि	तेजनीस्पृक्कयोरपि	४३	५३८
प्रहे	प्रहे	४३	५४४

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
पुण्डरीकद्रुमे	पुण्डरीकद्रुमे	४४	५५१
खुवा खुचि	खुवः खुचि (पाठान्तरम्)	४४	५५४
जनस्पृहोयते	जनस्पृहायते	४५	५६६
बोलो लोप्रे	बोले लोप्रे	४५	५६८
प्रेषः	प्रेषः	४६	५७९
रदात्रे	रदोऽत्र	४७	५८८
कारुः	कासूः	४७	५९१
स्तम्बगुलच्छयोः	स्तम्बगुलुच्छयोः	४७	५९१
मिथपि चैवपि	क्षिप्यपि चैव्यपि	४७	५९६
रासक्रीडासु	रासः क्रीडासु	४८	६०२
सहो हेमन्तमासयोः	सहा हेमन्तमासयोः	४८	६०७
गव्हरे	गह्वरे	४९	६१२
कर्णिका	कणिका	५१	१९
यातना नदी	यातना नदी	५१	२०
क्रमेदय	क्रमेदय	५१	२३
ककन्दरे	कुकुन्दरे	५१	२७
देवज्ञे	दैवज्ञे	५२	३४
जारतो	जारजो (इत्यपि पाठः)	५२	३७
लेख्यस्य	लेख्यस्य	५३	४९
बालयोः	बोलयोः	५४	६०
पालकं	पालङ्कः	५४	६२
असुराज्यां	अश्रुराज्यां	५४	६७
सत्यकारेऽथ	सत्यह्वारेऽथ	५५	७३
शिग्र	शियु	५५	८२
हर्षुके	हर्षुले	५५	८३
धावकौ शुक्रौ	धावकशुक्रौ	५६	८५
ज्याम्बुभूश्च	ज्यासु भूश्च	५६	९१
काष्ठीषु	काष्ठीषुः	५७	१०२
स्वस्थे	सुस्थे	५७	१०३
सस्याक	सस्याम	५७	१०५
सदाकुर्वन्ने	सदाकुर्वन्ने	५७	१०८
तूणखड्गयोः	तूणसङ्गयोः	५८	१२२
ख्यातिपरागयोः	ख्यात्युपरागयोः	५९	१२४

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
कुञ्जरं	कुञ्जरे	५९	१३०
कल्लोले	कक्कोले	६०	१३९
कविकडेऽहौ	कविकण्डेऽहौ	६०	१४०
मदे केशे	मदे केशे	६०	१४१
तैलयन्त्रेछुरिका	तैलयन्त्रे छुरिका	६०	१४५
शची	शटी	६१	१४९
वन्हिकणेऽपि	वह्निकणेऽपि	६१	१५६
मलये	यमले	६१	१५९
भावटो	भावाटो	६२	१६७
वसनादिना	वमनादिना	६३	१७५
पाठयूथिकयोरपि	पाठयूथिकयोरपि	६३	१७६
कारण्डो मनुकोशे	करण्डो मधुकोशे	६३	१८२
कारण्डं वेदलाण्डके	कारण्डवे दलाढके	६३	१८२
फणिराज	गणिराज	६४	१९१
स्यादूषणं	स्यादुषणं	६५	२०१
भिक्षुकायस्थ	भित्सु कायस्थ	६५	२०३
बह्वृचादौ	बह्वृचादौ	६५	२१३
सरलेऽप्राचीने	सरलेऽप्राचीने	६६	२१६
धारणः	धरुणः	६६	२१९
कण्ठरोगोभयोर्गवि	कण्ठरोगोभयोर्गवि	६७	२३३
वरणे	वरणो	६७	२३५
चाऽनर्त्तो	चाऽऽनर्त्तो	६९	२५८
वाशित्वे	वशित्वे	६९	२६२
आपद्यपीङ्गितं	आपद्यपीङ्गितं	६९	२६३
खज्या	सर्ज्या	७०	२७१
तालितं	तानितं	७०	२८०
प्रेषितं	प्रोषितं	७२	३००
वसुनिहके	वसुनन्दके	७३	३१८
क्षुद्रवार्ताक्यां	क्षुद्रवार्ताक्यां	७४	३२५
कक्षान्तरो	कक्षान्तरे	७४	३२७
प्रथमः	प्रमथः	७५	३४५
प्रथमा	प्रमथा	७५	३४५
शमथुः	शायथुः	७६	३४९

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
सम्बद्धार्थे	सम्बद्धार्थे	७६	३५०
कालसीसबिलेष्वपि	कालसीमबिलेष्वपि, कालसीम्नि बिलेऽपि च	७७	३६९
ककुभदुमे	ककुभदुमे	७८	३८१
जाङ्गकतरौ	जोङ्गकतरौ	७९	३९२
कैलीन्ये	कौलीन्ये	८०	३९८
जवन्यपद्यामोषधी	जवन्यपद्यामोषधी	८०	४०५
दशनं	दंशनं	८१	४१०
जले	राढे	८२	४२६
नीलीगुडासु	नीलीगुण्डासु	८२	४३२
रम्येय	रम्ये	८२	४३५
वनश्वाऽभिप्रतारके	वनश्वा विप्रतारके	८३	४४०
जीर्णशीर्णाद्रिं	जीर्णशीर्णाद्रिं	८३	४४३
विषयिहृषीके	विषयि हृषीके	८३	४४८
मदनद्रुते	मदनद्रुमे	८४	४५१
स्नानयोगयोः	स्नानयागयोः	८४	४५६
त्वष्ट्र	त्वष्टृ	८५	४६४
अनूप	ऽनूप	८५	४६७
हायनोऽचि	हायनोऽर्चि	८५	४६७
वीणाकशिपु	वीणा कशिपु	८५	४७१
ऽन्हो	ऽहो	८५	४७३
शीतकुम्भे	शातकुम्भे	८६	४८४
निषद्वतिषु	निषद्वतिषु	८७	४९७
अहार्था	अहार्थो	८८	५०९
जगयु	जटायु	८९	५१८
भूमिजम्बां	भूमिजम्बां	८९	५२०
वालेपस्तु	वालेयस्तु	९०	५३५
संघयस्तु	सन्घयस्तु	९१	५४३
सामर्थ्ययोग्य०	सामर्थ्य योग्य०	९१	५४३
आवरणेऽशने	आहरणेऽशने	९२	५५४
ककवे	ककवे	९२	५६२
कदरोऽकुशे	कन्दरोऽकुशे	९२	५६२
सटी	शटी, शढी	९३	५६७

अः	अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
कुः	किशोरी	किशोरो	९३	५७३
काः	छन्दविशेषे	छन्दोविशेषे	९४	५८६
काः	था	यथा	९४	५८८
मोः	ख्याने लम्पापटह	ख्यानलम्पापटह	९५	५९४
तैः	तमिस्त्रा	तमिस्त्रा	९५	५९५
शः	धन्याकं	धान्यकं	९५	५९६
वः	गुडुच्यां	गुडूच्यां	९५	६०२
मः	तितऔ वान्तिकेऽम्बुदे	तितऔ वातिकेऽम्बुदे	९६	६११
भः	वरुबके	मरुबके	९६	६१२
वः	वल्लुरं कुजमज्जयोः	वल्लुरं कुजमज्जयोः	९८	६३३
पः	नागरे	नागरे	९८	६३८
वः	विहारस्तु	विहारस्तु	९८	६३८
वः	रसलायां	रसालायां	९८	६४०
वः	समूह	समूहे	९८	६४०
वः	बौद्धव्रतभेदे	बौद्धव्रतभेदे	९८	६४१
वः	मत्स्यैरागिरि	मत्स्यैरागिरि	९८	६४२
वः	शबरी	शम्बरी	९८	६४२
वः	वन्हावरालः	वन्हावरालः	१००	६५८
वः	स्यादुपद्रवे	स्यादुपद्रवे	१००	६५९
वः	चक्रला	चक्रला	१०१	६८४
वः	तरलं	तरला	१०२	६८९
वः	निर्मले	निर्मला	१०२	६९५
वः	नेपाली	नैपाली	१०२	६९६
वः	तलाङ्गुलि	तलाङ्गुलि	१०२	६९७
वः	अनिल	अनिले	१०३	७००
वः	द्विरदज्वले	द्विरदज्वरे	१०३	७००
वः	वन्हौ	वन्हौ	१०३	७०४
वः	पीतकिकायां	पोतकिकायां	१०३	७०७
वः	रमिलो	रामिलो	१०४	७१७
वः	शबलं	शम्बलं	१०४	७२२
वः	सुवेलप्रणते	सुवेलः प्रणते	१०५	७२९
वः	क्रियले	किसले	१०६	७४१
वः	वाडवौधे	वडवौधे	१०६	७४९

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
विभवा	विभवो	१०६	७५०
सुखवी	सुषवी	१०७	७५२
स्यादुपांशुर्विजने	स्यादुपांशु विजने	१०७	७५५
शटी	शटी	१०७	७६२
गरुडं	गरुडे	१०७	७६३
सदेशोऽन्तिक	सदेशोऽन्तिक	१०८	७६७
गोरक्षा	गोरक्षो	१०८	७७६
रक्ताक्षी	रक्ताक्षो	१०९	७८३
श्रवणेद्वयोः	श्रवणेच्छयोः	१०९	७८५
उद्वासः	उच्छवासः	१०९	७०९
बीभत्से	बीभत्सो	११०	७९४
निर्यूहो	निर्य्यूहो	१११	८०८
वाराहो	वराहो	१११	८११
मुस्तौ	मुस्ते	१११	८१२
पद्मबजिकोशे	पद्मबीजकोशे	११४	३२
विनायके	विनायको	११४	३३
विदूषके	विदूषको	११४	३४
अग्निमुखो	ऽग्निमुखो	११५	४३
शिलीमुखो	शशिलेखा	११५	४३
अपवर्गः स्त्याग	अपवर्गस्त्याग	११५	४७
अथोच्चिङ्गट	ऽथोच्चिङ्गट	११६	५९
ऽधवे(?)दास्या	धवे दास्या	११६	६५
देवदारुद्रुमेऽपि	देवदारुद्रुमेऽपि	११७	७२
अध्यादरुः	अध्यारुदः	११८	७६
पीलुपर्णौषधी	पीलुपर्ण्यौषधी	११९	८९
जीवनिरपक्ष	जीवनिरपेक्ष	११९	९८
मन्त्रेण प्रोक्षत	मन्त्रेण प्रोक्षित	१२०	१०४
प्रधूमिता	प्रधूपिता	१२१	११९
मर्कट	मर्कट	१२२	१२६
वैजयन्ती गुहे	वैजयन्तो गुहे	१२२	११३
आकालनं	आकलनं	१२५	१६५
स्वेच्छाजारिणि	स्वेच्छानारिणि	१२५	१७३
नागाज्जना	नागाजना	१२६	१८१
न्याससमर्पणे	न्यासार्पणेऽपि च (पाठान्तरम्)	१२६	१८२

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
मातुधानो	मालुधानो	१२७	१९२
विरोचने	विरोचनो	१२७	१९५
संप्रेषणो	संप्रेषणे	१२७	१९८
विदारी गन्धिकौ	विदारीगन्धिकौ	१२७	२००
समापन्नं	समादानं	१२८	२०५
मरुजन्वां[?]	मेरुजम्बां	१२८	२११
हर्षहितुः	हर्षयितुः	१२८	२१२
अवलपो	ऽवलेपो	१२८	२१२
अभ्यागमः	ऽभ्यागमः	१२९	२२०
अभिमरो	ऽभिमरो	१३१	२४०
वाणीशारिकयोरपि	वाणीशारिकयोरपि	१३२	२५६
धुरन्धरो धूर्णे	धुरन्धरो धुर्णे	१३३	२६९
प्रतिकार	प्रतीकार	१३३	१७२
पूर्णापात्रं तु	पीतसारस्तु	१३३	२७९
माहिष्यात्करिण्यां	माहिष्यात्करिण्यां	१३४	२८६
चक्रवाले	चक्रवालो	१३५	३०१
मृत्युफला	मृत्युफलो	१३६	३०९
ऽप्यथपरि०	ऽप्यथ परि०	१३७	३१९
पराशवो	पारशवो	१३७	३१९
परिवेशस्तु	परिवेशस्तु	१३७	३२७
रथस्याधोदारुणि	रथस्याधो दारुणि	१३८	३३१
परिवेषः	परिवेषः	१३८	३३४
वातरूपः	वातरूपः	१३८	३३७
विधावत्मानि	विधावात्मानि	१४१	११
काश्मीरजन्मनि	काश्मीरजन्मनि	१४३	३३
ज्ञत्येष	इत्येष	१४५	५७
मातुलपुत्रको	मातुलपुत्रको	१४५	२
मातामर्कटकः	ल्लतामर्कटकः	१४५	२
वर्णविलोडकः	वर्णविलोडकः	१४५	३
मोक्षेऽन्तर्भावे	मोक्षेऽन्तर्भावे	१४७	१५
स्वित्परिग्रह	स्वित्परिग्रह	१४७	२१
परिव्याधानु०	परि व्याधानु०	१४९	५१
अन्तरेणा०	ऽन्तरेणा०	१५१	६७

बनारस संस्कृत सीरीज ।

६

३३ श्रुत्यन्तसुरद्रुमः । (द्वैताद्वैतदर्शन) श्रीमत्पुरुषोत्तमप्रसादविर-
चितः । श्रीनिम्बार्काचार्यकृतस्य सविशेषनिर्विशेषकृष्णस्त-
वराजस्य व्याख्येयम् । तथा—

* श्रुतिसिद्धान्तमञ्जरी । (द्वैताद्वैतदर्शन) । श्रीब्रजेश्वरप्रसादकृता ।
श्रीनिम्बार्काचार्यकृतस्य सविशेषनिर्विशेषकृष्णस्तवराजस्य
व्याख्येयम् । (नं० १३५, १३६, १४१) मूल्यम् रु० ४—८—०

३४ चतुर्विंशतिमतसंग्रहः (धर्मशास्त्र) श्रीभट्टोजिदीक्षितकृतः । (नं०
१३७, १३९) खण्डे २ मूल्यम् रु० ३—०—०

३५ श्रीविद्वन्मण्डनम् । (शुद्धाद्वैतसम्प्रदाय) श्रीविठ्ठलनाथदीक्षित-
कृतः । गोस्वामिश्रीपुरुषोत्तमजामहाराजकृतसुवर्णसूत्राख्य-
व्याख्यासहितम् (नं० १४३, १४४) खण्डे २½ मूल्यम् रु० ३—८—०

३६ सांख्यायनगृह्यसङ्ग्रहः (कर्मकाण्ड) श्रीपण्डितवासुदेवकृतः । तथा—

* कौषीतकिगृह्यसूत्राणि (कर्मकाण्ड) (नं० १४५) मूल्यम् रु० १—८—०

३७ महासिद्धान्तः । (ज्यौतिष) श्रीआर्यभट्टकृतः । म०म०पण्डित
श्रीसुधाकरद्विवेदिकृतटीकासहितः । (नं० १४८, १४९, १५०)
खण्डानि ३ मूल्यम् रु० ३—६—०

३८ न्यायलीलावती । (वैशेषिक) श्रीन्यायाचार्यवल्लभकृता । (नं०
१५१) मूल्यम् रु० ०—८—०

३९ ज्यौतिषसिद्धान्तसङ्ग्रहः । (ज्यौतिष) यत्र सोमसिद्धान्तः ब्रह्म-
सिद्धान्तः पितामहसिद्धान्तः वृद्धवशिष्ठसिद्धान्तश्च (नं० १५२,
१५४) खण्डे २ मूल्यम् रु० २—४—०

४० लीलावती । (ज्यौतिष) श्रीभास्कराचार्यविरचिता । म० म० पं०
श्रीसुधाकरद्विवेदिकृतटिप्पणीसहिता (नं० १५३) मूल्यम् रु० १—८—०

४१ बीजगणितमव्यक्तगणितं वा । (ज्यौतिष) श्रीभास्कराचार्यविर-
चितम् । म० म० पं० श्रीसुधाकरद्विवेदिकृतोपपत्तिटिप्पणीस-
हितम् । म० म० पं० श्रीमुरलोधरशर्म विरचितलघूपपत्तिविशिष्ट-
टिप्पणीनवीनाव्यक्तगणितोपयोगिप्रक्षिप्तविषयोपेतम् । (नं०
१५९) मूल्यम् रु० २—०—०

जयकृष्णदास, हरिदास गुप्तः—

चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस विद्याविलास प्रेस,
गोपालमन्दिर के उत्तर फाटक बनारस सिटी ।

काशीसंस्कृतसीरीज-ग्रन्थमाला ।

इयं काशी-संस्कृतग्रन्थमाला विभागशः प्रकाशिता भवति । एतस्यां प्राचीनाः नवीनाश्च दुर्लभाः सुलभाश्च अत्युपयुक्ताः संस्कृतग्रन्थाः काशिकराजकीयसंस्कृतपाठशालीयैः पण्डितैरन्यैरपि विद्वद्भिः संशोधिताः क्रमेण संमुद्रिता भवन्ति । अस्यां प्रकाश्यमाणानां ग्रन्थानां मूल्यं सूचीपत्रे प्रकाशितं वर्तते ।

- १ नलपाकः नलविरचितः । संपूर्णः (पाकशास्त्रम् १) रु० १—८
- २ संक्षेपशारीरकम् । रामतीर्थस्वामिकृतान्वयार्थबोधिनीटीका-सहितम् । (वेदान्तं १) रु० ८—०
- ३ वैशेषिकदर्शनम् । पं० श्रीदुण्डिराजशास्त्रिकृतविवरणोपेतभ्यां प्रशस्तपादभाष्योपस्काराभ्यांसमन्वितम् (वैशेषिकं १) रु० २—०
- ४ श्रीसूक्तम् । विद्यारण्यपृथ्वीधरश्रीकण्ठाचार्यकृतभाष्यत्रयेण टिप्पण्या च समलङ्कृतम् । (वैदिकं १) रु० ०—६
- ५ लघुशब्देन्दुशेखरः (भैरवी) चन्द्रकलाटीकासहितः-प्रथम भाग अव्ययीभावान्तः । (व्याकरणं १) रु० ५—०
- ५ लघुशब्देन्दुशेखरः (भैरवी) चन्द्रकलाटीकासहितः तत्पुरुषादि-समाप्तिपर्यन्तः । द्वितीय भाग (व्याकरणं १) रु० ८—०
- ६ कारिकावली मुक्ता० दिन० राम० शब्दखण्डसहिता तथा “गुण-निरूपणदिनकरीय” महामहोपाध्याय पं० श्रीलक्ष्मणशास्त्रि-कृतव्याख्यासहिता । (न्यायं १) रु० ६—०
- ७ पञ्चीकरणम् । वार्तिकाभरणालङ्कृतवार्तिकाटीकया-तत्त्वचन्द्रि-कासमवेतविवरणेन च समन्वितम् । (वेदान्तं २) रु० ०—८
- ८ अलङ्कारप्रदीपः । श्रीविश्वेश्वरपाण्डेयनिर्मितः । (काव्यं १) रु० ०—८
- ९ अनङ्गरङ्गः । महाकविकल्याणमल्लविरचितः । (कामशास्त्रं १) रु० ०—१२
- १० जातकपारिजातः । श्रीवैद्यनाथशर्मणा विरचितः । (ज्यो० १) रु० २—०
- ११ पारस्करगृह्यसूत्रम् । कात्यायनसूत्रीयश्राद्ध-शौच-स्नान-भोजन-कल्पसहितम् । (कर्मकाण्डम् १) रु० ०—८
- १२ पुरुषसूक्तम् । सायणभाष्य-महीधरभाष्य-मंगलभाष्य-नि-म्बार्कमतभाष्यचतुष्टयसहितम् । (वैदिकं २) रु० १—४
- १३ श्रीमत्सन्तसुजातीयम्—श्रीमच्छङ्करभगवत्पादविरचितभाष्येण नीलकण्ठीव्याख्याया च संवलितम् । (वेदान्तं ३) रु० १—४
- १४ कुमारसंभवं महाकाव्यम् । महाकवि श्रीकालिदासवि० । सञ्जीवनी शिशुहितैषिणी-टीकाद्वयोपेतम् सम्पूर्णम् । (काव्यं २) रु० १—८
- १५ श्रुतबोधदण्डोद्ग्रन्थः । आनन्दवर्द्धिनीतात्पर्यप्रकाशाख्यसंस्कृत-भाषाटीकासहितः । (छंदः १) रु० ०—८
- १६ कारिकावली । मुक्तावली-न्यायिज्ञानटीकाद्वयसहिता सटि-प्पण्या । (न्यायं २) रु० १—०

